AD CONCORDATA NATIONIS GERMANICAE INTEGRA DOCUMENTORUM

FASCICULUS ALTER.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE,
IMPENSIS TOBIAE GOEBHARDT,
BIBLIOPOLAE UNIVERSITATIS
BAMBERGENSIS. 1776.

AD LECTOREM.

Documentorum ad Concordata nationis Germanicæ integra congeſtorum faſciculum primum nunc ſequitur alter ; ſunt hæc antiquitatis monumenta ejusdem ac priora indolis , niſi quod fere omnia adhuc ſint inedita, ſequentur adhuc alia, ut, quod hujus collectionis finis eſt , hiſtoria Concordatorum pragmatica facilius inde erui poſſit. Vale Lector, benevole, & fave conatibus

Bambergæ die
3. Januar.
1776.

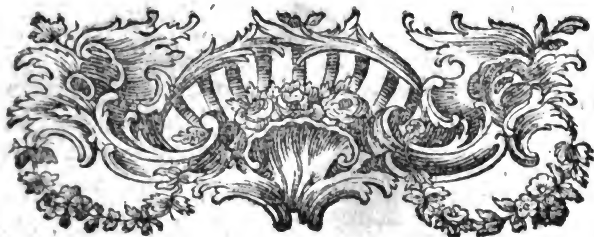
Bibliopolæ.

ELENCHUS DOCUMENTORUM.

V.

I. AL-

I.

Alberti II. Rom. Regis Constitutio de Acceptatione Decretorum Concilii Basiliensis cum certis Modificationibus.

Albertus D. G. Romanorum Rex &c. semper Augustus &c. universis presentes literas inspecturis salutem &c. Inscrutabilis Divine altitudinis providencia per quam Reges regnant & legum conditores justa decernunt, potestatem regiam ad hoc inter cetera ordinavit in terris, ut Ecclesiam sanctam Christi sponsam ejusque precioso sanguine fundatam ipsiusque ministros fideliter protegat & defendat, nec non sanctorum Patrum decreta pro instruendis reformandisque eorum moribus salubriter edita sinceriter exequi illibateque observari faciat, atque ideo singulariter ipsius Ecclesie Advocatus dici meretur. Cum itaque sacrosancta Universa-

lis ſynodus Baſileenſis in Spiritu S. legitime congregata univerſalem eccleſiam repreſentans animadvertens in Eccleſia Dei difformitates nonnullas paſſim indies excreſcere, moresque turpiſſimos eandem multipliciter inficere, cunctis palam curavit ingerere monita ſalutis ac contra hujusmodi, quantum cum Deo potuit, efficaciter providere, maxime cum inter alia precipua ob hoc extitit convocata, certa decreta certasque ordinationes ſtatuta ſolempnia fecit & condidit, que per ſuos oratores & Nuncios Nobis & noſtri Regni Romani Electoribus Principibus ac proceribus preſentari fecit & exhiberi, Nosque ac ipſos cum plurima devocione & inſtancia exhortando, requirendo & obſecrando, quatenus hujusmodi decreta ſtatuta & ordinationes ob cauſas premiſſas facta & condita recipere ac ea per nationem Germanicam obſervari facere dignaremur. Nos autem viam tuciorem & Deo graciorem eligere volentes habita deſuper Noſtri magni conſilii deliberacione Archi Epiſcopos & proceres noſtros Romani Imperij Electores aliosque Epiſcopos & Prelatos nec non divini & humani juris Magiſtros & Doctores in civitate Moguntina convocavimus, ibique recenſitis & ad memoriam reductis origine naſcentis Eccleſie ac religionis Chriſtiane, devocione ſacrorumque canonum & decretorum ſaluberrima edicione tam ſuper felicis regimine ſtatus Eccleſiaſtici, quam ſuper elec-

cionibus

cionibus modisque ipſius miniſtros aſſumendi, eorumque ac ceterorum ſalutari direccione, qui quamdiu obſervati fuerant, Eccleſia Dei profectus honoris & honeſtatis felici uberta-te produxit, diſcipline eccleſiaſtice vigor perſtitit ac religio, pietas & caritas effloruerunt, anime hominum in pace pacis auctorem excoluerunt. ſed proch dolor, dampnate ambitionis improbitas & deteſtande cupiditatis inſtabilitas humanitatis jura violans ipſa ſalutifera ſanctorum & antiquorum Patrum decreta paulatim cepit deſerere etiam & contempnere, pedetemptimque in vicia ruere. Subſecute ſunt exinde morum corrupciones atque difformitates ſtatus Eccleſiaſtici, dehoneſtaciones ac uſurpaciones graviſſime & preſertim per dignitatum aliorumque beneficiorum, reſervacionum graciarum expectanciarum innumeras multiplicaciones aliaque graviſſima & inportabilia onera, quibus Eccleſie noſtre deciſiones & preſertim Germanice nationis graviter afflicte, oppreſſe & fere ad exinanitionem redacte conſpiciuntur. Que omnia & ſingula alia quam plurima & ex premiſſis colligibilia incommoda divine credenda ſunt diſplicere voluntati, quin ymo in grave noſtri regni & Nationis Germanice verſantur prejudicium & gravamen, unde amplius abſque Dei offenſa etiam conſcientijs ſtimulantibus diſſimulari non poſſunt, quare prefata decreta ſacre Baſile-

ensis synodi super predictorum correccione & reformacione provisionem congruam afferentia aliqua simpliciter prout jacent, alia vero cum certis modificationibus & formis, non quidem quod hesitamus de potestate ipsius sacri Concilij condentis, sed quatenus commoditatibus temporibusque & moribus prefate nationis Germanice convenire videntur, prout inferius annotatur illico & indilate cum omni reverencia & devocione recipimus & acceptamus quorum Decretorum tenori sequitur: — * (qui hic insertus legitur.) Nos igitur *Albertus* Romanorum Rex & semper Augustus una cum Venerabilibus Archi Episcopis aliisque illustribus Principibus S. R. I. Electoribus nec non alijs Archi Episcopis & Prelatis nostre Germanice Nationis, ne hujusmodi saluberrima decreta tanquam neglecta & spreta habeantur, quemadmodum secundum ea que memoravimus retro haberi visa sunt in Dei offensam, animarum periculum ac universalis ecclesie & status ecclesiastici vituperium nec non enervacionem penitus eorundem, sacrosanctam Generalem synodum Basiliensem in Spiritu S. legitime congregatam universalem Ecclesiam representantem tam humiliter quam devote rogamus & hortamur, quatenus ipsa hec decreta, quemadmodum supra descriptum est, in quibusdam suis articulis declarata & modificata seu limitata, prout nostre Germanice Na-

* v. Concordata Nationis Germanicæ integra pag. 38.

Nationi sunt proficua, nec non diocesanis locorum cum eorundem subditis in gradibus predictis contrahere volentibus seu qui ignorantes hujusmodi gradus jam contraxerunt, dispensandum & a predicta excommunicatione absolvendum, facultatem concedere statuta & abusus hujusmodi tollere novaque rationabilia statuere, aliaque certa premissa necessaria, ut prefertur, disponere & ordinare ac alias caritative desuper providere, eaque sic ordinata & declarata in Germanica Natione perpetuis futuris temporibus efficaciter exequi & inviolabiliter dignetur facere observari, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis privilegijs indultis exempcionibus & quibusvis alijs auctoritate Apostolica vel alterius cujuscunque seu alias motu proprio sub quacunque verborum forma vel expressione concessis ceterisque contrarijs quibuscunque, decernendo nichilominus irritum & inane, si secus super premissis etiam per Romanum Pontificem scienter vel ignoranter contigerit attemptari, cum penis & clausulis opportunis ac cum invocatione, si opus fuerit, auxilij brachij secularis &c. *)

*) Licet constitutioni huic neque dies neque Annus reperiatur additus, asseverare tamen possumus, quod edita sit eodem, quo decreta Basileensia Moguntiæ acceptata fuere anno, nempe MCCCCXXXIX. quo obijt *Albertus II.* Rex Romanorum & quidem ante vigesimam Octobris septimam.

II.

Reſponſum Univerſitatis Erfordienſis.

In nomine Spiritus ſancti Paracliti Amen. Reverendiſſimo in Chriſto Patre & Domino Domino *Theodorico* Dei gratia ſancte Maguntine ſedis Archiepiſcopo ſacrique Romani Imperij per Germaniam Archi - Cancellario, nedum per organum Venerabilis Magiſtri *Henrici Loubing* Legum Doctoris & in Decretis Licentiati ſui Cancellarij, verum etiam per litteras ſuas de & in facto cujusdam unionis & quarundam proteſtationum appellationumque pro bono pacis & concordie inter ſacrum Baſilienſe Concilium & olim Dominum Eugenium Papam quartum per Reverendiſſimos Patres & Illuſtriſſimos Principes ſacri Romani Imperij Electores initarum, factarum & interpoſitarum Univerſitas ſtudij Erfordenſis conſulta & preſertim Doctores Theologie, divini juris & humani Collegium ſecundum conſultationis ordinem ad duo puncta ſue conſiderationis oculum convertit. Quorum primum eſt: *an in unione, proteſtationibus appellationibus jam dictis diutius ſit reſidendum.* ſecundum: *ſi non ſed alteri parti ſit adherendum, cui earum poſſit & debeat adhereri?* quibus diligenter diſcuſſis & perpenſis eſt tota dubietas diſſoluta.

Quan-

Quantum *ad primum*, quia dicte conventiones in unum protestationes & appellationes non ab Ecclesie vel sedis Apostolice succubitu vel definitione sed potius maxima perturbatione suam trahunt originem & occasionem, igitur inprimis est advertendum, quod quamvis Ecclesia sancta Catholica Christi soror & unica columba nunquam non esse nunquam errare, nunquam etiam hereticis novitatibus succumbere possit ut pluribus in locis sacrorum canonum authoritates attestantur, ipsam tamen varijs plerumque temptationum perturbationibus permittit omnipotens Deus impugnari, quatenus videlicet intelligat cum arguitur, vincat cum leditur, secura sit cum superata videatur & demum in sublime velut arca Noe conscendat, cum tribulationum inundationibus agitatur. Ad cujus probationem licet innumeras heresum & scismatum sectas ac persecuciones adducere possemus, omissis tamen illis pro introitu ad materiam presentem sufficit aliquas, que nostris sunt vise temporibus ecclesie scissuras & victorias recenseri. Constat enim aliquamdiu presentibus temporibus scisma quoddam Babylonico monstro difformius tres partes in Ecclesia fecisse tamque crudeliter eam perturbasse ut nisi synodus sancta Constantiensis ipsam immediata a Christo super omnes homines potestatem habere declarasset ac per hoc in sublime levasset, ex hu-

humanarum perversitatum inundationibus, visa fuisset ejus auctoritas extincta. Notum est etiam post hoc Bohemorum hereticam pravitatem tantas adversus ecclesiam perturbationum procellas erexisse, ut nisi sacra synodus Basiliensis ad ipsam extirpandam elevata fuisset, eadem ipsa pestis heretica Bohemie regno minime contenta plures adhuc alias mundi partes infecisset. Visum est subsequenter adversus ecclesiam in dicta sancta synodo Basiliensi congregatam tot motus & gravamina persecutionum & impedimentorum per ipsum tunc *Eugenium* Papam, qui primus consilia sacra venerari & stabilire debuerat, attemptatas esse & attemptata, factos & facta ut nisi potestate sua devicta ejusdem sancte synodi pretensa dissolutio per ipsum solemniter cassata & irritata fuisset, intollerabiles in ecclesia confusiones dissensiones & divisiones evenissent. sed quia cum in omnibus his adversitatibus ecclesia potestatem auctoritatem atque triumphum obtinuerit, ad pacem quoque & reformationem aliquando pervenerit, postremo per iteratam dicte sancte synodi pretensam dissolutionem & ad alium locum translationem ab ipso tunc etiam *Eugenio* Papa qui ab omnibus novitatibus gravaminibus & prejudicijs ejus desistere se pollicitus est, attemptatam & factam, tanta perturbationum tempestas in ecclesia surrexit, ut non solum inde reforma-

tio

tio defectuum & pacis tranquillitas sit impedita, verum etiam ipsius ecclesie potestas & auctoritas tam in corpore quam in capite divisa videatur & ex toto desolata, venit inde periculosissima Christianorum partialitas & differentia, manarunt a partibus hinc inde contraria in se invicem & in alios edicta & cetera sine numero mala sunt inde secuta. Quorum occasione sicut in hujus exordio tactum est, nunc ultimo Reverendissimi Patres & Illustrissimi Principes Electores quandam unionem protestationes & appellationes, quibus stantibus neutrius predictarum partium mandata recipiuntur, inierunt & fecerunt. De quibus quidem unione, protestationibus & appellationibus si bone sint vel predictis malis continuande & per consequens si manere vel cessare possint & debeant ad presens est videre. Considerandum est igitur, quod licet in harum unionis protestationum & appellationum factis diligenti considerationis intuitu pensatis, finale quidem intentum sit summe bonum, medium tamen ad hoc inventum cujuscunque gratia salva, videtur inconveniens & minus idoneum; est enim finale quo Illustrissimi Principes volunt ob cujus & intentionem permaxime commendandi sunt pax & concordia que quia universum Corpus Christi misticum regit, stabilit & coadunat, igitur omnem sensum & omne bonum in rebus agendis exsuperat hujus procurationem ad debita suorum officio-

rum & Principatuum dicti Domini Principes spectare cognoscentes cum sic ecclesiam in pace tuendam a Christo susceperint ut secundum sacros Canones si pax solvitur, ille rationem ab eis exacturus sit, qui eorum potestati suam ecclesiam commisit vigilanter & virtuosissime fidos suos & indefessos labores ad dictum finem sanctissimum multis vicibus impenderunt, quibus cum nil proficere se conspexissent ad ultimum fortassis per sinistram vel insufficientem informationem aliud medium predicti finis adeptionem minime conveniens & idoneum dictum videlicet in unum consensum qui non verius quam neutralitas appellari potest, acceptarunt; Cujus quidem inconvenientia multipliciter potest apparere primo quia ad majorem discordiam vel divisionem quam concordiam & unionem tendit & per consequens fini predicto plus adversum quam proficuum existit. primo namque cum ad unionem duarum Ecclesie partium hoc medium neutralitatis acceptum sit periculosiori scissura totam ecclesiam in tres partes dividere videtur, tum quia prius existentibus solum duabus partibus extremis sacro consilio videlicet & olim Papa *Eugenio*, nunc super has est media scilicet Natio neutra Germanica que tanto cum dictis extremis in numeris possit, quanto non per participationem sive per abnegationem utriusque existit; tum etiam quia dum scisma in universali ecclesia

ne

ne dividatur in duas partes vitari putetur in propriis Germanie terris & Ecclesiis & singulis quidem particularibus collegijs in tres partes divisa reperitur ut patet ex dictis & scriptis. Quibus quidam anno *Felicis* primo quidam anno *Eugenio* nono, quidam sede vacante dicunt, scribunt & facta sua consignant. Et quilibet ex illa neutralitate postposita recta ratione & regula justitie sequitur Zelum sine scientia & discretione, qui secundum beatum *Bernhardum* hominem precipitat. Item cum dictum medium pro concordia Germanice nationis in se sacrique Concilii Basiliensis & secundum eos summi Pontificis inter se susceptum sit, ad divisionem ejusdem nationis ab ecclesia Dei capite & corpore devenit, que divisio est huic nationi multo plus mala, quam dicta duplex unio sit bona, cum nichil salutis ei per suam vel aliorum unionem conferatur, si per ipsam ab hoc extra quod salus non est, dividatur. Quod autem ad divisionem hanc periculosam sit deventum, ostenditur, nam cum stante neutralitate dicti Domini principes synodum Basiliensem sacrum Concilium & olim *Eugenium* Papam sanctissimum fateantur & appellent, cumque sicut sacrum Concilium representat Catholicam ecclesiam, ut est in Concilio Constantiensi diffinitum, sic Papa caput ecclesie representat & sedem Apostolicam, quid aliud est neutrius illorum edi-

edicta recipere ab utriusque mandatis appellare, quam ecclesie Dei & Apostolice sedi non obedire & ex consequenti per dictam divisionem ab utrisque separari, nisi forte alterius & majoris autoritatis putaretur ecclesia quam Concilium ipsam representans & sedes Apostolica quam summus Pontifex eam representans, sed hoc non esse Felicis recordationis *Martinus* Papa quintus declarat, qui in quibusdam suis litteris Apostolicis sententias quasdam sacri Concilij Constantiensis interserens sic inquit: quecunque igitur proxime de auctoritate Ecclesie dicta sunt, trahi ad Concilium generale quod illam representat necesse est, alioquin non recta esset representatio si eadem in representante & in representato auctoritas non esset, unde si in proposito alterius & majoris auctoritatis esset representatum quam representans, quilibet rebellis contra quem Concilium aut Papa procedent, causam & occasionem tam a Concilio quam a Papa recedendi & ab eorum mandatis ad Ecclesiam & sedem Apostolicam appellandi reperiret. quod maximarum rebellionum & discordiarum esse fomentum nulli dubium esse potest. Preterea quanquam duobus vel pluribus de Papatu contendentibus licitum sit & justum obedientiam eis subtrahi & denegari, donec in futuro Concilio cui jus competat, videatur, ut ex decreto: *Frequens*: sacri

ſacri Conſtantienſis Concilij ſuper proviſione ſcismatis edito collegi poteſt, Papa tamen & Concilio diſcordantibus in his maxime que pertinent ad fidem & morum reformationem, nullatenus hoc fieri licet. Cujus eſt ratio diverſitatis, quod de Papatu contendentes partus ſunt diſparatæ ſuperiorem judicem habentes videlicet eccleſiam, que de eorum jure poterit diffinire. Concilium autem & Papa ſunt partes ordinate communem judicem ſuperiorem non habentes, imo altera illarum partium ſuper alteram habet auctoritatem & jurisdictionem ut in ſecundo Principali clarius apparebit. Igitur non neutri ſed alteri earum neceſſario eſt obediendum. preterea voluntas cui ſoli neutram eſſe convenit, ut manifeſtum eſt Philoſophis & Theologis, duplicem poteſt habere neutralitatem, primam ex ſua perfectione videlicet cum clare ſibi preſentato objecto tam velle quam nolle ſuſpendit propter experiri ſuam libertatem in volendo & nollendo; hanc neutralitatem & ſi Reverendiſſimi Patres & Principes Electores circa proceſſus ſacri Concilij Baſilienſis & olim *Eugenij* Pape cum primum occurrerent, habuerint, ipſam tamen continuare per moram non potuerunt, cum alias iſtius neutralitatis ſpecie mutata radix ipſius eſſet error rationis in objectum preſentando vel malitia voluntatis in actum quem merito ſuſpendere non deberet, ſuſpendendo. Aliam

am neutralitaaem voluntas poteſt habere ex ſui imperfectione ut cum ex imperfecto diſcurſu rationis objecto ſibi imperfecte preſentato tam volitionem quam nolitionem ſuſpendit propter perplexitatem in eligendo, que quidem perplexitas triplex eſt ſecundum Doctores, una conſiſtit in ſcripturis ſacris exponendis & tollitur per cauſarum dicendi in diverſis locis ſcripture conſiderationem, quia intelligentia dictorum ex cauſis eſt aſſumenda dicendi ſecundum beatum *Hilarium*. Alia conſiſtit in agibilium & factibilium rectitudinibus cognoſcendis & tollitur per ſancti Spiritus unctionem que omnia agenda noſcere facit 1. Johannis 2°. Tertia conſiſtit in conſcientiis erroneis exercendis & tollitur per conſcientie erronee depoſitionem, omne enim quod fit contra conſcientiam peccatum eſt, ſecundum gloſſ. ad Rom. XIIII°. hanc perplexitatem & per conſequens neutralitatem in preſenti contrarietate quam ſi dixerint Concilij & Pape quamvis memorati Domini Principes habere dicantur, vere tamen ipſam non habent, nec habere poſſunt, ex quo cui dictarum partium ſacrorum canonum ſcripture poſteriores priores declarantes deferant, ad deponendum perplexitatem primam & cui earum probabiles boni ſpecies conveniant ad deponendum ſecundam, ac etiamſi conſcientiam erroneam habeant, eam deponere debeant contra perplexitatem tertiam ignorare non pre-

presumatur, imo verisimiliter sciant & scire teneantur, ut ex articulo sequenti latius apparebit, igitur nullo modo conveniens erit in ista neutralitate vel unione, quomodocumque nominetur, diutius residere, sed alteri partium necesse est obedire, & tantum de puncto primo.

Quantum *ad secundum*: cui parti possit & debeat adhereri & obediri, hoc nulli dubium existit, quando superiori & inferiori contraria precipientibus, preceptis superioris sit potius parendum quam inferioris, cum totum posse precipiendi sumat inferior a superiore & per consequens contra mandatum superioris precipere de jure non possit; nunc autem Concilium quodcunque generale de cujus subsistencia non dubitatur, respectu summi Pontificis habet superioritatem & majoritatem ut infra patebit, ideo si probari possit indubitata sacri Concilij Basiliensis firmitas & subsistentia clare concludetur, quod ipsi & nulli sibi adversanti facienda sit obedientia; subsistentia autem indubitata hujus sacri Concilij a tempore sue inchoationis usque huc faciliter potest ostendi, nam quod a tempore sue inchoationis usque ad iteratam ipsius dissolutionem seu translationem pretensam in *Ferrariam* anno Domini MCCCCXXXVII. de mense Octobris per tunc Eugenium summum Pontificem attemptatam

ptatam & factam & etiam poſtea incluſive usque ad dietam per ſepe dictos Dominos Principes Electores ex poſt Anno Domini MCCCCXXXIX. de menſe Martij Maguntie celebratam ipſius firmitas & ſubſiſtentia nullum dubium habuerit, ſic probatur: nam omnibus conſiderate volentibus eſt notum, quod non ſolum auctoritate Duorum Pontificum Romanorum, primo videlicet Domini *Martini*, ſecundo tunc Domini *Eugenij*, verum etiam ſancte matris Eccleſie in ſacro Conſtantienſi Concilio congregate Concilium hoc Baſilienſe eſt inchoatum atque ſtabilitum. Conſtat etiam quod ex poſt longo tempore non obſtante pretenſa diſſolutione, quam pro tunc Eugenius Papa contra decreta Concilij Conſtantienſis attemptavit atque fecit ipſum in civitatem Bononienſem commutando, rite fuit continuatum, unde & ipſam diſſolutionem pretenſam ſolemniter & publice de Concilio & aſſenſu ſex Cardinalium tunc ſecum exiſtentium irritam & inanem declaravit, ipſumque Concilium a tempore ſue inchoationis legitime continuatum fuiſſe proſecutionemque ſemper habuiſſe & habere debere perinde ac ſi nulla diſſolutio facta fuiſſet decernens ei pure & ſimpliciter cum omni devotione adheſit promittens, quod deinceps a novitatibus, gravaminibusque ſeu prejudicijs eidem vel ſuppoſitis ejus inferendis realiter & cum effectu deſiſtere

vel-

vellet; hoc inquam, tempore Dicti Domini Principes nihil hesitantes obedientiam suam atque juramenta per se vel suos oratores seu legitimos procuratores ipsi sacro Concilio prestiterunt prout & nos per nostros Doctores nomine nostre Universitatis incorporatos prestitimus, de quibus nescimus, qualiter & quomodo, si, quod Deus avertat, a Concilio recesserint, excusentur. Ex post etiam in Dicta Maguntinensi prefata jam dicta pretensa dissolutione facta sacri Concilij decreta certo modo acceptanter, nihil de potestate ipsius hesitaverunt ut in litteris super acceptatione eorundem confectis plenius continetur in hec verba: Quare prefata decreta sacri Basiliensis Concilij super predictorum correctione & reformatione provisionem congruam afferentia aliqua simpliciter prout jacent, alia vero cum certis modificationibus & formis, non quidem quod hesitemus de potestate sacri Concilij condentis, sed quatenus commoditatibus temporibus & moribus prefate nationis Germanice convenire videntur, prout inferius annotatur, illico & indilate cum omni reverentia & devotione recepimus & acceptavimus. ex quibus concluditur quod usque tunc auctoritatem ipsius sacri Concilii Basiliensis in dubium vertere non potuerint. Quod etiam post istam dietam & dissolutionem usque hodie de firmitate & subsistentia sacri Concilij Basiliensis nullus rate conside-

 rare

rare volens potuerit habere dubitationem ſic oſtenditur; quia aut hec diſſolutio ſeu ad *Ferrariam* translatio facta eſt & creditur a ſolo pro tunc Eugenio Papa contra Concilij conſenſum aut non, ſi ſic iterum de ſubſiſtentia & firmitate Concilij non poteſt dubitari, cum illa diſſolutio non teneat Decreto *frequens* ſacri Concilij Conſtantienſis dicente, quod Concilium in illo loco celebrari debeat, quem ſummus Pontifex per menſem ante finem cujuslibet Concilij approbante & conſentiente Concilio nominaverit vel in ejus defectum ipſum Concilium deputare & aſſignare teneatur; ſi igitur Concilium in ſuam diſſolutionem non conſenſit, ſequitur quod adhuc in *Baſilea* permanens & firmum ſit. ſi autem hec diſſolutio ſeu translatio non a ſolo pro tunc Eugenio Papa contra Concilij conſenſum ſed cum aliquarum Concilij partium conſenſu facta eſt, aut ergo conſenſerunt ad hoc cujuslibet deputationis due partes & ſubſequenter totius congregationis Generalis due partes vocis ſingulorum ſcrutatis aut non poteſt dici quod ſic, cum hoc in litteris tunc *Eugenij* Pape ſuper diſſolutione predicta confectis minime reperiatur ſuper quo tamen totaliter ipſa diſſolutio ſi valeret, fundaretur; etiamſi ſic nullus in dubium vertere poſſet Concilium eſſe diſſolutum & translatum ſecundum formam in Decreto ſeſſionis undecime traditam & per conſequens

male

male ſubtraheretur vel ſuſpenderetur obedientia *Eugenio*, qui ut ſic eſſet Papa. ſi vero non conſenſerunt in iſtam diſſolutionum & generalis congregationis partes ſed pauciores, iterum iſta diſſolutio non tenet, imo nulla eſt, ut patet ex decreto jam dicte undecime ſeſſionis ſic dicente: ſtatuitque hec ſancta ſynodus ex certis & rationabilibus cauſis ut preſens Baſilienſe Concilium per neminem etiamſi papalis fuerit dignitatis diſſolvi aut de loco ad locum mutari poſſit, niſi de expreſſo conſenſu duarum partium cujuslibet deputationis votis ſingulorum ſcrutatis ſubſequentique approbatione duarum partium congregationis generalis ſimiliter ſcrutatis votis, ac demum in ſeſſione publica facta declaratione, quod quidem decretum cum omnibus alijs in imitatione prime diſſolutionis pro tunc *Engenius* Papa ſacrum Concilium Baſilienſe a tempore ſue inchoationis legitime continuatum fuiſſe & eſſe proſecutionemque ſemper habuiſſe, continuari ac proſecutionem habere debere ad hereſum extirpationem, populi Chriſtiani pacem ac generalem reformationem eccleſie in capite & membris & pertinentia ad ea perinde ac ſi nulla diſſolutio facta fuiſſet declarans pure & ſimpliciter acceptavit. ſequitur ergo quod adhuc Concilium firmum ſubſiſtat, nec valet dici quod & ſi non per conſenſum plurium partium ſit diſſolutum,

quod tamen per consensum sanioris partis dissolutum est, ipsum stare non potest; nam si hoc sufficeret, cum inde per maximas dissensiones & contentiones oriri posse non dubitaretur, nisi quod partes essent saniores foret diffinitum, tum hic ad superiorem judicem recursus haberi non possit, sacrum Constantiense Concilium in decreto super cavendis scismatibus edito hoc indubie cavisset, sed quia non cavit, igitur decreto undecime sessionis sacri Concilij Basiliensis standum est, quod ad dissolutionem & translationem Concilij pluralitatem partium secundum dictam formam requiri dicit, etiam cum alias regulariter pro pluralitate presumatur, multo fortius in congregatione Concilij generalis in Spiritu sancto collecti, ubi acceptio personarum minime locum habere videtur, sequitur ergo ut, presens quod Basiliense Concilium adhuc stet, indubitatum. si autem dictum fuerit, dubium est, an per plurium aut pauciorum partium consensum Basiliense Concilium sit dissolutum & translatum, istud dubium quod est de facto, cujus informationem quilibet ex authenticis notariorum vota conscribentium instrumentis dubitans faciliter habere potest, igitur illud neminem excusabit de ignorantia firmitatis sacri Basiliensis Concilij, imo si fama dissolutionum Concilij predicaret, adhuc in isto dubio magis pro Concilio presumendum esset quod in dubio pro sententia judicis presumendum

dum est. Concilium autem in hoc& quocunque alio casu pro judice habetur; etiam cum ipsum Concilium eo invito non posset a Papa dissolvi juxta prius allegata, multo minus propter famam dissolutionis ipso constanter contradicente & se continuante, potest a quocunque saltem recte volente judicare credi dissolutum esse. Firmitate igitur & subsistentia hujus sacri Concilij Basiliensis sic ostensa ut finaliter videatur cui sit obediendum, juxta illud quod in principio hujus articuli promissum est, superioritas & majoritas sacri Concilij respectu summi Pontificis sic probatur. Quamvis enim Papa vel summus Pontifex sit adeo principalis Ecclesie vel in ecclesia pars, quod nullum Ecclesie membrum aut particulare Concilium sit eo principalius & majus aut eque principale & magnum cum eo, prout hoc omnes sanctorum auctoritates de potestate Pape loquentes intendunt, totam tamen ecclesiam aut generale Concilium subsistens & firmum majus & superius esse Papa in iis que pertinent ad fidem, scismatum extirpationem & generalem morum reformationem, nullus Catholicus intelligere volens potest dubitare, hoc enim Ecclesie universalis auctoritas in sacro Constantiensi Concilio declaravit & sacra Senensis & Basiliensis synodus innovavit in hec verba: quod ipsa synodus in Spiritu Sancto legitime congregata generale Concilium fa-

faciens & ecclesiam militantem representans potestatem immediate a Christo habet, cui quilibet cujuscunque status aut dignitatis etiamsi papalis existat, obedire tenetur in ijs que pertinent ad fidem & extirpationem scismatis & ad generalem reformationem Ecclesie Dei in capite & in membris. Item declarat, quod quicunque cujuscunque status vel dignitatis etiamsi papalis existat, qui mandatis, statutis seu ordinationibus aut preceptis hujus sacre synodi & cujuscunque alterius Concilij generalis legitime congregati super premissis seu ad ea pertinentibus factis vel faciendis obedire contumaciter contempserit nisi resipuerit, condigne penitentie subjiciatur & debite puniatur, etiam ad alia juris subsidia si opus fuerit recurrendo, Que quidem universalis Ecclesie declaratio quamvis sola sufficeret ad probandum summam in terris sacrorum Conciliorum auctoritatem, pro majori tamen istius confirmatione, quod dictum est etiam residuum ecclesie corpus non computato, Papa si contrarius esset hanc auctoritatem habere, potest adduci ratio experientia & auctoritas. Ratio primo dictat hoc, nam cum Papa possit errare, residuum corpus Ecclesie synodaliter congregatum errare non potest in ijs, quæ fidei sunt & morum & in pertinentibus ad ea, cum in talibus a Spiritu Sancto regatur ut colligitur Actuum XV°, ubi dixit Concilium Apostolorum: vi-

visum est Spiritui Sancto & nobis, unde & Christus ecclesiam, quam suo pretioso sanguine fundavit, tanta gratia dotare dignatus est, ut non posse errare, quod soli Dei proprium est natura, competat & ecclesie privilegio, Experientia demonstrat hoc idem,. sepius enim compertum est Papam errasse, residuo ecclesie corpore recte sentiente, Papa vero recte sentiente residuum totum corpus errasse nunquam est compertum qua propter & corpus ecclesie nonnunquam caput suum Papam correxit, deposuit, condemnavit, nunquam vero Papa residuum Corpus correxit & condemnavit; Auctoritas sancta confirmat hoc idem - nam Christus cum dixit: si peccaverit in te frater tuus dic Ecclesie, quem si non audierit, sit tibi ethnicus & publicanus, nomine fratris si peccaverit, omnes homines comprehendit, quia cum tunc *Petro* loqueretur, etiam Papam inclusit, quem & inclusum esse *Paulus* ostendit, qui *Cephe* cum reprehensibilis esset coram omnibus in faciem resistebat, unde & Ecclesie universalis auctoritas in Constantiensi Concilio declaravit, quod peccata summorum Pontificum circa fidem, scisma vel mores dici possunt ecclesie, cujus preceptis & ordinationibus obedire si contempserit condigne penitentie subiciatur ad alia juris subsidia recurrendo, preterea quamvis Christus uni dixerit homi-

ni quodcunque ligaveris super terram erit ligatum & in coelis & quodcunque solveris super terram erit solutum & in celis, ut secundum Doctores sanctos unitatem ecclesie designaret, in his tamen verbis ecclesie ligandi & solvendi potestatem a Christo suscepit; imo immediate ut sancta synodus Constantiensis declaravit, uti supra; nam *Petrus* quando claves in verbis istis accepit ecclesiam sanctam significavit ut inquit Beatus *Augustinus* super Johannem. ad idem preter has sacre scripture auctoritates testimonia sanctorum Patrum & Doctorum possunt adduci. Beatus enim *Celestinus* Papa in epistola ad synodum Ephesinam dicit, eam reverentiam exhibendam esse Concilio, que sanctorum Apostolorum Collegio debetur & non immerito nam & Episcopi qui hodie in Concilijs conveniunt, Apostolorum vices in ecclesia tenent, prout ad hoc *Urbanus* Papa in quodam Canone Beatum *Augustinum* allegat sic dicentem: pro patribus tuis nati sunt tibi filij, Patres nostri sunt Apostoli, pro Apostolis nati sunt filij, constituti sunt Episcopi; hodie enim Episcopi qui sunt per totum mundum inde nati sunt, ipsa ecclesia patres illos appellat, ipsa illos genuit & ipsa illos constituit in sedibus Patrum, non te ergo putes desertam quia non vides *Paulum*, non vides *Petrum*, quia non vides illos per quos nata

es,

es, de prole tua crevit tibi paternitas, pro patribus tuis nati ſunt tibi filij & conſtituit eos pro patribus ſuis Principes ſuper omnem terram, & ſicut Epiſcopi locum tenent Apoſtolorum, ſic alij presbyteri locum tenent ſeptuaginta duorum diſcipulorum ut inquit *Anacletus* Papa in quodam canone. Quia ergo tanta eſt Conciliorum auctoritas, *Celeſtinus*, qui ſummus Pontifex fuit, fidem ſuam ad ſacrum Concilium tanquam ad conſpectum Dei in epiſtola, ubi ſupra, ſe perferre fatetur dicens: Credo beatam ſancte Trinitatis Deitatem huic ſacro intereſſe Concilio & ita tanquam in conſpectum Dei in medio veſtri fidem meam protuli. Beatus etiam *Auguſtinus* contra epiſtolam Fundamenti Conciliorum auctoritatem comparat imo preferre videtur Evangeliorum auctoritati dicens, ſe Evangelio non credere nisi auctoritas eccleſie ipſum commoveret. Beatus *Hieronymus* in diſputatione contra Luciferianum auctoritatem Conciliorum ſoli comparat, quo diſputationum omnium & argumentationum contrariarum rivuli ſiccantur. Beatus *Gregorius* Conciliorum auctoritatem ita ſuſcipit & veneratur ut cunctas perſonas quas veneranda Concilia reſpuunt ipſe reſpuere & cunctas quas venerantur ipſe ſimiliter ſe amplecti fateatur. Et licet hoc de quatuor Eccleſie Concilijs dicatur, eadem tamen auctoritas, poteſtas & ratio in omnibus fundatis Concilijs

 exi-

existit dicente *Gelasio* Papa: sed & si qua sunt Concilia a sanctis Patribus hactenus instituta post illorum quatuor auctoritatem etiam custodienda & recipienda decernimus cum istis sanctorum Patrum auctoritatibus stant bene Canones sonantes Papam omnes judicare & a nullo judicari, nullus enim particularis homo est ordinarius judex Pape judicio coactivo & compulsorio, sacrum autem Concilium cum representativum sit totius corporis ecclesie, cujus papa est pars etsi caput, tamen minor pars corpore; omne enim totum est majus sua parte ut communis est animi conceptio. Cum igitur omnia generalia fundata Concilia tante sint auctoritatis ut ipsis pro fide & pro generali reformatione & pertinentibus ad ea congregatis, quilibet homo a minimo usque ad maximum teneatur obedire ac etiam ipsa non possunt errare & sacrum Basiliense Concilium usque hodie fundatum & indubitatum existat, ut supra probatum est, tria luce clarius inferuntur: Primum quod generali Concilio & Papa etiam existente Papa discordantibus seu contraria percipientibus, Illustrissimi Principes Electores & cuncti Christiani relicto Papa Concilio teneantur & debeant obedire. Secundum quod sacro Basiliensi Concilio & olim *Eugenio* contraria precipientibus iterum ipsi sacro Concilio & non ipsi Eugenio teneantur obedire, quin imo ipsum privatum Papatu sentire potest, nam cum sacro Concilio

cilio generali reformationi ecclesie in eo pro tunc capite & in membris insistenti se opposuerit & postea cum sepe monitus & requisitus esset, ut desisteret, non destitit, imo contumax factus continue magis & magis ipsi Concilio obedire contempserit, potuit Concilium contra ipsum ad hoc juris remedium, quod est depositio, procedere, videlicet ex decretis sacri Constantiensis Concilij superius allegatis. Tertium quod sequitur est, quod etiam sanctissimo Domino *Felici* in Papam auctoritate Concilij electo sepefati illustrissimi Principes & ceteri teneantur & debeant obedire. nec aliquis putet quod dicti Domini Principes scito & credito quod sacrum Concilium Basiliense sit firmum & fundatum, animos suos ab ipsius obedientia suspendere possint, quemadmodum quidam intentionem Principum exponentes dicunt eos non neutralitatem sed unionem quandam tenere intendisse, per quam nec Concilio nec Pape inobedientes esse volunt, scilicet solum animos suos ab eorum obedientia ad tempus suspendere, nam cum sacrum Basiliense Concilium sit firmum tunc ex Decretis Concilij Constantiensis ad actum externum tenentur, qui est obedire Concilio, nam sic in Decreto Constantiensi dictum est, quod ipsi sacro Concilio quilibet cujuscunque status & dignitatis etiamsi papalis existat, tenetur obedire, ergo

ergo dicti Domini Principes ad actum medium transeundo sine peccato suos animos suspendere non potuerunt aut poterunt in futurum quantumcunque etiam finis boni intuitu, quia in hoc casu non obedire est mortaliter malum, igitur pro nullo fine quantumcunque bono est eligendum, nec movere debet aliquem quod quidam objiciunt, quod multi potiores recesserunt & pauci remanserunt, nam recessus illorum nomine & non re potiorum habuit causas cauteriatas, quia enim de non episcopo factus est episcopus, de non cardinali Cardinalis, de Cardinali diacono Cardinalis presbyter & sic de alijs corruptionibus, ideo recesserunt, remanserunt tamen & remanent hodie in eodem plures quam in Concilio Apostolorum fuerunt, Ecclesia enim que non potest errare, non requirit totam multitudinem, nam *Cyprianus* in quodam Canone dicit, quod Christus dicens ubicunque fuerint duo vel tres collecti in nomine meo, ego cum eis sum, ostendit non multitudini sed unanimitati plurimum tribui, nec refert ibidem existentes esse magnos vel parvos, cum Deus aliquando revelet ea parvulis que abscondit ab hujus seculi sapientibus & prudentibus; item non attendatur quod quibusdam forte motivum contra Concilium videtur, dicentibus ipsum intromittere se non potuisse vel debuisse de Officiis Romane

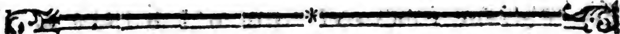
ne Curie, quorum Ordinatio & dispositio ad solum Papam videtur pertinere, de quibus tamen Concilium se intromittit causas advocando & judices in singulis causis constituendo, nam quod hoc facere possit sacrum Concilium Basiliense, maxime cum Papa visus sit ipsum contra suum consensum & voluntatem dissolvere ex his, que legitime facta sunt in sacro Constantiensi Concilio probatur, in tertia enim ipsius sessione etiam ante processum contra Johannem XXIII. factum, diffinitum fuit & statutum, quod Dominus *Johannes vicesimus tertius* curiam Romanam & officia publica illius seu illorum Officiarios de civitate Constantiensi ad alium locum non mutaret aut transferret seu personas dictorum officiatorum ad sequendum eum Directe vel indirecte non cogeret sine licentia & consensu ipsius sancte synodi & si Concilium fecisset seu faceret in futurum aut aliquos processus seu mandata contradictos aut alios quoscunque sacro Concilio adherentes fulminasset seu fulminaret, esset totum irritum & inane. quia igitur istis & alijs consimilibus, que contra Concilium ab affectionatis ad alteram partem minime tamen contra firmitatem & auctoritatem Concilii facientibus allegantur, non attentis ipsi sacro Concilio pure & simpliciter est adherendum, ideo modus & via, scismata in ecclesia Dei tollendi & cavendi est restaurare Basiliense, Concilium Regum & Prin-

Principum utriusque ſtatus Oratoribus Prelatis & Doctoribus ac alijs viris bonis & Deum timentibus quorum Concilijs & auxilijs Spiritu Sancto dirigente cauſe pie propter quas Concilium eſt congregatum ad ſalutarem effectum deducantur & fidei Chriſti navicula precipitio & ludibrio non exponatur. non obſtantibus adverſitatum perturbationibus quibuscunque; quod autem hoc fieri poſſit & omnino ſperandum ſit inter Orientales iſte Magnus *Origenes* ſuper hoc verbo Evangelij: Tunc ſurgens Jeſus imperavit ventis & mari & facta eſt tranquillitas magna, conſolatur ad propoſitum noſtrum ſic inquiens: ideo certe facta eſt tranquillitas magna, ut in unum conturbati Apoſtoli magnifice exhilarati letarentur; dedit enim per hec omnia nobis figuram & doctrine imaginem ut & nos in omni perturbatione & contumelia patientiam teneamus, ſtabiles ſimus, fidem non deſeramus, & ſi omnis iſte mundus tanquam mare ebulliat, omnes venti & vertigines demonum undique ſeviant, omnes poteſtates maris & principatus mundi concitentur & furiant ſuper ſanctos, nolite timere, nolite conturbari, nolite tremiſcere, nolite deficere, omnes enim qui in fidei & eccleſie navicula cum Domino navigatis per hunc nimirum undoſum mundum ſupernatatis, & ſi ipſe Dominus pio ſompno dormiat veſtram patientiam & tolerantiam exſpectans vel impiorum pe-

penitentiam & conversionem sustinens alacriter accedite ad eum orationibus instantes atque cum Propheta dicentes: Exurge quare obdormis Domine, exurge ne repellas in finem & ipse surgens imperat ventis his aeris aerijs demonum spiritibus, omnia mitigat, facitque tranquillitatem magnam, pacem scilicet Ecclesie & securitatem mundo. Quomodo enim sepius Concilia impiorum commota sunt adversus veram & firmam Ecclesiam, aliquoties paganorum, aliquoties hereticorum, sed surgens Dominus imperavit demonum ventis & omnes evanescere fecit audaces adversarios fidei, magnamque pacem & tranquillitatem ecclesie sue dedit. hec ille. Igitur ut concludamus, sine dubio si Reverendissimi Patres & Illustrissimi Principes Electores huic firmo & sacro Basiliensi Concilio fidei & Ecclesie naviculam representanti pure & simpliciter in Dei timore & amore adheserint, post presentium tribulationum vertigines & ventos tranquillitatem & pacem magnam in Ecclesia Dei videbunt, ad magnificam in hac vita jocunditatem & perpetuam in vita futura felicitatem, quam ipsis, nobis & omni populo Christiano Christus ipse pacis auctor concedat, qui cum Patre & Spiritu Sancto perpetue vivit & regnat. Amen.

III.

III.

Capitula Intelligentie Oratorum Regis Romanorum & Principum Electorum &c. in discordia sacri Basiliensis Concilii & Pape Eugenii Anno Domini MCCCCXXXIX.

Anno Domini M°CCCC°XXXIX° convenerunt in *Maguncia* de mense Martij &c. pro sedandis discordiis inter sacrum Basiliense Concilium & Papam exortis Oratores Regis Romanorum & Electorum Imperij ac aliorum Regum de quibus infra clarius patet, quod in Capitula infra scripta convenerant, tenore quorum sacro Concilio Basiliensi de mense Maij proponebatur requirendo Concilium ut infra scripta Capitula adimpleret. Et hanc litteram sive conventionem infra scriptam vocant ipsi Oratores mutuam Intelligentiam.

Dei gratia nos *Leonardus Pattaviensis*, *Johannes* Lubicensis Ecclesiarum Episcopi, *Johannes* Abbas Scothorum in *Wienna* ordinis sancti *Benedicti*, nec non *Theodoricus* Ebbrach Proto notarius serenissimi Principis Domini *Alberti* Romanorum Regis semper Augusti nec non Ungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie &c. Regis, Ducis Austrie, Stirie, Carinthie ac Marchionis Moravie &c. nec non

Phi-

Philippus Archiepiſcopus Turonenſis, *Johannes* Trecenſis *Swinnermus* Verdonenſis Epiſcopi, *Johannes* de monte morino Prepoſitus Lugdunenſis, *Martinus Bernerij* Decanus Turonenſis Chriſtianiſſimi Regis Francie, *Alvarus* Conchenſis Eccleſie Epiſcopus ſereniſſimorum Caſtelle & Leonis & per adherentiam Portugallie Regum, *Henricus* Liemburge Legum Doctor Licentiatus in Decretis & Prepoſitus Hilgenſtadenſis, *Johannes Witte* in Decretis Licentiatus, *Hermannus Stummel* & *Hermannus Rosenbergh* Decretorum Doctores Reverendiſſimi in Chriſto Patris & Domini Domini *Theodorici* Archi Epiſcopi Maguntinenſis per Germaniam, *Tirimannus Delius* Decretorum ſancti *Florini* in Confluentia, *Hinricus Herpel* Legum ſancti *Severini* in *Colonia* Prepoſiti & Doctores, *Burckardus* de *Kayda* ſacre Theologie & *Johannes* de *Lins* utriusque juris Doctores Reverendiſſimi in Chriſto Patris Domini *Theodorici* Archi Epiſcopi Colonienſis Weſtvalie & Angarie Ducis per ytaliam Archi-Cancellarij, *Johannes Cin bin* utriusque juris Doctor Illuſtris Principis Domini *Ottonis* Comitis Palatini Reni Tutoris Illuſtriſſimi Principis Domini *Ludovici* Comitis Palatini Reni & Archidapiferi, *Albertus Schele* dictus de *Limburg* Decretorum Doctor, Illuſtriſſimi Principis Domini *Frederici* Ducis Saxonie & Archimareſcalli, Nosque prefati Reverendiſſimi Patris Domini ArchipreſulisMaguntinenſis nomine Illuſtriſſi-

mi Principis Domini *Frederici* Marchionis Brandenburgensis Archi- Camerarij & de ipsius mandato præfato Domino Archi Episcopo Maguntino desuper facto sacri Romani Imperij Principum Electorum *Johannes Saxe* sacre Theologie Professor Reverendissimi in Christo Patris Domini *Johannis* Archi Episcopi Saltzeburgensis, nec non Nos *Johannes* Episcopus Lubicensis præfatis nominibus Reverendissimorum Patrum Dominorum *Solterij* Magdeburgensis & *Baldewini* Bremensis Ecclesiarum Archi Episcoporum, *Mathe-us* Albinganensis Ecclesie Episcopus & *Franciscus* de *Barbanariis* Illustrissimi & Magnifici Principis Domini *Philippi Marie Anglij* Ducis Mediolani &c. Oratores & Ambasiatores prefatorum omnium & singulorum Regum & Principum sacri Romani Imperij Electorum aliorumque Metropolitanorum atque Principum Ecclesiasticorum & secularium nominibus presentium tenore recognoscimus & fatemur: Quod licet ad tollendum subortum dissidium inter sanctissimum Dominum nostrum Papam *Eugenium* & Patres sacri Basiliensis Concilij prefati Reges atque Principes suos jam dudum impenderint fidos labores, necdum ea advenerit, quam semper desideravere optata concordia, tamen animis suis constituerunt ab incepto opere minime desistere, sed ea summo studio prosequi, que & pacis & Ecclesiastice unionis convenientia media fore cognouerunt, ut

sic

ſic Deo Altiſſimo, cui fidele Arbitrium & obſequium ſuffragante Ecclesiam ſuam ſanctam Pacis dulcedine quandoquè reflorere videant. In hac itaque civitate Maguntina ob eam rem convenientes prefatorum Regum & Principum nominibus matura deliberatione non nulla preſentibus annotavimus Capitula que tam apud prefatum ſacrum Baſilienſe Concilium, quam apud ipſum Dominum noſtrum Papam ſummoperè offerenda nominibus quibus ſupra pro bono pacis & concordie cenſuimus, quorum tenor ſequitur & eſt talis, videlicet:

In primis quod ſacrum Baſilienſe Concilium tria loca in Germania videlicet *Argentinam*, *Ratiſponam*, *Maguncìam* infra quindecim dies continuos a die requiſitionis per oratores ſupradictorum Dominorum nominet & eligat pro ſui translatione vel oecumenici Concilij celebratione in aliquo eorundem locorum & rebus inibi tractandis, proſequendis & terminandis, Quibus nominatione & electione in generali congregatione factis Invictiſſimus Romanorum & Chriſtianiſſimus Reges Francorum cum Regibus & Principibus qui ad hoc convenerunt, curabunt eandem infra XL dies continuo a die nominationis præfate intimare Domino noſtro Pape nec non Imperatori & Patriarche Conſtantinopolitano ipſisque græcis

ita videlicet quod in quemcunque locorum predictorum dominus noſter Papa ſimul & Greci aut Greci tantum conſenſerint, & ad quem ipsi Greci perſonaliter pervenerint cauſa tractande unionis, quod ipſum ſacrum Concilium Basilienſe ſe illic transferret pro oecumenici Concilij celebratione Grecis autem in nullum predictorum trium locorum conſentientibus ut prefertur, tunc nichilominus ſanctiſſimus Dominus noſter Papa ad aliquem eorundem locorum conſensit perſonaliter venire, quod ſacrum Basilienſe Concilium illic omnino ſe transferet, Idem ſi nec Greci nec Papa in aliquem locorum prefatorum trium perſonaliter venire conſenſerint, ſe transferret libere ad aliquem predictorum locorum in quem voluerit infra tempus inferius declaratum adjecto etiam quod ex tunc poterit ipſum ſacrum Basilienſe Concilium quandocunque ſe transferre ad quemcunque voluerit locorum prefatorum, ſalvo tamen quod acceſſurum ſit ad locum ad quem greci ſeu Papa ibi perſonaliter infra tempus quod ſequitur, advenerint. Qui quidem ſcilicet Papa, Imperator & Patriarcha infra unum menſem a die ſibi facte intimationis habeant ſimul vel divisim in aliquem locorum prenominatorum per Bullas & litteras ydoneas expreſſe conſentire ceſſantibus prorſus congregationibus florentinis & alia quacunque

que ſub nomine Generalis Concilij vel oecumenici ſecuta forſan aut in antea ab inde ſecutura, quem quidem conſenſum infra quadraginta quinque dies continuos poſt menſem hujusmodi habeant ipſi oratores præfatorum Regum & Principum ſacro Concilio intimare, & quandocunque infra quatuor menſes & quindecim dies a die nominationis & Electionis predictorum locorum conſenſus hujusmodi ſacro Concilio fuerit intimatus, mox ſacrum concilium ipſum locum in quem Papa & Greci conſenſerunt, habeant infra quindecim dies continuos a die intimati conſenſus hujusmodi ſolemniter decretare, & idem fiat ſi ſolus Papa vel ſoli Greci in aliquem predictorum locorum infra terminum predictum venire conſenſerint & conſenſus hujusmodi ſacro Concilio Baſiliensi fuerit intimatus.

Ceterum ſi aliquis locorum predictorum propter peſtem aut famem foret incommodus pro premiſſis alter locorum nominatorum vicinorum ſuccedat, quibus vero locis ex cauſis premiſſis ut prefertur incommodatis locum habeat proviſio Conſtantienſis Concilij quæ ſuper hoc in ſimili caſu emanavit, ita nempe ut ſi publica fama contraveniente dicatur aliquis locorum predictorum ante hujusmodi Concilij inchoationem factus incommodus ſacrum Concilium Baſilienſe hoc infra menſem habeat diffinire &

si distulerit in termino prefato diffinire locum, ipsum sacrum Concilium Basiliense ad hunc locum tamquam commodum se transferre habeant, ut prefertur, si vero post inchoationem incommodetur locus hujusmodi ipsum tunc inchoatum ibi Concilium sibi providebit; ad quem quidem locum Papa per se vel suum legatum vel legatos & etiam ipsi Greci infra tres menses a die consensus per eos vel eorum alterum prefati ut premittitur & sacrum Basiliense Concilium infra duos menses a die hujusmodi consensus Pape vel Grecorum se conferre habeant ita ut inmediate post lapsum duorum mensium a die intimationis Pape vel Grecorum hujusmodi sacro Basiliensi Concilio facte in hujusmodi loco omnino oecumenicum Concilium Patrum propter presentiam Grecorum vel Generale ipsis absentibus vel ab inde recedentibus censeatur & existat stabile atque firmum & præter sui consensum non solubile verum tamen ad actus Conciliares neutro casu inibi procedatur nisi predictis duobus mensibus & insuper quindecim diebus totaliter elapsis.

Tertio prout ex predictis satis colligitur si nec Domino nostro Papa nec Grecis ut prefertur in aliquem predictorum locorum consentientibus vel alias infra quatuor menses & quindecim dies a die nominationis & electionis ut predictum est, non fuit consensus

ſenſus eorum ipſi Concilio intimatus, nihilominus ſacrum Baſilienſe Concilium aliquem predictorum locorum habeat decretare ſicque infra alios duos menſes eo transferre, itaque omnino poſt lapſum ſex menſium & quindecim dierum a die nominationis & electionis locorum predictorum ſaltem Generale Concilium in aliquo eorundem celebretur. Verum tamen ad actus Conciliares non procedatur niſi dictis ſex menſibus & quindecim diebus & inſuper quindecim alijs diebus totaliter elapſis.

Convenimus preterea nominibus quibus ſupra, quod de quacunque queſtione juris vel facti jam exorta inter ipſum ſacrum Baſilienſe Concilium & Dominum Noſtrum Papam *Eugenium* aut forte in antea oritura poterit ipſum ibi Concilium ſive Generale ſive oecumenicum exiſtat, ſi pax interim & concordia inter eos ſecuta non fuerit, absque ullo cujuscunque impedimento aut importuna deinceps interceſſione libere cognoſcere & eam ſynodaliter terminare ſeu diffinire, daturi operam apud Reges & Principes antedictos, Quod quidquid ut prefertur determinatum diffinitum & ordinatum fuerit in ipſo ibi Concilio oecumenico vel Generali a prefatis Regibus & Principibus acceptabitur & inviolabiliter obſervabitur, quodque id ipſum in regnis & dominijs eorundem

illibate custodiatur. Ut autem optatus consequatur finis ejusque dissidij differentia Deo favente auferatur unanimi consensu ad ea prosequenda nos omnes & singuli Oratores & Ambasiatores Regum & Principum predictorum concorditer convenimus nominibus quibus supra, Quod quia valde indecens & rationi contrarium fore existimamus, si stantibus tam fidis laboribus atque tractatibus & pacis prosecutione vel ab ipsis contendentibus aut altero eorundem in sui invicem aut alterius eorum prejudicium insuper & in hujusmodi laborum suorum obstaculum & impedimentum quicquam pacis hujusmodi turbatum attemptaretur aliquidque fieret, quo universalis Ecclesie tranquillitas longius differri posset, dicimus & protestamur quibus supra nominibus, si quod absit Dominus noster summus Pontifex aut ipsum sacrum Concilium infra tempus saltem septem mensium predictorum processus, penas, sententias, censuras & quascunque alias ordinationes sive dispositiones, ex quibus Ecclesie pax & unitas in toto vel in parte verisimiliter quacunque hujus dissidij occasione directe vel indirecte turbari aut quomodolibet impediri posset contra se invicem, incorporatosve aut eis adherentes respective seu alios quoslibet hujusmodi dissidiorum occasione fulminaverit, protulerit, decreverit aut quidquam innovaverit

quod

quod illi vel ille in Regnis & Dominijs predictorum Dominorum nostrorum non suscipientur nec aliquatenus acceptabuntur, & donec post transactum tempus antedictum quid in his omnibus sit tenendum, fuerit per ipsum ibi Concilium declaratum diffinitum seu ordinatum daturi operam ut hujusmodi diffinitioni declarationi & ordinationi omnino stetur ac acquiescatur.

Insuper ut hujusmodi tractatibus pacis quietius atque liberius vacare & intendere possimus & ne majora scandala atque pericula ex diversitate atque adversitate quorumcunque processuum seu Censurarum in Regnis Provincijs Diocesibus & Dominijs prefatorum Dominorum Regum & Principum vel alicujus eorundem suscitari valeant, dicimus & protestamur nominibus quibus supra, processus, censuras, sententias, edicta, mandata contrariorum effectuum hinc inde vel contra eosdem aut subditos suos quoquo modo fulminandos fulminandas & fulminanda, neque acceptabunt aut illis aliquatenus assentietur dando operam quod præfati Domini nostri in premissis animos suos omnino in suspenso teneant usque ad sepedicti oecumenici vel Generalis Concilij discussionem ita tamen quod Decretis sacri Concilij Basiliensis per prefatos Dominos nostros aut eorundem Dominorum nostrorum nominibus pridem acceptatis seu accep-

ptandis aut processibus eorundem occasione emanatis aut emanandis aliquatenus non derogetur. Preterea ut dictum oecumenicum aut Generale Concilium auxiliante Deo laudabilem & prosperum habere possit successum pariter & effectum & ne possit propter personarum defectum occasione aliqua impediri, curabimus quod prefati Reges & Principes operam dent cum effectu, quod ex omnibus regnis, provincijs & Dominijs hujusmodi Regum et Principum omniumque eisdem adherentium venient ad ipsum & ut mittentur Prelati & alij litterati ceterique devoti ac religiosi Viri & generaliter omnes & singuli, qui ad generalia Concilia de jure vel consuetudine vocari consueverunt rebus inibi tractandis consulturi & ne passim aut indistincte omnes in eodem Concilio recipiantur, sed illi duntaxat, qui habiles sunt, scientia, moribus & etate nec etiam circa modum procedendi in eodem Concilio in suo ibi exordio aliqua dissurgat difficultas sive inter Patres Congregationis diversitas Grecis absentibus quoad actus Conciliares in procedendo illi servantur modi & ordinationes qui in presenti Basiliensi Concilio statuti ordinati & rationabiliter observati sunt quousque tunc ipsum Concilium congregatum illos procedendi modos per alias Canonicas ordinationes mutaverit, ipsis autem Grecis, ut securi speramus, advenientibus omnino super hujusmodi procedendi modis

modis locum habeat provisio que in Decreto compactatorum cum eisdem continetur.

Ceterum operam dabimus quod pecunie Indulgentiarum per regna provincias & Dominia prefatorum Dominorum nostrorum congregate in eum usum convertantur ad quem collecte sunt. Curabimus insuper quod pro securitate personarum ad dictum Concilium venire valentium Invictissimus Romanorum Rex predictus in universo Imperio Regnis atque Dominijs suis liberum & securum transitum tam in accedendo quam ibi stando & abinde recedendo concedat ipsi prememorato Domino nostro summo Pontifici Reverendissimis Sancte Romane Ecclesie Cardinalibus, Patriarchis Primatibus Archiepiscopis & Episcopis nec non reliquis universis & singulis cujuscunque dignitatis aut status vel gradus existat, Prelatis Doctoribus & alijs tam Ecclesiasticis quam secularibus personis; Quodque non permittat alicui violentiam inferri sive in corpore sive in rebus sed quod liceat unicuique libere secundum Deum & rectam conscientiam rebus intendere Conciliaribus & quod det salvum conductum in forma pleniori sub majori Majestatis sue sigillo similem illi quem Dive memorie Imperator Sigismundus Dominus & Pater suus presenti Basiliensi Concilio concesserat, quodque inibi suo loco fide-

fidelem protectorem constituat qui super premissis & alijs Concilio necessarijs plenarie provideat & debitam faciet executionem in omnibus & singulis quorumlibet premissorum, curaturi etiam quod talis provisio fiat per prefatos alios Reges & Principes per Regna, Provincias & Dominia salvis semper securitatibus & salvis ductibus premissis.

Postremo vero & omnis necessarie provisionis cautela habeatur contra actus. nos prefati oratores & Ambasiatores Regum & Principum omnium & singulorum premissorum & nominibus eorundem si contingat quod Deus avertat neque sanctissimum Dominum nostrum Papam sive Patres presentis Concilij Basiliensis aut utrosque superius in notatis avisamentis requisitionibus tam justis & rationabilibus assentire omittantque in omnem eventum ad aliquem trium locorum pro celebrando oecumenico vel Generali Concilio condescendere, ne Sancta Mater Ecclesia Dei & tantis turbationibus & imminenti scismati exposita derelinquatur, Domini nostri Reges & Principes prefati operam dabunt cum effectu quod illi predictorum dissidentium aut e converso illis qui ulteriori dissidio prestiterit aut prestiterint occasionem adherere interim different & nihilominus quod prefatus invictissimus Romanorum Rex pro se & omnibus sibi subjectis

jectis atque adherentibus cum auxilio omnipotentis Dei & sub fiducia plenissime assistere omnium aliorum Regum & Principum prefatorum & Ecclesiarum Regnorum & Principatuum suorum in tam extrema Ecclesie necessitate potestate & officio advocationis Ecclesie Dei quibus fungitur prout secundum Deum & sanctorum Patrum decreta expedire videbitur plenissime nitetur, ut omni modo pacem & unitatem in Ecclesia Dei procurare & conservare valeat Reges & Principes supra dicti. Protestamur & dicimus etiam quibus supra omnium & singulorum Dominorum nostrorum nominibus quod per hec capitula in que nos Oratores & Ambasiatores prefati convenimus & deliberate concordavimus ut prefertur pro submouenda hujusmodi tam periculosa differentia inter sanctissimum Dominum nostrum *Eugenium* & ipsum sacrum Basiliense Concilium non intendimus sedis Apostolice aut universalium synodorum auctoritatibus, honoribus seu reverentijs in aliquo derogare seu aliquod jus de novo Dominis nostris acquirere talia nunc aut deinceps vel prout licuerit faciendi seu promovendi sed duntaxat ad hoc indicendi Dominos nostros spiritu pietatis ad Ecclesiam Dei quam proh dolor vident ante oculos jam scismati expositam ut ipsum jam imminens scisma tollatur de medio & alteri auctore Domino valeat obviari arbitrantes in tam extrema Catholice Ecclesie & totius Chri-

Chriſtiane rei publice naceſſitate ad quecunque remedia opportuna, per que poſſit integritas & unitas Eccleſie conſervari per prefatos Reges atque Principes fore poſſe & debere eſſe merito recurrendum. Super quibus etiam omnibus & ſingulis vos Notarios publicos hic preſentes & aſtantes requirimus ut ſuper premiſſis Inſtrumentum aut inſtrumenta publicum ſeu publica tot quot fuerint neceſſaria conficiatis in fidem & robur omnium & ſingulorum premiſſorum.

Leonardus Epiſcopus Patavienſis approbo.

Joannes Epiſcopus Lubicenſis ad idem.

Philippus Archiepiſcopus Turonenſis ad idem nomine Ambaſiate totius. placet ut ſupra.

Alvarus Epiſcopus Conchenſis.

Henricus de Herpel ad idem.

Albertus Scheulr de Limburg ad idem.

Copia reſervationis facte per oratorem jll. Domini Ducis Mediolanenſis ſuper concluſis:

In omnibus & ſingulis bonis animis liberum atque integrum preſtamus aſſenſum habentes omnia perfecta gratiſſima in verbis tamen absque ullo cujuscunque impedimento & importuna deinceps alicujus interceſſione nec non & acceptatione diffinitorum & non acceptandorum hujusmodi que ſunt; contrariorum effectuum & differenda adheſione de quibus ſuperius agitur Domino noſtro Duci reſervamus arbitrium, ut ſibi videbitur faciendi, conſulturi tamen eum ſuper iſtis ſi mandabitur

tur etiam infra terminum & etiam intentionem suam postea relaturi &c.

In hujusmodi effectum Oratores supradicti fecerunt requisitionem congregationi Generali quibus ex post responsum est ut sequitur.

Sequuntur Responsiones sacri Concilii Basiliensis super premissis Capitulis in *Maguncia* conceptis eo quidem Concilio per ea requisito: *)

Rem gravissimam, quam ab hac sancta synodo queritis Venerabiles & circumspecti Oratores attentis considerantes animis Deum nostrum qui sua potenti dextera ecclesiam plantavit in terris, supplices oravimus & oramus ut ea nobis loqui & respondere donet, que sint ad sue Majestatis honorem & salutem omnium credentium, Qui Apostolis suis & discipulis ut in tempore necessitatis loquendi fiduciam haberent, dixit: Dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. Mutationem hujus sacri Concilii in locum alterum superiori tempore per vos expetitam iterum postulatis, spem quoque pacis ex ea re concipere videmini, quam profecto pacem si per hoc medium possemus adipisci, jam dudum ipsam mutationem avidis animis quesivissemus, quod summo desiderio cupimus cum beatis pacificis filiationem Dei promerentibus operari ad pacem non quidem illam pacem appellantes, quod Conciliorum auctoritate contempta quispiam summus Pontifex posset de tota Ecclesia & de animabus Christi sanguine redemptis agere quicquid sibi libitum foret, abjectaque salutifera informatione, spretis sacris Canonibus & decretis vitia & abusus pestiferi pacifice regnare

*) Extant quidem apud Harduinum Tomo VIII. Concil. sed ob antecedentem Oratorum propositionem & subsequentem protestationem has ipsas Concilij responsiones hic addere placuit.

nare permitterentur, aut quod omnibus gravius est, fide lesa ut volucrata, quisquis fidem impugnans pacifice opprimeret Ecclesiam & illi tacere cogerentur qui fidem ipsam sustinerent, non quidem hoc esset pacem agere sed turbationem gravissimam, non hoc esset mederi langvvoribus presentibus Ecclesie sed eam in miserabile discrimen abducere, quod quidem non esse intentionis vestre credimus sed Zelus domus Dei cogit nos in extremis Ecclesie periculis non tacere veritatem ne tandem dicere oporteat in Dei judicio: Ve michi quia tacui. Sciunt Discretiones vestræ vitam Ecclesie in fide & probis moribus precipue consistere quibus capiti suo & fonti vite Christo conjungitur ac cum eo pacem habet caritatem & gaudium que sunt fructus Spiritus ut vos ipsi ex Apostolo allegastis, quam veram pacem querunt beati pacifici qui recipiunt adoptionem filiorum Dei, hec est etiam pax Christi de qua ipse ait: pacem meam do vobis, non quam mundus dat ego do vobis; Cum autem his novissimis temporibus deformitates scismata & errores plus solito cepissent insurgere congregata in Spiritu sancto sacra Constantiensis synodus nobis fidem explicant de potestate immediata data ab ipso fidei auctore Christo Conciliis generalibus ex presentantibus Catholicam militantem Ecclesiam quibus & summus Pontifex & quilibet alius obedire tenetur ut Christiani intelligerent, quod ipsis erroribus, scismatibus & deformitatibus obviare oporteret per Conciliorum Generalium auctoritatem, sic Christus ipse Deus noster ordinavit, ut sit frequens Generalium Conciliorum celebratio, quæ precipua agri Dominici cultura est, vepres ac tribulos predictorum malorum evellat, prout in eadem Constanciensi synodo declaratum extitit & pax optima cum sanctitate & justitia omnibus diebus vigeat in terris; unde vero languores, unde morbi, unde turbationes Ecclesie jam

nunc

hunc potiſſime invaleſcant, non ex eo quod obedientia quam Chriſtus ipſe imperavit . quam Eccleſia declaravit, quam fides edocet, non data eſt Concilio Generali, quod dolentes referimus a Domino Eugenio Papa moderno, imo graviſſime contempta & duriſſime verbis factis & ſcriptis usque in hodiernum diem impugnata ſit ? ex magna parte in alia reſponſione noſtra ſynodali preterito menſe februarij ad veſtras pares petitiones ſuper mutatione hujus ſacri Concilij porrectas explicavimus. Inde diviſiones & ſciſmata in Eccleſiis particularibus, Inde Principum & Prelatorum & etiam populorum per orbem diſperſorum graviſſima perturbatio, nam quemadmodum ſepe audiſtis primitus hoc ſacrum Concilium congregatum auctoritate duorum precedentium Conciliorum & duorum ſummorum Pontificum pro extirpatione hæreſum & reformatione Eccleſie in Capite & in membris, quod ab exordio attemptavit Dominus *Eugenius* licet nulliter & de facto diſſolvere ſine ipſius Concilij conſenſu, deinceps cum plurima decreta ſalubriter edita fuiſſent pro reformatione Eccleſie in capite & in membris & per plures legationes, per plures Oratores admonitus eſſet ut animum ſuum ad eorum obſervationem redderet benigne inclinatum, ita proh dolor ea parvi pendit, ita contempſit, ut quaſi in nullo debitam reverentiam ipſi Concilio exhibere comparatus ſit, ex quo graviſſimo contemptu non parva ſuſpicio adverſus eum exorta eſt, quod declaratione Catholice fidei facta in Concilio Conſtancienſi non recte ſentiret quodque non crederet ſe teneri obedire Concilio prout ipſa fidei veritas aſſerit, Quid amplius, cum ſuper hoc gravi contemptu citaretur, mentem ſuam quamvis adverſus propoſitam veritatem declaravit diſſolvendo auctoritative hoc ſacrum

Concilium de facto fine consensu ipsius, casu quo virtute Decreti citatorij procederetur aut fieret aliqua novitas, quæ ipsum aut que aliquem suorum Oratorum presidentium, qui in Concilio fuerant, prohibendo etiam auctoritative ne in eo casu factum Bohemorum, quod actu tractabat hec sancta synodus, ultra triginta dies ageretur ubi jam non solum obedientiam denegavit sed se judicem super Concilium constituit non ei obediens sed imperans in his, in quibus eundem teneri obedire Concilio ex Christi ordinatione asserit ipsa traditio fidei, si vero jam hoc sacrum Concilium dissolvatur, quod fidem Ecclesie defendit, dimittaturque illi supra Ecclesiam pro libito voluntatis imperare, qui tanto tempore tam graviter ipsam factis operibus & verbis impugnat, imo auctoritate & potestate conatur opprimere, nunquid ipsius Ecclesie imminet desolatio, nunquid timendum est vel potius presumendum quod Concilio dissoluto volet singulos per orbem dispersos cogere ut idem sentiant quod ipse, nunquid si absque debita correctione sic dimittatur, cunctis sive ecclesiasticis sive secularibus sive Prelatis sive Principibus aut alijs quibuscunque imminebit persecutio qui fidem in sacro Concilio Constanciensi explicatam voluerint profiteri, quid vero de illis faciet qui decreta synodalia servare volent, cum jam in presentia videamus adhuc sedente Concilio, quod tales in particularibus Ecclesiis faciet tractari, an vero hæc erit appellanda pax & tranquillitas Ecclesie Vos preclari Oratores pro Deo considerate. Quot erunt deinceps, qui pro conciliorum auctoritate, pro Declarationibus per Ecclesiam factis in explicatione fidei tractabunt, si eas deprimi & hoc Concilium in earum defensione viderint de facto succumbere, Quis hereticus non auden-

dencius, que cum amarissimo gemitu dicimus, cornua eriget adversus sponsam Christi si ipsa Concilia Generalia quibus supremum judicium in materijs fidei datum est, viderit conculcari? sed quis o preclari Oratores jam in alio Concilio, quod futurum dicitis, id resistendum summo Pontifici pro defensione recte fidei veniet, dum ipse Pontifex hoc sacrum Concilium de facto suppressisse & in nihilum redegisse conspiceretur, quale preterea exemplum relinquetur summis Pontificibus si perperam agere volent scismata faciendo, Concilium Generale impugnando & dissolvendo ut quoties de ipsorum correctione in fide aut moribus agetur, perturbent, scindant & dividant Concilium atque in aliud Concilium devenire postulent & si in illo non fiet, quod voluerint, iterum aliud querant, sicque fieret transmigratio de Concilio in Concilium & judicia universalis Ecclesie sic semper in incerto vagabuntur dum presens Pontifex postquam decretis, preceptis & ordinationibus synodalibus tanta obduratione obsistit, postquam ipsum bis auctoritative sine ejus consensu dissolvere attemptavit & scissuram gravem jam in Ecclesiam perpetravit, tandem nulla suscepta pena nulla penitus emendatione facta obtineret ut Concilium mutari cogeretur imo verisimiliter in totum dispergeretur per hanc viam mutationum & dilationum quas offerri conspicimus perseverante ipso moderno Pontifice in assidua ejusdem Concilij & totiens declarate veritatis impugnatione, hoc equidem non esset scismati obviare, sed scismata fovere & nutrire, dum Pontifici volenti scisma facere, ut formidare videmur, si concilium ad ejus correctionem procederet, talis favor probaretur, ut ejus contemplatione ipsum Concilium tali modo mutaretur, unde posteris ad scismata facienda major

pararetur audacia & Conciliorum enervaretur auctoritas per quorum supremum judicium in terris scismata extirpari convenit, imo secundum hoc qui ecclesiam lacerare & scindere vellet, ipsa sibi tota opprimenda relinqueretur & ne partem gregis ad se traheret totus in manibus suis dimitteretur, unde forsan volendo auferre ab eis fidem quam in Catholica Ecclesia de auctoritate Conciliorum didicerunt & contempnendo sacras leges pro salute omnium editas ipse omnes in dampnationem ducere moliretur, non hic agitur preclari Oratores, de tali scismate in quo due persone de Papatu contendentes & in dubium vertitur cui earum jus competat ubi uterque contendentium in judicium Concilij Generalis venire habet sententiam auditurus, sed agitur de Pontifice, qui se voluntarie a Concilio volente ipsum corrigere separavit, quod reputabat, legitimum universalis Ecclesie Concilium & Ecclesie pacem turbavit, scisma fecit, scandala suscitavit dissolvendo Concilium auctoritative ut premissum est casu quo procederetur contra ipsum aut aliquem oratorum suorum presidentium ad altare contra altare erexit ut sic correctionem judicis effugeret. Quomodo autem res illa locum sibi vendicare poterit sua enervatione auctoritatis Conciliorum, ut post predicta oporteat Pontificem manere in possessione dissolvendi taliter Concilium & quia sancta synodus officium judicis egit pro executione justitie sibi divinitus commisse cogatur loco judicij cedere suaque judicia differre & deserere ac per talem modum mutari ut sibi prefigantur loca, tempora modi procedendi & alia quæ nunc requiruntur a vobis, quasi non sit libertas in Concilio ad faciendum quod pro republica expedientius judicabitur sub directione Spiritus sancti de cujus auxilio confiden-

fidendum eſt, quod ſive oporteat concilium manere in hoc loco ſive mutari ſive conveniat procedere ſicut quicquam aliud agere & de modo forma & de tempore omnia peragendi ſuggeret ipſi Concilio, quid pro ſalute univerſalis Eccleſie fuerit neceſſarium. Sed dicitis quod Concilium in alio loco pærter ſui conſenſum indiſſolubile permaneat, verum ſi Papæ hoc privilegium haheant diſſolvendi Concilium ſine ejus conſenſu, quomodo volunt illud ab eo tollere, ſi autem non habeant & in hoc notorie erravit, quomodo id fieri queritur per quod in hac errandi poſſeſſione permaneat & de mutatione Concilij tali modo per Dominum Eugenium factam poſſeſſio habeatur que trahatur ad conſequentiam & ſi in talia conſentiret hæc ſancta ſynodus, jam auctoritate Eccleſie fieri poſſe videtur, quod nullatenus queri aut effici debet. Dicitis preterea ipſum Concilium mutari hinc in alterum trium locorum in quem Papa aut Greci conſenſerint, & eſto quod nec ipſe nec illi conſentiant, nihilominus mutetur, in primo caſu non eſt nobis facile exiſtimare attentis preteritis operibus, quod Papa in illum locum veniat perſonaliter in quo ſe ſperet correctionem accepturum, in ſecundo caſu, ſi greci adveniant & fiat novum Concilium ex latinis & Grecis, dantur inducie correctioni & emendationi Domini Eugenij donec per ipſos Grecos fuerit judicatus, imo ſecundum hoc agitur ut Greci ipſi de actibus ſynodalibus hujus ſacri Concilij Catholicam Eccleſiam repreſentantis & de operibus Pape judicare habeant, poſt quam Papa ipſe corrigatur, Quodque omnes queſtiones juris & facti agitate in Concilio erga Dominum Eugenium, quarum etiam alique jus divinum & fidem concernunt haberent in judicium ipſorum Grecorum devenire relicto hujus ſancte ſynodi

nodi Catholico judicio & quod ea que per Ecclesiam in concernentibus fidem & determinata sunt in dubium revocentur quasi notaretur, ipsam Ecclesiam *) in his que sunt fidei errare potuisse, diciturque quod idem Dominus *Eugenius* Legatos suos mittat quod jurisdictionis est, ac si ipse ab administratione principali non esset suspensus, cum tamen ipsam suspensionem ex caussis tam necessarijs & urgentissimis, quas in alia responsione synodali exposuimus constat esse factam, in tertio casu, si hoc sacrum Concilium mutetur quod fundatum est auctoritate duorum precedentium Conciliorum & duorum summorum Pontificum, cui vere omnes majores Prelati, Ecclesie Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, omnesque Reges orbis Catholici incorporati sunt, esto quod neque Papa neque Greci consentiant; id sequeretur quod ubi Concilium existens in hoc loco fortiter impugnet Dominus Eugenius, ipsum translatum in alium locum sine ejus consensu fortius impugnare posse videatur & habere majores colores impugnandi interimque septem mensium vel eo circa dilationem obtineant, quibus vel pro ejus correctione agatur quibus nullatenus fidei & saluti Ecclesie provideatur sed potius supposita hujus Concilij per attediationem vel alia incommoda dispergantur & tandem nulli vel paucissimi ad illum alium locum accedendi habeant voluntatem, dum viderint hujus sacri Basiliensis Concilij tam miserabilem exitum, quod tantis laboribus congregatum, tot annis adversus impugnationes Domini Eugenij conservatum fuit; Quid autem ad hoc respondere possumus Venerabiles Oratores nisi amarissimos edere gemitus super flebili ruina Ecclesie si res ita procedatur, & plorare die

*) Harduin. ipsa Ecclesia.

die ac nocte super illa Conciliorum Generalium auctoritate tam diu per nos defensata quam in interitum perduci conspicimus nisi Deus misericorditer provideat, de qua auctoritate parum prodest verbo dicere quod conservari habeat si tale factum agatur, unde ipsa miserabiliter prostituatur. Quis vero dabit Capitibus nostris fontes lacrymarum ut in meroribus & doloribus digne lugeamus lesionem fidei contemptum synodorum & sacrorum Canonum quibus conculcatis omnia scelera, omnia vitia, omnia abusuum & deformitatum incrementa liberius regnabunt, pariter quoque amare flebunt diebus futuris principes & nationes orbis, dum quispiam Romanus Pontifex eos injuste opprimere volet, nam frustra deinceps ad Concilia generalia recurretur, quorum sic erit proscripta auctoritas, si enim Concilium Generale aliquid vellet de ipso Romano Pontifice judicare, illud dissolvet & transferet aliudque Concilium fieri queret ubi posset suum libitum consequi sicque nulla stabilitas nulla firmitas in judicijs ipsorum Conciliorum haberi poterit, Invalescet preterea ille perniciosissimus error in populo Dei ut unus homo ad summum Pontificem assumptus possit de tota Ecclesia ac Christianitate agere ad sue libitum voluntatis sic quod per Generale Concilium universalis Ecclesie non valeat corrigi aut reformari, sed & videbimus quod non solum statum Ecclesiasticum & salutem animarum ex ea re detrimenta pati, imo omnem statum, omnem Politiam, omne regimen in spiritualibus & temporalibus perturbari, nam ecce postquam Generale Concilium Ecclesiam Catholicam representans inmediate habens potestatem a Christo cui summus Pontifex & quilibet alius obedire tenetur in his que pertinent ad fidem, extirpationem scismatis & reformatio-

tionem Ecclesie in capite & in membris, cepit suum exercere judicium in Dominum Eugenium pro correctione ipsius & contumaciter obedire contempsit, jam via introducitur ut qui Concilio in his tenentur obedire, non ipsum Concilium reputent ut judicem sed ut partem cum Domino *Eugenio* contendentem & voluit ipsum judicem directe vel indirecte artare vel compellere loca & tempora eidem prefigendo ut sua judicia nequaquam proferat imo ad instantiam ejus qui reus est judicium suum mutare cogatur, quod si hoc fit de summo Pontifice Potestatem habente immediate a Christo nunquid ex hoc datur exemplum subditis quorumcunque judicantium ut ipsos judices temporales & spirituales per mutuas intelligentias compellant ut illi a judicando desistant, sicque peribit justitia in terris & eveniet quod ait gloriosus *Hieronymus*: dum uni parcunt universe Ecclesie moliuntur in interitum, Quæ est inquit ista misericordia, uni parcere & universos indistincte abducere, cumque pax ut ait beatus *Augustinus* sit tranquillitas ordinis, jam rupto ordine judiciorum omnis pax & hominum ad Deum & hominum inter se turbabitur, dum via conveniens ad pacem non queritur, dum justitia abjicitur & veritas prosternitur quas cum pace ipsa doctrina divina nobis ostendit oportere copulari, ait enim scriptura que mentiri non potest: misericordia & veritas obviaverunt sibi, justitia & pax osculate sunt & Dominus per Prophetam inquit: Pacem & veritatem diligite. Rex quoque Ezechias dicebat: sint pax & veritas in diebus meis, quid igitur potius in tanta rerum difficultate agendum est huic sancte synodo, an quod recedat & omnia mala supradicta permittat prevalere aut quod ex officio sibi commisso a Christo sub confidentia divini auxilij per defensionem

nem veritatis & exercitium justitie in repellendis tantis malis decretum suum agere curet coram Deo & hominibus adimplens id quod per sapientem dictum est: certa pro justitia usque ad mortem. Clarissime videre potestis Venerabiles Oratores quod Ecclesiam matrem omnium Christianorum in hac tanta desolatione deserere non possimus sed nobis & toti populo Christiano gravissima imminet damnatio si saluti ipsius ecclesie & vite sue que ex fide est providere negligamus, exspectavimus jam pluribus annis, si prefatus Dominus Eugenius viam veritatis cognosceret & contemplationem Christianorum Principum, dilationes plurimas benignissime observavit hec sancta synodus Ambasiatoresque suos ad diversas regiones transmisit veritatem & justitiam hujus sacri Concilij & necessitatem urgentissimam providendi publice saluti ecclesie apperientes, ad duas quoque conventiones in *Nurenberga* successive habitas profecti sunt & novissime in civitate *Maguntina* non defuerunt sufficienti potestate suffulti, ubi oratores summi Pontificis per triginta dies exspectati nullatenus comparere voluerunt versus processum oratorum hujus sancte synodi qui cum bona licentia oratorum Principum ibidem existentium per plures antea dies abcesserunt, in omnibus autem his nunquam ex parte summi Pontificis aliquid emendationis vel correctionis oblatum audivimus ut per hoc paci ecclesie consuleretur, quam ita turbavit, & ne quod absit totum corpus invaderet morbus, si languor non esset curatus in capite atque etiam ut divina majestas per ipsum gravissime offensa placari posset imo duntaxat semper petita est hujus Concilij mutatio & talis mutatio, que ipsum Concilium reformationem Ecclesie querens enervaret, & Dominum *Eugenium* durissime resistentem in sua contumacia ro-

boraret; neque audivimus quod vos aut alij Oratores Principum in his rebus a Papa impetraveritis ut contemplationi Ecclesie & populi Christiani quidquam emendationis aut meliorationis efficiat, jam vero justissimam hujus sacri Concilij persecutionem totus orbis conspicere potuit nec non patientiam & mansuetudinem nostram atque longissimam exspectationem in hoc loco in quo non nos mundana solatia aut terrena affectio detinent, imo relictis ipsis regionibus domibus & beneficijs in quibus quiescere poteramus varias hic persecutiones injurias dampna & opprobria passi sumus & assidue patimur libenter omnia sufferentes pro votiva consecutione reformationis Ecclesie Dei pro qua jam tribus Generalibus Concilijs diuturno tempore laboratum est & pro defensione fidei orthodoxe quam in oculis nostris videmus multipliciter impugnari & in tantum prefatis Catholicis Principibus exspectando quesivimus complacere ut post victualium penuriam & alias clades quas pertulimus etiam graviora pericula immineant atque per varia rerum discrimina hujus Concilii dispersio & post tot annorum susceptos labores extrema Ecclesie desolatio in foribus esse videatur si non celeriter occurratur, unde jam apertissime perspicere possunt Principes Christiani nos maxima necessitate compulsos ut seclusa ampliori dilatione pro honore Dei creatoris Cunctorum, Regis Regum, Domini Dominantium & pro salvatione animarum omnium saluti ipsius Ecclesie providere curemus & ne in tanta rerum necessitate de gravi negligentia coram Omnipotentis Dei judicio arguamur omnem nostram fiduciam projicientes in salvatorem nostrum Jesum in cujus nomine congregati sumus favente ipsius gratia ita agere intendimus ut coram omnibus Principibus & populis

pulis clarissima justitia & veritas hujus sancte synodi reluceat cum quibus veniant intra ecclesiam misericordia & pax & sic gratissimo copulantur osculo , nec quidquam aliud petimus a Domino ut in his turbationibus rerum det nobis id agere quod beneplacitum fuerit sue divine majestati & speramus per misericordiam ejus omnes Christianos in via veritatis & persecutione publice salutis unitatem & pacem bonam complecti quod & nos maxime desideramus ac laboribus cunctis prosequi volumus ut omnes unanimiter in amore fraternitatis Deo serviant & sint unum in veritate nec aliquem de veritate hujus sancte synodi informatum credimus velle tandem huic favere errori ut unus mortalis homo qui ordinatus est ut fidelis minister in Domo Dei possit ut premissum est de tota Ecclesia agerej ad libitum sue voluntatis & neque generalia Concilia represent antia Ecclesiam universalem neque Canones synodales neque postremo ipsas declarationes fidei per Ecclesiam Catholicam factas attendens possit totum gregem dominicum tanto pretio redemptum in precipitium damnationis ducere, nec uni persone mortali quis in tantum humano favore affectus putari debet ut propter illius temporale desiderium, quod sicut verbum pertransiet, velit universam Ecclesiam destrui neque formidari nimium oportet, si justum ecclesie judicium in correptionem Domini Eugenij proferetur in succurrendo necessitati totius Ecclesie & ipse quod absit rebellando in adversum vellet scisma facere alios attrahendo ut se ab ecclesie unitate separent , Etiam quod Principes Catholici aut nobiles Prelati Ecclesie vellent suo facere scismati presertim in lesionem fidei catholice & Auctoritatis Ecclesie; nunquid notorium est , quanti Principes Orbis tam per se quam per su-

os Concilio Conſtantienſi interfuerint, ubi explicata fuit declaratio fidei de auctoritate Generalium Conciliorum ſupra Papam & quemlibet alterum in omnibus obſervata nemine reclamante, nemine reprobante, ſed & ubi Dominus Eugenius jam bina vice voluit ſua auctoritate hoc Baſilienſe Concilium ſine ejus conſenſu diſſolvere, ſcitis quomodo Principes orbis fere omnes aut primo aut ſecundo diſſolutionis tempore ſuos oratores in hoc ſacro Concilio tenuerunt firmiter credentes Papam non poſſe diſſolvere ipſum ſacrum Concilium quod pro extirpatione hereſum & reformatione Eccleſię in capite & in membris legitime congregatum erat ſine conſenſu ejus, cum ipſe Concilio non haberet in his imperare ſed tenetur obedire, Quid de Prelatis Eccleſie dicimus, nunquid in ſacro Conſtantienſi Concilio Cardinales Archiepiſcopi Epiſcopi & ceteri de omni regione fuerunt? nec illi defuit felicis Recordationis Papa Martinus qui etiam circa ipſius Concilij finem per patentes litteras eodem approbante Concilio mandavit univerſis Archi Epiſcopis, Epiſcopis. Inquiſitoribus ut ſingulos hereſi Wicclefiſtarum ſuſpectos diligenter interrogarent utrum crederent, quod illud quod ſacrum Concilium Conſtantienſe Univerſalem Eccleſiam repreſentans approbavit & approbat in favorem fidei & ſalutem animarum quod hoc ab univerſis Chriſti fidelibus eſſet approbandum & tenendum, cum non ignoraret Papa ipſe *Martinus* declarationem de auctoritate Conciliorum data immediate a Chriſto per ipſum Concilium factam fuiſſe, qui etiam in eisdem litteris poſuit quod error eſt dicere non eſſe de neceſſitate ſalutis credere Romanam Eccleſiam ſupremam inter Eccleſias, ſi per Romanam Eccleſiam intelligatur Univerſalis Eccleſia aut Concilium Generale aut etiam

pro

pro tanto negaret primatum summi Pontificis respectu Ecclesiarum particularium, In hoc preterea Basiliensi Concilio tempore attemptate prime dissolutionis fuerunt septem de Prestantioribus sacrosancte Romane Ecclesie Cardinalibus videlicet *Julianus tit. sancti Angeli* sedis Apostolice legatus. *A.* Bononiensis vulgariter dictus *Placentinus* Cardinales Episcopi; *Joannes sancti Laurentij in Lucina* dictus Rothomagiensis, *Johannes* sancti *Petri ad Vincula* aut sancti *Eustachij* & *Dominicus sancte Maria in violata* dictus *Firmianus* etiam Cardinales doctrinam ipsam Catholicam & Apostolicam de auctoritate Conciliorum in Constantino declaratam virtuose defendentes atque offendentes propterea jam non potuisse neque in futuris posse fieri dissolutionem hujus Concilij sine ipsius consensu plurimaque solempnia super hoc decreta cum ceteris patribus condiderunt & toti mundo publicaverunt, Qui de hac re in responsione quadam synodali cum toto Concilio magna auctoritate Oratoribus Domini Eugenij dissolutionem ipsam manutenere volentis responderunt: maluimus mori quam tanto errori per ignominiam cedere, hic articulus de quo disceptatus fidem concernit, qui sine interitu salutis negligi non potest, si Dominus Eugenius Ecclesiam audire non vult, oportebit eum tandem haberi sicut Ethnicum & Publicanum hæc sunt verba Concilij in quo tunc illi presentes affuerunt; audistis & vos sepius quomodo alij plures Cardinales se subscripserunt dum Dominus Eugenius ad mandatum Concilij illam pretensam dissolutionem irritam & mancam declaravit & eo non obstante dixit Concilium legitime fuisse continuatum, sed nunquid preterea omnes viderunt quod multi Prelati Doctores divini & humani juris ac ceteri Ecclesiastici viri ex diversis nationibus regnis

&

& provincijs succeſſive tam tempore prime diſſolutionis quam ſecunde in hac ſancta ſynodo comparuerunt dum ipſe Dominus *Eugenius* eam diſſolutam reputabat; credentes hoc factum ejusdem Domini Eugenij adverſus ipſius Concilij auctoritatem nullatenus potuiſſe prevalere, quomodo igitur putandum eſt vel ſupplicandum ut catholicus orbis fidem quam accepit vellet propter quamcunque perſonam deſerere aut cuiquam perſone in adverſum repugnanti & ſciſma facere volenti favorem preſtare & quod ab hoc ſacro Concilio quod fidem illorum Prelatorum fidem Principum atque omnium nationum orbis defendit, ſe ſeparet ut illi adhereant qui ipſam impugnare vellet, credendum eſt quidem potius quod omnes provideri volent ne in futurum quisquam Pontificum poſſit rebellando Concilijs Generalibus immediate a Chriſto ſuper eos poteſtatem habentibus ſciſma facere & pro ſua voluntate & libidine dominandi univerſum orbem hoc modo conturbare intelligentque tandem unanimiter illum pro Pontifice haberi non debere quem Concilium Univerſalis Eccleſie pro non Pontifice habendum judicavit ut ſic non neceſſe ſit jam deinceps Princeps orbis hoc modo cum varijs Legationibus & magnis expenſis in eadem re vexari ſimulque pax in Eccleſia vigere poſſit & auctoritas Conciliorum illibata ſervari, que, ut ait, Beatus Auguſtinus in ipſa Eccleſia ſaluberrima eſt nam univerſos Chriſtianos ad ipſum ſentire & ſapere ſi una fides & pax vera conſervanda eſt, quod ipſi ſummi Pontifices per Concilium Generale Catholicam Eccleſiam repreſentans corrigi poſſunt, ſicut veritas catholica diffinivit quodque Eccleſia Dei in Spiritu ſancto congregata non habet exiſtimari ſicut una profana communitas cui Papa ipſe velut Princeps ſecularis dominetur; ſic itaque cum

cum Dei gratia per constantem fidei nostre confessionem & ipsius approbationem in opere pax optima & salutaris gubernatio Ecclesie reflorebit in terris ; summi Pontifices cognoscentes se posse corrigi ut prefertur per Concilium universale Ecclesie curabunt vigilantius salutem gregis Dominici querere & in ministerio sibi credito opera Christo placentia agere ipsamque sedem apostolicam salutari gubernatione & decore virtutum reflorere facient in oculis omnium populorum atque omnium bonorum ubertate abundare sicut prius solebat cum bono & salutari regimine gubernare, cujus quidem sedis auctoritatem & honorem hec sancta synodus semper conservare curabit ipsam dignis honoribus per debitum sanctitatis cultum magis intendit ampliare & exaltare in futurum, Brevior quoque erit deinceps Conciliorum Generalium duratio dum illis debita prestabitur obedientia temporibus statutis omnes diligenter confluent expedituri celerius que pro salute christiane religionis agenda videbuntur, Concilia provincialia & synodalia frequentabuntur, Canones pacifice observabuntur, sic erit pax & tranquillitas Ecclesiarum, sanctitas morum, utilitas regnorum & provinciarum & sic efficaciter desiderium Principum vestrorum complebitur preclari Oratores, qui pacem & salutem Ecclesie desiderant, per ea vero que in Maguntia concepistis licet bona intentione vos hoc fecisse sperandum sit, non assequentur Principes ipsi bonum illum vere pacis quod optant ut ex superioribus satis liquere potest. Nos autem favente Domino per modum salutarem & rectum ordinem a Christo datum pacem ipsam prosequemur & quantum sine offensa Dei poterimus, curabimus semper religiosissimis vestris Principibus complacere, qui etiam, ut credendum est per omnia divine ordi-

nationi

nationi obſequi volent, neque aliud agetur, niſi quod cum Deo poterunt, quod juri divino conſonum erit & cum fideliter credat quod de jure divino tenetur obedire Concilio in ijs in quibus habet poteſtatem immediate a Chriſto, non ſubtrahet ab eodem Concilio debitum obedientie ſue propter exercitium juſtitie. Dum autem ipſi unanimiter in obedientia qua ſancte ſynodo & ipſi Chriſto qui ei poteſtatem dedit tenentur, perſeveraverint amplectendo concorditer juſtitiam & veritatem ipſi animas ſuas ſalvabunt, ipſi auctoritatem conciliorum ſibi & toti orbi neceſſariam ſervabunt illibatam, ſalutem & pacem bonam in Chriſtiana religione vigere facient, ſi autem obedientiam debitam ſubtraherent Concilio per aliquam neutralitatem aut alias quovis modo plura mala contingent in adverſum. Que vos preclari Orctores ipſis orthodoxis Principibus diligenter & fideliter remonſtrare habetis, quantum vos diligitis eorum ſalutem & totius Eccleſie & non dubitare cum erunt debite informati debitum ſuum erga Deum & Eccleſiam ſemper facientes & intellectis rationibus & motivis hujus ſancte ſynodi, Devotiones eorum apertiſſime conſpicient intentionem ipſius dirigi ſicut beatis pacificis convenit ad querendas vias vere pacis tranquillitatis & ſalutis Eccleſie ac totius orbis nunc & in futurum. Quod autem ad factum Grecorum attinet, ſcitis quanto deſiderio unionem eorum ſemper optaverimus & optemus, quantosque labores & ſumptus in eius rei proſecutione impenderimus & qualia nobis impedimenta objecta ſunt, dudum quoque loca convenientia videlicet Baſileam Avinionem & Sabaudiam pro ipſa tractanda unione nominavimus & adhuc ut omnes conſpiciant noſtram perſeverantem intentionem ac hujus unionis proſecutionem, ſi Imperator Romanorum

&

& Patriarcha Constantinopolitanus qui pro tempore fuerint & ceteri Ecclesiam orientalem representantes cessante omni dolo & fraude in aliquem locum securum, quem hec sancta synodus eliget, advenire voluerint, hec sancta synodus illum eligere & ipsum se transferre non recusabit, talemque locum eliget, postquam intentionem Grecorum ipsorum bene cognoverit, de quo ipsi vestri Principes & totus orbis merito debebunt contentari. Interim vero curabit eadem sancta synodus querere diligenter quod Ecclesie Dei prosit & ita res ipsius nostre Ecclesie Catholice disponere, ut salutifera gubernatione regatur, per quam propitietur Deus populo suo & placata ira ejus quam peccata regnantia concitarunt, unionem ipsorum Grecorum & bonam pacem omnium Christianorum reflorere in terris ad laudem & gloriam Spiritus paracliti, qui est Deus benedictus in secula seculorum. Amen.

additur apud Harduin.

Datum Basileæ in congregatione nostra Generali Idibus Junij, anno a Nativitate Domini Millesimo Quadringentesimo trigesimo nono.

Sequitur Protestatio Oratorum ut supra contra hujusmodi Responsionem Concilij.

Reverendissimi Patres audivimus scripturam in precedenti congregatione lectam, que responsionem sacri Concilij continet ad ea que per nos ac nonnullos alios oratores, qui tunc ad hoc erant ex parte Invictissimi Romanorum Christianissimique Francorum ac serenissimorum Castelle & Aragonum Regum

nec

nec non Principum Electorum ſacri Romani Imperij & Ducis Mediolani Illuſtriſſimorum propoſita ſupplicata & requiſita pridie fuerant & quanta elegantia ſermonis quantoque pondere ſententiarum dictata extiterit tenor eorum, demonſtrat; fuiſſet tamen gratiſſimum nobis ut concluſio conformior precibus noſtris imo prefatorum Dominorum Regum & Principum adjecta fuiſſet quatenus optata pax citius & veriſimilius ſperaretur; ſed cum hoc non ſit niſi ut Deo omnipotenti, ad cujus obſequium omnis anima tenetur & ad quem omnis caro redit, ac Eccleſie ſue Regibusque & Principibus noſtris rationem ut tenemur reddamus, aliqua, cum ea qua decet, reverentia ſubmittemus, ac cum omnia que in eadem ſcriptura copioſe continentur, ad longum repetere nec neceſſarium aut expediens ad rem de qua agitur judicamus, cum non ingeniorum oſtentationi ſed ad pacem procurandum laborandum eſt, breviſſima quedam ſummatim tangemus, & reſponſio hæc in quantum perpendere potuimus in quinque principaliter videtur ſe reſolvere. Quorum primum eſt expreſſio doloris quem hec ſacra ſynodus ex tribulationibus Eccleſie ſentit. ſecundum applicatio harum tribulationum ad Sanctiſſimum Patrem Dominum Eugenium Papam modernum. tertium: Deductio aliquorum inconvenientium que ex conceſſione ſi qua fieret eorum que per prefatos ora-

oratores & nos supplicata sunt, secutura fore timentur. Quartum ipsa responsionis verba. Quintum: objectio quedam de interim res Ecclesie disponendo. Quoad primum vel aliud dicendum putamus, vel quod indubio credimus hanc sacram synodum magnum dolorem sentire de tribulationibus & angoribus Ecclesie nam si unus quisque fidelis dolere debet, acrius tamen & intensius hanc sacram synodum dolere credendum est quia dolendi causam majorem quam aliquis privatus habet, cum ad Ecclesiam tanquam ad matrem omnium fidelium quecunque jactura Christiane reipublice peculiariter quodam modo redundare videtur, sed & illud dolorem hunc merito adaugere debet, quod licet alijs temporibus gravia sepe pericula & grandes languores ecclesie Dei advenerunt, hodiernis tamen diebus in majoribus constituta est, quam a magnis retro seculis forsitan fuit ut illi de planctu ecclesie multa scripserunt, si tempora nostra vidissent, majora profecto volumina conscripsissent, cum nedum jam dissensiones private non solum publice, non denique simplicia scismata sed ipse hereses & in fide errores pullulare, si per Divinam misericordiam non succurritur, timeatur; Dolent autem prefati Reges & Principes & dolore cordis intrinsecus tacti labores quos oculi vestri cernunt pro medela adhibenda cum inex-

preſſibili cura interponunt & interponere in futurum Deo dirigente intendunt & quod merorem etiam excitare & lacrimas cordis viſceralius haurire debet, illud, niſi fallimur, eſt, ſi remedia his languoribus forte poſſemus imponere vel ſaltem vias ad imponenda aperire aut apertas amplecti, tamen hec facere ea attentione, qua res peteret, non curamus illa que pericula tollere & cum conſenſu omnium conficere poſſemus per vias dubias & periculis plenas velociore greſſu quam expediret ad finem conducere exiſtimantes. Doleat ergo ſacra ſynodus & devotos gemitus in altum emittat & nos omnes particulariter doleamus ab alto auxilium preſtolantes, nec taceant pupille oculorum noſtrorum, doloremque cordis operibus demonſtremus nedum vias ſed etiam ſemitas, per quas pax eccleſiaſtica honeſte obtineri & his languoribus medela adhiberi unanimiter valeat, procurantes ne videntes corruentesque in ipſa pericula irruamus. De ſecundo Cum Domini Reges & Principes Mediatores ſe ad tranquillitatem & pacem exhibuerunt nobis, qui eorum vices hic ad preſens gerimus, nec incuſare nec excuſare Dominum noſtrum Papam congruit, ſed hoc unum dicemus, quod ſi aliquid tam in capite quam in membris reformandum exiſtit, precibus noſtris acceptatis multo firmius ac ſolidius fieri poterit

terit ac factum unanimius acceptari cum ad locum illum ut petitur hoc Concilio translato quicquam decretum jussumve extiterit per universas christianas regiones absque omni reluctancia recipietur. Circa tertium vero etsi multa dici possent quia locuples ad loquendum materia est, ne tamen notissima & frequentissima dicta repetendo audientes tedio afficiamus, id solum exprimere in mentem venit, nullum inconveniens nullumque prius periculum aut discrimen ex supplicatione & requisitione Regum & Principum sequi posse verisimiliter quinimo honestam pacem & tranquillitatem omnes namque ferme rationes in scriptura prefata contente per acceptationem precum nostrarum non mediocriter militant que ad earum non admissionem induci videntur, quid enim aliud prefati Domini Reges & Principes querunt nisi ut universalis ecclesie honor sacrorum & Conciliorum auctoritas inviolabiliter observetur, nisi enim hujus sacri Concilij aliorumque Conciliorum, que in futurum celebrari continget, auctoritatem honoremque ex intimis cordis zelarent non utique tot labores & expensas ad hec conservanda exposuissent, sed alios modos, aliasve vias tenuissent longe ab istis distantes prout Dominationes vestre ut conjectamur considerant, sed ut auctoritas conciliorum sedisque Apostolice reverentia, que nunc pro dolor periclitatur, in tuto collocatæ quiescat

cat & futuris temporibus aliquam hesitationem non recipiant hec que diximus supplicare decreverunt , etenim longe salubrius tranquilliusque ista fierent, si animi consensu hoc sacrum Concilium ut supplicatur , procedet, quam si contra mentem tot & tantorum Regum & principum talia aget que per majorem forte vel magnam partem militantis ecclesie non recipiantur , nec expedit in hoc sermonem extendere quia sapientibus loquitur illud autem timendum procul dubio non est, ne alij hoc exemplo ducti alijs supplicationibus hanc sacram synodum inquietent ; Cum arbitrandum sit nullum modestie sue adeo oblitum ut tot & tantis Regibus & Principibus in unum collectis se adequare velit ; Quis enim est qui dicat Regibus Romanorum Francorum Castelle & Arragonum ac Principibus Electorum & Duci Mediolanensi simile concessum ergo & mihi hoc concedite , profecto qui hoc diceret, presumptionis imo aperte temeritatis vir indicari valeret cum hos principes majorem partem Christianitatis quin imo totam secuturam fore verisimillimum sit , nam attentis regionibus que illis subsunt & firmitate , amicitia , confederatione adherentiaque aliorum regum & principum qui ad presens specifice non nominantur nihil pene manet quod contra horum sanctam atque conformem intentionem ecclesiasticam pacem turbare valeret. Ad quartum autem quid

quid aliud dicere possimus nisi quod per hujus responsionis tenorem preces supplicationes & exhortationes nostre, imo supra scriptorum Dominorum Regum & Principum ex toto refutari videntur, cum per reductionem Grecorum generalissima quedam dicantur, que quam difficilis practice sint unusquisque faciliter advertet pro scismate vero inter latinos imo inter Catholicos impediendo nihil omnino conceditur, at licet reductio Grecorum optabilis sit, optabilius tamen est, ne ecclesia Catholica scisma tam contrarium patiatur, cum id lucri captandi istud dampni vitandi rationem habere videtur, non autem est par ratio, lucrum non capere dampna sentire. Ad quintum vero quod sub paucis & pregnantibus verbis magnam rerum agendarum quandam prognosticationem innuere videtur & quid in utero gestiat, avisamenta in deputationibus data quodammodo parturire ceperunt, illud utique supplicando, orando & humiliter requirendo dicimus, ut ea que superioribus temporibus per nos seu aliquos nostrum devote supplicata fuerunt, ad memoriam semper R. V. P. adducant, ut scissure jam pro dolor exorte remedium adhibeatur, antequam ad scisma formatum perveniat supplicamus eisdem V. R. P. iteratis precibus & exhortamur. ac cum omni devotione & humilitate ac humili & devota instantia requirimus,

Quatenus ecclesiastice paci & tranquillitati populi Christiani consuleretur, que per nos nomine Dominorum Regum & Principum prefatorum supplicata sunt exaudire & operi demandare velint & in processibus qui contra prefatum Dominum Papam inchoati sunt omnibusque alijs, eos quomodolibet concernentibus supersedere dignentur & contra eum aliqualiter nec directe nec indirecte procedatur. Cum ex hujusmodi processibus vel propter eos scisma in limine cuilibet intuenti notorie paratum esse videatur, quod si fecerint gratissimum Deo obsequium prebebunt seque pacis & salutis Ecclesie amatores fore monstrabunt; alioquin si aliter, quod non arbitramur, agendum decreverint, omnia per nos in alijs congregationibus & deputationibus tam verbo quam scriptis circa hanc rem dicta prout unusquisque nostrum edixit, simili modo pro repetitis habentes presentium serie protestamur. & si quid contra eundem Dominum nostrum Papam innovatum fuerit absque consensu & contra consensum & voluntatem Dominorum Regum & Principum nostrorum & nostrum suo nomine innovabitur; Ideo si quid scandali dissensionis aut scismatis ex illo vel propter illud exortum extiterit Dominis Regibus & Principibus nostris a vobis imputandum non erit, exorantes semper altissimum cujus misericordia mensuram non habet,

qua-

quatenus pax ejus que exſuperat omnem ſenſum, cuſtodiat corda veſtra & intelligentias veſtras & ſic dirigat ſacrum cetum veſtrum ut ex eo non diſſenſionum initia ſed pacis exempla per univerſum prodeant orbem. Amen.

IV.

Sequuntur Capitula Intelligencie concordate inter Oratores Regum & Principum extracta a publico Inſtrumento.

Convenimus preterea nominibus, quibus ſupra, quod de quacunque queſtione juris vel facti exorta inter ipſum Baſilienſe Concilium & dominum noſtrum papam *Eugenium* aut forte in antea oritura poterit ipſum ibi Concilium ſive generale ſive ycomenicum exiſtat, ſi pax interim & concordia inter eos ſecuta non fuerit, abſque ullo quocunque impedimento, aut oportuna deinceps interceſſione libere cognoſcere & eam ſynodaliter terminare ſeu diſſinire, daturi operam apud Reges & principes ante dictos, quod quid quid, ut prefertur, determinatum, diſſinitum & ordinatum fuerit, in ipſo ibi Concilio ycumenico ſive generali a prefatis Regibus & principibus acceptabitur, & inviolabiliter obſervabitur, quodque id ipſum

ſum

ſum in Regnis & dominijs eorundem illibate cuſtodietur. Ut autem optatus conſequatur finis, omniſque diſſidij doctrina Deo favente auferatur, unanimi conſenſu ad ea proſequenda nos omnes & ſinguli oratores & ambaſſiatores Regum & Principum prediсtorum concorditer convenimus nominibus quibus ſupra, quodque valde indecens racionique contrarium exiſtimamus, quod ſuſtantibus tam fidis laboribus atque tractatibus & pacis perſecucione ab ipſis contendentibus, aut altero eorum in ſui invicem aut alterius eorum prejudicium, inſuper & hujusmodi laborum ſuorum obſtaculum aut impedimentum, quid quid pacis hujusmodi turbativum acceptaretur, aliquidque fieret, quo univerſalis eccleſie tranquillitas longius differi poſſet; Dicimus & proteſtamur quibus ſupra nominibus, ſi, quod abſit, dominus noſter ſummus pontifex, aut ipſum ſacrum concilium infra tempus ſaltem ſeptem menſium predictorum proceſſus. penas, ſententias, & cenſuras, aut quaſcumque alias ordinaciones, ſive diſpoſitiones, ex quibus eccleſie pax & unitas in toto vel in parte, veriſimiliter quacunque hujus diſſidij occaſione directe vel indirecte turbari aut quomodolibet impediri poſſent, contra ſe jnuicem incorporatosve aut eis adherentes reſpective ſeu alios quoslibet occaſione hujusmodi diſſidiarum fulminauerit, protulerit, decreuerit, aut quidquam innovaverit, quod illi

aut

aut ille in regnis aut dominijs predictorum dominorum nostrorum nec suscipient, aut aliquatenus acceptabunt, ex hoc donec post transactum tempus ante dictum, quod in omnibus sic tenendum fuerit, per ipsum ibi concilium declaratum, diffinitum seu ordinatum fuerit daturi operam, ut hujusmodi diffinicioni omnino stetur & acquiescatur. Insuper ut hujusmodi tractatibus pacis quiecius atque liberius vacare & intendere possimus, & ne majora scandala atque pericula ex diversitate vel adversitate quorumcunque processuum seu censurarum in Regnis, provincijs diocesibus & dominijs prefatorum dominorum Regum, principum vel alicujus eorumdem suscitari valeant, dicimus & protestamur nominibus quibus supra, quod Processus, edicta, mandata censuras seu sentencias contrariorum effectuum hinc eciam contra eosdem aut subditos quoquomodo fulminandos seu fulminanda neque acceptabunt, aut illis aliquatenus assentietur, dando operam, quod prefati domini nostri in premissis animos suos omnino in suspenso teneant usque ad sepe dicti ycumenici aut generalis Concilij discussionem. Ita tamen quod decretis sacri concilij Basiliensis per prefatos dominos nostros aut eorumdem Dominorum nostrorum nominibus pridem acceptatis, seu acceptandis a processibus eorumdem occasione emanatis aut emanandis nul-

nullatenus derogetur. Preterea ut dictum ycumenicum vel generale Concilium auxiliante Deo laudabilem & prosperum habere possit successum pariter & effectum, & ne possit propter personarum defectum occasione aliqua impediri; curabimus, quod prefati Reges & principes operam dent cum effectu, quod ex omnibus Regnis, provincijs & dominijs hujusmodi Regum & principum, omniumque eisdem adherencium veniant ad ipsum, aut mittentur prelati & alij literati, ceterique devoti ac Religiosi viri, & generaliter omnes & singuli, qui ad generalia Concilia de jure & consuetudine vocari consueverunt rebus inibi tractandis consulturi. Et ne passim & indistincte omnes in eodem Concilio recipiantur, sed illi duntaxat, qui habiles sunt sciencia, moribus & etate; ne eciam circa modum procedendi in eodem Concilio, in sui ibi exordio aliqua insurgat difficultas, sive inter patres congregatos diversitas Grecis advenientibus, quo ad actus conciliares, in procedendo illi serventur modi & ordinaciones, que in presenti Basiliensi Concilio statuti, ordinati & racionabiliter observati sunt, quousque ipsum tunc congregatum Concilium illos procedendi modos per alias canonicas ordinaciones mutaverit. Ipsis autem Grecis sicut speramus advenientibus omnino super hujusmodi procedendi modis locum habeat provisio, que

que in decreto compactorum cum eisdem continetur. Ceterum operam dabimus, ut pecunie indulgenciarum per Regna provincias & dominia prefatorum dominorum nostrorum congregate in eum commutentur usum, ad quem collecte sunt. Curabimus insuper, quod pro securitate personarum ad dictum Concilium accedere volencium invictissimus Romanorum Rex predictus cum universis Imperio & Regnis atque dominijs suis liberum & securum transitum tam in accedendo, quam ibi stando & ab inde recedendo concedat, ipsi primo domino nostro summo pontifici, Reverendissimis sancte ecclesie Romane Cardinalibus, patriarchis, primatibus, Archiepiscopis & episcopis nec non reliquis universis & singulis cujuscunque dignitatis, status, & gradus existant, prelatis, doctoribus & alijs tam Ecclesiasticis quam secularibus personis, quodque non permittat alicui violenciam inferri, sive in corpore sive in rebus, sed quod liceat unicuique libere secundum Deum & rectam conscienciam rebus intendere conciliaribus; Et quod det salvum conductum in forma pleniori sub majori majestatis sue sigillo, similem illi, quem dive memorie Imperator *Sigismundus* dominus & pater suus presenti Basiliensi Concilio concesserat, quodque inibi loco sui fidelem protectorem constituat, qui super premissi & alijs concilio necessarijs plenarie provideat, & debitam faciat

ciat executionem in omnibus & singulis quorumlibet premissorum , curatori eciam, quod talis provisio fiat per prefatos alios Reges & principes per Regna , provincias , dominiaque sua pro securitatibus & salvis conductibus premissis. Postremo vero ut omnis necessarie provisionis cautela habeatur , convenimus nos prefati oratores & ambassiatores Regum & principum omnium & singulorum premissorum & nominibus eorumdem , si contingat , quod Deus avertat, neque sanctissimum dominum nostrum papam, sive patres presentis Basiliensis Concilij aut utroque superius notatis avisamentis , requisitionibusque tam justis & racionabilibus assentire , omittantque in omnem eventum ad aliquem trium locorum pro celebrando ycomenico sive Generali Concilio condescendere , ne sancta mater ecclesia Dei in tantis turbacionibus & imminenti scismati exposita derelinquatur, domini nostri Reges & principes prefati operam dabunt cum effectu , quod illi predictorum dissidencium aut econtra illi , qui ulteriori dissidio prestiterint aut prebuerint occasionem adherere interim different & nichilominus quod prefatus invictissimus Romanorum Rex pro se & omnibus suis subditis atque adherentibus cum auxilio omnipotentis Dei, & sub fiducia plenissime assistencie omnium aliorum Regum & principum prefatorum & ecclesiarum, Regnorum & principatuum suorum in

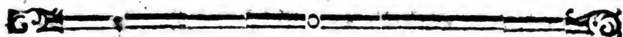
tam

tam extrema ecclesie necessitate protestate & officio advocationis ecclesie Dei quibus fungitur secundum Deum & sanctorum patrum decreta expedire videbitur, plenissime utetur & omnimode pacem & unitatem in ecclesia Dei procurare & conseruare valeant Reges & principes supradicti. Protestamur & dicimus eciam quibus supra omnium & singulorum nostrorum nominibus, quod per hec Capitula, in quibus nos ambasiatores & oratores prefati convenimus, & deliberate concordavimus ut prefertur, pro submovenda hujusmodi tam periculosa differencia inter sanctissimum dominum nostrum *Eugenium* papam & ipsum sacrum Concilium Basiliense non intendimus sedis apostolice aut universalium synodorum auctoritatibus, honoribus, seu reverencijs in aliquo derogare, seu aliquod jus de novo dominis nostris acquirere, & alia nunc aut deinceps, nisi prout licuerit faciendi seu promovendi, sed duntaxat ad hoc inducit ipsos Dominos nostros spiritus pietatis ad ecclesiam Dei, quam prochdolor vident ante oculos jam scismati expositam, ut ipsum jam imminens scisma tollatur de medio & aliter auctore domino valeat obviari, arbitrantes in tam extrema catholice ecclesie & tocius Christiane Rei-publice necessitate ad quecunque remedia oportuna, per que possit integritas & unitas conservari per prefatos

tos Reges atque principes fore posse & debere, esse merito occurrendum. Super quibus eciam omnibus & singulis vos notarios publicos hic presentes & astantes requirimus, ut super premissis, nobis instrumentum, seu instrumenta, publicum, seu publica, tot, quot fuerint necessaria in fidem & robur omnium & singulorum premissorum. Acta fuerunt hec *Maguncie* in monasterio ordinis beate *Marie de monte Carmeli* in majori estuario ejusdem sub Anno, indictione, die mense, hora & pontificatu, quibus supra, prefato inclitissimo & excellentissimo principe & domino, domino *Alberto* Romanorum &c. feliciter regnante; presentibus ibidem venerabilibus & honorabilibus viris dominis *Petro Barchij* Archidiacono *de Regina* Conchensis diocesis, Fratre *Wilhelmo* abbate monasterij *sancti Lupi* Trecensis ordinis *sancti Augustini* & *Progencio* de *Floresta* canonico ecclesie collegiate *Ambasie* Turonensis diocesis testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis.

Postquam predicti Regij oratores venissent *Basileam* cum predicta mutua intelligencia & institissent vehementer apud sacrum Concilium pro execucione ejus, & postquam eciam superuenissent oratores principum electorum id idem volentes, tandem sacrum concilium post multa dedit eis synodalem suum responsum, & incipit: Rem gravissimam,

mam, quam ab hac ſynodo queritis venerabiles ac circumſpecti oratores, attentis conſiderantes animis Deum noſtrum, qui ſua &c.

V.

Proviſio concepta in praedicta dieta Maguntina pro ſede Apoſtolica per Oratores Principum Electorum.

Et quia ſacrum Concilium in fine decreti de electionibus intendebat providere domino pape & eccleſie Romane Cardinalibus ante, quam diſſolvatur, Id circo nobis deſuper multa tractantibus & diverſa media excogitantibus, preſertim ut etiam inferioribus ordinarijs noſtre Germanice nacionis per hujusmodi decreta gravatis ſeu leſis proportionabiliter provideatur, in hoc finaliter reſedimus, quod de cetero permodum gratuite ſubvencionis & non alias ſine prejudicio tamen libertatum Eccleſiarum Germanice Nationis & duntaxat ad tempus futuri Concilij ſecundum formam ſupradicti Decreti *Frequens* celebrandi, ſingule eccleſie, metropolitane, cathedrales & abbatie, monaſteriorum Exemptorum quartam partem antique taxe ab olim Camere apoſtolice ſolvi ſolite tempore vacationis infra annum a

die pacifice sessionis adepte, prout inferius vacacio exprimitur, solvere teneantur colligenda expendenda per collectorem in partibus ut infra sequitur deputandum Sed alie dignitates, quecunque eciam Abbaciales in conventualibus seu majores in Cathedralibus post pontificales aut principales in collegiatis ecclesijs, nec non officia & beneficia ecclesiastica quecunque, quorum fructus quatuor marcas argenti non excedunt similiter tempore vocacionum eorundem, dum tamen hujusmodi vacacio aliter quam per simplicem resignacionem aut ex causa permutacionis fiat, & dummodo eodem anno vacacionis non solverit decimam partem omnium fructuum secundum communem estimacionem eorundem realiter in singulis diocesibus taxandam ac juxta consuetudinem cujuslibet civitatis in talibus & consimilibus servatam convocandi in partibus deputandum vel deputandos cotidianis distribucionibus exceptis infra annum, prout in superiori casu dicitur solvere teneatur collectori vel collectoribus per diocesanum loci capitulum catholice ecclesie ac clerum civitatis, qui eciam singulis annis ejsdem de Collectis legalem computum & racionem reddere teneatur. Horum autem collectorum medietas per prefatum singulis annis Camere apostolice pro sustentacione Romani pontificis, dominorum Cardinalium aliorumque officialium curie Romane legatis exsol-

ſolvatur. De vero medietate eorundem in illis diocefibus, ubi Metropolitanus vel diocefanus loci, aut inferiores, ordinarij puta presbiteri, archidiaconi, aut alij prelati per prefatum decretum fuerint gravati ſive leſi proporcionaliter ſecundum ratam gravaminis per eundem collectorem eis provideatur. Et ſi quid ſupererit, hoc fideliter per ipſum collectorem reſervetur pro communibus illius diocefani cleri & ſtatus eccleſiaſtici negocijs ac publicis utilitatibus exponendis. Et idem fiat de tota medietate in illis diocefibus ubi hujusmodi leſionem vel gravamen fieri non contingat.

VI.

Nationis Germanicae Litterae ad Albertum Rom. Regem quod Eugenius IV. pontificatu privatus ſit.

Illuſtriſſimo & glorioſiſſimo principi domino domino *Alberto* Romanorum ſemper Auguſto, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie &c. Regi Marchioni Moravie, Duci Auſtrie, &c. domino noſtro metuendiſſimo.

Illuſtriſſime & omnium glorioſiſſime princeps, domine metuendiſſime oracionibus devotis & obſequijs cunctis veſtre Regie Majeſtati ſemper preoblatis. Pridem ſacrum con-

concilium Basiliense ut videret Ecclesiam varijs agitari perversorum conatibus, & dies inanes deduci absque ulla spe, quod *Gabriel Eugenius IIIi.* nuncupatus, quamquam sufficienter requisitus & expectatus, Ecclesiam ipsam recognoscere deberet, & vellet, tandem processum jam diu veraciter & juridice contra eum intentatum & habitum coram se recenseri fecit, & examinari, quo liquide examinato & relato cum criminibus notorijs multiplicibus contra eum deductis, repertis, & testimonij omni excepcione majoris deposicione comprobatis ipsum *Gabrielem* justo Dei & universalis Ecclesie per ipsam representato judicio papatu privavit, & ab illo ejecit, prout Reverendus Pater dominus Episcopus Lubecensis vestre Majestatis in hac Sancta Synodo Ambasiator de hijs omnibus, ac veritate ac justitia ipsius Sancte Synodi plenius informatus eandem Majestatem reddet clariorem. Et quoniam concipimus, vestre majestati, que pre ceteris Regibus Christiane Monarchie principatum tenet, sumopere interesse, ut ecclesie Christi provideri debeat de tali presule utili, & idoneo, per cujus digna opera vestris junctis viribus Ecclesia & Imperium simul prosperari & exaltari debeant ad Dei Laudem & gloriam. Unde ipsi Episcopo oratori & Ambassiatori vestre Regie celsitudinis hec & alia avisanda plenius & exprimenda oraculo vocis commisimus, cui in hijs referen-

rendis veſtra dignetur & velit celſitudo queſumus hac vice ut nobis ipſis adhibere credencie plenam fidem. Qui ad quevis Eccleſie & Imperio ac veſtre celſitudini pro futura nos, ſicut debemus & tenemur, offerrimus integerrime diſpoſitos exorantes altiſſimum, ut veſtram dignetur celſitudinem preſervare diucius ad exaltacionem Eccleſie & Imperij preoptatum. Ex *Baſilea* ipſa die Beatorum *Petri* & *Pauli* Apoſtolorum Anno a Nativitate domini M°CCCC°XXXIX°.

N. Volrat.

E. veſtre Regie Majeſtatis humiles oratores preſidens prelati, doctores & alioquin Inclita nacio Germanica in Sacro Baſilienſi Concilio facientes & repreſentantes.

VII.

Eugenii IV. PP. Litterae ad Univerſitatem Erfordienſem, queis ei notam facit unionem Eccleſiae Graecae cum Latina.

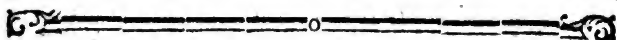
E*ugenius* Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Dilectis filijs Cancellario & univerſitati ſtudij Erfordenſis ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Gloria in altiſſimis Deo & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Iuvat Dilecti filij in vocem exultationes erum-

pere & gestiente animo cum Angelis miscere letitiam, quandoquidem ineffabile gaudium, quod erit omni Christiano populo nuntiamus; Tanto quippe mens nostra divine consolationis rore perfunditur, ita exhilaratur cor nostrum, ut quod sentimus explicare nequaquam valeamus, solumque in gratiarum actione & voce laudis requiescat affectus noster. Ecce enim quod ardentissimo studio & indefessa pietate olim & longe antequam ad Pontificatus apicem assumeremur, optavimus, occidentalis & orientalis Ecclesie diuturnum perniciosumque dissidium post quadringentos quinquaginta annos divina tandem miseratione sublatum est. Qua in re licet omnem pro viribus adhiberemus diligentiam, quantum ille donare dignatus est, totum tamen illius bonitati adscribimus, sine cujus ope totum est inane quod geritur; Namque ab ipsis nostri Apostolatus initijs omni studio elaboravimus ut utriusque Ecclesie unio felicissima sequeretur & post multas hinc inde missas legationes advenerunt ad nos anno preterito adducti & hactenus sustentati sumptibus nostris Carissimus in Christo filius noster Joannes *Paleologus* Romanorum Imperator Illustris & bone memorie Venerabilis frater noster *Joseph* Patriarcha Constantinopolitanus & Locatenentes Alexandrini Anthiocenses & Jerosolymitani Patriarcharum Legatique Trapezuntij Imperatores Hiberorum Ruthenorum & Valachorum cum

cum Metropolitis & Clericis ac nobilibus plurimis & multitudine copiosa. Avidi quippe hujus sanctissime unionis laboribus plurimis marisque periculis se se exponere nequaquam cunctati sunt sacro oecumenico concilio quod inter Italiam & ubi nos commode interesse possemus, fieri magna cum instantia postularunt adesse cupientes, advenerant autem ad disputandum parati sine contentionis vel vitio aut pertinacie studio. Nos itaque Divini humanique juris professores omni ex parte congregare curavimus, qui cupientibus veritatem aperirent Deoque largiente postquam eis tam ex scripturis divinis quam ex sanctis Patribus latinis pariter & Grecis veritas per omnia est patefacta libentissime consenserunt veritati, spiritumque sanctum ex Patre simul & filio procedere professi sunt, summamque Romane Ecclesie & sancte sedis Apostolice auctoritatem, quam improbe nimium quidam opprimere nituntur, grate recognoverunt atque in reliquis consenserunt prout ex Decreto inde confecto quod his inclusum mittimus vestra Devotio apertius discet. Audemus sane in Domino gloriari atque confidentissime dicere id etate nostra peractum esse, quo nihil majus nihilque dignius ab ipso Apostolice predicationis| tempore Catholica vidit Ecclesia, neque vero hic sit finis divinorum mirabilium sed divine miserationis latior cam-

pus aperietur, ut ſol ille juſtitie, qui jam in oriente ortus eſt ad ipſas quoque infidelium tenebras ſue lucis radios effundat, fiatque ſalus hominis usque ad extremum terre, omnes uno ore & uno Spiritu glorificent Deum & Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Expectantur ecce indies cum noſtris nuncijs ad id miſſis & jam fere pre foribus adeſſe nunciantur Armenij Gens magna & celebris, parati jam ſe per omnia Romane Eccleſie & ſedi Apoſtolice ſubdere ejusque mandatis & doctrinis incunctanter obedire. Multo itaque dilecti filij, cum in re jam tam multa in ſpe etiam plurima teneamus, omnipotenti Deo hoſtiam obtulimus jubilationis & laudis, vobisque ita inſinuanda putavimus ut noſtrorum in Domino gaudiorum participes facti divine pietati nobiscum gratias referatis, hortamurque ut chriſtiane devotionis affectu per veſtram civitatem Letanias ac proceſſiones orationesque publicas fieri ſuadeatis partim referendo gratias pro acceptis a Deo muneribus, partim orando; complere dignetur omnipotens opus ſuum & barbaras nationes in ſua feritate gloriantes ſub ſacratiſſime Chriſtiane fidei jugum mittere. & quoniam ſpes a Deo leta ſeſe undique aperit, pio movemus affectu ut ad eripiendos ab infidelibus, a quibus indigniſſime opprimuntur illi, preſertim Chriſtianos, nobiſcum pro viribus veſtris animum

mum intendatis jam enim Deo inſpirante, terreſtresque copias proximo vere parare intendimus ſperantes, quod qui cepit in nobis opus bonum ipſe perficiet ac per hujusmodi ſtudia noſtra a jugo miſerabilis ſervitutis Catholicum Gregem propitius ac benignius eripiet, confidimus autem negotium facillime feliciſſimeque ſucceſſurum per Chriſtianorum Prelatorum Principum & aliorum fidelium opem atque operam Accingimini itaque dilecti filij ardentique animo concurrite ad hec ſtudia pietatis ex quibus in hoc ſeculo gloriam conſequimini & in futuro cum pijs fidelibusque, qui ab initio placuerunt Deo, conſcribi merebimini. Nos enim omnes per alias noſtras litteras & nuntios requiremus. Datum *Florentie* Anno Incarnationis Dominice M°CCCC°XXXIX°. Non. Julij Pontificatus noſtri anno.

VIII.

Principum Electorum S. R. I. Appellatio a Decretis inter Synodum Baſileenſem & Eugenium IV. PP. latis ſeu ferendis &c.

Nos &c. Sacri Romani Imperij principes Electores coram venerabilibus viris notarijs

tarijs & teſtibus hic preſentibus proponimus & dicimus, quod licet fidos noſtros & indefeſſos labores impendimus graviſſimis expenſis, ut Catholici principes ſolicita convencione ſedula oratorum miſſione, ut deteſtabile inter ſanctiſſimum dominum & ſacrum Baſilienſe concilium ceſſaret diſſidium, reformarentur diſſormia, fieret pax in populo Catholico, in omni honore & reverencia eccleſie ſtatus reſloreret; hactenus tamen, quod dolenter referimus, tam gratum nil aut acceptum partibus hinc inde noſtre ſollicitudines offerre potuerunt, per quod ad pacem nonnunquam digeſta oblata media condeſcenderunt, ſed noſtris, Regum & principum ſecluſis precibus, pendentibus laboribus, & expreſſis proteſtacionibus, que velut ſciſmatis fomenta extinguere queſivimus, in execrabilem & duriorem ſe diviſionem precipitarunt. Sanctiſſimum Dominum noſtrum, dominum *Eugenium* papam IIII quadam ſua ſentencia patres ſacri Baſilienſis Concilij, ut aſſerunt & palam predicant, ab omni pontificiali & papali adminiſtracione deponentes, privaverunt; ſicque omnes ſe dicti patres papali adminiſtracione inmiſcentes ea agunt, & nituntur expedire, que dictus dominus *Eugenius* papa & alij Romani pontifices facere conſueverunt Dicto nichilominus ſanctiſſimo domino noſtro ſe opponentes, & in contrarium omnia ſua, ut

ut ante auctoritate utente id evenit, ut contrarijs tam in hujusmodi diffidij & divisionis materia, quam etiam in alijs casibus dietim processibus, sentencijs, mandatis & edictis nos & nostri molestemur & cottidie requiramur; que etsi hactenus spe future pacis, licet maximo incommodo & in grave Ecclesiastici status periculum pacienter suscipimus; conspicimus tamen, non solum ad pacem non consentire quinymo hujusmodi divisionem multipliciter confovere. Nos itaque attendentes, dum in radice, clare palam contraria predicatur auctoritas, contradicit, quidquid tandem ejusdem auctoritatis pretextu quomodolibet editur, decernitur sive mandatur, & uni obedire studemus, in aliud veremur incidere, sicque timorate undique fluctuant conscienciae, nesciunt in quam partem declinare. Succedunt dietim irreparabilia scandala, vertitur in vulgi disceptacione superioris auctoritas, a summo usque ad yma singuli fidelium conventus, prochdolor, ut videmus hoc scismate ob singulares affectiones graviter maculantur res hec tenebrosa aqua in nubibus aeris ingeniorum nostrorum vires excedit, & absque periculo non valemus apud nos ipsos rem cum literatissimis tam difficilimam determinare. Quibus attentis hac hactenus confidencia ducti, probabili nostra pensata dubitacione speramus neutri nos parcium hac diversitate minime diffinita aut determinata in alio Con-

Concilio, ut cum alijs Regibus & principibus ſepe expectavimus, requiſiviſſet. Sed hijs non obſtantibus nunc per legatos, nunc per oratores, nunc vero per bullarum affixionem pretendunt hinc inde nos requirere, ut in tam arduiſſima re, que de auctoritate eccleſie, fideique Catholicæ fundamentis multipliciter variat, partem ſtatim aſſumamus, uni obedientes reliquum repellendo, quemadmodum in dictis aſſeritur contineri Bullis, literis & proceſſibus, quas hic repetimus, & pro expreſſis haberi volumus, quantum pro nobis faciunt & non aliter, ſeu alio modo, de quo expreſſe proteſtamur, plenius continetur. Ex illis igitur cauſis & alijs ſuo loco & tempore deducendis proponendis & allegandis, de quo ſolempniter proteſtamur, ab omnibus & ſingulis mandatis, proceſſibus ſentencijs ſive edictis occaſione preſentis diſſidij directe vel indirecte quomodolibet fulminatis ſeu fulminandis requiſicionibus jam factis aut in futurum faciendis, pro nobis, noſtris & cujuslibet noſtrum ſubditis, adherentibus & adherere volentibus ad ſacroſanctum Baſilienſe futurum ſinodale vel ycumenicum Concilium ſanctiſſimum Dominum noſtrum Eugenium papam IIII ſanctam ſedem apoſtolicam alium, vel alios, ad quem vel ad quos, de jure fuerit appellandum omnibus melioribus modis, via, cauſa & formis, quibus hoc efficacius fieri poteſt & debet, tam conjunctim,

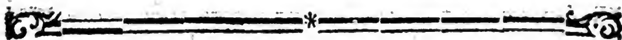
quam

quam divisim provocamus & appellamus, submittentes nichilominus nos & omnia bona nostra ac adherencium & adherere volencium prefatorum sacri Concilij, sanctissimi domini nostri domini *Eugenij* sancte sedis apostolice seu alterius ad quem appellandum fuerit protectioni & defensioni; cum peticione instanter, instancius & instantissime, a vobis apostolos seu literas dimissoriales nobis tradi & assignari, protestantes, quod per nos non stat, quominus eas recipiamus, si quis sit, qui nobis eas dare vellet, tradere & assignare. cum protestacione de insinuando prosequendo hujusmodi appellationem suis loco & tempore oportunam. Super quibus a vobis dominis notarijs publicis petimus instrumentum confici, seu instrumenta, unum, vel plura, tot, quod fuerint necessaria & oportuna; cum alijs protestacionibus & clausulis apponi solitis, necessarijs & consuetis, salvo jure addendi, mutandi, minuendi alias prout fuit & est moris & stili. Exhibita est presens cedula nobis notarijs infra scriptis per Reverendos patres dominos *Theodoricum* Archiepiscopum Maguntinum ac *Jacobum* electum & confirmatum Treverensem pro se & nominibus proprijs nec non prefatum dominum *T.* archiepiscopum illustris principis *Friderici* Marchionis Brandenburgensis Reverendum patrem *Fridericum* Episcopum Wormaciensem Illustris principis domini *Ludovici* Comitis Palatini Reni, ac Vene-

Venerabilem dominum *Henricum de Erpert* Reverendissimi Patris domini *Theodorici* Coloniensis Archiepiscopi principum Electorum oratores & ambassiatores.

Die Jouis XIII Augusti hora vesperorum vel quasi in stuba capitulari Ecclesie Maguntinensis presente domino *Joanne* abbate sancti *Mathie* extra murum Treverensem & *Philippo de Sirck* Decano ecclesie Treverensis anno Domini &c. XXXIX°.

Henricus Doliator
Notarius.

IX.

Protestacio Principum Ell. de non adhaerendo neque Pontifici neque Concilio durante dissidio.

Prima pars protestacionis.

Nos &c. Attendentes & si sacrorum generalium Conciliorum, sedisque apostolice honor & auctoritas ut principibus catholicis Sancte Matris ecclesie filijs in cunctis agendis nostris semper insideat animus, totum in hoc jactamus cogitatum, ut inter fluctuantes monitorialium Sentencias, quas proch dolor presens ad nos ecclesie scisma cottidie defert contra eas sic recti tramitis incedamus protecti clipeo sic sedem honoremus apo-

apoſtolicam, ut Sacrorum Conciliorum non ledatur auctoritas, & ſacras ſic generales colamus ſynodos, ut Apoſtolica ſedes, quam inter cunctos primam credimus non juris ſui preeminencia deprimatur. Sed quod dolenter referimus, adeo Sacrum Baſilienſe Concilium & Sanctiſſimus Dominus noſter ſe mutuo inter ſe invicem contrarijs proceſſibus inſeuiunt, mandata atque decreta tam diverſa conſiciunt, ut non ſolum quid ea in re verius, juſtius, ſanctiusque tenendum ſit, nos ipſi probabiliter ignoremus. Quinymmo Confuſio ſtatus multiplicatur, eccleſie ſuccreſcunt ſcandala, fidelium hominum perplexantur animi, dietim graviter ſerpit diviſio, ut niſi celeri aliquo occurratur antidoto, dato libello repudij eccleſie unitas tam in ſuperioribus poteſtatibus, quam ſingulis fidelium conventibus extra mundi terminos exulabit. Sacrum namque Concilium non ſolum ſanctiſſimo Domino noſtro *Eugenio* Pape nullam papalis dignitatis adminiſtrationem attribuit, quinymmo privatum predicat & ut privatum & depoſitum reputari, ſibique non obediendum cunctis principibus & fidelibus Chriſtianis palam maximarum penarum formidine conatur precipere: Vice verſa ſanctiſſimus Dominus noſter nullam Baſilienſi generali Concilio auctoritatem deferre, quinymmo conciliabolum, & ad alia pretendit loca, translatum inhibens nichilominus

nus

nus penis non mediocribus, ne quisquam cujuscunque ſtatus &c. concilium audeat Baſilee profiteri, prout in bullis, literis & proceſſibus parcium, quos quantum pro nobis faciunt, hic repetimus, & pro expreſſis habere volumus, plenius continetur. Euenit prochdolor, ut quidquid altera parcium ſua eciam auctoritate agitat, alteram non ſolum hereticum dicit & ſcismaticum, quinymmo in maximam fidei Catholice utriusque auctoritatis leſionem, ſcandalum & confuſionem tocius orbis palam & publice promulgare non veretur. Nos itaque ut catholici principes & fideles ſancte matris eccleſie & ſedis Apoſtolice devoti filii hujus noſtre matris condolentes anguſtijs ſidos noſtros, indefeſſos, multiplices nunc ſoli, nunc aliorum Regum & principum aſſiſtencia precibus & proteſtacionibus hactenus labores impendimus, quantumque absque gravi perplexitate animorum potuimus ſpe future pacis neutri parcium quicquam obediencie impendere diſtulimus, quod dum tandem, ut deſideravimus, minime fuiſſe conſpicimus, & quod tanta ſinceritate extinguere conati ſumus ex utriusque partis adherencia, amplius, quod dolenter referimus, conſpicimus dilatari. Animadvertenter conſideravimus, quodcunque in antea ſacri Baſilienſis Concilij mandatum obediendo recipimus contra ſanctiſſimum dominum Noſtrum *Eugenium*

nium nos poteſtatem erigimus, illi contradicimus, ſueque reſiſtimus auctoritati. Et ſi quo ſanctitatis ſue precepto paremus, ſacrum nos Baſilienſe Concilium fautores ſcismatis & heretice pravitatis reputabit. Hec noſtrorum diverſitas vires excedit ingeniorum, hic os in celum tollere veremur, has duas eccleſie preeminencias noſtre volentes inniti prudencie, nequaquam poſſumus, volumus, ſeu intendimus, tam tenebroſam in nubibus aeris queſtionem quomodolibet diffinire; in tanta profecto contrarietate proceſſuum predictorum, mandatorum, requſicionum merito perplexi veluti inter retia provoluti piſces, latera undique pertimeſcentes neſcimus, in quam partem declinare. Timoratis undique querentes gravatis conſulere conſciencijs, ne, dum unum amplectimur, in alterius laqueum graviter incidamus, confuſioni tociusque fidei catholice & eccleſiaſtici ſtatus & innumerabilibus in populo ſcandalis que ex utriusque partium propter adheſionem premiſſorum provenire cottidie cernimus & que dietim prochdolor, niſi occuratur, graviora expectaremus; poſſibilibus nobis remedijs occurrere cupientes ſacri Conſtancienſis Concilij attenta conſtitucione ſuper proviſione ſciſmatis edita; que incipit: *Frequens* &c. certis inter nos aliosque Reges & principes intelligencijs confiſi ſupradictis cauſis aliisque ſuis loco & tempore clarius explicandis, alias

per nos factas proteſtaciones innovantes in hijs ſcriptis convenimus, dicimus & proteſtamur.

Secunda pars proteſtacionis.

Quod in antea nullum edictum, ſentenciam, proceſſum, ſeu alias mandatum quodcunque parcium contra, aut in ſe invicem alios quoscunque ſeu quecunque, cujuscunque ſtatum dignitatem, beneficium, officium, bona, res, Jus, vel actionem judicium ſeu gravamen quomodolibet directe vel indirecte reſpiciens, cujuscunque dignitatis condicionis & ſtatus, eciamſi papalis fuerit, occaſione præſentis diſſidij fulminatis, ſi qui fierent, aut fulminarentur in futurum ſive contra decreta alias per nos acceptata, ſive alias quecunque, ſive quascunque contrariorum effectuum in terris & dominijs nobis & dicionibus noſtris ſubjectis, ne quaquam recipiemus publicari, ſeu affigi permittemus. Quinymmo impetrantes, promoventes eciamſi motu proprio concedentur, recipientes utentes, publicantes ſeu affigentes, in judicio quomodolibet dantes vel allegantes, eo ipſo ex omnibus dominijs & terris nobis ſubjectis cenſeantur relegati & bona eorum ipſorum confiſcata, ultra hoc ſi extranei fuerint penis condignis arbitrio ordinariorum moderando arcius puniendi.

Tercia

Tercia pars proteſtacionis.

Verum cum non ſolum ex ſupradictis mandatis proceſſibus, ſentencijs ſive edictis, quinymmo eciam ex ſingularibus alijs conceſſionibus ſentencijs proceſſibus ſive mandatis qualiacunque ſint aut quibuscunque nominibus cenſeantur, ſic ut premiſimus in fonte & origine contrarietas, aut perplexitas generetur. Quinymmo experientia nos diuturna edocuit ſtatum non ſolum univerſalis, ſed & aliarum eccleſiarum confundere graviter, ſcandala irreparabilia generari, & partes hinc inde contendentes per multorum aſſiſtenciam multipliciter in ſuis extremitatibus confoveri. Edicimusque ſimiliter in antea nullius partis proceſſus, mandata, ſentencias decreta, vel que per ſe aut alios ſua auctoritate in quibuscunque cauſis vel negocijs eciam pendentibus poſt tempus hujusmodi contingeret fieri in terris & dominijs noſtris, nullatenus recipiemus. Quinymmo publicantes affigentes ſeu alio quovismodo utentes, penas ſupradictas eo ipſo incurrat, primarie literas, & alia omnia in foro conſciencie ſuo cuique judicio relinquentes. Nolumus tamen per premiſſa ea, que pro utraque parte prius rite facta, data aut conceſſa fuerint in aliquo ledere, ſed illa in omni ſuo robore cum effectu durare & firmiter obſervare. Et ſic noſtra tam ſpiri-

tualia, quam ſecularia ordinabimus conſiſtoria, ut unicuique petenti, quomodolibet ceſſante impedimento juſticia miniſtretur.

Concluſio proteſtacionis.

Ut autem pia & ſincera omni menti clareat intencio, nec quisquam nos ut acephalos videre, aut ſine ſuperiori auctoritate ſtare velle ſiniſtre forſan ſuſpicetur; dicimus, & expreſſe proteſtamur, quod per dictas convenciones ordinaciones ſeu ad invicem conſenſus non intendimus, neque volumus ab obediencia ſacri Concilij aut ſancte ſedis apoſtolice quomodolibet recedere; ſed in tantis contrarietatibus, anguſtijs, ſcandalis & perplexitatibus, ut ad pacem unionem deveniatur cicius, animos noſtros ſuſpenſos tenere; donec per aliud ſacrum generale aut ycumenicum Concilium, aut alias de Concilio literatorum & doctorum noſtrorum, ſacrique Romani Imperij optimatum, quid agendum, cui pocius obediendum ſit, concluſum fuerit ſeu determinatum, ad quod efficiendum labores noſtros, quantum injunctis nobis incumbit officijs, ſolum Dei, ſancte matris eccleſie & ſedis apoſtolice reſpectu Deo nobis auxiliante, operam dabimus, laboresque noſtros fides & ſollicitos impendimus. Actum de menſe Novembris in *Franckofordia.* Anno Domini MCCCCXXXIX.

X.

X.

Meines Herrn von Bremen Brief als von des Conciliums wegen.

Wir *Baldewin* von Gots Genaden Ertzbischoff der heil. Kirchen zu *Bremen* bekennen und thun khund offenbare mit diesem Brief, als der allerdurchleuchtigst fürst und herr unser genädigster lieber herr *Albrecht* seeliger romischer Koning zu allen Zeiten merer des Reichs und zu Hungern zu Beheimen &c. Konig Herzog zu Ostereich und Margraf zu Merhenn von solicher schweren zwitracht wegen die sich dann layder gemacht hat, und endstanden ist zwischen unserem heiligen Vatter dem pabst *Eugenium* und dem heil. Concilium zu Basel vorgesetz und ob yzunt uf einen Tag zu Franckfurt gehalten uf allerheiligen Tage allernechst vorgangen sich mit dem Erwurdigsten und hochgebornen allen und yglichen des heiligen Romischen reichs Churfursten und andern fürsten geistlichen und weltlichen einig zu seyn zu bleiben und einmütigelichen fried und gnad zu machen in der heiligen Kirchen verstrickt und verbunden haben, in form und maas als ir Bundnuss brief ausweisend die hernach volget und beschrieben steet. Von Gots genaden wir &c. alle des vorgenanten reichs Churfürsten bekennen und thun khund offentlich mit diesem Brief für

 unser

unſer Stifft Erben und nachkommen. als wir vorzeiten von ſolicher zweitracht wegen die zwiſchen unſerem heiligen Vatter den pabſt *Eugenium* und den heiligen Concilium zu Baſel uferſtanden iſt, uns freundlichen zuſammen verbunden haben bey einander zu bleiben. Wie ſolich eynung dabey wir auch genzlich bleiben ſollen und wollen innheltet, haben wir gemerckt und zu herzen genomen das ſoliche zweitracht ſeither deſſen dieſer eingeriſſen iſt und furter einbrechen mag, daraus ein groſer unrat der heil. Kirchen dem heiligen Chriſten glauben und dem heiligen reich uferſteen wie die vorgenante heilige Kirch nicht ſchire in friede geſetz wurde, darum wollen wir nach Innhalt ſolicher Eynung darzu noch getrewlichen rathen helffen und arbaiden das in der heiligen Kirche fried gemacht werde; und uns wie es ſich furter mit ſolicher Scisma das dann yzunt vor augen iſt, machen wurde, das Got wende. Es wäre zwiſchen einem pabſt und einem Concilium zweyer Pabſten oder zweyer Concilien oder wie ſich das ſonſt machen würde von Jemand nit ſchaiden oder ſchaiden laſſen ohne alle geverde. Und wann gerede mancherley Gebott proceſſus und Brief von beyder partheyen usgehen und verkhundiget werden mögen, haben wir in einer anderen uns eynung proteſtation und Appellation geordnet und geſatz wie es damit gehalten und bey ſol-

ſolcher pene die da eingeſchrieben ſteet von niemands uberfahren werden ſolle, wir getrauen auch das alle andere fürſten geiſtlich und weltlich ſich von uns in ſolich obgeſchriebenen Gotlich und redlich eynung ſchaiden ſollen noch wollen. die wir auch alle gern in dieſer uns eynung in obgeſchribener maſs nennen wollen, alle vorgeſchriebene ſtuck punckt und artickel proteſtation und appellation geordnet ſtete veſt und unveruckt ane alle argeliſt und geverde gehalten zu werden, han wir alle und ygelich beſonder einander mit handgebanden trewen gelobt und geloben das auch gegenwarteglichen in Crafft dies Briefs. Und des zur urkund haben wir unſer Inngeſiegel an dieſen Brief mit rechter wiſſenſchafft laſen hencken, der geben iſt zu franckfurdt an Sanct Martinstag des heiligen Biſchoffs anno Dni M. CCCC XXXIX.

Das wir Baldewin Ertzbiſchoff der heiligen Kirchen zu Bremen vorgenandt zu den erbnemenden unſern Herrn den Churfurſten und anderen unſern Herrn und guten freunden und in ſoliche eynung getreten und inngegangen ſein, ſollen und wollen auch die in allen iren ſtucken ſynen Innhaltungen und Schrifften genzlichen und trewlichen halten und volfuhren uns von ine nicht ſchaiden laſſen in den ſachen um keinerley ſach willen,

 len,

len, ane arg und ane alle gevehrde. Das reden und loben wir auch bey unsern furstlichen Trewen gegenwertig in Crafft dies Briefs und des zu urkhund haben wir unser Inngesiegel gehenckt an diesen Brief. Geben zu Luneburgk nach Christi gepurt vierzehenhundert darnach in dem Neun und dreissigsten Jare des vierten Tags in Decembri dem Monat alsso genant.

XI.

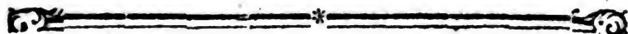
Nationis Germanicæ Litteræ ad Felicem V. hortatoriæ vt cito ad Concilium veniat &c.

Sanctissimo ac beatissimo in Christo patri & domino, domino FELICI quinto divina providencia in summum Pontificem electo.

Sanctissime ac beatissime pater post devota pedum oscula beatorum. Quanto devocionis desiderio estimet peculiaris illa vestre sanctitatis filia, Germanica nacio ipsiusque supposita illam in sacro Basiliensi Concilio facientia super ejusdem sanctitatis adventu celeri, longe ad enarrandum non sufficerent epistole, ut tamen pro modulo illud ipsum atque bona ex adventu vestre sanctitatis, adversaque ex mora nimia, haud dubie, uti for-

formidamus, profutura, eadem veſtra ſanctitas cognoſceret. Honorabili Magiſtro *Rudolpho* cauſarum camere ſacri Concilij Baſilienſis auditori, noſtreque nacionis membro injunximus eandem veſtram ſanctitatem de hijs reddere cerciorem, cum & ipſe de hijs plurimum informatus ex diverſis exiſtat, ipſamque quo devocius poterit exhortari, quatenus quantocius greſſus ſuos ad ipſum ſactum Concilium eandemque filiam ejus nacionem dirigere velit. Cui in referendis hujusmodi credencie plenam fidem adhibere, nobiscum in ſingulis precipere dignetur eadem ſanctitas veſtra, quam altiſſimus feliciter & votive pro felici Regimine eccleſie ſue ſancte per tempora longiora conſervet; Datum *Baſilee* die XVII. Menſis Maij anno &c. XL°. noſtre nacionis ſub ſigillo.

Veſtre Sanctitatis ac Beat. devotiſſimi preſidens, ceterique prelati ac ſuppoſita nacionis Germanice in Sacro Concilio Baſilienſi.

XII.

Felix PP. Litteris hortatur Univerſitatem Erfordienſem ad firmam Unitatem in cauſa Concilii Baſiliensis.

Felix Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Dilectis

ctis filijs Rectori & Vniversitati studij Erfordensis salutem & Apostolicam Benedictionem. Satis per alias litteras ad summi Apostolatus apicem assumptione & acceptatione, quam ex urgentissimis causis fecimus, vobis scripsisse meminimus, nunc autem fervorem nostrum dietim in commune bonum magis augeri intelligimus, quodque ad aures nostras deductum est, Vniversitatem vestram magno studio Vniversalis Ecclesie & Generalium Conciliorum auctoritatem prout merito debet predicare & defendere, dignum esse censemus ut omnia que pro fidei exaltatione & statu Ecclesie facimus, vestris Devotionibus communicemus ac de unitate vestra informati sanctam matrem Ecclesiam prout facitis in hoc tribulationis sue tempore adjuvare & defendere pro vestris viribus perseveretis. Etenim dilecti filii postquam, sicut vobis prescripsimus, electioni de nobis facte prestitimus consensum, nulla nostre auctoritati major solicitudo insedit, quam ut sanctam Generalem synodum Basiliensem personaliter accederemus, una cum Venerabilibus fratribus & dilectis filijs in ea congregatis commune bonum & pacem populi Christiani pro nostris viribus promoturi, eoque desiderio ducti recedentes ex sabaudia & honorati undique in via prout Christi Vicarium decebat, die XXIIII. junij non sine magna letitia & exultatione omnium Civitatem hanc Basiliensem intravimus,

ex-

exinde autem volentes prout justum erat vocationis nostre debitum adimplere die XXIIII. julij Consecrationis & Coronationis nostre insignia suscepimus, ad quam solemnitatem sicut audivisse vos credimus ultra Prelatos qui in ipsa synodo erant plures Principes & Domini tam Ecclesiastici quam seculares & principum prelatorum & Comitatum Oratores confluxerunt volentes ut grati Ecclesie filij illum in persona nostra, cujus vices gerimus, honorare, fueruntque cuncte solemnitates ad decus & honorem Ecclesie sicuti Domino placuit cum magna pace & tranquillitate peracte, que omnia vobis qui bonum & felicem statum Ecclesie desideratis ad consolationem vestram libenter enarramus, exhortantes Devotiones vestras & in Domino veluti dilectos-filios commoventes ut pseudo-prophetas, qui ab hostibus Ecclesie missi Christianam religionem intuentes, obfuscare veritatem diversis coloribus nituntur contempnere & confutare non desistatis, scientes quia si, ut in vestra prestanti unitate confidimus lumen scientie & doctrine vestre in fidei Catholice & auctoritatis Ecclesie defensione accenderitis, a vobis gratiam & benevolentiam & ab ipso Deo qui nullum irremuneratum preterit bonum condigna premia reportabitis. Preterea quoniam Venerabili fratri *Stephano* Episcopo Massiliensi & dilectis filijs *Marco Boviffilij* in Theo-

Theologia & *decamslao* Preposito Tridentino in artibus Magiſtris non ſolum veſtris ſed etiam ſacri Baſilienſis Concilij oratoribus, quos ad Poloniam deſtinamus, nonnulla ſtatum Univerſalis Eccleſie Apoſtolice ſedis & noſtrum concernentia vobis in tranſitu referenda commiſimus devotiones veſtras facimus exhortatas ut eis aut duobus ipſorum in dicendis noſtro nomine plenam credentie fidem adhibeatis. Datum *Baſilee* XI. Kal. Octobris. Anno a Nativitate Domini M° CCCC XL. Pontificatus noſtri Anno primo.

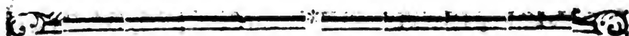
XIII.

Concilii Baſilienſis adhortatoria ad Univerſitatem Erfordenſem.

Sacroſancta Generalis ſynodus Baſilienſis in Spiritu ſancto legitime congregata Univerſalem Eccleſiam repreſentans, Dilectis Eccleſie filijs Rectori & Univerſitati ſtudij Erfordenſis ſalutem & omnipotentis Dei benedictionem. Laborantes aſſidue pro communi bono totius populi Chriſtiani libenter quidem audivimus viros bonos & ſcientia preditos arma & ſcutum pro defenſione fidei aſſumere, inter quos & vos eſſe dictim magis cognoſcimus, qui ut filij Eccleſie grati matrem veſtram honorantes juſtitiam noſtram

ſtram & unitatem qua innitimur adverſus quoslibet detractores tam ſcriptis quam verbis acerrime defenditis opponentes vos murum pro domo Iſrael ſtantes in prelio cum neceſſitas poſcit. Rem itaque ut reipublice Chriſtiane utilem & Deo gratam ſic veſtra univerſitate & viris dictis, quales vos eſtis, digniſſimam facitis; Quare hortamur vos ut in hoc potiſſimum tempore quando leo rugiens circuit, querens quem devoret, in ſancto propoſito veſtro perſeveretis, Eccleſiamque matrem veſtram pro viribus juvantes tam in congregationibus que modo in Germania fiunt vel faciende ſunt, quam alibi, ubicunque poteſtis, veſtris imo verius Catholice fidei emulis qui ſpretis ipſis promiſſionibus & juramentis tanquam perditionis & iniquitatis alumni proferre in matrem ſuam blaſphemias non verentur, viriliter & fortiter reſiſtatis habentes ſpem firmam in Chriſto, qui ſponſam ſuam immaculatam cum qua promiſit ſe futurum usque ad conſummationem ſeculi, absque auxilio non relinquet, quia licet non ceſſet impugnari Eccleſia & inſidias pati licet eam iniquitates temptationum & hereticorum procelle repercutiant, fundamentum tamen quod ſuper petram eſt, non quaſſabitur. Eſtote igitur alacres in hoc ſpriirituali certamine conſtantibusque & magnis animis temptationibus preſentis temporis ac aſtutijs ſathane reſiſtite, ut cum auxilio veſtre doctrine auctoritas eccleſie defendi

fendi & pax pulcherrima reſtaurari valeat in populo Chriſtiano, vobisque tandem glorioſi certaminis ab eo cujus res agitur premia impendantur felicitatis eterne. Nosque nihilominus in omnibus que pro veſtra univerſitate cum Deo poterimus favorabiles exhibebimus. Datum *Baſilee* VIII. Kal Decembris Anno a Nativitate Domini M°CCCC°XL°.

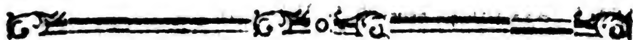

XIV.

Felix PP. ad Univerſitatem Erfordenſem e Concilio Baſileenſi.

Felix Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Dilectis filijs Rectori & Univerſitati ſtudij Erfordenſis ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Bonum certamen certare dietim vos viros probos & ſcientia preditos non ſine conſolatione & animi alacritate audimus, namque in hoc ſpirituali bello in quo noſtri & Eccleſie emuli contra fidem & veritatem inſurgunt plurimum conſolamur Univerſitates ſtudiorum Generalium in quibus lumen ſcientie & cognitio veritatis exiſtit, noſtras partes tueri & id quod nos dicimus dicere. Scimus enim filij nobis dilectiſſimi & in Chriſto plurimum amandi, quot & quanta pro defendenda juſtitia & veritate quibus hec ſancta ſynodus Baſilienſis innititur tam ſcriptis quam verbis continuo afficitis, Laudamusque rectam intentionem & ſanctum propoſitum

tum veſtrum. quia tamen nunc precipue tempus eſt in bello ſtandi nuncque omnibus viribus adverſus inimicos fidei eſt utendum, quando varie practice ad opprimendam veritatem tenentur & quando plus ſolito inimicus humani generis hoſtis ſtruit inſidias, nos attente hortamur & admonemus in Domino ut in conventionibus que per Germaniam fiunt ſeu ſunt faciende, nuncij veſtri non deſint qui veſtro nomine pro veritate ſuſcipiant Clypeum ſed in illis & alibi ubicunque poteſtis, lumen ſcientie veſtre in defenſione Eccleſie oſtendatis, ut cum auxilio veſtre doctrine auctoritas Eccleſie ſervetur illeſa & ſancta illa opera pro quibus hec ſancta ſynodus extitit congregata jam tandem feliciter perfici poſſint, nosque ulterius veſtris dilectionibus ad omnia que cum Deo pro veſtra univerſitate poſſumus cum ſincera dilectione offerimus. Datum *Baſilee* VII. Kal. Decembris Anno a Nativitate Domini M°CCCC°XL°. Pontificatus noſtri anno primo.

XV.

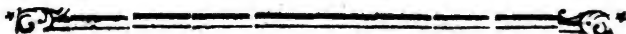
Bulla Certificacionis Concilii Baſilienſis de futuro Concilio Convocando & Transferendo quo electores a dicto Concilio petent.

Sacro ſancta Generalis ſynodus Baſilienſis in Spiritu ſancto legitime congregata univer-

versalem ecclesiam representans ad futuram rei memoriam &c. ad laudem omnipotentis Dei pacem & exaltacionem ecclesie ac tranquillitatem populi Christiani prompto corde & efficaci desiderio intendentes, ea libenter ordinamus & querimus, per que hujusmodi pax & exaltacio tranquillitatis merito valeant promoveri. Cum itaque carissimus ecclesie filius *Fridericus* Romanorum Rex Illustris, nec non venerabiles fratres & dilecti ecclesie filij nobiles viri sacri Imperii Romani principes electores per multa retro acta tempora labores indefessos & operas sollicitas impenderint, quibus pax & tranquillitas in ecclesia Dei floresceret & sacrorum Generalium conciliorum illibata luceret auctoritas ,, nec illa videretur apcior, & toti populo Christiano via gracior, quam ut ad aliud Generale concilium deveniatur, In quo causa scismatis, omniumque aliarum differenciarum & discordiarum, que in Ecclesia Dei exorte sunt, quantum fieri potest, examinentur, & expediantur, & quoniam, sicut nuper accepimus, Rex Romanorum & Principes electores supradicti per se vel oratores suos solempnes in opido *Frankfordensi* Maguntinensis Diæcesis in Kalendas Septembris proxime venturi, aut saltim ipsi principes electores vel eorum oratores & nuncij solempnes habebunt convenire super ydoneitate loci pro hujusmodi concilio celebrando

do tractaturi, nos itaque tam pium & ecclesie Dei necessarium opus pro toto posse promovere volentes, de prefatorum Regis & Electorum circa ecclesiam dei zelo & devocione, ac ipsorum circa premissa prudencia & circumspectione plene confisi, sperantes, quod in talem locum vota sua dirigant, qui rebus gerendis accomodus ac zelatoribus tranquillitatis ecclesie Dei gratus sit futurus, Et nunc pollicemur & bona fide promittimus, nos generale concilium indicturos, nosque seu hanc Basiliensem synodum translaturos in locum, quem prefatus serenissimus Romanorum Rex, & predicti principes Electores aut ipsius Regis & Electorum oratores & nuncij, aut saltem ipsi principes Electores seu eorum oratores & nuncij in convencione sua in dicto Opido *Frankfordensi* circa mensem Septembris proxime venturum duxerint deputandum, Iniciandum eciam in diem, quem similiter duxerint nominandum & deinde celebrandum & continuandum, ac Insuper, quod dicta nominatione & deputacione facta locum ipsum deputatum in diem seu tempus nominatum solempniter decretabimus, nosque seu dictam factam synodum in locum hujusmodi in diem seu tempus decretatum transferemus, in quo causa scismatis in Ecclesia Dei prochdolor exorti plene terminetur & expediatur, ac de ceteris ecclesie Dei necessitatibus provideatur, prout ipsum Concilio visum fuerit expedire. Man-

damus propterea venerabilibus fratribus patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis & dilectis Eccleſie filijs, Abbatibus & ceteris prelatis in virtute preſtiti juramenti & ſancte obediencie, quatenus perſonaliter cariſſimos in Chriſto filios Reges & nobiles Viros Principes duces & Marchiones & alios, qui Generalibus concilijs intereſſe debent, vel qui prodeſſe poſſunt, quoquomodo per viſcera caritatis domini noſtri Jeſu Chriſti invitantes & exhortantes, quatenus pro pace eccleſie & omnium Chriſtianorum, eciam ſi perſonaliter poſſint alioquin per ſolempnes oratores congruo tempore dicto Concilio debeant intereſſe, ut ſic congregata fidelium multitudine copioſa incumbencia negocia auctore domino ſalubriter ordinentur & feliciter expediantur. Datum.

XVI.

Baſilienſis Concilii Litterae ad Univerſitatem Erfordenſem, vt Oratores ad Conventum Francofordienſem ableget.

Sacroſancta Generalis ſynodus Baſilienſis in Spiritu ſancto legitime congregata univerſalem Eccleſiam repreſentans dilectis Eccleſie filijs Rectori Doctoribus & Magiſtris *univerſitatis ſtudij Erfordenſis* ſalutem & omnipo-

potentis Dei benedictionem. Filialem devotionem & magnos caritatis effectus, quos ad sanctam Dei Ecclesiam & auctoritatem sacrorum Conciliorum Generalium gerunt animi nostri, jam cognoverunt plurime regionis orbis ad quas non solum fama vestre sapientie sed tractatus per nos editi pervenerunt preclare differentes de ipsa Conciliorum auctoritate & veritate ac justitia quam habet sancta synodus, prosequitur pariter cum sanctissimo Domino *Felice* Papa V. per eandem synodum ad summum Apostolatum assumpto gratias quas altissimo debet agere universa Christi Ecclesia, dum persecutionibus irruentibus ac fluminibus mundanarum adversitatum inundantibus ut Domum Dei concutiant vel evertant, insurgunt ex adverso in defensionem & sustentationem ejus probi zelatores veritatis & studiosi vestre sapientie opponentes se murum pro Domo feliciter & dum varijs artibus ac seductionibus animas fere innumeras decipi & illaqueari conspiciunt, effundant talenta scientiarum sibi creditarum a Domino ut multas earum lucrifacere possint & de tenebris peccatorum atque errorum in lucem educere veritatis & salutis. Sic vestra insignis universitas videns languores & ecclesie ac religionis Christiane, dum non solum ad abjectionem & contemptum reformationis jam multis quesite laboribus sed etiam ad ener-

 va-

vationem & conculcationem auctoritatis omnium Conciliorum Generalium tendebatur, tanto malo virtuose obsistere voluit informans quantum in se fuit, omnem conscientiam hominum, quid pro salute animarum suarum agere qualemcumque viam in hoc turbulento tempore tenere deberent; aperte enim conspexerunt prudentie Vestre quantis practicis multimode persecutiones adversus hanc sanctam synodum procurate sint, dum prefatam Conciliorum auctoritatem defenderet, reformationem prosequeretur, satisque intelligunt, quam modica de Concilijs Generalibus deinceps mentio haberetur, si in tantis certaminibus hec eadem sancta synodus succumberet proscinderetur-que veritas tam longo tempore defensata, sed confidimus in Domino quod Ecclesiam suam non conculcari permittet, Vestrasque Devotiones exhortamur ut in eo fidelissimo labore quem pro ipsa Dei Ecclesia & animarum salute ad Dei gloriam inchoarunt constantibus animis perseverent, nec cessent in auribus principum & aliorum maritare doctrinam veritatis & nunc singulariter huic sancto & necessario operi efficacius intendere velint dum magna conventio Prelatorum Principum & aliorum insignium virorum apud *Francfordiam* Maguntine Diecesis proximo festo beati Martini teneri disponitur ad quam Karissimus Ecclesie filius *Fredericus* Rex Ro-

Romanorum personaliter venire intendit, oportunum enim tempus advenisse videtur quo Doctores Divini & humani juris non ponant lucernam scientie sue sub modio sed super candelabrum ut luceat omnibus qui sunt in Domo Domini; gravemque reatum incurrerent si in tanta necessitate obmutescerent, & de manibus eorum requireret Deus sanguinem pereuntium animarum. Exurgant igitur Devotiones vestre in adjutorium sancte Ecclesie Dei & cum Conventio in eadem Diecesi futura sit, in qua vestra residet Universitas, Vestros Oratores illic mittere diligenter, qui universam concionem clarissimis illustrent doctrinis atque in unanimem amplexum vie veritatis & rectitudinis inducant, ut sic vestra ope ex illa Diecesi qua vos posuit Deus ad edificationem & instructionem hominum prodeat in unversum orbem lux splendita veritatis salutis & pacis vosque erudiendo plurimos ad justitiam fulgere mereamini in perpetuas eternitates concedente altissimo, qui vestrum celebrem cetum in cunctis feliciter dirigere & conservare dignetur. Datum *Basilee* Idus Septembris Anno a Nativitate Domini M°CCCC°. XLI.

XVII.

Bulla Provisionis, ne fiat imposicio quinti denarij &c. & ne Dominus Felix Papa presideat.

Sacrosancta &c. Ad futuram Rei memoriam. Cum jam dudum hec sancta synodus pro nonnullis sancte universalis ecclesie & sanctissimi in Christo Patris domini *Felicis* &c. negocijs generalem quandam fecerit imposicionem de beneficijs ecclesiasticis certo modo exigendam & persolvendum, prout in ipso imposicionis decreto plenius continetur, nos attendentes, hujusmodi imposicionem Germanice nacioni juxta qualitatem & condicionem ecclesiarum & beneficiorum sub ipsa consistencium admodum fore onerosam quamlibet imposicionem quinti denarij, septimi vel decimi aut alterius cujuscumque taxe qualitatis vel condicionis qualitercumque factam, quo ad ipsam Nacionem Germanicam presencium tenore tollimus, cassamus, revocamus & annullamus, perinde, ac si nullatenus promulgata essent. Ac insuper eidem Nacioni, quod nullam imposicionem in ea faciemus, seu fieri promittemus, auctoritate universalis ecclesie promittimus ac eciam pollicemur, quinymmo si qua imposicio per quemcumque quavis auctoritate in dicta Nacione facta foret, seu imposterum fieret, preter

Ro-

Romani Regis & ſacri Romani Imperij principum Electorum oratorum ſuorum ſeu majoris partis ex eis expreſſum conſenſum, illam, quoad prædictam nacionem Germanicam irritam decernimus & inanem, nulliusque roboris vel momenti & pro non facta penitus haberi In ſuper quoniam hec ſancta ſynodus cum dicta nacione de futuro Generali concilio celebrando concordavit, In quo cauſa ſcismatis in eccleſia Dei prochdolor exorti, precipue tractetur & expediatur, ut igitur omnia & ſingula ſine ſuſpicione procedant, promittit hec ſancta ſynodus ſe curaturam, quatenus quam cito dictus Romanorum Rex ſeu principes Electores pro hoc ſacro Concilio ſe declaraverint, ſanctiſſimus in Chriſto pater dominus *Felix* papa quintus in illo non preſideat, neque eciam in futuro Concilio, quinymmo concilium ipſum in omnibus procedat, quemadmodum ante electionem prefati ſanctiſſimi domini pape Felicis proceſſit, donec in ipſo futuro ſic translato Concilio de ſuper fuerit declaratum. Datum.

Bulla proviſionis ſuper gravaminibus Nacionis Germanice &c.

Sacro ſancta &c. Ad perpetuam rei memoriam, eccleſiaſtice ſollicitudinis ſtudio jugitur invigilare convenit, ut pro locorum

personarum & temporum condicione & qualitate sacra moderentur instituta, quatenus eorum observancia facilior reddatur & observantibus cedant in profectum, sane dudum hec sancta synodus reformacionem ecclesie sollicite intendens, quam plurimas constituciones & decreta promulgavit, que juxta qualitatem & condicionem Germanice Nacionis moderacione indigere noscuntur, & a bone memorie *Alberti* Romanorum Rege sacrique Romani Imperij principibus Electoribus, ceterisque principibus, prelatis & proceribus in solempni congregacione de super celebrata in modum, qui sequitur, sunt moderata & summa cum devocione recepta „In primis siquidem Decretum XIIe. sessionis, quod incipit: sicut in construenda domo precipua est architectoris cura &c. taliter moderavit, ut in electionibus pontificum & abbatum per omnia observetur, inferiorum autem prelatorum Electiones vel postulationes, eciamsi confessio & eukaristie percepcio fuerit omissa, propter hoc tamen non vicientur, hoc eciam adjecto, quod electionum confirmacio per inmediatum superiorem ad quem jus confirmandi spectat, qui si absque racionabili causa confirmare distulerit, superior gradatim adeatur, omni vero casu, quo pontificis vel abbatis promocio, qui tamen sedi Apostolice non sit immediate subjectus per Romanum Pontificem

cem facienda fuerit, ex tunc ipſe promotus ad ſuum immediatum ſuperiorem remittatur conſecrandus vel benedicendus, niſi forſan in Romana curia preſencialiter conſtituatur quo caſu poſt conſecracionem vel benedictionem nihilominus ad ſuum immediatum ſuperiorem remittatur debitum juramentum preſtiturus. Item decretum vigeſime prime ſeſſionis de annatarum ſublacione acceptarunt ſub hac proteſtacione, quod ſiquid in recepcione perſonarum ad beneficia de ſtatuto vel conſuetudine dari conſuevit, pro fabrica, ornamentis, vel alio cultu, ſeu profectu eccleſiæ ut licite exigi & recipi poſſit, dum tamen in uſum eccleſie ſeu cultus divini, non autem ad privatarum perſonarum commodiatem conferatur.

Item decretum XXIIIe. ſeſſionis de ſublatione reſervacionum, quod incipit: Et quia acceptaverunt multiplices, hoc adiecto; quod Romanus Pontifex hujusmodi beneficia in dicto decreto ſibi reſervata conferre habeat infra unius menſis ſpacium a noticia vacacionis inmediate computandum, ſic quod proviſi proviſionem ſuam infra quatuor menſes a Die proviſionis ſibi facte computandos habeant ordinarijs inſinuare ſub pena amiſſionis juris ſui alioquin ordinarij de beneficijs hujusmodi libere diſponant.

Item decretum XXXI. sessionis de collacione beneficiorum, quod incipit: placuit divine pietati &c. cum alijs decretis ejusdem sessionis circa qualificacionem & ordinem promovendorum loquentibus acceptarunt, ita cum quod per hoc ordinarijs non tollatur tempus a Lateranensi Concilio indultum quando tempus hujusmodi adeo libere cedat ordinarijs quod infra id tempus nec prevencio locum habent,, Insuper quod in gracijs expectativis, quas adhuc juxta ipsius decreti formam Romanus Pontifex facere habeat, origenarius alienigene preferatur. Verum quia in multis ecclesiis dicte nacionis statutum invenitur vel extat consuetudo, quod inibi duntaxat illustres, aut alias certo geniture modo qualificate persone recipiuntur, noluerunt per acceptacionem dictorum decretorum illi consuetudini vel statuto quoquomodo præjudicari, nisi in quantum inter personas premisso modo geniture qualificatas persone graduate & juxta formam ipsius decreti qualificate reperiantur, inter quas decretum ipsum in ecclesijs hujusmodi tantummodo servetur, attendens igitur hec sancta synodus adjectiones & modificationes hujusmodi, pro condicione & qualitate Nacionis Germanice nec non ecclesiarum & personarum ejusdem ipsi nacioni plurimum expedire, & pro conservatione, manutencione & defensione ecclesiarum & beneficiorum ejus & divini cultus augmento precipue con-

congruere & convenire, ipſa decreta ſic, ut prefertur, modificata, ac modificationes ipſas, ſic, ut prefertur, factas preſentibus approbando auctoritate univerſalis eccleſie confirmat, & preſentis ſanctionis patrocinio corroborat, decernens irritum & inane, ſiquid in contrarium a quopiam, quavis, eciam Apoſtolica auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari „ Preterea quia dicta nacio, quo ad ſuſpenſionem & depoſicionem *Gabrielis* quondam *Eugenii* quarti hujus ſynodi auctoritate facta eſt, rurſum ipſius quondam *Eugenij* diſſolucionem ſeu translacionem contra hanc ſanctam ſynodum attemptatum ſe quadam neutralitate & animorum ſuſpenſione continuit, donec ſe recolligere & unanimi conſenſu in dicte ſancte ſynodi obediencia, honore & reverencia paribus greſſibus incedere poſſet. Qua proteſtacione & animorum ſuſpenſione durante plures electiones & proviſiones facte, plurima beneficia auctoritate ordinaria collata, ſentencie interlocutorie & diffinitive prolate, pluraque alia geſta ſunt, ſuper quibus ad nos recurri non potuit. Ipſa proteſtatione & animorum ſuſpenſione obſtante; Ne igitur adherentes & confidentes hujusmodi proteſtationi ſub alis ſacri Romani Imperij & aliorum eccleſiaſticorum & ſecularium prelatorum & principum decipiantur, omnes hujusmodi electiones, collaciones proviſiones

&

& dispensaciones & quibuscunque dignitatibus & beneficijs, eciamsi pontificales, & abbaciales fuerint, nec non processus, sententias aliaque acta judicialia auctoritate ordinaria factas vel facta rata habentes ea omnia auctoritate universalis ecclesie ex certa scientia confirmamus, ac si presentibus de verbo ad verbum forent expressa, ac eciam, ut nullus super hujusmodi dignitatibus seu beneficijs processibus, sentencijs sive actis &c. si in sacro Concilio vel extra illud desuper lis penderet indecisa cujus statum haberemus pro expresso aut alterius in illis seu contra illa jus quesitum foret per hujusmodi alios in eis seu ad ea vel contra ea quomodolibet jus habentes seu habere pretendentes ex nunc in antea in dicta synodo vel extra eam Apostolica vel alia quavis auctoritate impeti possit vel quomodolibet impediri, quibus eciam aliis super hujusmodi dignitatibus & beneficijs, ac etiam his, super quibus processus sententie & acta supra dicta emanarunt, ac jure si quod eis in contrarium quomodolibet competere posset, nec non lite & causa hujusmodi ex certa scientia perpetuum silencium imponimus,, ipsorumque possessorum titulos, sive juris sint, sive facti, confirmamus & approbabamus, ipsisque possessoribus seu detentoribus, in quantum opus est, de illis de novo providemus, hijs duntaxat litibus exceptis,

ceptis, que coram ordinarijs judicibus, apud quos juxta formam dicte protestacionis & animorum suspensionis licuit litigare pendent indecise, quas coram illis prosequi, & consequenter juxta presentis sanctionis formam liceat debito fine terminare. Idem per omnia observare volumus circa possessiones quarumcumque ecccleſiarum Metropolitanarum, Cathedralium, Abbacialium, nec non quarumlibet dignitatum, personatuum, beneficiorum, vel officiorum quorumcumque; Eciamsi in Cathedralibus majores post pontificales aut in collegiatis principales fuerint, qui Possessiones hujusmodi dignitatum & beneficiorum plenarias vel majoris partis, dicte sancte synodi vel etiam ipsius, *Gabrielis* quondam *Eugenij* aüctoritate durante protestacione & animorum suspensione predicta assecuti detinent, ut in suis possessionibus pacifice remaneant, nec umquam impeti vel molestari possint quacumque occasione vel causa superius expressata. Nos enim quibuslibet adversarijs perpetuum silencium imponentes ipsis possessoribus titulos possessionum hujusmodi sive juris sint, sive facti confirmamus & approbamus, ac ipsis de novo providemus,, Demptis illis, qui occasione privacionis propter adhesionem nobis aut ipsi *Gabrieli* quondam *Eugenio* factam Beneficia detinent, in quibus locum habeant provisio & dispositio super his, que contra protestacionem factam forent promul-

mulgata„ Et insuper omnia & singula, que dicta protestacione & animorum suspensione durante in præjudicium, gravamen sive lesionem jurisdictictionis, juris, vel possessionis Metropolium, diocesium, principatuum, dominiorum terrarum Regis & Electorum predictorum, nec non prelatorum, collegiorum, personarum, seu rerum quarumcunque contra foedus unionis vel protestacionis ipsius vergencia per nos seu nostra, vel alia qualibet auctoritate concessa vel imposterum quomodolibet concedenda, aut in judicio vel extra judicialiter quomodolibet obtenta vel obtinenda Ecclesiasticas insuper censuras, alias mulctas & penas, nec non irregularitatis cujuscumque maculas a jure vel ab homine propter premissa quomodolibet promulgatas seu inflictas, promulgandas vel infligendas presencium tenore nunc tollimus, cassamus, irritamus, seu annullamus & abolemus, nulliusque volumus esse roboris vel momenti & pro infectis penitus haberi. Quinymo quoslibet irregulares & inhabiles hujusmodi rehabilitamus restituimus & in pristinum statum reponimus. Et nichilominus illi vel illis, qui ex hujusmodi impetratis, concessis vel obtentis, impetrandis, concedendis vel obtinendis, quomodolibet niterentur, eciamsi ipsis aut cuivis eorum jus ex illis quesitum foret de universalis ecclesie potestatis plenitudine ex certa sciencia perpetuum silencium imponimus per

per presentes, Dispensaciones vero quascumque eciam in casibus sedi Apostolice reservatis nec non indulta forum anime respiciencia eciam ipsa protestacione durante a nobis aut dicto *Gabriele* quondam *Eugenio* seu ejus aut alia quavis auctoritate impetrata vel concessa plenum robur firmitatis obtineant cum omnibus inde secutis a die date & concessionis sue perinde ac si a nobis emanassent & concessa fuissent, de sentencijs autem in sacro Concilio vel in curia *Gabrielis* quondam *Eugenij* sub titulo papatus ante ipsam protestacionem vel eciam hujusmodi protestatione & animorum suspensione durantibus in causis, in quibus uterque litigancium ex ordinario titulo nititur prelatis, que nondum sunt execucioni demandate talem damus ordinem, quod sine hujusmodi & quidquid adhuc unaqueque parcium velit producere, seu pro se allegare coram ordinario judice habeat exhibere, qui summarie simpliciter & de plano sola facti veritate inspecta procedens negocium ipsum unica valeat sententia terminare, a qua nec appellare liceat, vel restitucionem obtinere, seu quomodolibet provocare. Ut autem premissa eo firmius observentur, tenore presencium pollicemur omnia & singula supradicta inviolabiliter observare, & contra ea, vel ipsorum aliquid in toto vel in parte nullo umquam tempore quidquam innovare decernentes ex nunc irritum

ritum & inane, si secus super suis a quoquam nostra vel alia qualibet eciam apostolica authoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari; Quinymo si adversus premissa littere alique aut mandata ad cujuscumque instanciam vel eciam si motu proprio seu ex certa sciencia eciam cum derogatorijs clausulis sub quacumque verborum forma a nobis seu nostra auctoritate aut ab alio quovis emanassent, seu in futurum emanarent, tales ex nunc pro infectis haberi volumus, quodque Is contra quem emanassent aut concesse fuissent, illis minime obedire teneatur. Ceterum pro firmiori omnium premissorum subsistencia carissimo ecclesie filio *Friderico* Romanorum Regi illustri, nec non venerabilibus & dilectis ecclesie filijs nobilibus viris sacri Romani Imperij principibus Electoribus, ceterisque quos adhoc duxerint assumendos super premissorum observancia pragmaticam sanctionem conficiendi, eamque penis & censuris „ quas conuenire noverint, vallandi & corroborandi plenam & liberam auctoritatem universalis ecclesie tenore presencium concedimus potestatem ac eciam facultatem. Universis insuper archiepiscopis sub dicta nacione constitutis pro tempore existentibus simili auctoritate committimus & mandamus, quatenus si umquam nostra vel alia qualibet auctoritate per oblivionem fortasse vel inadvertenciam, lapsum vel impor-

portunitatem petencium aut alias qualitercumque aliquid in prejudicium vel lesionem statui, concedi, seu qualitercumque fieri contingat dicti archiepiscopi vel eorum alter per se vel alium seu alios id revocent, cassent, irritent & annullent. Et si ad penarum vel censurarum fulminacionem procedi contingeret contra premissa, vel aliquid eorum, penas & censuras hujusmodi tollant & relaxent, & omnia in pristinum statum reducant, presentemque nostram ordinacionem, & quidquid in presentibus nostris litteris continetur, conservent, manuteneant, atque defendant. Contradictores per Censuram ecclesiasticam appellacione postposita compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Datum &c.

XVIII.

Concilij Basileensis Litterae ad Universitatem Erfordensem Oratores apud Francfordiam conventuros.

Sacrosancta Generalis synodus Basiliensis in Spiritu sancto legitime congregata universalem Ecclesiam representans Dilectis Ecclesie filij Oratoribus studijs Erfordensis apud *Francfordiam* conventuris salutem & omnipotentis Dei benedictionem. Etsi omnes Ecclesie

clesie filios in hoc necessitatis tempore Matrem suam adjuvare opus sit, ne diutius sua conculcetur auctoritas, nec veritas & justitia corruant, singulariter tamen litteratos & doctos viros, qui veritatem ipsam lucidius intuentur ad id conari equum est, ac ceteros erudire ut unanimiter publicam salutem prosequantur ad honorem Dei & salutem animarum & licet hostis humani generis diversas temptationes excitaverit, ut ea que in sacris synodis Constantiensi & hac Basiliensi pro reformatione Ecclesie in Capite & in membris ac Conciliorum auctoritate & Catholica fide elaborata sunt, in nihilum redigerentur, speramus tamen favente gratia Dei & adjuvantibus vestris exhortationibus ac salutaribus doctrinis clarissimum Ecclesie filium Regem Romanorum Illustrem cum Prelatis Ecclesiarum & Principibus, Oratoribusque Universitatum ac alijs secum pariter affuturis talia Ecclesie Dei impensurum auxilia ut merito ipsa Ecclesia consolationem & ejus serenitas Regia laudes immortales consequantur, sic itaque luceat jam lux vestra coram hominibus ut in vestris fructuosis operibus glorificent patrem vestrum qui in celis est, & ad justitiam erudiendo plurimos fulgere mereamini in perpetuas eternitates; quibus de rebus Devotiones vestras plenius alloquentur Dilectissimi Ecclesie filij *Ludowicus* tit: *sancte Cecilie* Arelatensis, *Nicolaus* Basilice *duodecim Apostolorum* Panormitan: vulgariter

pariter nuncupati & *Johannes* tit: *sancti Calixti* sancte Romane Ecclesie Cardinales Legati nostri & universalis Ecclesie de Latere pariter cum Collegijs ipsorum quibus credere velint Devotiones vestre significantes beneplacita vestra que pro viribus curabimus adimplere auxiliante spiritu paraclito qui easdem Devotiones vestras feliciter conservare dignetur. Datum *Basilee* V. Non. Maji Anno a Nativitate Domini M°CCCC°XLII°.

XIX.

Oratio Cardinalis Panormitani habita in Conventu Francofordiensi. *a*)

Quoniam veritas verborum, lenocinio non indiget, ideo quanto *b*) verbis simplicioribus proponitur, tanto majori claritate relucet; Pedestri igitur stilo auctoritatem,

 veri-

a) Extat hæc *Panormitani* oratio impressa in *Caroli septimi* Francorum Regis Pragmatica sanctione cum glossis D *Cosmæ Guymier* Parisini supremæ Galliarum Curiæ senatoris & Inquisitionum Præsidis & Additionibus *Philippi Probi* Biturici &c. *Parisiis* an. MDCLXVI. edita pag. 829. sub titulo: Tractatus Elegantissimus Domini Nicolai de Tudeschis, Siculi, Abbatis Bonacensis, Archi Episcopi Panormitani, sanctæque Romanæ Ecclesiæ Cardinalis pro Concilio Basiliensi editus, in quo potestas conciliorum a Papæ argutissime amplissimeque pertractatur.

b) in impresso omissum est; *verbis*.

veritatem & juſtitiam ſacri Baſilienſis Concilij preſertim & cujuslibet alterius ſinodi Univerſalis attingam, & quoniam ex facto jus oritur ut in *l. ſi ex plagis* § *ſi quis in clivo ff. ad le. aquil. & in c. forus de V. S.* præmittam ante materie hujus diſcuſſionem preſentis peſtiferi & horrendi ſcismatis facti accidentiam, que talis eſt: Sacrum Baſilienſe Concilium a prima ſui Origine quemadmodum patet per literas *c*) felicis Recordationis *Martini* Pape *V.* inter *d*) principales cauſas ſtatutum *e*) fuit pro reductione Orientalis Eccleſie & quorumlibet aberrantium populorum ac etiam *f*) pro reformatione Eccleſie Univerſalis in capite & in membris, que quidem reformatio fieri debuerat in Concilio *g*) magno Conſtantienſi, ſed ob multa *h*) occurrentia dilata fuit ad primum tunc futurum Concilium, ſed pro dolor in Concilio Senenſi *i*) quod fuit tunc primum poſt illud Conſtantienſe *k*) factionibus quorundam *l*) eluſa extitit & *m*) Dei judicio huic ſacro Baſilienſi Concilio pre-

c) poſt verbum *litteras*: Secretarij Reverendiſſimi Martini Pape quinti.
d) in impreſſo: *alias principales.*
e) loco ſtatutum: inſtitutum.
f) *etiam* omiſſum in impr.
g) *magno* omiſſum.
h) in impr *multa tunc.*
i) omiſſ. quod fuit.
k) *factione* in impreſſ.
l) eliſa in impreſſ.
m) de judicio.

preſervata. Hanc eandem Concilij Baſilienſis inſtitutionem olim *Eugenius IIIItus* noviſſime depoſitus per litteras ſuas patentes poſt mortem ſeu obitum dicti Pape *Martini* confirmavit; Ita quod ex conditione ſue Inſtitutionis ac etiam multiplici conſenſu ipſius *Eugenij* ſacro Baſilienſi Concilio imminebat onus intendendi ſingulariter ad unionem *n*) & reductionem Grecorum, quanquam hoc ipſum dicendum ſit ex *o*) natura & conditione *p*) univerſalis Concilij, nam Concilia *q*) principaliter attendere debent circa extirpationem errorum ut fides unica & vera eluceat in toto grege Dominico & reformationem Eccleſie in capite & in membris ut *XV. diſt. in c. ſicut* & in alijs juribus inferius allegandis. Ad reductionem autem Grecorum operoſe invigilans prefata ſancta ſynodus Baſilienſis deſtinavit ſuos in Greciam Oratores ad inſtantiamque ſui venientibus ex Grecia ſolempnibus Ambaſiatoribus Imperatoris *r*) & Patriarche Grecorum de communi conſenſu ſacri Concilij & eorundem *s*) Græcorum prout continetur in XIX. ſeſſione ejusdem Concilij inter cetera fuit ordinatum: ***Pro celebratione Concilii oecumenici t*) *ſive uni-***

 ver-

n) omiſſ. *& reductionem.*
o) ex *cura* & conditione.
p) additur: cujuslibet univerſalis &c.
q) additur: univerſalia.
r) in impreſſ. *Imperatorum.*
s) eorundem *Oratorum.*
t) oecumenici *ſcilicet* univerſalis.

versalis tam latinorum quam Grecorum, quod ipsa sancta synodus Basiliensis eligeret seu acceptaret unum de his locis, videlicet: *Calabriam Anchonam* vel aliam terram maritimam *Bononiam* vel *Mediolanum* vel aliam civitatem in Italia; Extra Italiam *u*) vero *Budam* in Ungaria, *Wiennam* in Austria aut *Sabaudiam*; debebat tamen fieri diligentia apud dictos Imperatorem & Patriarcham ut ipsi consentirent in Basileam, *x*) que ipsi sacro Concilio videbatur aptissima, sed oratores ipsi Grecorum dicebant se non habere potestatem in Basileam consentiendi, contentabantur tamen quod fieret diligentia modo predicto & relinquebatur optio ipsis Imperatori & Patriarche Constantinopolitanis de his autem locis, ille, quem sancta synodus elegisset, debebat intimari Grecis per Oratores Concilij *y*) qui juxta *z*) pactata conducturi eos erant ad ultimum portum in terra latina, que intimatio debebat eis fieri *a*) in Constantinopolitana civitate tam de portu ad quem ultimo applicari debebant, quam de loco uno de prenominatis

u) *extra italiam* omiss.
x) in Basilea.
y) omiss. *qui*.
z) loco: pactata, compactamenta.
a) in impress. quæ intimatio debebat eis fieri post applicationem Græcorum in dictum portum, in terra Latina & Constantia Civitate, tam de portu &c.

natis in quo esse debebat *b*) universalis synodus. Preterea juxta compactata *c*) debebat *d*) Basiliense Concilium stare in Basilea firmiter nec debebat dissolvi, legitimo impedimento cessante, quo interveniente, quod Deus avertat, pro continuatione sui juxta dispositionem capituli *frequens* in Concilio Constantiensi editi ad aliam civitatem si transferret *e*) & in casu quo Imperator Grecorum non contentaretur de civitate Basiliensi, tunc infra mensem postquam prefatus Dominus Imperator applicuisset *f*) ad dictum portum ultimum sacrum Concilium debeat se *g*) transferre ad unum de predictis locis nominatis per ipsum sacrum Concilium ut supra dictum est, *h*) eligendum, ut hec & alia plenius continentur in decreto in dicta XIX. sessione edito. Decretum vero ipsum super hujusmodi concordatis & compactatis intimatum fuit ipsi quondam *Eugenio i*) per *Stephanum Phiriton* tunc sacri Concilij Oratorem, ut ipse quondam *Eugenius* suum consensum ipsi decreto aut compactatis accomodaret. Ipse autem per litteras suas narratis multis, tandem expresse respondit, quod sua

 parum

b) in impress. *dicta* universalis &c.
c) compactamenta.
d) debebat sacrum Concilium.
e) transferat.
f) omisit *ad* dictum portum.
g) *tunc* transferre.
h) in impr. *eligendi*.
i) in impress. omissa sunt verba: per Stephanum Phiriton tunc sacri Concilij Oratorem.

parum intererat, qua via *k)* aut quomodo finis dicte unionis sequeretur, unde pure & libere ad illam rem prout per sacrum Concilium concordatum exstitit, prestitit assensum, & hanc suam voluntatem denuo tandem recensuit; *l)* & ex tunc sancta synodus effectualiter exequendo que primo fuerant concordata tres suos oratores in Greciam destinavit cum decem millibus Ducatorum, sicut primo conventum cum ipsis fuerat, expensas *m)* futuras pro congregatione Patriarche *n)* aliorumque ex Grecia prelatorum in prefata civitate Constantinopolitana, ut abinde in Galeis *o)* ascendentes, quas mittere debebat sacrum Concilium *p)* ut venturi essent ad locum pro oecumenico *q)* Concilio per synodum Basiliensem eligendum, habita demum notitia ratificationis facte in Constantinopoli de omnibus per Concilium cum suis Oratoribus concordatis, intellectoque per suas litteras desiderio Imperatoris Grecorum exhortantis ut eligeretur locus mari propinquus, continuans executionem operis inchoati convenit sancta synodus cum nobili viro *Nicodo de Montone* pro XXX. millibus

k) in impr. omiss. *qua via.*
l) recensuit post suorum Oratorum ex Græcia adventum.
m) expensis futuros pro &c.
n) in impr. *Patriarcharum.*
o) in Galeras ascendentes.
p) omissa particula *ut.*
q) omiss. *Concilio.*

libus & VIII. C. Ducatis, ut duas r) ſubtiles cum CCC baliſtarijs & alias duas Galeas Groſſas ad conducendum ipſos Grecos, s) cui Capitaneo magna cum ſolempnitate in Generali Congregatione ſancta ſynodus Baſiliensis de menſe Novembris Anno MCCCCXXXVI tradidit vexillum cum armis Eccleſie & baculum Capitaneatns, tunc preſidente ipſi t) Concilio Baſiliensi Domino *Juliano* de Ceſarinis ſancte Romane Eccleſie tit. *ſancte Sabine* tunc presbytero Cardinali ſancti *Angeli* vulgariter nuncupato, & u) cum prius per dies multos in Generali congregatione audite forent relationes de idoneitatibus locorum ad que x) ſancta ſynodus miſerat Oratores ſuos ut tractarent cum ipſis de mutuando ipſi Concilio LXX y) millia Ducatorum & de alijs neceſſarijs pro celebratione oecumenici Concilij, materia ipſa de electione loci matura cum deliberatione examinata in ſacris deputationibus, licet non absque magnis difficultatibus, quemadmodum in rebus arduis contingere ſolet, ſcrutatis ſigillatim in deputationibus & in Generali congregatione votis patrum quorum numerus CCCL-

 VII.

r) in impr. duas *Galeas* ſubtiles &c.
s) in impreſſ. additur: ipſos Græcos pararet per aſſignatumque tempus res ſuſtentare haberet, cui &c.
t) ipſi *ſacro*.
u) & primo cum per dies.
x) ad *quem* in impr.
y) in impreſſ. XX. millia.

VII fuit, repertum existit, *z*) quod non solum due partes illorum, quemadmodum concordatum fuerat in Decreto XI sessionis, sed etiam plures numero direxerant vota sua, Concilium oecumenicum celebrari debere Basilee, si placeret Grecis aut Avinioni, & si ibi celebrari non possit, quod celebraretur Sabaudia que expresse a Grecis inter alia loca fuerat nominata, ut supra relatum est; hanc electionem de unanimi consensu totius Concilij ejus Oratores *Dionysius de Sabratore* & *Henricus de Dyest* Doctores in Theologia notificaverunt ipsi quondam Eugenio, exhortantes ut eam gratam acceptamque habere dignaretur, specialiter commemorando, *a*) quomodo ipsemet nominaverat *b*) prius civitatem Avinionensem, tanquam aptam & convenientem pro loco universalis Concilij, *c*) supplicaverunt eidem, quatenus vellet concurrere adjuvando in executionem *d*) prout jam ipsi Concilio per suas litteras multiplicatas scripserat se facturum & dignaretur personaliter ad locum oecumenici Concilij venire concurrereque in executione indulgentiarum & impositione Decime super Clerum, que jam fuerant ordinata per Concilium ad supportanda onera expensarum,

z) existit.
a) commemorando, *quoniam*.
b) per prius civitatem.
c) duplicaverunt eidem.
d) in executione.

rum, Quodque dignaretur vocare Prelatos & Doctores conventuros ad ipsum *e*) locum in accessu Grecorum, *f*) Item quod daret litteras salvi Conductus ad transitum Grecorum per terras Ecclesie quemadmodum concesserant in forma ab eis per Cocilium requisita Imperator, omnesque Reges, Principes & communitates a quibus petitum *g*) erat. Nullam *h*) ipsarum petitionum Dictus olim *Eugenius* concedere voluit, sed dixit se respondere velle per *Johannem* tunc Archiepiscopum Tarentinum ejus oratorem ad Concilium venturum. Interim *k*) vero per Abbatem *Bonevallis* & *Raymundum Talonis* Oratores Concilij habentes ab ipso Concilio super his plenam facultatem, concordatum est cum Civibus Avinionensibus, qui jam tradiderant sex millia Ducatorum Capitaneo Galearum, quod priusquam exbursarent residuam *l*) pecunie summam videlicet usque ad LXX millia Ducatorum, Concilium solemniter decretaret *m*) scilicet in sessione publica ut moris est, dictam electionem factam de *Basilea*, *Avinione* & *Sabaudia* pro oecumenico

e) ad dictum locum.
f) omissa sunt verba: Item quod daret litteras salvi conductus ad transitum.
g) petitus erat.
h) Bullam ipsarum petitionum dictus olim Eugenius concedere noluit.
k) Item vero.
l) residuum pecuniæ.
m) decretaretur.

nico Concilio, concederetque eis facultatem nominandi rectores *n*) emolumentorum *o*) ex concessione indulgentiarum & impositione Decime, que emolumenta ex tunc hypothecarunt eisdem Avinionensibus usque ad plenariam satisfactionem summe per eos mutuande. Cum autem hec in pace agerentur per sanctam synodum, supervenit Joannes Dissipati Orator Imperatoris Grecorum in Principio mensis Februarij Anni MCCCCXXXVII. ostensaque littera credentiali papyrea dixit vigore credentie ad IIII se missum fuisse: ad narrandum primo bonam dispositionem Grecorum, quod parati essent adimplere omnia concordata cum ipsis. Item ad sollicitandum Concilium, quod similiter facere haberet. Item *p*) ad avisandum quod eligeretur locus oportunus. Item postremo ad videndum de facto Galearum & Balistariorum, quod talia essent, sicut ad eam rem conveniebat. Responsio *q*) fuit facta eidem a Preside nte Concilij de diligentia per ipsum sacrum Concilium in ipsa re facta, quomodo jam conduxerat *r*) Capitaneum Galearum & elegerat *Basileam Avinionem & Sabaudiam* modo predicto. post quam responsionem idem Joannes circa electionem loci multa opposuit

n) receptores.
o) emolumentorum - proventurorum.
p) Item ad instandum quod eligeretur locus optimus.
q) Responsio autem data fuit eidem a dicto Præsidente.
r) conduxerant.

posuit allegando Grecos non venturos per mare Siculum propter indispositionem Prelatorum venturorum, quorum nonnulli erant vetustate confecti, cujus tamen contrarium fuit relatum postea sacro Concilio; nam cum Greci audivissent Galeas parari in *janua s)* & *Pisis*, fecerunt magnum gaudium in *Constantinopoli*, & he Galee transiture erant necessario per mare Siculum si Constantinopolim *t)* irent secure. Allegabat postea *u)* idem *Johannes* Orator, quod *Sabaudia* non erat locus in Decreto comprehensus, *x)* quem nunquam intellexerint ipsi Greci nisi de illis terris Ducis Sabaudie que in Italia erant; que quidem allegatio manifeste falsa fuerat, cum Concordata cum eis aperte dicerent, extra Italiam vero *Budam* in Ungaria, *Wiennam* in Austria, aut *Sabaudiam* & sic apertissime *y)* verba sonant de Sabaudia extra Italiam. Allegavit rursus idem *Johannes* Orator quod Papa debebat personaliter interesse in loco oecumenici Concilij & tamen in Decreto primo cum Grecis concordato *z)* continebatur, quod Papa deberet interesse per se *a)* aut suos Oratores, sic igitur

s) in janua & in ipsis.
t) Constantinopolim erant ituræ.
u) allegavit præterea idem.
x) comprehensus, quoniam nunquam intellexerunt.
y) aptissime verba sonabant.
z) concorditer.
a) per se vel per suos.

tur multis visum est, tunc manifeste in verbis suis dictum Oratorem occasionem querere aut alias subordinatum fuisse talia dicere, ut Greci haberent seu sumerent *b*) occasionem pro causa recedendi a compactatis, cum manifeste contra ipsa compactata loqueretur, *c*) unde tum propter predicta quia loquebatur expresse contra compactata, tum quia non ostendebat ad hoc aliquam *d*) auctoritatem, nisi simplicem litteram credentialem, Concilium eidem non acquievit, licet circa hec potestationes aliquas faceret scriptis & verbo, imo die XV. Februarii in qua fecit *e*) magis aggravatam protestationem non grece sed mere latine compositam, Dictus Dominus *Julianus* Presidens tunc Concilij non obstante dicta protestatione ipsius Oratoris pretensi Grecorum *f*) juxta deliberata per sacrum Concilium, recepit juramentum ab ipsis oratoribus Concilij, qui ituri erant *Avinionem* recepturi ab inde summam pecuniarum pro conductione Grecorum, cumque in sacro Concilio agitaretur *g*) tunc illa materia: Utrum deberent, primo decretare ea que loco cautionis de mutuo LXX millia Duca-

b) fundent oacasionem.
c) loqueretur, tamen.
d) facultatem.
e) fecit magnam protestationem non Græco sed latino more compositam.
f) deliberatione per sacrum Concilium facta.
g) agitaretur quæ materia primo deberet decretari, an ea quæ &c.

catorum petebant *b*) Avinionenſes, ut ſupra dictum fuit, aut quod primo deberent tradere illa LXX millia Ducatorum & poſtea fieret *i*) ſeſſio pro decretatione ſuarum peticionum & in hoc *k*) videntur vota patrum. Attamen ut diſcordia omnis ſopiretur XXIII. die menſis februarij in Generali Congregatione per ſacrum Concilium concluſa eſt cedula tenoris preſentis — Pro felici expeditione Dominorum Ambaſiatorum in Greciam iturorum viſa ſunt Dominis deputatis *l*) infra ſcripta: primo quod Domini Ambaſiatores hujus ſacri Concilij in Greciam ituri recedant de Baſilea adverſus *Avinionem* citius *m*) quo fieri poteſt, nulla decretatione de preſenti exſpectata ſed deferant ſecum Bullam in qua ſacrum Concilium polliceatur in hunc modum, videlicet in quantum Domini Avinionenſes aut alter ipſorum locorum pro *Baſilea Avinione* vel *Sabaudia* infra *n*) XXX dierum ſpatium a die exitus *o*) computandorum Capitaneo Galearum ſatisfecerint, *p*) de eo quidem a ſacro Concilio debet habere videlicet XXX millia & octingentos florenos de camera

b) petebat ab Avenionenſ.
i) fieret ceſſio.
k) varia videntur vota &c.
l) deputatis in materia Græcorum infra ſcripta.
m) citius quam fieri poſſit.
n) hinc ad triginta.
o) exitus dictorum Dominorum Ambaſiatorum de Baſilea computandorum.
p) ſatisfaceret, de eo quod a ſacro &c.

mera & residuum pecuniarum usque ad summam LXX millium florenorum de camera realiter tradiderint in numerata pecunia mutui nomine juxta concordata Ambasiatoribus predictis, ex tunc certificato de his per litteras Ambasiatorum eorundem sacro concilio & per litteras Capitanei vel ejus procuratoris legitimi, ipsum Concilium infra octo dies a die receptionis *q*) litterarum immediate sequentes, *r*) solemni sessione decretabit infra scripta. primo decretabit conclusionem de locis futuri oecumenici Concilij videlicet *Basilea Avinione* & *Sabaudia* factam in suis terminis prout jacet. secundo decretabit Decimam jam in predicta materia Grecorum in Generali Congregatione conclusam. tertio decretabit, qualiter dicti Domini Ambasiatores in Greciam ituri habeant ac eis & eorum majori parti data sit plena facultas & potestas eligendi & nominandi juxta decretum in dicta materia Grecorum factum, portum latinum dictis locis electis aptiorem & propinquiorem ad quem Domini Greci *s*) debent ultimo applicare; preter hec super cautione per Dominos Abbatem *Bonevallis* & *Raymundum Talonis* dictis Dominis Avinionensibus nomine Concilij oblata & circa illam dabit dictum sacrum Concilium litteras oportunas. Porro dicti Domini Ambasiatores nostri & Avi-

q) receptionis hujusmodi.
r) sequenti, solemni cessione.
s) Græci dicunt velle applicare.

Avinionenses teneantur *t*) infra XII dies post lapsum XXX dierum immediate sequentes certificare legitime dictum sacrum Concilium de dicta numeratione & satisfactione, alioquin eo tunc ipsum sacrum Concilium possit & teneatur ad electionem alterius loci pro oecumenico Concilio celebrando procedere & sibi & universali Ecclesie aliunde providere. Insuper dicti Domini Ambasiatores sacri Concilij & Capitaneus per se vel per procuratorem *u*) idoneum debeant promittere conjunctim vel divisim nomine ipsius sacri concilij Dominis Avinionensibus quod casu quo Greci, quod absit, nollent recedere *x*) de terris suis juxta decreta & decretanda de locis & portu, ex tunc dicti Ambasiatores & Capitaneus restituent dictis Dominis Avinionensibus XV millia pro expensis & X millia pro custodia Civitatis Constantinopolitane ac VI. millia pro duabus Grossis Galleijs Grecorum deputatis & omnem aliam pecuniam restantem, quam *y*) receperint & eciam si sacrum Concilium transferret *z*) eo casu omnem actionem & omnem obligationem, quas habuit *a*) contra dictum Dominum Capita-

t) tenentur.
u) procuratorem prædictum debent.
x) cum terris suis.
y) repererint.
z) transfert.
a) habet.

pitaneum & ipsius heredes & fidejussores *b*) in dictos Dominos Avinionenses pro predictis. Postremo quod de omnibus predictis & alijs circa rem *c*) omnimodam concessis & concedendis quibuscunque fieri debeant sub bulla sacri Concilij littere oportune; hujus autem cedule conclusioni facte per sacrum Concilium opposuerunt se duo ipsius olim *Eugenij* Legati Joannes Tit. *sancti Petri ad vincula* & *Julianus* tunc presidens Concilij sancte Romane Ecclesie presbyteri Cardinales, qui illo die non interfuerunt & si ipsi per promotores sacri Concilij fuerunt requisiti ut interessent congregationi, sed excusaverunt se mittentes cedulam in qua dicebant se non posse predicte cedule avisate per deputatos consentire, in quantum tangebat electionem *Avinionis*, qui tamen duo jam frequenter consenserant dicte electioni *Basilee*, *Avinionis* & Sabaudie tam in missione dictorum Oratorum *d*) Concilij ad ipsum tunc *e*) *Eugenium* quam aliorum ad cives Avinionenses etiam in concessione facultatis ut eisdem civibus obligaretur *f*) sacrum Concilium. Item in deputatione Oratorum *g*) Concilij ad Greciam, alijsque multis ad hanc electionem spectantibus, recedentibus denique versus *Avinionem*

b) omissa verba: in dictos Dominos Avenionenses.
c) accomodatis.
d) in missione Oratoris.
e) loco tunc: *olim*:
f) obligarent suum Concilium.
g) oratoris.

nionem Lubicensi, Vicensi, Parmensi & Lausanensi Episcopis, qui fuerunt unanimi consensu omnium Patrum *h*) Concilij nominati pro oratoribus Concilij ad conducendum Grecos, cum Patres sacri Concilij crederent rem agere *i*) ipsam bona fide nec impedimenta ab eo *k*) habere, qui principaliter adjuvamen procurare tenentur, sic res practicata fuit, quod durante hoc termino XXX dierum venerunt in *Avinionem* Archiepiscopus Cretensis & *Jacobus de Raconeto* Oratores olim dicti Eugenij, qui ejus ex parte iteratis vicibus Reverendissimo Domino *Petro* Episcopo Albanensi Cardinali *de Fusco* inibi Apostolico Legato nec non dictis civibus expresse & sub gravibus penis penitus prohibuerunt, ne predictas pecunias Concilio expedirent; *l*) contigit *m*) propterea tempore quo applicuerunt ad Avinionem dicti oratores Concilij, quod Principales gubernatores ipsius Civitatis erant absentes in curia Regis Francie tunc existentes, & licet ipsa & multa alia intercesserint impedimenta, ne cives ipsi infra XXX dies predictis satisfacere possent, nihilominus de contentaverunt Capitaneum XXX millibus & octingentis florenis, de residua

h) omnium præsentis Concilij.
i) agi.
k) ab eo qui principaliter adjuvare tenebatur, præstari, sic res &c.
l) expediret.
m) contingit.

dua ſumma cautos & ſecuros fecerunt Oratores Concilij petieruntque pro cautione & obligatione dicte ſumme prout poſtularunt a dictis oratoribus Abbate *Bonevallis & Raymundo Talonis* decretum Concilij de electione predictorum trium locorum pro oecumenico Concilio & de impoſitione decime & nominatione portus ad quem Greci debebant ultimo applicare, hec ut premittitur acta fuere in *Avinione*. *Baſilee* vero ubi ſtatera & pondus rerum agendarum pendebat non minori conatu ex parte dicti olim Eugenij practicabatur, ne ut incepta erat, & ipſe pluries conſenſerat expreſſe, fieret per Concilium proſecutio unionis Grecorum; nam *n*) circa finem dicti termini Archi-Epiſcopus olim Tarentinus adijt ſacrum Concilium ex parte ipſius *Eugenij* qui ad ſupra dictas petitiones porrectas eidem reſpondit, quod non intendebat procurare *o*) favorem ad executionem indulgentiarum ac impoſitionem Decime, ac requirere Prelatos aut Univerſitates ſtudiorum ut venirent *p*) aut ſuos mitterent ad locum oecumenici Concilij. Item nec volebat concedere ſalvum Conductum ſed requirebat, quod primo per Concilium eligeretur locus accomodus *q*) ipſi quondam *Eugenio* in Italia ut tunc ſuper petitis ab eo per Oratores

n) non circa finem.
o) præſtare favorem.
p) venirent, ac ſuos.
q) aptus.

res Concilij provideri posset. post datam hujusmodi responsionem fuit in tertia die certitudo facta sacro Concilio per litteras suorum Oratorum, qualiter Cives Avinionenses satisfecissent Capitaneo de XXX millibus & octingentis Ducatis quodque de residua summa cautos & securos fecerant Oratores Concilij, r) habita ista certificatione per Legatos Pape videlicet Reverendissimos Dominos Cardinales sancti *Petri* & sancte *Sabine* s) & dictum *Johannem* olim Archiepiscopum Tarentinum injecta fuit dubitatio an cives satisfecissent prædicte conclusioni Concilii, nihil aliud obycientes nisi quod non haberetur expressum testimonium de exbursatione totius summe LXX millia ducatorum, responsso autem quod t) constaret de contentatione facta Capitaneo Gallearum de XXX millibus & octingentis ducatis atque de residua summa usque LXX millia ducatorum cautos & securos fecerant u) Oratores Concilij, eo res devenit ut discuteretur: x) utrum conveniret procedere ad Electionem alterius Loci

r) securos facerent Concilij oratores, qui expresse attestabantur quod mora non erat imputanda dictis civibus Avenionis, quia exactissimam fecerant diligentiam & requirebant quod sacrum Concilium adimpleret ea, quæ per ipsos fuerant concordata cum dictis civibus. habita ista &c.

s) Sabinæ ac per olim Tarentini interjecta &c.

t) quo constaret.

u) facerent.

x) ut disceptaretur.

ci aut facere decretationem postulatam per Avinionenses super electione jam facta, remissa est materia hæc per deputationes ad deputatos in materia Græcorum, cumque pro majori parte deliberarent non ad aliam electionem procedere debere sed jam factam decretari, non exspectata deputatorum conclusione legati Pape tunc eodem die in tribus deputationibus, ubi sedere consueverunt, porrexerunt cedulas continentes vota eorum de electione loci fienda pro oecomenico Concilio *Florentiæ* aut y) *Lugduni* vel alterius in decreto comprehensi. Item & in quarta deputatione porrecta cedula similiter fuit in his etiam cedulis illa clausula expressa fuit quod concilium deberet stare firme Basilee usque ad z) adventum Græcorum, quantumcunque autem prius secrete & publice egerint dicti legati, attrahere autem non potuerunt multitudinem patrum, sed eorum votis adhæserunt pauci, de qualibet deputatione in quibus ipsi erant præsidentes, assentiente in contrarium reliqua multitudine Patrum juxta Avisamentum a) Dominorum duodecim ut non fieret loci nova Electio, sed decretaretur: jam factam, prout continebatur in cedula unde in deputatione b) Patrum

y) aut Utini.
z) eventum Græcorum.
a) juxta advisamentum de duodecim.
b) deputatione pacis.

trum in qua nullus erat legatorum, unus duntaxat fuit videlicet *Simon c)* de *Valle* qui erat Venetus iste solus formam illius conclusionis partialis legatorum tunc Pape porrexit in medio deputationis solusque dixit se super ea deliberare & concludere & tamen in eadem deputatione erant actu *d*) consedentes plusquam LXXX patres, ista ergo veritas est quod cum in sacro Concilio statim post sui initium ordinata fuerint quatuor loca ad deliberandum, quæ communi nomine appellantur pro fide pro reformatione pro pace & pro communibus deputationibus & juxta consuetudinem & Concilii Ordinationem, non alias quam a majori parte Patrum in deputationibus omnibus & in generali Congregacione conclusiones synodales fieri consueverunt, & ultra hoc ut habetur in *e)* XI sessione, statutum fuerat quod sacrum Basiliense Concilium per Neminem etiamsi papali foret dignitate dissolvi aut de loco ad locum mutari posset, nisi de expresso consensu duarum partium cujuslibet deputationis votis singulorum scrutatis subsequentique approbatione duarum partium congregationis generalis similiter scrutari votis; pro dicta tamen partiali conclusione legatorum *f)* in nulla prædictarum quatuor deputationum convenit

 major

c) Simon deballe.
d) consentientes.
e) omiss' *XI*.
f) legatis.

major pars patrum nec ſcrutata fuerunt vota in generali congregatione, ſperabatur enim, quod nec quarta pars nec ſecunda pars patrum Concilij adherebat eorum partiali concluſioni. his diebus multe practice fuerunt tente & oblate cedule pro concordandis differentijs inter multitudinem Patrum ex una parte & dictos Legatos, qui tamen in hec tendebant communiter, ut Concilium in Italia celebraretur, ſed intellecto, quod agebatur quemadmodum poſtea demonſtravit eventus, ad reprobandum & condempnandum veritates declaratas in Conſtantienſi Concilio de Auctoritate generalium Conciliorum. Item quod res non erat integra, nam Cives Avinionenſes contentaverunt Capitaneum de XXX millibus Ducatorum, omnia quæ erant in puncto expeditionis, difficillimum quam plurimum fuiſſet, omnia de novo inchoare; Deliberaverunt Patres qui faciebant duas partes & eo amplius perſiſtere in prima electione iam facta, eo preſertim attento, quod Avenionenſes fecerant ſecuros & cautos oratores Concilij ſuper reſidua ſumma pecuniarum usque ad ſummam LXX millium Ducatorum, & Capitaneus Galearum multas impenſas fecerat, que omnes fuiſſent perdite. Cum autem dicti Legati ſuam partialem concluſionem vellent decretare, Concilium ſemper eis reſtitit nec permiſit eos celebrare miſſam ad ſeſſionem faciendam, ſed Deputa-

putatus per facrum Concilium missam celebravit, qua facta tenta fuit sessio Generalis in qua decretum facri Concilij lectum fuit in Ambone Ecclesie in quo semper fuit consuetum legi decreta sacri Concilij, sed predicti legati cum quibusdam paucis sibi faventibus procurarunt quod quidam Episcopus in loco inferiori ubi nunquam legi consuevit forma alicujus sinodalis decreti, festine ac perturbate legit illam g) partialem conclusionem nomine sacri Concilij editam, sed tantus erat contra suam lectionem Patrum strepitus, quod verba ejus nullatenus percipiebantur & prius finivit iste Episcopus decretum illud paucorum, quam h) finivisset Episcopus in Ambone Decretum sacri Concilij lecto Patres, ut moris est, *Te Deum laudamus*, decantarunt, id autem significatur secure i) cunctis scire volentibus hujus rei veritatem, quod prefata Patrum multitudo Concilij non erat solum constituta ex k) inferioribus, sed comprehendebat majorem partē prelatorum, majoremque partem Doctorum juris Divini & humani, majorem partem eorum, qui erant in Ecclesiasticis dignitatibus constituti, majoremque partem Ambasiatorum Regum & Principum pro tunc in Concilio existentium & qui tunc interfuit testimonium perhibet veritati. Facta hujusmodi

g) omiss. *partialem*.
h) quam fuisset in ambone sacri Concilij decretum.
i) *secure* omiss.
k) ex] inferioribus.

jusmodi sessione quoniam Decreto sinodali *l*) apponenda erat Bulla sacri Concilij, intercessit alia non minor disceptatio inter multitudinem Patrum & Legatos tunc Pape cum *m*) paucis sibi faventibus; Capse namque in qua bulla Concilij custodiebatur, erant quatuor claves & tenebantur per quatuor ex suppositis *n*) sacri Concilij, qui juxta morem observatum eliguntur singulis mensibus ex quatuor deputationibus, *o*) licet autem tenentes pro tunc dictos claves assensissent bullari predicta Decreta sacri Concilij tamen quia dicta capsa erat in manibus seu potestate præsidentis Concilij prefati Cardinalis *sancti Angeli*, ipse resistebat ne bullarentur nisi cum eis simul bullaretur eorum pretensum Decretum, unde diebus illis propter hanc contentionem non bullabantur *p*) atque littere sacri Concilij nec communes nec particulares: post magnas tamen *q*) agitationes nemine reclamante sed expresse consentientibus predictis tribus legatis omnibusque alijs, paucis faventibus sibi, sacrum Concilium in sua generali Congregatione per Organum dicti Juliani presidentis commisit Reverendissimis Patribus Cardinali sancti *Petri ad vincula*, qui tunc primus Legatorum erat Pape *Alfonso* Burgensi Episcopo Regis Ca-

l) decretis sinodalibus.
m) non paucis sibi &c.
n) ex sapientibus.
o) ex quatuor *nationibus*.
p) bullantur.
q) tandem.

Castelle Oratori & etiam r) *Nicolao* tunc duntaxat Archi Episcopo s) & serenissimi Domini Regis Aragonum Oratori plenam potestatem super bullatione & destinatione litterarum de quibus disceptabatur in Concilio. forma cedule illius commissionis talis erat, videlicet: Eligantur per sacras deputationes Dominus Cardinalis sancti *Petri* Dominus Panormitanus Dominus Episcopus Burgensis quibus detur potestas plena super bullatione litterarum de quibus agitur & earum destinatione, ita quod per hoc quod ipsi facient nullum prejudicium generetur alicui & per hoc sit pax & tranquillitas inter patres de Concilio, t) cessentque omnes agitationes & molestationes & cum bona pace procedatur ad alia negotia in hoc sacro Concilio tractanda & ista ultima clausula sit firma, quod non potest mutari sive violari & quod duret eorum potestas per totam diem crastinam que erit XV dies Maji. hec sunt verba formalia illius cedule que fuit per omnia approbata per sacrum Concilium u) & commissio fuit nobis facta ut supra dictum est. De-

r) mihi Nicolao.

s) *Panormitanensi* in impress.

t) pertractanda, cessentque omnes agitationes & molestationes & cum bona pace procedatur ad alia negotia in hoc sacro Concilio tractanda, & ista ultima &c. *hæc omissa sunt in impresso. &c.*

u) & ita non missio nobis fuit facta, ut supra præmissum est.

Demum ipsi Commissarij juxta potestatem sibi traditam bullaverunt *x*) cum vera bulla plumbea sacri Concilij predicta sinodalia decreta de Electione *Basilie Avinionis* & *Sabaudie*, Impositioneque Decime ac facultate concessa per Concilium dictis IIII[or] Oratoribus nominandi *y*) portum dictis tribus locis propinquiorem & aptiorem. Item litteras Concilij missivas ad Dominum *de z*) *Fusco*, Cives Avinionenses & Oratores Concilij qui *a*) erant ibi, Item litteras missivas ad Imperatorem Græcorum & Patriarcham *b*) jerosolymitanum & cum istas litteras sinodales fecissent bullari expresse dicti commissarij recusarunt bullare dictam partialem Conclusionem sive illud pretensum decretum paucorum, licet de hoc fuissent *c*) requisiti, prout ipsimet fuerunt confessi publice in generali Congregatione, & qui interfuit testimonium perhibet veritati. Denique tres prefati commissarij mandantes executioni secundam partem commissionis eisdem facte cum *d*) *Rudolpho de Rüdisheim* Auditore camere & *Gwillermo* Archidiacono Metensi sub nomine Concilij miserunt predicta sinodalia decreta & lit-

x) bullaverunt.
y) nominandum.
z) de Fuxo civem avenionensem.
a) inerant.
b) Patriarcham constantinopolitanum.
c) plurimum requisiti.
d) cum Radulpho Rudelhemi.

literas prefatas ad Civitatem Avinionensem dantes ipsis Oratoribus instructiones ut e) pro parte sacri Concilij exponerent Civibus Avinionensibus quomodo post multas & varias agitationes sacrum Concilium deliberaverat eis destinare bullas per eos postulatas & quod receptis abinde pecunijs per dictos quatuor Episcopos Oratores Concilij instare deberent quod statim ascenderent Galeas cum predicto Capitaneo ad conducendum Grecos juxta alias deliberata per sacrum Concilium; hec quidem bullatio sinodalium decretorum & eorum ad cives Avinionenses destinatio, cum fuerit nota toti Concilio predictisque duobus legatis & eis faventibus eorum aliquis nunquam se opposuit f) & nimirum, nam fuerat per Concilium unanimi consensu predictis tribus data potestas quod per id quod predicti tres commissarij agerent, esset pax & tranquillitas inter patres de Concilio, cessarentque omnes agitationes & molestationes ut latius patuit ex tenore cedule, post hoc autem cum tres predicti commissarij & tenentes claves dicte capse nomine Concilij nunquam consenserint ut bullaretur decretum dictum paucorum, post factam dictam bullationem sinodalium decretorum ad XV. dies patribus Concilij g) estimantibus jux-

e) ut patres sacri Concilij exponerent &c.

f) opposuit & contradixit.

g) existentibus juxta.

juxta sinodalem conclusionem esse jam pacem & tranquillitatem agentibus *Bartholomeo de Battoferris b*) secretario & quondam alio de familiaribus dicti Domini Juliani presidentis media nocte evulsis seris dicte Caspe in qua bulla Concilij custodiebatur, bullate ab ipsis fecerunt plures littere continentes predictam pernitiosam conclusionem paucorum que erat scripta tanquam esset decretum simpliciter sacri Concilij, similiter & nonnulle missive ad Imperatorem Grecorum & Patriarcham Constantinopolitanum, & quia nihil ita opertum est, quod aliquando non reveletur, falsa hec bullatio & furtiva pervenit ad notitiam Concilij infra quatuor dies, statimque die sequenti captata unanimi deliberatione in omnibus quatuor deputationibus *i*) concilium nemine reclamante commisit XII ex prestantioribus *k*) patribus omnimodam potestatem inquirendi procedendi & puniendi omnes qui commiserant hoc crimen falsi & contra quoscunque turbatores Concilij. Item quod haberent plenam potestatem ordinandi & scribendi ad quoscunque Principes tam Ecclesiasticos quam seculares in pertinentibus ad executionem dictorum locorum electorum per sacrum Concilium ac etiam prohibendi *l*) inhibendi & pu-

b) de bertiferis.
i) deputatis.
k) præstantibus.
l) prohibendum inhibendum & puniendum.

puniendi quoscunque turbatores; hec omnia conclusit in dicta Generali Congregatione Dominus *Julianus* tunc presidens & ipse *Johannes* olim Archi Episcopus m) Tarentinus expresse tunc consensit in judices sinodales, qui facta inquisitione cum invenissent eum culpabilem, arrestaverunt eum in domo propria, ipse autem timens futurum judicium, tanquam sibi conscius, associatus ab armigeris tempore quo Patres erant in n) generali congregatione recessit, violando arrestum, de ipsa civitate *Basilee*. hec alia multa que tractabantur occulte, in communem notitiam adducta fuere ex tenore quarundam litterarum, quas dictus Tarentinus scribebat in Bononiam & cognita ejus o) tyrannide & aliorum pravitate que per maxime tendebat ad extinctionem Concilij Basiliensis, magna pars illorum qui adheserunt opinionibus ipsorum Legatorum, relicta illa p) conclusione partiali seu q) paucorum fuerunt pro executione sinodalium decretorum. Demum cum ipse tunc *Egenius* dictam partialem conclusionem suorum Legatorum confirmasset, r) ut dicebatur in suo consistorio tento *Bononie*, parabantur jam Galee per Florentinos quasi in dicto loco, quem primo approbaverant, ce-

m) *Archiepiscopus Tarentinus* omiss.
n) in venerabili.
o) ipsius Tarentini & &c.
p) alia conclusione.
q) seu decreto paucorum.
r) confirmasset. } omiss.

celebrandam esset oecumenicum Concilium, declinans sponte a dicta partiali conclusione, contra Galeas sacri Concilij fecit parare alias Galeas in *Venetijs* mittens in eis Oratores suos ad conducendum Grecos, qui prevenientes oratores sacri Concilij multa suggesserunt Grecis, ne venirent ad locum per Concilium nominatum & specialiter dicebant quod sacrum Concilium non habebat unde faceret expensas & ideo remiserant negotium ad ipsum quondam *Eugenium* & multa alia in detestationem patrum Concilij *s*) & eorum favorem. Demum Galee sacri Concilij ad ipsam Civitatem Constantinopolitanam applicarunt, feceruntque omnem diligentiam sibi possibilem, ut juxta Concordata vellent ipsi Greci venire in Galeis Concilij ostendentes eis per bullas aureas ipsius Imperatoris Grecorum, de conventione per suos Oratores primo facta in Concilio *t*) & postmodum de ratificatione facta per ipsum, similiter & litteras originales salvi Conductus Imperatoris *u*) Romanorum & Regum ac Principum per quorum dominia *x*) transituri erant, ex quo videre poterant manifeste quod verum non erat id quod *y*) Ora-

s) omiss. & eorum favorem. Demum Galee sacri Concilij ad ipsam civitatem &c.

t) per Concilium.

u) Imperatorum Romanorum, Franciæ & Arragonum aliorumque Principum & Comitatuum:

x) ditiones.

y) Oratores Dicti olim *Eugenij* eis suggesserant, videlicet quod Concilium non valens prosequi compactata *z*) remiserat olim *Eugenio* onus de conducendo eos; nam *a*) etsi littere bullate *b*) presentabantur nomine sacri Concilij que erant furtive bullate, ut supra dictum est, obtuleruntque Oratores sacri Concilij dicto Imperatori & Grecis se paratos implere omnia concordata per sacrum Concilium & ipsos; Ipse autem Imperator Grecorum *c*) jam primo persuasus & inductus per adversariam partem respondit Oratoribus ipsius Concilij, quod quia non venissent in tempore debito non intendebat venire cum illis Galeis sacri Concilij nec aliam expresserat *d*) causam, cum autem per prius devenisset in notitiam sacri Concilij prefatum tunc *Eugenium* parari facere in *Venetijs* Galeas contra Galeas sancte synodi aperte *e*) cognoscens jam scisma notorie introduci ab eo in Ecclesia Dei, per erectionem alterius congregationis sub nomine generalis Concilij durante sacro Basiliensi Concilio, volens huic futuro malo obviare ac etiam subvenire languoribus Ecclesie cum dictus quondam

y) omiss. Oratores dicti olim Eugenij eis suggesserant, videlicet quod Concilium &c.
z) compactum.
a) ut litteræ.
b) bullatæ quæ.
c) Græcorum in primo.
d) expresserunt.
e) apte.

Eugenius fuiſſet longe per prius denuntiatus in ipſo *f*) ſacro Concilio, quod decreta ſaluberrima *g*) edita per ipſum ſacrum Concilium minime recipiebat, quin imo eis non obſtantibus utebatur ſuis pretenſis reſervationibus non admittendo Electiones, Annatas *h*) exigendo & ſimoniam notorie committendo, Prelatos invitos transferendo contra decreta ſacri Concilij Conſtantienſis & multa alia de quibus in ipſo citatorio *i*) edito contra eundem quondam *Eugenium k*) continetur committendo, ex quibus notorie ſcandalizabat Eccleſiam ut ſerioſius in dicto citatorio continetur, compulſa fuit dicta ſancta ſynodus recepta prius ad cautelam informatione ſuper notoria fama notorietatis illorum criminum citare dictum quondam *Eugenium*, ut infra LX dies per ſe vel per alium coram ſancta ſynodo compareret, allegaturus que vellet pro ſui excuſatione & defenſione, requiſivit etiam Cardinales ut venirent ad providendum ſaluti Eccleſie, ſimiliter notificando hanc quam ille introducebat diviſionem in Eccleſiam Dei univerſis Principibus & populis chriſtianis. Ipſe vero quondam Eugenius reddens *l*) magis incorrigibilem & dif-

f) ipſi ſacro &c.
g) ſalubria.
h) erigendo.
i) omiſſ. *edito.*
k) omiſſ. Continetur.
l) ſe quotidie incorrigibilem.

difficilem pro ea obedientia quam debebat ipsi ſacro Concilio preſtare, *m*) fecit rebellionem, nam per XII dies ante terminum eidem aſſignatum publicavit quandam bullam ſue ſecunde pretenſe translationis ſeu diſſolutionis quam volebat habere effectum in duobus caſibus, primo in quantum ſacrum Concilium contra eum aut aliquem Cardinalium ſeu ſuorum preſidentium vigore dicte *n*) citationis vel alias quomodocunque procederet; *o*) mandans in illum eventum ſub graviſſimis penis ne *Baſileæ* fierent amplius actus Conciliares niſi per XXX dies tractando cum Oratoribus Regni Bohemie qui erant preſentes. Secundus caſus diſſolutionis ſeu translationis erat in adventum *p*) Grecorum & ſic tempore medio Concilium debebat ſtare *q*) in *Baſilea*; deſtinavitque immediate bullas per univerſum convocationis *r*) ad ſuum pretenſum Concilium quod *Ferrarie* ſe velle celebrare dicebat, quibus intellectis omnes fere qui fuerant cum legatis pro *s*) ſua partiali concluſione receſſerunt *t*) ab ipſorum favore, nam videbant oculariter quod ipſe quondam Eugenius in primo caſu

m) rebellionem intulit.
n) omiſſ. citationis.
o) procedere.
p) adventu.
q) firmiter Baſileæ.
r) convocatorias *in impreſſ.*
s) cum ſua.
t) ob ipſorum favorem.

ſu diſſolutionis nihil curabat de illo preten-
ſo *u*) decreto paucorum cum inniteretur *x*) ſuæ translationi quam dicebat feciſſe de plenitudine poteſtatis & ſatis atque ſatis in dictis litteris diſſolutionis ſeu translationis aperte *y*) videbatur denegare preeminentiam Concilij generalis ſupra Romanum Pontificem, poſt predictam pretenſam conditionalem diſſolutionem ſeu translationem ſacrum Concilium in ſeſſione XXIX monuit dictum olim *Eugenium* ut revocaret dictam translationem & erectionem pretenſam in *Ferraria*, intimando eidem expreſſe quod de auctoritate Eccleſie male ſentire videbatur, oſtendendoque *z*) per approbata ab eo decreta & declarationem *a*) fidei nullo modo id potuiſſe *b*) facere, decrevitque contra eum penas jam ſtatutas in XV *c*) ſeſſione quod niſi illam pretenſam translationem revocaret infra quatuor menſes *d*) eo ipſo eſſet ſuſpenſus ab omni adminiſtratione Papatus & ſi poſt illos IIIIor menſes animo indurato per alios duos menſes in ſuſpenſione illa permaneret, quod ſacrum Concilium procederet contra eum

u) pretenſo omiſſ.
x) inniteretur diſſolutioni ſeu translationi ſuæ.
y) apte.
z) ei quod approbata &c.
a) declarationes.
b) potuiſſent.
c) in XI.
d) omiſſ. eo ipſo eſſet ſuſpenſus ab omni adminiſtratione Papatus.

eum usque ad privationem Papatus inclusive prout ista latius continentur in illo decreto XI. sessionis, quod fuit solempniter editum ante sui adhesionem, quod ipse in sui adhesione satis aperte *e*) approbaverat. Ipse autem quondam *Eugenius* ostendens in dies se magis rebellem *f*) appropinquante termino dicte revocationis sibi *g*) mandante videlicet XXX die Decembris declaravit purificatas fuisse conditiones sub quibus dixerat se ex plenitudine potestatis transtulisse sacrum Basiliense Concilium in *Ferrariam*, referens quod fuerat accusata ejus contumacia ac quod fuisset monitus quod revocaret dictam suam translationem, quam ob rem declaravit Concilium ad *Ferrariam* fuisse *h*) recte translatum suamque inibi congregationem inchoari debere octava die Januarij Anno Domini MCCCCXXXVIII. & statim decima die Januarij *i*) per illos quos misit tenta fuit de facto *Ferrarie* prima *k*) sessio declarando legitimam fuisse predictam *l*) pretensam translationem, non obstantibus quibuscunque decretis Basiliensis Concilij etiam in *c. sicut unica VIII. sessionis* quod expresse materiam fidei concernit, illud enim decre-

 tum

e) apte.
f) rebellare.
g) sibi mandare declaravit. omiss. *videlicet XXX die Decembris*.
h) fuisse & esse translatum.
i) omiss. Januarij.
k) prætensa sessio
l) omiss. prætensam.

tum declarat. quod ſicut unica duntaxat Ecclesia eſt, ita non poteſt eſſe niſi unicum Concilium generale eandem repreſentans, ideoque durante Baſilienſi Concilio quecumque alia congregatio fieret ſub nomine cujuslibet generalis Concilij illa dicenda foret conventiculum ſcismaticorum, ſed predicti ſui Ferrarie congregati declaraverunt de facto dictum olim *Eugenium* non includi ſub iſto ac alijs quibuscunque decretis ac etiam non teneri *m*) ad decretum XIX ſeſſionis, quod erat factum de conſenſu Grecorum per eosdem ratificatum, quod tamen ſapiebat expreſſe inter partes *n*) contradictionem, quem etiam ipſemet quondam Eugenius approbaverat, ut ſupra dictum fuit. Multa aliaque dixerunt decretare tendentia in prejudicium auctoritatis Eccleſie & Catholice fidei. Uno autem die ante factam dictam pretenſam ſeſſionem in conventiculo Ferrarienſi receſſit de loco ſacri Baſilienſis Concilij Dominus Julianus tunc preſidens, qui usque ad illum diem continuavit ſuam preſidentiam in ſacro Baſilienſi Concilio, non obſtante translatione facta ſeu pretenſa per dictum quondam *Eugenium* ex plenitudine poteſtatis ut aſſerebat, & cum ipſo Domino *Juliano* preter ſuos familiares IIIIor duntaxat ſuppoſita Concilij nec ex practicis primo habitis plures ſecum

m) ſub iſto aut alijs.

n) partes contractum.

cum trahere potuit, nec facile reperire poterit, quod etiam post adventum Grecorum unquam aliquis Prelatus vel Doctor aut in Dignitate constitutus de *Basilea o*) ivit *Ferrariam* pro celebrando ibidem oecumenico Concilio, quin imo omnes fere oratores Regum & Principum qui erant per prius in sacro Concilio Basiliensi ibidem remanserunt illa pretensa translatione ad *Ferrariam* non obstante; & quod fortius est, Rex Franciæ expresse prohibuit sub magnis penis ne aliquis de sua jurisdictione *Ferrariam* proficisceretur pro oecumenico Concilio celebrando, recognoscendo sacrum Concilium Basiliense; transacto *p*) vero termino dictorum quatuor mensium a tempore dicte pretense translationis sancta sinodus Basiliensis declaravit in sua XXXI sessione dictum olim *Eugenium* legitime fore suspensum ab omni administratione Papatus, in qua sessione fuerant publicata illa duo magna decreta. De Causis scilicet in partibus terminandis & de Collationibus beneficiorum faciendis *q*) per suos Ordinarios; que decreta licet edita post dictam pretensam translationem solemniter acceptata fuerant in Germania & Francia ac per Regem Arragonum & alios quam plurimos Principes. Et post *r*) hanc suspensionem

o) omiss. ivit.
p) transacto uno termino.
q) sed per suos &c.
r) & per hanc.

nem ad quindecim dies videlicet VIII. die Februarij s) primo applicuerunt ad portum Venetorum Imperator & Patriarcha Constantinopolitanus & qui cum ipsis ex Grecia venerunt, oportuitque inibi tractare cum eis de eorum consensu ad dictum locum Ferrarie pro celebrando oecomenico Concilio, si quidem mutatio loci *Florentie*, de qua dictum erat per suos Legatos in t) supra memorata partiali conclusione u) similiter & indictio *Ferrarie* x) facta erat per dictum olim *Eugenium* absque notitia & expresso consensu dictorum Grecorum, die XV. mensis Februarij predictus olim *Eugenius* personaliter tenuit *Ferrarie* secundam sessionem pretensam dixitque inibi se confirmare acta per suos in prima sessione declarando & decernendo de facto gravissimas penas contra existentes in sacro Basiliensi Concilio, precipiendoque Magistro Civium & Consulibus Basiliensibus ut a se expellerent omnes & quoscunque y) causa Concilij ibi existentes. Item intimando nobilibus z) & communitatibus per Germaniam constitutis, quod portantes victualia ad *Basileam* possent a quibuscun-

s) primum terminum.
t) ut supra.
u) conclusione finaliter.
x) Ferrariæ omiss.
y) causa. omiss.
z) omiss. & communitatibus per germaniam constitutis, quod &c.

cunque Christi fidelibus impune spoliari; sed plures responderunt nuntijs hujusmodi notificantibus *a*) se velle imitari vestigia Patrum suorum qui non spoliaverunt transeuntes, sed faciebant justitiam contra eos qui in suis territorijs alios spoliabant; scripsitque tunc olim Eugenius litteras ad Pincipes Germanie ut revocarent salvos conductus si quos concesserant Concilio Basiliensi, persequerenturque Patres tanquam hostes fidei Christiane, sed plures ex illis non assentientes tante iniquitati etiam de novo concesserunt suos salvos conductus sacro Basiliensi Concilio. De mense autem Martij predicti Anni dicti Imperator Grecorum & Patriarcha Constantinpolitanus alijque Greci ingressi sunt *Ferrariam* & nona die Aprilis tribus quasi jam mensibus a suspensione illius a Papatu tenta est ibi tertia pretensa sessio declarando de facto quod etiam ex consensu Grecorum *Ferrarie* esset locus ad celebrandum oecumenicum Concilium, quod postea ut dicebat, transtulit in *Florentiam*; sacrum autem Concilium *b*) utens mansuetudine solita *c*) ac humanitate licet predictis consideratis tam nequiter perpetratis contra Patres sacri Concilij de jure potuisset manus imponere ad fortia & ipsum quondam *Eugenium* illico a Papatu dejicere cum decretum XI. sessionis clarissime dictaret, quod susti-

 nens

a) notificando.
b) Basileense.
c) ac humanitate omiss.

nens ſuſpenſionem per duos menſes poſſet a Papatu dejici, attamen proceſſum inchoatum cum magna modeſtia continuavit, ſervando terminos qui etiam de neceſſitate ſervandi non erant, ac plurimos teſtes recipiendo ſuper contentis in *d*) citatorio qui etiam de neceſſitate recipiendi non erant, cum plurima notoria *e*) degenerarent *f*) contra dictum olim *Eugenium*, quorum quodlibet ad depoſitionem ſatis erat *g*) attamen illam depoſitionem diſtulit per XXV *h*) menſes a tempore dicti monitorij ſive citatorij, exſpectato ſemper ſi dictus olim *Eugenius* vellet ad cor redire & Eccleſiam Dei & ejus auctoritatem recognoſcere ſed cum nullo modo proficeret cum magis in dies ejus rebellio contra ſacrum Concilium cresceret non valens amplius ſuſtinere ſine maxima confuſione Eccleſie univerſalis & auctoritatis ejusdem ac ſine periculo multorum malorum que facillime erant futura, *i*) dictum quondam *Eugenium* in Papatu ſuſtinendo ad ſententiam juſte depoſitionis proceſſit juxta formam contentam in decreto XXXIII. ſeſſionis *k*) & ſic eſt finis narrationis facti ſub compendio.

Etſi

d) in monitorio.
e) notorie.
f) & apparerent.
g) aptum & ſufficiens, attamen &c.
h) Viginti tres.
i) contra.
k) omiſſ. & ſic eſt finis narrationis facti ſub compendio. —

Etsi plurima dubia ex supra narratis elici possent, attamen quia omnia ad tria sunt reducibilia, omnipotentis Dei postulato suffragio in trifariam dicendi formam *l)* perstringam.

Primo : an fuerit & hodie sit in civitate Basiliensi Concilium Generale Ecclesiam universalem legitime representans ?

Secundo : an ipsi Concilio Generali eo posito affuerit facultas & potestas legitima prefatum quondam Eugenium suspendendi & deponendi ?

Tertio : potestate predicta presupposita : an legitimas habuerit causas ipsum deponendi & per consequens, alium in sede Apostolica surrogandi ?

Circa *primum* : an scilicet fuerit & hodie sit Concilium Generale in Basilea ? nemo profecto mentis compos Concilium ibidem legitime fuisse congregatum negare audebit, cum duorum Conciliorum Generalium Constantiensis & Senensis & duorum tunc successive summorum Pontificum *Martini* scilicet & quondam *Eugenij* auctoritate fuerit legitime institutum ; Illis autem hanc potestatem competijsse negat nemo & quoad summos Pontifices, quod possunt indubie Generale Concilium congregare, est *tex. XV. di. m) per totum & c. dudum. III. q. VI.* Quoad *n)* Concilium

l) proloquenda.
m) XVII per totum.
n) quod Concilium.

lium Constantiense & etiam Senense potest allegari quod habetur *Act. VI. c.* nam dicitur ibidem quod XII Apostoli convocantes multitudinem discipulorum, dixerunt non est bonum nos derelinquere verbum Dei & ministrare mensis, considerate ergo ex vobis septem viros boni testimonij, plenos Spiritu sancto, quos constituemus super hoc opus; statim subditur, *o*) quod imposuerunt eis manus & fuit illud secundum Concilium Apostolorum. ex quibus verbis clare infertur, quod convocare Patres ad Concilium est commune *Petro p*) & alijs Apostolis ut patet in illo verbo: Convocantes multitudinem &c. fortius ergo totum Concilium simul congregatum potest disponere de electione & convocatione alterius Concilij, que omnia *q*) faciunt ad manutenendum & defendendum decretum *frequens* in Concilio Constantiensi editum super Concilijs Generalibus certis temporibus eligendis ut ibidem continetur. Quod autem sit & vigeat in *Basilea* Ecclesia *r*) in presentiarum, negant adversarij Ecclesie & ipsius sacri Concilij fundantes se super quodam parvo decreto imo pravo aliquorum paucissimorum, qui tunc in Concilio existebant.

o) subditur: ibique &c.

p) &| omnibus Apostolicis. *ibidem omissa sunt*; ut patet in illo verbo: convocantes multitudinem &c. fortius ergo totum Concilium simul congregatum potest disponere de &c.

q) omnia fuerunt.

r) loco Ecclesia — *Concilium.*

bant. Secundo ſuper quadam pretenſa diſſolutione ſeu translatione facta per ipſum quondam *Eugenium* poſt proceſſum contra eum per ſacrum Concilium Baſilienſe inchoatum, de quibus ſcilicet parvo decreto ſeu diſſolutione pretenſa ſatis ample ſupra in ejus narratione dictum eſt. Quod autem illo non obſtante Concilium adhuc vigeat ibidem in preſentiarum probabo per unicam regulam generalem & XVI. rationes, Reſpondeboque ad XIII. motiva adverſariorum, addamque aliud motivum per me intellectum reſponſionem ad illud ſubjiciendo, regula autem contra illud parvum decretum a pauciſſimis editum eſt talis:

In ſpectantibus ad Univerſitatem quamcunque ſive ſit Concilij Generalis ſive provincialis ſive inferioris Eccleſiaſtice ſive mundane prevalet ſemper & ſuum effectum conſequi debet, quod a majori & ſaniori parte ſit factum, factum autem a minori parte nullius reputatur efficacie, quin imo, quod fit a majori & ſaniori, jus fingit *s)* eſſe factum a tota Univerſitate. de Concilio Generali probatur *LXV. t) di c.* 1. & idem de provinciali & facit *tex. cum glo. in c. non poteſt. de re jud.* de Inferioribus univerſitatibus multa ſunt jura ut in *c.* 1. *de his que fiunt a ma parte Cap.* & in *C. fin. e. t. & de elec. c. Eccleſia. in ff. ad muni-*

s) fingitur.
t) LXX.

municipalem l. quod major. & in l. aliud. §. refertur *ff. de reg. juris* ubi dicitur : quod ad omnes refertur quod a majori parte fit. ad idem *l. nominationum C. de Decur. l. X. & notatur per Bart. in l. nulli & in l. plane. ff. quod cujusque. & in l. omnes populi. ff. de just. & jure* & in hac lege in ſua ſolempni repetitione poſuit ſingulare dictum ad propoſitum noſtrum, dicens : quod etiamſi fieret per univerſitatem ſtatutum contra legem, valet nihilominus quod fit a majori parte & in hoc dampna in *l. consuetudinis C. que ſit long. conſue.* qui tenuit, quod ubi ſtatutum ſit preter legem tunc ſufficit conſenſus majoris partis, quo caſu loquî intelligebat jura Generalia ſuperius allegata. at ubi ſtatutum fieret contra legem tunc oportet ſecundum eum, quod nullus de Univerſitate diſſentiat, movetur in hoc ultimo per *tex. in authent. de defenſ. civitatis in* §. *fin.* ibi nullo reluctante &c. quod tamen non placuit *Bar. in d. l. omnes vero.* per jura preallegata que generaliter & indiſtincte loquuntur & ad *tex. in auth. de defen. civit.* reſpondit, quod poſuit caſum ſpecialem, aliud non allegando, ſed ego pro ſua opinione ſcilicet *Bar.* allego *tex. apertum in c. 1. de his que fiunt a maj. par. cap.* in ultimo reſponſo, ubi probatur valere ſtatutum conditum a majori parte contra conſuetudinem juratam ex quo utilitas Eccleſie exigit ut conſuetudo mutetur, quia ut ibi dicit tex; non juramenta ſed potius perjuria

juria ſunt dicenda, que contra Eccleſiaſticam utilitatem & ſanctorum Patrum veniunt inſtituta; quin imo amplius ibi ſingulariter probatur ſecundum communem Doctorum opinionem ſeu intellectum, quod non valet ſcilicet conſuetudo Capituli etiam jurata diſponens quod in agendis omnes de Capitulo debeant concordare & quod aliter non valeant geſta; nam talis conſuetudo eſt contra utilitatem Eccleſiarum propter facilitatem hominum ad diſſentiendum *VIII. q. 1. nec novum* & *in c. ſi forte LXIII. di* quod idem *in l. item ſi unicus §. principaliter ff. de arbit. facit l. quia poterat ff. ad Trebell. & cap. quia diverſitatem de conceſſ. præbend. ſepe enim Eccleſie utilitas* impediretur, ſi diſpoſitum a majori parte ſuum non conſequeretur effectum; ex quo etiam infertur, quod in univerſitatibus Eccleſiaſticis inferioribus non valet ſtatutum nec conſuetudo ut due partes ad minus debeant concordare ſed prevalere debet ſemper a majori parte diſpoſitum neceſſitate vel utilitate Eccleſie ſuadente ut probari videtur in dicto *c.* 1. & facit ad hoc per locum a ſpeciali *c. licet in fi. de elec. & c. ſi cui. eod. tit. l. VI.* & quod paucorum contradictio non habeat impedimentum, preſtare etiam in Concilijs Generalibus vel Provincialibus eſt tex. in prealleg. *c. ſane LXX. di.* & *tex. juncta gloſſ. in dict. c. non poteſt & re judi. & illud c. ſane* eſt tex. Concilij Niçeni, ex quo infertur, quod ſupra dixi, quod etiam in Concilijs Generalibus

bus valet per majorem partem contradictione minoris partis non obstante, quia ut dixi tota Ecclesia videtur facere quod major pars facit ut ex tex. *in c. Apostolica LVI. di.* & *tex cum gloss. in c. cum inter. de elect* & facit optime quod in simili habetur per *Arist. u) in Politicis c. VIII.* videlicet, quod regimen civitatis consistit penes congregationem civium vel ipsius Congregationis partem valentiorem; ita conformiter dicendum in regimine orbis, ut penes congregationem hominum totius orbis vel ipsius partem valentiorem consistit; & ita est dicendum in regimine universalis Ecclesie que representatur per Concilium Generale ut ipso Concilio legitime congregato consistat regimen penes totam congregationem seu ipsius Concilij partem potiorem, ut in juribus preallegatis & facit tex. Domino sancto. in *fi. L. di.* Attenta ergo dispositione regule juris indubie est dicendum: illud parvum decretum paucorum nullius fuisse roboris vel momenti presertim cum aliud verum decretum fuerit editum non tantum a majori parte sed etiam a duabus partibus & ultra totius sacri Concilij, *x)* & ubi concurrunt due partes universitatis ibi presumitur melior *y)* zelus adeo, quod infra *z)* duas partes non admittuntur ex-

u) tertio Politicorum & octavo.
x) Constantiensis.
y) melior pars.
z) contra duas.

exceptiones tendentes ad extenuationem votorum ratione Zeli meriti vel auctoritatis ut probatur in *c. si quando. de elec. l. VI. & fa. c. indempnitatibus ejusd. tit. li. VI.*

Adverſarij tamen Eccleſie volentes illius parvi decreti iniquitatem palleare dicunt illam minoris partis concluſionem ſive decretationem pretenſam ex IIII^or Capitibus ſive Caſibus valuiſſe, in quorum quolibet dicunt diſpoſitionem minoris partis prevalere.

Primo : ſi in minore parte numero ſint perſone excedentes aliam partem in merito & repreſentatione & per hoc ſolum allegant adverſarij in jure quod in ſimili dicit *Hoſtienſ. de Conceſſ. preben. in c. poſtulaſti*, quod Epiſcopus habens ſecum aliquos de capitulo etiam partem minorem quod prevalet judicium ipſius Epiſcopi & dicunt hoc idem tenere *Inno. & Jo. An. in c un. ne. ſed. vac. li VI.* quod ultimum eſt falſum, imo *Jo. An.* clare proſequendo illud dictum *hoſti in C penult. de App. l. VI.* reprobat illud dictum efficaciſſimis rationibus concludens poſt multa quod Epiſcopus in *Cap. ut prelatus* non dicitur facere cum conſenſu capituli, niſi ſecum habeat majorem partem capituli, quia capitulum repreſentatur per majorem partem ut in dicta *l. aliud §. refertur.* & in alijs juribus ſuperius allegatis. quin imo refert ipſe *Jo.*

An Dominum *a*) *Paravallum*, qui diu rexit ſtudium Paduanum in jure Canonico diſputando tenuiſſe contra dictum *Hoſtienſem* & idem tenuit *Fr. de Senis* in Conſilijs ſuis, Conſilio primo & hoc idem contra *hoſti.* tenent omnes communiter Doctores moderniores in dicto *C. poſtulaſti.* unde mirandum de preſumptione adverſariorum qui non ſolum allegant falſum ſed etiam dictum communiter reprobatum nec videntur diſcurriſſe jura in quibus hec materia de qua agitur, ſpecialiter tractatur, potuiſſent enim diſcurrere per *nō. in c. quia propter. de elect.* & plenius *in c. ij. ej. tit.* & ibi *gloſſ. & Doctores* ſpecialiter attingunt hunc articulum: an auctoritas debeat numero preferri & gloſſa ibi tenuit: quodſi numerus in multum excedat, quod prefertur auctoritati & etiam merito conſiſtentibus in minori parte & hodie hoc eſt clare deciſum in dicto *cap. ſi quando de elec. li. VI.* iſtud autem deberet ſufficere ad caſum noſtrum, in quo ultra duas partes habuit decretum ſacri Concilij; ſed ut allegatio adverſariorum magis confundatur, dico, quod etiamſi non eſſet tantus exceſſus in numero, auctoritas & meritum minoris partis non preferuntur majoritati numeri, licet poſſet impedire diſpoſitionem majoris partis; quia licet fuerit opinio quorundam, quod pars ſanior reſpectu auctoritatis & meriti dicatur etiam major, ut ſentit gloſſa in dicto *c. Eccleſia* & *Inno. in c.* quia

a) Dominum Purismallum.

quia propter & *c. ſcriptum eod. tit.* Attamen communis opinio Doctorum & maxime modernorum eſt in contraria opinione. ut *Pe. ab. Jo. An. Egi. hoſti. An. de bu. Cardinalis de Sabarell*: & omnes ſcribentes. moventur, quia cum jura requirunt communiter duo copulative non ſufficit alterum; tota enim copulativa redditur falſa ex falſitate unius partis ut *nō in c. ij. & in c. inter ceteras de reſcript*: jura enim communiter dicunt quod ad validitatem geſtorum requiritur, quod conſentiat major pars & ſanior ut in dicto *c. 1. de his que fi. a maj. parte cap* & in alijs juribus ſuperius allegatis *in principio regule* & per *Bar.* in *l. VIII. un ff. de re judi.* non ſufficit ergo ſanior pars niſi etiam ſit major. Ideo concludit *Hoſti in dicto Cap. Eccleſia.* quem ſequuntur ibi communiter Doctores: quodſi ex eodem ſcrutinio fiant due electiones una a majori parte reſpectu numeri, alia a ſaniori parte, quod neutra electio confirmabitur. prima non, quia non a ſaniori parte licet a majori, ut probatur in dicto *Cap. Eccleſia ij.* nec ſecunda, quia non facta a majori, licet a ſaniori. ut *d. c. Eccleſia ij. & c. in Geneſi de elect.* & conſiderandum quod *Hoſti.* in materia noſtra aperte concludit contra allegationem adverſariorum; nam in Epiſcopo exiſtente in capitulo habuit *hoſti.* aliam conſiderationem & ſic iſte primus caſus per adverſarios allegatus in nullo eis opitulatur. imo communis

 Con-

Conclusio *Hosti.* & aliorum est contra eos; nec per hoc volo fateri, quod apud illam minorem partem fuerit auctoritas major aut meritum, quia sine comparatione & auctoritas & meritum & major ratio sic disponendi erat in multitudine *b)* Patrum. Adducunt preterea adversarij ad justificationem casus premissi aliquas auctoritates Biblie ut est illa: nunquid non sum melior tibi quam *c)* decem filij & illa: melior est canis vivus leone mortuo & consimiles, quia nihil faciunt ad materiam universitatis seu Concilij Generalis aliter non respondeo. Sed quatenus subjiciunt, quod cum judicio minoris partis consensit tota sedes Apostolica representata in presidentibus quorum duo fuerunt Cardinales. Item tota natio Italica, *d)* natio Anglicana, Ambasiatores Regum Arragonum & Portugallie & unus Ambasiator Regis Francie Episcopus Dygnensis. certe ista nec stringunt, nec per omnia vera sunt in se. & primo ad id, quod dicitur de Presidentibus tunc Pape. Respondetur, quodsi præsidentes Pape seu legati sentiant unum non per hoc captivatur judicium majoris partis Concilij, Concilium enim non consistit in Papa & in suis Presidentibus, sed representatur in tota congregatione Patrum Ecclesie seu etiam majoris partis ut probatur in *cap. in nomine Domini*

b) multitudine partium.

c) quam Christi filius.

d) tota natio hispanica & anglicana.

mini XXIII. di. & *in cap. bene quidem XCVI. di.* patet ex ethimologia vocabuli; nam Concilium idem est quod cetus seu congregatio ut dicit *Isidorus in cap. Canones XV. di.* unde non potest dici factum sinodale, nisi fiat a tota synodo vel ejus majori parte. nec sufficit quod *e*) ipse habeat secum minorem *f*) partem, quia ut supra dixi de Episcopo, licet sit de Capitulo tanquam prelatus, non potest dici factum a Capitulo vel habitus consensus Capituli nisi concurrat cum eo judicium majoris partis ut habet communis Doctorum supra recitata; & de hoc dicam in tertio casu, ubi articulus iste melius cadit, & ad idem quod dicitur de tota natione Italica & tota natione Anglicana & de Ambasiatoribus Principum &c. respondeo, quod caret veritate, quia multi nobiles *g*) Italici concurrerunt *h*) cum majori parte & ita de Ambasiatoribus Regum & Principum & de natione *i*) Anglicana; nam Episcopus Cathamensis & ego eramus de natione Italica & Ambasiatores Regis Arragonum & *k*) tamen fuimus cum majori parte ex quo notorie patet falsa allegatio adversariorum, & idem de

 mul-

e) quod Papa.
f) majorem partem.
g) notabiles Italici.
h) concurrunt.
i) de natione hispanica, omiss. nam Episcopus Cathamensis & ego eramus de natione Italica & ambasiatores &c.
k) & transfinium.

multis alijs Italicis. ſed ſatis eſt per predicta confundere illam allegationem tanquam falſam, & mirandum quod in tanta re non vereantur *l*) allegare notorie falſa.

Preterea videtur eis deficere jus, quia recurrunt ad mendicata ſuffragia, allegant enim *m*) nationes, cum in Concilio Baſilienſi nunquam fuit proceſſum per nationes ſed per *n*) deputatos in quibus ſunt diſtributi *o*) Patres & ſuppoſita cujuslibet nationis, nec natio habet aliquam vocem in Concilio Baſilienſi ſed ſecundum Ordinationes ſacri Concilij & conſuetudinem ibidem hactenus obſervatam prevalet ſemper quod fit a tribus deputationibus ſine diſcretione & diſtinctione nationum. Item cum in illo parvo decreto *p*) vix concurrerent L. vel LX. vota, quomodo eſt veriſimile, quod habuerunt totam nationem italicam *q*) & Anglicanam & tot ambaſiatores Regum & Principum, ut ſe jactant, imo ſi verum velint fateri, preter unum ex Ambaſiatoribus *r*) Portugallie nemo ex Oratoribus Principum receſſit ex Concilio propter illud parvum Decretum & primo poſt illud & adventum Grecorum fuerunt in ſacro Concilio

l) vereantur dicere.
m) enim nationes.
n) per deputationes.
o) diſtributi homines.
p) decreto ex adverſo prætenſo.
q) Italicam & hiſpanicam.
r) Regis Portugalliæ.

cilio Basiliensi Ambasiatores Imperatoris & Regis Francie, qui Rex sub pena expresse prohibuit, quod nemo *s*) de suis iret ad *Ferrariam* occasione Concilij oecumenici. Item Ambasiatores omnes Regis Castelle *t*) & Regis Arragonum remanserunt in Concilio Basiliensi continuando illud, *u*) non obstante illa pretensa translatione & hoc in primo casu in quo se inaniter jactant.

Secundus Casus est secundum eos in quo minor pars prefertur majori, quando minor pars innititur veriori rationi & obmittendo aliquas allegationes Biblie, que ad propositum non faciunt, ut est illa, ne sequaris turbam facientium malum. & illa: stultorum infinitus est numerus; que responsione digne non sunt. submitto alias allegationes eorum; nam inducunt illam auctoritatem Dominicam: si duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum ego sum. que transsumptive habentur *XXIIII. q.* I. *c. alienus*; non enim dixit Dominus si multi sed si duo &c. adducunt etiam *nõ per gloss. in c. sane LXV. di. & in c. x*) *Nicena XXXI. di.* quin imo secundum eos dictum unius tantum prefertur sententie Pape & Concilij, si iste unicus innitatur auctoritati aut rationi evi-

M 4 den-

s) de suis *omiss.*
t) & regis Arragonum.
u) *non obstante &c.* omissa sunt usque *jactant.*
x) c. in cœna.

dentiori. *all. gloss. in c. placuit XXXVI. q. ij.* ubi dicunt probari, quod auctoritas beati *Jeronimi*, que innitebatur veteri testamento fuit prelata y) decreto duorum summorum Pontificum scilicet *Simachi* & *Gregorij* & duorum Conciliorum in proposito autem nostro dicunt hoc modo z) justificari decretum minoris partis prefate quia innitebatur veriori ratione & majori pietate quia major pars elegit loca ineligibilia pro Grecorum reductione scilicet *Basileam* & *Avinionem* que non poterant eligi, quia Ambasiatores Grecorum protestati fuerunt nunquam se venturos ad quemcunque illorum locorum, nec ad aliquem alium ubi Pape presentia non esset & sic crudele erat & expresse fidem catholicam ledere ac reductionem Grecorum abjicere, ideo concludunt constanter tenendum quod in minori parte Ecclesia representabatur cum majori rationi & pietati a) innitebatur, adducunt b) & similia que parum stringunt. nec videntur isti discurrisse per campum juris humani; nam obmissa materia juris vadunt per frondes & folia; ut enim predixi in precedenti casu, etiamsi minor pars c) utatur veriori ratione, non tamen judicium & potestas

y) præiata dicto.

z) justius fuisse.

a) fulciebatur.

b) addunt & similia.

c) fulgeat veriori.

ſtas totius univerſitatis *d*) reſidet in minori parte, quia ut plene dixi in precedenti caſu, duo requiruntur, ut valeant geſta nomine univerſitatis, ut ſcilicet fiant a majori parte & ſaniori, *e*) unde licet minor ſit ſanior reſpectu verioris rationis, non tamen eſt major. nam poteſtas majoris partis nunquam devolvitur ad minorem, niſi in caſibus juris expreſſis ut eſt *Gloſſ. nō.* quam ſequuntur omnes Doctores *in c. bene ij. de elect.* at *f*) iſte caſus devolutionis non eſt a jure expreſſus ergo &c. & per hoc reſpondetur ad *gloſſ. cap. ſane & c. Niceno.* ibi enim *g*) non dicitur quod minor pars preferatur intuitu verioris rationis ſed quod unus ſolus poteſt reſiſtere majori parti allegando rationem contra judicium majoris partis. unde non valebit, nec factum majoris partis quia ſine ratione, nec factum minoris partis, quia caret poteſtate univerſitatis, quia poteſtas univerſitatis conſiſtit in tota vel ejus majori parte ut dicta *lege quod major. ff. ad municip. & in l. nominationum C. de decur li. X.* & videtur expreſſum *in C. eccleſia. gloſſ. 1. juncto c. eccleſia* non valuit electio minoris partis, licet fuerit major *h*) partium

 com-

d) omiſſ. reſidet in minori parte quia ut plene dixi in præcedenti caſu, duo requiruntur, ut valeant geſta nomine univerſitatis, ut ſcilict &c.

e) unde ſcilicet minor ſit ſanior reſpectu verioris rationis, non tamen eſt major.

f) ac

g) ibi enim dicitur.

h) majorum partium.

comparatione minoris & hoc quia non dicitur facta a Collegio ex quo non concurrit major pars totius collegij. in *Cap. vero Ecclesia gloss. ij* non valuit electio facta a majori parte, quia illa major non fuit sanior, & ideo neutra dispositio tenet, ut etiam supra dixi post *Hosti*: in precedenti casu, multeque inconvenientie cottidie sequerentur, si iste secundus casus esset simpliciter verus ut allegatur; nam unus solus Canonicus pretendens debitum Ecclesie vel aliam necessitatem vel utilitatem, posset invito toto capitulo vendere vel aliter obligare bona Ecclesie allegando quod tota potestas capituli residet in eo, quia *i*) utitur veriori ratione, cujus contrarium aperte probatur *k*) *ex q. ij.* hoc jus, *l*) ubi patet quod etiam *m*) suggerente necessitate Ecclesie non possunt bona distrahi, nisi consentiat major pars ibidem deservientium *n*) preterea contra hunc casum facit *nō. dictum Inno. in c. eam te de rescript.* ubi dicit: quod si Papa mandat capitulo aliquid juris, puta: ut recipiant aliquem in Canonicum, seu quod conferant uni beneficium, non *o*) potest minor pars secundum eum invita majori parte mandatum Apostolicum ad-

i) quia nititur.
k) X. allegat, dict. l. si quis in princ. & l. q. ij.
l) hoc jus porrectum.
m) insurgente.
n) clericorum.
o) omiss. potest.

adimplere, quia mandatum eſt capitulo ut Capitulo & non ut ſingulis. ergo oportet, ut Capitulum faciat, quod repreſentatur in majori parte & tamen eſt verum dicere quod is qui vult mandatum Apoſtolicum adimplere nititur majori rationi; cum alij peccent non obediendo precepto Pape & tamen poteſtas Capituli non devolvitur ad minorem partem, quia non eſt iſte caſus in quo major pars privetur & devolutio fiat ad minorem partem. ad *gloſſ. c. placuit* de Auctoritate *Jeronimi*, XXXVI. q. ult. illa non facit ad propoſitum, nam primo loquitur, quando dictum alicujus ſancti vel alterius viri innititur auctoritati novi vel veteris Teſtamenti, tunc enim illud prefertur judicio ſummorum Pontificum, quia ſummi Pontifices non poſſunt aliquid edere contra auctoritatem novi vel veteris teſtamenti, imo potius tunc convincuntur *p*) potius errare quam legem condere ut dicit *tex. in c. ſunt quidam XXV. q. ij.* & quod allegant iſti de Concilijs, illa non fuerunt Concilia Generalia ſed provincialia, quia *q*) fuit Concilium Aquisgrani &c. ut patuit in dicto *c. placuit*; ſed ubi ceſſat auctoritas novi vel veteris teſtamenti, dictum etiam ſancti in diffinitionibus cauſarum non prefertur diſpoſitioni Pontificum ut eſt *tex. XX. di. c.* 1. ubi melius diſtinguitur iſta materia una cum gloſſ. quam in Allegatis per adverſa-

p) convincunt.

q) quia non fuit.

ſarios. In Concilio *r)* autem modo nihil disponebatur contra novum aut vetus teſtamentum, ſed agebatur duntaxat de electione novi loci pro oecomenico Concilio celebrando, cujus quidem electio ex *s)* compactatis cum Grecis ſpectabat ad ſinodum Baſilienſem & ſic oportebat, quod in electione concurreret judicium ad minus majoris partis, alias non dicitur electio facta a Concilio, quod repreſentatur in majori parte; & dum dicitur quod loca electa per majorem partem erant intelligibilia & quod Greci proteſtati ſunt ſe non venturos ad aliquem illorum, reſpondetur dupliciter: primo quod falſum eſt, quod loca erant intelligibilia, quia nunquam fuit declaratum, *t)* quod *Avinio* non poſſet eligi. preterea & clarius adjectum fuit in diſpoſitione majoris partis, quod ſi Concilium non poſſet eſſe in *Avinione*, intelligetur electa eſſe *Sabaudia*, que in dubio poterat eligi, quia ipſimet Greci nominaverunt *Sabaudiam* inter alia loca tunc nominata. Licet Ambaſiator Grecorum poſtea dixerit quod intelligebat de *Sabaudia*, de terris Ducis Sabaudiæ que ſunt in Italia, cum tamen expreſſe *Subaudia* fuerit nominata per Gre-

r) in caſu antem.
s) expactizans.
t) omiſſ. declaratum quod avinio non poſſet eligi. preterea & clarius adjectum fuit in diſpoſitione majoris partis, quodſi Concilium non poſſet eſſe in Avinione, intelligetur electa eſſe Sabaudia, que in dubio poterat eligi, quia ipſimet &c.

Grecos inter loca exiſtentia extra Italiam, ut ductum fuit in caſus narratione; & per hoc Reſpondeo ad proteſtationem Ambaſiatoris Grecorum, primo, quod ille Ambaſſator non habuit poteſtatem hoc proteſtandi, ſolum enim habuit litteram credentionalem papircam; ſub credentia autem Generali non videntur mandata ea que contra prius ſunt concordata per ipſum Dominum. que nō *Bar. in l. lucius ff. de fidejuſſ.* Item proteſtatio illa nihil valebat quia erat contra concordatum cum Grecis ad que tenebantur vigore contractus. *Sabaudia* enim erat in locis per eos nominatis. Hic eſt, quod ipsemet ImperatorGrecorum poſtea in Conſtantipoli reſpondit Oratoribus ſacri Concilij *u*) euntibus cum Galeis pro eorum conductione, quod non intendebant Greci venire, quia per Concilium non fuerunt omnia adimpleta tempore ſuo & idem reſpondit per litteras ſuas Conſtantinopoli ſcriptas ad ſacrum Concilium & ſic non allegabant defectum loci, proteſtatio ergo illa nulla & allegatio adverſatiorum falſa, *x*) & hec eſt vera reſponſio. Poteſt ſecundo reſponderi etiam veraciter, quod preſuppoſito & non conceſſo, quod ſacrum Concilium nominaſſet loca ineligibilia & quod Greci non vellent ad alia venire, non tamen ex hoc ſequitur, quod minor pars habuerit auctoritatem totius Concilij eligendo alium lo-

u) Concilij exiſtentibus.

x) oomiſſ. & hæc eſt vera reſponſio.

locum, quia nullibi hoc eſt expreſſum. Nam ut ſupra dixi, ſi etiam minor pars vult exequi mandatum ſuperioris, non poteſt hoc facere invita majori parte, ſi mandatum eſt factum collegio ut collegio ut *nō Inno. in dicto c. eam te* & quanquam he ſolutiones veriſſime ſunt, non tamen per hoc fateor quod minor pars fuerit uſa in electione novi loci majori ratione, quoniam cum omnia fere eſſent parata per *Avinionem* & ſolum petebant pro eorum cautione decretationem illorum locorum & decime &c. ut in narratione caſus longe ſanius erat decretare illa poſtulata, quam de novo tendere ad electionem alterius loci & exquirere mutuum LXX millium Ducatorum & alia de novo parare, que omnia fere parata erant, ut poſt illam decretationem experientia docuit; preſertim attento quod Avinionenſes prius exſolverant VI. millia Ducatorum & poſt adventum Oratorum ſacri Concilij Avinionenſes contentaverunt Capitaneum de XXX millibus & VIIIc. ducatis & fecerunt oratores cautos de reſidua ſumma usque ad ſummam LXX millia ducatorum. ut narratum eſt in caſu & hoc de ſecundo caſu.

Tertius caſus adverſariorum erat, ubi olim Papa acceptat & confirmat decretum partis Concilij licet minoris tanquam judex competens illius diſſenſionis & hunc caſum nituntur probare illa auctoritate *Deuterono*: *XVII.* que

que transsumptive habetur in *c. per venerabilem. qui filij sint legitimi.* ait enim Dominus, si videris in portis judicium variare inter causam & causam, sanguinem & sanguinem, vade ad locum, quem elegit Dominus ad sacerdotes Levitici generis & ad judicem qui fuerit illo tempore, qui judicabunt tibi judicij veritatem & facias, quecunque tibi dixerint, qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, morietur &c. *y*) ut plenius habetur in locis preallegatis. quasi velint isti innuere, quod data *z*) discordia in Concilio Generali debet recurri ad Papam & standum est judicio Pape tanquam supremo & ultimo, licet Papa concurrat cum minori parte; ad idem facit quod dictum fuit Moysi, qui figuram in hoc tenuit summi Pontificis, ut inquit Beatus *Bernhardus* ad Eugenium: nam *Moysi* dictum fuit, ut constitueret judices in populo & si quid majus *a*) ortum fuerit, deberent judices referre ad *Moysen* & in hoc intrant adversarij in materiam potestatis summi Pontificis adducentes aliquas generales auctoritates. Item adducunt practicam *b*) quorundam Conciliorum in quibus data dissensione inter Patres *c*) recursum fuit ad sum-

y) omiss. ut plenius habetur in locis præallegatis.
z) data licentia.
a) si quid mali.
b) practicum.
c) inter partes.

totum Concilium vel major pars que repreſentat totum eſt in contraria opinione. nam ſi Papa poſſet approbare indifferenter factum minoris partis g) corrueret tota auctoritas Conciliorum, quia raro aut nunquam contingit propter varia hominum judicia, quod in Concilio Generali non ſint aliqua vota diverſa, unde ſi Papa poſſet approbare judicium minoris partis, facillime tota Eccleſia poſſet periclitari. Ponamus Papam hereticum vel alias moribus indignum, quod eſſe poteſt ut *in c. ſi Papa XL. di.* poſſet iſte approbare judicium aliquorum de Concilio qui male ſentirent in fide vel nollent evitare reformationem Eccleſie ut diſſolute viverent; nam & in Concilio Niceno contra Arium h) congregato fuerunt XVII. Epiſcopi cum opinione Arij. Abſit enim quod Papa forte hereticus ſicut ſepe omnino contingit, potuiſſet judicium minoris partis approbare & auctorizare. nam ut ſupra dixi: ſicut Epiſcopus i) exiſtens in Capitulo debet habere ſecum majorem partem Capituli ut illud dicatur factum ab eo & Capitulo. ita oportet quod Papa habeat majorem partem Concilij ut dicatur illud factum a Papa & Concilio, alias ut dixi, k) actum eſſet de auctoritate Con-

g) partis, concurreret.
h) contra Arrianum.
i) ſicut Epiſcopo.
k) parum eſſet aut nihil de &c.

Conciliorum. Legimus insuper quod in Concilijs Apostolorum Petrus *l*) arengabat sive proponebat tanquam unus de Concilio & sic votum exprimebat, & conclusio fiebat secundum judicium Concilij & non suum & responsio etiam fiebat nomine Concilij *Act. XV.* Dicerem tamen, quod vox Pape propter ejus dignitatem sit majoris roboris quam vox cujuslibet alterius, sicut Jo. An dicit de voce Episcopi interessentis in Capitulo ut ipse *nōt: in c. plc de app. l. VI.* & facit quod legitur & notatur per Canonistas in *c. dudum de Elec. & bar. in l. si* *vim uni* *ff. de re judi. unde glo:* in libro Decretorum sepe numero assumpserunt illam disputationem: si sententia Pape discrepat a sententia totius Concilij, cui magis standum est? & arguit, quandoque pro Papa, quandoque pro Concilio ut *nō IIII. di. in istis & in C.* *nostre nemo* *IX. q. III. & in c. legimus XCIII. di. & in c. quodcunque XXIIII. q. 1.* & pro auctoritate Concilij solet allegari dictum Jeronimi in dicto c. legimus, cum dixit, quod orbis est major urbe. i. auctoritas totius Ecclesie prevalet auctoritati Ecclesie Romane. & pro illa parte facit quod legitur & notatur in *c. Ecclesie* 19 *XCIX. di. ubi glo. per illum tex. gregorij nō.* quod Ecclesia Romana non est universalis sed de Universitate. i. includitur sub

l) præponebatur & votum suum exprimebat tanquam.

ſub univerſali Eccleſia, quia unica eſt Eccleſia univerſalis, & unitas diviſionem non patitur ut in *c. loquitur XXIIII. q.* 1. *per Ciprianum. ad idem c. ſcisma & c. didici & c. adnotavit ead. cauſa & q.* ſed hodie ceſſant diſputationes & gloſſe Magiſtrorum propter declarationem veritatis factam in illa magna ſinodo Conſtantiensi ubi fuit declaratum, quod in his que pertinent ad fidem & ad extirpationem hereſum & ſcismatis & ad reformationem Eccleſie in capite & in membris Concilium eſt ſupra Papam & ſic judicium Concilij tanquam judicium ſuperioris ſaltem in iſtis tribus & pertinentibus ad illa eſt preferendum judicio Pape; Concilium autem, ut dixi, repreſentatur in tota congregatione vel majori parte ipſius, ergo non poteſt Papa auctorizare judicium minoris partis, quia eſſet confundere auctoritatem Concilij que repreſentatur in majori parte, nam ut predixi, in fictione juris, omnis facere videtur, quod major pars facit ut *in l. aliud* §. *refertur ff. de re judi.* & de hac auctoritate eccleſie univerſalis & cujuslibet Concilij Generalis dicetur plenius in ſecundo dubio principali *m)* & per hec & ibi dicenda pretereo ea, que ſunt hic allegata per adverſarios de preeminentia Pape. Ad illud autem quod deducebatur de eo illud quod

m) omiſſ. & per hæc & ibi dicenda pretereo ea, que ſunt hic allegata per adverſarios de preeminentia Pape. ad illud autem quod deducebatur de eo, quod fuit &c.

quod fuit dictum *Moysi*, Respondeo, quod idem est dicendum hodie in Papa, quia majores causæ sunt ad eum referende ut in *c. majores de baptis.* respectu inferioris non Concilij generalis, quia in Concilio generali possunt tractari cause quantumcunque difficiles ut dicam in secundo dubio. quin imo data difficultate causarum Papa solet congregare Concilia Generalia ut per ipsa Concilia difficultates sapiantur, ut in *c. Anastasius cum gloss. sua XIX di. & in c. in nomine Domini XXIIII. di. & in c. verum quidem XCVI. di. & in c. Adrianus & in c. in sinodo LXIII. di.* cum multis similibus. Ad id quod ultimo allegatur de practica quorundam Conciliorum Respondetur quod data dissensione inter Patres Concilij bene possunt si volunt ipsi Patres recurrere ad Papam, sed non tenentur, presertim ubi major pars vel due partes concordant; nam ibi Concilium ubi major pars. Item quia voce Dominica judicium Ecclesie est ultimum & supremum. non ergo oportet propter contradictionem aliquorum recurrere pretermisso judicio Ecclesie ad Papam, sed veniens contra judicium majoris partis quod censetur totius Concilij habendus est tanquam Ethnicus & Publicanus. & hoc de tertio casu.

Ad *quartum Casum* per adversarios inductum dicunt, quod etiam minor pars prevalet majori, quando totum concilium seu communitas in hoc convenit quod ipsa teneatur in certo

certo casu aliquid facere & tunc si major pars renuit *n*) pacta servare, potest minor pars illud adimplere, quantumcunque major pars contradicat maxime si periculum imminet toti communitati nisi impleatur, debet enim minor pars obviare periculo & dampnis & promissum per communitatem exsolvere ad supplendum negligentiam majoris partis, quia eo casu jus universitatis est devolutum ad eos qui aliorum negligentiam supplent & ad hoc *alleg. tex. in l. sicut in fi. ff. quod cujusque universi: nomine & nõ. in c. si forte* 34 *LXIII. di.* nam universitas potest in uno solo residere ut *nõ. in c. gratum de postul. Prel.* Istum casum dicunt Adversarij contigisse in Concilio Basiliensi, quia totum Concilium tenebatur eligere locum quemcunque Grecorum gratum, majori ergo parte hoc negligente facere, licuit minori parti supplendo negligentiam majoris & solvere promissum factum per totum Concilium sed profecto nec iste casus verus est in se & jura allegata per eos illud non probant, & primo contra hunc casum allego *gloss. nõ in c. cum omnes. de consti.* que dicit, quod si aliqua ex necessitate sunt *o*) expedienda per universitatem, ut puta: alienationes & similia, tunc habet locum illa regula, quod sufficit major pars, sed cessante necessitate requiritur consensus omnium il-

 lius

n) tenuit pactum servare.

o) explicandæ per.

lius glo. theoricam sequuntur communiter ibi Doctores. & addunt duos alios casus in quibus sufficit dispositio majoris partis, videlicet: si utilitas Ecclesie suggerit vel pietas, pro primo facit *tex. in c. 1. de bis que fi. a. ma. part. cap.* pro secundo facit *c. fin. eod. tit.* & sic aperte sentiunt gloss. & Doctores, discrepante eorum nemine quod sive in agendis per universitatem immineat necessitas sive utilitas sive pietas requiritur ad minus major pars universitatis ad validitatem actus, cujus contrarium sentiunt adversarij sine aliqua lege, nam *illa l. sicut & c.* si forte & *gloss. in c. gratum* allegata per eos loquuntur, quando jus universitatis residet etiam in uno per mortem aliorum, vel quia forte alij negligunt venire ad universitatem que alias est legitime convocata, quia tunc faciunt se alienos. *juxta nō. in c. dilecti. de elec. & per Jo. An. in c. causis ej. tit. & facit quod nō. Inno. in c. 1. de major. & obed.* sed quod universitate congregata posset minor pars exsolvere seu adimplere contractum factum per universitatem invita majori parte, cum illud immineat collegio & non singulis, hoc non probant illa jura, nec alia, imo potius probant contrarium, quia jura communiter dicunt, quod in explicandis per universitatem requiritur saltem major pars etiam si utilitas vel necessitas ecclesie exigat ut probatur in *c. 1. de bis que fiunt a ma. part. cap.* & clarius X. *q. ij. boc jus.*

jus. ubi loquitur tex: de univerſitate obligata ex mutuo & tamen oportet quod concurrat judicium majoris partis ad exſolvendum debitum. Ad idem facit dictum *Inno. in preall. c. eam te. de reſcr.* ubi in precepto per ſuperiorem facto, quod non minus ligat, quam conventio facta per ipſam univerſitatem non valet minor pars illud implere, ſi mandatur electio vel aliquid aliud quod conſiſtat in jure, quia tunc videtur mandatum collegio ut collegio & pondero illam rationem *Inno.* nam ſi propter aliorum negligentiam totum jus collegij devolvitur ad minorem partem, non diceretur tunc minor pars facere ſed ipſum collegium & tamen negat Inno. hoc poſſe fieri per minorem partem. Item facit *quod nō. Bar. & gloſſ. in l.* 1. *ff. quod cujusque. & in l. IIII.* §. *condempnatum ff. de re judi.* ubi dicit: quodſi univerſitas aliqua eſt onerata debitis & non habet unde ſolvat, *p)* cogitur per ſuperiorem ſingulis imponere collectam, ut habeat, unde ſolvat. unde aperte ſentit, quod unus ſolus in defectum aliorum hoc facere non poſſit. preterea tenetur Concilium ex precepto divino ad reformationem Eccleſie. ergo unus ſolus alijs negligentibus poſſet ſtatuta ſuper reformatione edere, cujus contrarium innuit *c. ſane. LXV. di.* hec & multe alie abſurditates ſequerentur, ſi ca-

N 4 ſus

p) omiſſ. cogitur per ſuperiorem ſingulis imponere collectam, ut habeat, unde ſolvat. unde aperte ſentit, quod unus ſolus in defectum aliorum hoc facere non poſſit &c.

ſus preallegatus eſſet verus & facit illa ratio quam ſcilicet induxi, quod nunquam poteſtas majoris partis devolvitur ad minorem, niſi in caſibus ſpecialiter a jure expreſſius ut nō. gloſſ. & communiter Doctores approbant *in c. bone ij. de elec.* quia cum privatio poteſtatis ſit pena, nunquam habeat locum, niſi ſpecialiter exprimatur, que pene non excedunt caſum proprium. *de pe. di. 1. pene cum ſunt facit l. interpretatione ff. de poen.* & ſi hec vera ſit ſolutio ad predicta, eſt tamen & alia *q)* non minus vera, negatur enim quod major pars Concilij fuerit in aliqua negligentia, nam elegerat *Baſileam Avinionem* & in defectum *Sabaudiam*, & *Sabaudia* erat de locis expreſſe nominatis & concordatis Grecis & ſic ſatisfaciebat major pars promiſſioni facte per Concilium, ſuper falſo ergo ſe fundant adverſarij, cum eorum allegatio non ſit vera, neque in jure neque in facto. & hoc de IIII. caſu. Audivi alios nonnullos adjicientes alium caſum ſpecialem diverſa tamen ratione, dicebant enim quod ubicunque univerſitas concorditer aliquid ſtatuiſſet, non poterat illud tolli per majorem partem ſed oportet quod omnes concurrant nemine diſcrepante, Allegant *auct. de defen. civi. in fi.* ibi nullo reluctante &c. Item quia omnis res per quaſcunque cauſas naſcitur, per easdem diſſolvitur ut *in R. 1. de R. J. & in C. nihil tam naturale ff. eod. tit.* quare dicebant quod cum totum

q) eſt tamen alia minus vera.

totum Concilium consensisset in illam priorem cedulam, quod Avinionensibus non realiter solventibus infra mensem Concilium posset & teneretur alium locum eligere, non poterat Concilium nisi omnes pariter concordarent, ab illa communi ordinatione discedere, sed profecto motivum istud duplici ratione tollitur, primo, quia non est verum in facto; cum Cardinalis sancti *Petri* & Dominus *Julianus* Præsidens non consenserint in illam cedulam, ut supra dictum fuit in narratione casus. secundo, hoc motivum deficit in jure, nam *authent. de defen. civi.* per istos allegata ponit casum specialem, nec loquitur in casu nostro ut notanter dicit, *Bart. in dict. l. omnes populi ff. de justi. & jure.* nam ibi non dicitur quod omnes prius consenserint sed loquitur cum civitas ultra biennium vult continuare defensionem civitatis, tunc enim in odium continuationis exigitur, quod omnes de universitate consentiant, nemine discrepante, unde *Cy. in dictam l. consuetudinis C. que sit lon. consue.* dicebat, quod loquitur, quando statutum sit contra legem, quia lex prohibet aliquem defensorem continuare ultra biennium, sed ut predixi, sive sit statutum contra legem, sive preter legem, valet, si fit a majori parte & in dicta auct. ponitur casus specialis, ut tollatur materia continuandi defensorem ultra biennium & nō. *Bar. in dictam l. omnes populi.* & idem dicendum est

ad alia jura, ſique ſunt que requirant conſenſum omnium, ut ponant caſus ſpeciales, nullibi enim generaliter cautum reperitur, ut cum omnes conſenſerint in aliquo actu debeant omnes pariter conſentire in faciendo contrarium, *r*) quomodo generaliter utriusque juris cenſura habet, ut factum a majori & ſaniori parte univerſitatis cenſeatur a tota univerſitate factum ut in dicta *l. aliud in § refertur ff. de re judi.* & alijs juribus ſuperius allegatis, & quod hec regula debeat habere locum indifferenter etiamſi in diſpoſitione priori contraria omnes unanimiter conſenſerint. allego primo *c.* 1. *de his que fiunt a ma. p. cap.* in triplici loco, nam primo ibi dicitur, quod in cunctis Eccleſijs, quod pluribus & ſanioribus fratribus viſum fuerit, incunctanter debet obſervari, unde pondero illud verbum incunctanter. i. ſine percunctatione, ſine diſtinctione, ergo non debet diſtingui, utrum prius omnes in contrarium conſenſerint vel non, eſſet enim violare illum textum, quia non ſolum generaliter loquitur, ſed etiam apponit illud verbum incunctanter, ſolum ergo debet inſpici an minor pars habeat juſtam cauſam contradicendi alijs, ut ibi dicitur *in v. quo circa* ſecundo hoc probat *tex. in c. quo circa*, ubi dicitur, quod niſi a paucioribus aliquid rationabile objectum fuerit *s*) & oſtenſum, appellatione remota, pre-

r) quin imo loco: quomodo.
s) omiſſ. & oſtenſum.

prevaleat ſemper & ſuum conſequatur effectum quod a majori & ſaniori parte Capituli fuerit conſtitutum. pondero enim illa verba: *prevaleat ſemper &c.* cum enim dicat ſemper, ridiculum eſt addere ad tex. niſi primo omnes in contrarium conſenſiſſent, ſciviſſet enim hoc dicere legislator, ſi voluiſſet, ut in ſimili dicitur in *c. ad audientiam de Deci. & not. Bart. in l.* 1. *ff. de teſt. ubi reprehendit gloſſ. qua ibi addebat ad tex.* & qui omnia dicit nihil excludit. *C. XIX. di. ſi Romanorum & in c. ſolite. de Ma. & Obed.* Tertio adhuc clarius probat ille idem tex. in eo quod ſubjicit hec verba: nec conſtitutionem noſtram impediat, ſi forte aliquis ad conſervandam Eccleſie ſue conſuetudinem ſe juramento dicat aſtrictum, non enim juramenta ſed potius perjuria ſunt cenſenda que contra *t*) utilitatem Eccleſiaſticam & ſanctorum Patrum veniunt inſtituta. Ecce ergo ibi caſus clariſſimus contra iſtorum aſſertionem, nam ibi canonici volebant diſponere contra antiquam conſuetudinem in quam non ſolum omnes & ſinguli conſenſerant, ſed etiam ad illius obſervantiam ſe juramento obligaverant & nihilominus ibi dicitur, quod in contraria diſpoſitione ſtandum eſt judicio majoris partis, ex quo hoc ſuggerat neceſſitas vel utilitas Eccleſie. Item ut dicit *Bar. in dictam l. omnes populi*, valet majoris partis judicium etiam contra legem que

t) contra auctoritatem.

que cum tanta maturitate & procerum consensu est condita *ut l. humanum & l. si. C. de legibus.* multo fortius debebat valere in casu nostro in quo contraria dispositio non erat fulcita lege nec firmata juramento & si diceremus contrarium, sequeretur magna absurditas; Cum enim experientia docente expediat quandoque mutare legem, *ut cap. non debet de consangu. & affin.* periculosum esset dicere, quod unius contradictio posset impedire mutationem legis, ex eo quia omnes unanimiter consenserant in illam legem.

Addo ad predictorum confirmationem hanc rationem. Idem debet operari fictio in casu ficto, quod veritas in casu vero ut *nō. Bar. in l. si is qui pro emptore ff. de usu.* & facit *c. litteras. de tempo. Ordi.* sed utriusque juris censura declarat seu fingit factum a majori parte censendum, ac si esset ab omnibus factum ut in dicto *c. 1. & in dicta l. aliud §. refertur.* ergo idem dicendum, cum major pars consentit valet, ac si omnes pariter consensissent. nec obstat, quod dicatur, quod in illa dispositione contra cedulam non imminebat necessitas vel utilitas *u)* Ecclesie aut sacri Concilij, quo casu debet intercedere omnium consensus nec sufficit judicium majoris partis, ut *nō. glo. & Im o. in dicto c. cum omnes* & supra; etiam dixi. nam presupposito, quod illa

u) utilitas ecclesiæ aut sacri Concilij.

illa theorica esset vera quod x) in imminente necessitate, utilitate vel pietate requiritur consensus omnium de universitate, quam tamen theoricam in illa parte nonnulli improbant, cum jura indifferenter dicant, valere, quod facit major pars, dicendum tamen, quod in hoc facto de quo agitur magna imminebat necessitas & utilitas Ecclesie universalis, quia cum omnia parata forent stante nominatione y) *Avinionis* & *Sabaudie*, tam pecunie, quam galee & oratores sacri Concilij tunc ad Greciam ituri erant ibidem parati & non habebant necesse nisi intrare Galeas, ingens & notorium erat dampnum & prejudicium Ecclesie, si de novo debuisset locus eligi & pecunia queri & omnia de novo parari. ad predicta etiam optime facit *c. fi. de his que fi. a ma. p. cap.* ubi valet dispositio majoris partis etiam in his que competunt singulis Canonicis z) in re tamen Ecclesie, videlicet ut quilibet Canonicorum teneatur aliquid de redditibus suis ad fabricam Ecclesie conferre & tamen communi consensu fuerant per prius prebende singulariter singulis & ad eorum usum distribute. fortius ergo debuit valere judicium majoris partis in casu nostro ubi non agebatur de jure singulis competenti, sed de facto ipsius Ecclesie Universalis. ad idem facit *nō. per Doct. in c. cum dile-*

x) non imminente.

y) nominatione Basileæ Avinionis &c.

z) canonicis, jure tamen &c.

dilecti. de elec. ubi dicunt, quod licet omnes canonici communi consensu terminum prefixerunt ad electionem celebrandam, nihilominus possunt Canonici seu major pars Capituli expresse seu tacite illum terminum revocare alium terminum eligendo seu prefigendo, non obstante minoris partis dissensu, nec *a*) ullum periculum imminebat hoc casu minori parti Concilij, quia potestas eligendi alium locum non devoluebatur ad *b*) alium. Item quia electio fuit facta per Concilium juxta concordata cum Grecis & hoc quo ad motiva adversariorum, quatenus valebant violare illam regulam communem; quod fit a majori parte &c.

Sed allegare potuissent verba illius cedule, in qua dicebatur quod Avinionensibus non realiter solventibus infra mensem Concilium posset & tenetur alium locum eligere, ponderandum est enim verbum: tenetur: quod importat necessitatem ut est *tex. in Cle. exivi. in ℣. Item ordo de Verb. sign.* & maxime hoc verum, quando verbum: tenetur, sequitur verbum: *posset. ar. in c. abbate. de App.* si ergo Concilium ex necessitate tenebatur alium locum eligere, non potuit perdurare in prima electione, ergo minor pars tanquam necessitata vigore cedule potuit & debuit eligere alium locum cum necessitas legi non sub-

a) nec illud.

b) ad illum.

ſubjiciatur *in c. quanto. de Conſuet. l.* I. *C. de oper. liber* ſed his minime obſtantibus, contraria ſententia veriſſima & indubitata exiſtit pluribus urgentibus rationibus. & prima ratio ſit hec: Nemo poteſt ſibi legem imponere a qua ſibi reſilire non liceat, ex quo cum alio non contraxit, nec alter alteri ſe ipſum obligavit. *tex eſt in l. ſi quis in principio. ff. de Legatis III.* ſive ſit univerſitas ſtatutum edendo ſive princeps legem condendo, ſive ſingularis perſona aliter diſponendo. pro Univerſitate adduco *tex valde nō* qui videtur queſtionem noſtram radicitus terminare, videlicet *c. in noſtram. de injur. & damp. dat.* ibi enim ſecundum intellectum Inno quem ſequuntur communiter omnes Doctores, probatur, quod licet aliqua univerſitas per ſtatutum ſuum in favorem ſingulorum ſe obligat ad ea que naturaliter obligata non erat, poteſt nihilominus ſe per contrarium ſtatutum liberare & primum ſtatutum in totum vel in partem tollere; Cives enim illi *c*) Brixienſes gravia dampna paſſi fuerunt & graves expenſas fecerant ob diſcordiam, *d*) que tunc viguit inter milites & Burgenſes, ad quam ſedandam commune ſuum ſtatutum fecit ſe ad illa dampna & expenſas reſarcienda, ſed videns poſtea magnum onus & grande prejudicium ex hoc communitati ipſi imminere,

c) Cives enim Baſileenſes.
d) ob diſcordiam communitatis.

minere, ſtatuit poſtea contrarium *e)* ut a communitate dampna ipſa peti non poſſent, & hujusmodi contrarium ſtatutum valuit ſecundum Innocentium, quia commune ipſum non erat naturaliter ad ipſa dampna reſarcienda obligatum, unde ſicut per ſtatutum potuit ſe ad illam obligationem inducere ita & per ſtatutum contrarium potuit illam obligationem ſolvere & tollere, quia omnis res per quascunque cauſas naſcitur, per easdem & diſſolvitur ut in *reg.* 1. *de reg. jur.* & lex civilis dicit, quod nihil tam naturale quam quod unumquodque ſolvatur eo vinculo, quo ligatum eſt. ut in *l. nihil tam naturale ff. de R. J.* & ſic ſingulariter probatur ibidem, quod licet primum ſtatutum tenderet in nonnullorum favorem de univerſitate, ex quo tamen cum illis non contraxit, nec proceſſit aliqua obligatio naturalis, potuit nihilominus univerſitas poſtmodum *f)* contrarium ſtatuere etiam ſine illorum conſenſu in quorum favorem prima diſpoſitio emanaverat, fortius ergo idem in caſu noſtro dicendum eſt, in quo nulla obligatio preceſſerat ad diſponendum contenta in illa cedula, nec ipſum Concilium illam edendo cum aliquo contraxit nec in favorem aliquorum fecit niſi ipſius duntaxat ſacri Concilij ut citius illa negotia expedirentur & preſuppoſi-

e) omiſſ. ut a communitate damna ipſa peti non poſſent, & hujusmodi &c.

f) omiſſ. contrarium.

poſito quod contemplatione quorundam de concilio hoc factum fuerit, qui ſe illi electioni opponebant, ut ab aliquibus aſſeritur, nihilominus idem eſt omnino dicendum, ex quo Concilium cum illis ſingulis non contraxit, ſed ſimpliciter ita per ſuam proviſionem diſpoſuit; quanquam enim ſingulares de Concilio inter ſe *g*) ſuper illius loci nominatione disceptarent & pro bono concordie in illa cedula convenirent, nihil tamen cum ipſo ſacro Concilio per viam pacti aut conventionis ſeu obligationis actum eſt, ſed ipſum ſacrum Concilium ſua ſponte per ſe diſponens & cum nullo contrahens ita diſpoſuit, nam aliud univerſitas, aliud ſinguli de univerſitate. nam factum ſingulorum non attribuitur univerſitati, etiamſi omnes de univerſitate convenirent ſimul, ex quo non ſunt collegialiter more ſolito congregati nec collegialiter diſponunt ut *nō. per gloſſ. & Doct. in l. ſicut ff. quodcunque.* & plenius per *Bar. in l. aut facta ff. de pe. & per Jo. An. in c. feliciter de pe. li. VI. facit lex ſemper. ff. quod vi aut clam & c. liberti. XII. q. ij* & quod plus eſt non putantur illi ſinguli pretendere in illo ſpeciale in-

g) omiſſ. hoc factum fuerit, qui ſe illi electioni opponebant, ut ab aliquibus aſſeritur, nihilominus idem eſt omnino dicendum, ex quo Concilium cum illis ſingulis non contraxit, ſed ſimpliciter ita per ſuam proviſionem diſpoſuit: quanquam enim ſingulares de Concilio inter ſe &c.

intereſſe, quia negotium erat univerſalis Eccleſie & hoc quoad univerſitatem, ut non poſſit ſibi legem per ſuum ſtatutum facere, a qua non licet reſilire *b*) & propter dicta bene facit, quod *nō. Cy. in l. cunctos populos C. de ſumm. Trin. & Bar. poſt, eum in l. omnes populi ff. de juſti. & jure* & latius per *Bal. in l. humanum C. de legibus*, ubi communiter Doctores: quod licet ſtatutum precedens det certam formam in agendis in futurum, nihilominus valet ſequens ſtatutum forma illa non ſervata ſi appareat de contraria mente ſtatuentium; Quin imo amplius dicit *Bal. in preallegata l. humanum.* quod aut diſpoſitio precedens habet verba derogatoria poteſtatis & non valet, quia cum poteſtas ſit juris puri, nemo poteſt a ſe illam abdicare, imo nec pena in contrarium ſtatuta valeret. *ar. in l. ſejus & Augerius ff. fal. & fa. quod nō. glo. in regula. acceſſorium de R. J. l. VI. & in l. pacta que contra C. de pactis.* quod eſt notandum. unde ſi etiam fuiſſet dictum in illa cedula expreſſe, quod Concilium non poſſet perſeverare in prima electione, adhuc potuiſſet contrarium facere ratione predicta; quia non habet Concilium a ſe poteſtatem abdicare ut in *l. legatus ff. de off. preſi. ad idem tex. in l. plt ff. de arbi.* ubi dicitur, quod nemo poteſt ſibi imperare vel ſe prohibere; idem vero ſtatutum precedens eſt derogatorium

b) plurimæ lineæ omiſſæ ſcilicet: a Verbis: *& propter dicta bene facit &c.* usque ad illa: *ad idem ut pradixi &c.*

rium forme vel voluntatis, ex quo apparet de contraria voluntate, & dicendum plenius ut *ibi nō.*

Ad idem, ut predixi, eſt videre in Principe, cujus vice fungitur ſacrum Concilium, probatur in *c. fi. juncta gloſſ. de reſcr. l. VI.* ubi etiam videtur caſus de hac queſtione, nam Papa ibi revocans Indulgentias ſuper fructibus in abſentia percipiendis conceſſas, ſubmiſit hec verba & earum conceſſionem noſtris volumus exulare temporibus & quod nobis licere non patimur, noſtris ſucceſſoribus judicamus. per que verba viſus eſt Papa velle a ſe omnem poteſtatem tales indulgentias concedendi abdicare & tamen gloſſa ibi querens: quid ſi verbis predictis non obſtantibus tales vel conſimiles indulgentias idemmet Papa vel ſucceſſor de novo concederet? reſpondit, talem conceſſionem valere; reddens pro ratione, quia non potuit ſibi legem imponere, a qua ſibi non liceret recedere. *preallег l ſi quis & l cum duobus in §. reſpondit ff pro ſocio.* & quia primam conſtitutionem poteſt princeps tollere per ſecundam, licet de illa mentionem non faciat ut *in c. X. de conſtit. li. VI.* reſpectu autem ſucceſſoris allegat, quia non potuit ſuo ſucceſſori legem imponere, quia par in parem non habet imperium *in c. Innotuit de elect. & in l. ille a quo §. tempeſtivum ff. ad Trebel.* Idem ergo & fortius

tius

tius dicendum eſt in ſacro Concilio Generali totam eccleſiam repreſentante, cui omnis lex humana in fidei materia, *i*) extirpatione ſchiſmatis & morum reformatione & ad illa pertinentibus juſtiſſime eſt ſubjecta, ut plenius dicetur in ſecundo dubio, ut per illa generalia verba ex ſe ipſo prolata in illa cedula non potuerit ſibi neceſſitatem & legem imponere a qua ſibi non liceret recedere, preſertim equitate ſuggerente, ſicut in caſu noſtro ſupervenit. nam ut dictum eſt, maxime in narratione caſus: Illi cives Avinionenſes ſolum pro eorum cautela petebant ut loca nominata & quedam alia parva decretarentur & exſolverant per prius VI millia Ducatorum & Capitaneum contentaverunt de XXX millibus & VIIIc Ducatis & de reſidua pecunia fecerant cautos oratores Concilij in eventum illius decretationis. nonne iniquum fuiſſet pro tam levi dilatione ex juſta cauſa facta ad aliam procedere electionem, preſertim cum oratores ſacri Concilij eis prius ante confectionem illius cedule promiſiſſent pro eorum cautela, quod illa decretata poſtulata procederent. nam ut alibi dicit gloſſa juncto tex. iniquum eſt non rumpere regulam ubi equitas ſuggerit ut *in auct. ut matres debit. aut credi.* quin imo ſi bene conjecturetur intentio ſacri Concilij in confectione illius cedule, non fuit alia niſi ut libe-

i) materiæ.

beraret se ab illa nominatione locorum casu quo Avinionenses irent per subterfugia in exburlatione pecuniarum, sed allegantes justam causam non dicuntur subterfugere aut differre ut est *tex. juncta gloss. in c. quamvis de elect. li. VI. vo. distulit.* & hoc quoad *k*) Principem.

Idem ut predixi in privato dicendum est, ut non possit sibi legem imponere a qua non liceat recedere & aliud penitus agere ut probatur in dicta *l. si quis. in principio ff. de leg. III.* ubi hec regula clarissime per juris consultum ponitur & est fundata super ratione naturali, quia nihil tam naturale ut unum quodque solvatur eo vinculo, quo ligatum est, ut in *dicta l. nihil & in dicta l. omnis res &c. de R. J. ad idem tex. in l. si cum Connelio ff. de solu.* ubi patet, quod si tibi mandavi, vel tecum quod plus est, pactum feci, ut rem meam in certum eventum traderes Sempronio, possum, antequam tradas, penitere & mandare ut mihi & non illi tradas, quin imo nec tu debes illi tradere si ex aliquibus conjecturis potuisti deprehendere voluntatem meam esse visibiliter *l*) mutatam. & idem videtur etiam si cum priori voluntate concurrat juramentum ut *nō. sentit. Inno in c. dilecto. de preben.* ubi dicit, quod si quis juravit non vendere libros, seu alium contractum

O 3 fa-

k) quoad principium.

l) verosimiliter.

facere, si tamen postea contra juramentum contrahit, tenet contractus, licet ipse sit perjurus, quia non potuit etiam juramento se ipsum obligare, quo minus teneat actus in contrarium factus. idem dixit *Jo. An.* eadem ratione in *regula quod semel de R. J. li. VI.* in questione, in eo, qui juravit non mutare testamentum a se conditum dicit enim, quod si mutaverit, tenet secundum testamentum, licet ipse sit perjurus, quin imo in hoc casu amplius dixit *Bar. in l. stipulatio hoc modo concepta ff de Ver Ob.* & in *dicta l. si quis. in prin ff. de Leg III.* quod talis contraveniendo non est perjurus & nihilominus tenet secundum testamentum, quia secundum *Cyn.* tale juramentum fuit contra bonos mores, per quod voluit sibi restringere *m)* validitatem supremi judicij & saltem idem quoad actus validitatem tenere videtur, *Gloss. in c. ultimo voluntas XIIII. q. II.* movetur illa Generali ratione, quia nemo potest sibi legem imponere ut non liceat sibi recedere a priori voluntate ut in dicta *l. si quis in pr.* & quia libertatem supremi judicij nemo potest sibi constringere ut in *dicta l. cum duobus in* §. *idem respondit ff pro socio.* & hec de prima ratione multifarie corroborata.

Secunda ratio contra dictum parvum decretum est, quia cum Concilium non potuit sibi ipsi necessitatis legem imponere, ut supra in pre-

m) voluntatem & libertatem.

precedenti ratione plene ſatis probatum exſtitit, illud verbum: tenetur, in dicta cedula poſitum non debet importare neceſſitatem ſed honeſtatem. nam ubicunque verbum ex proprio ſignificato neceſſitativum apponitur in materia neceſſitatem non importante aut importare non valente, tunc verbum illud non neceſſitatem ſed honeſtatem importat. ad hoc *glo. nō. de Verbo: debet in Cle. attendentes. de ſta. regu. & per Bar. in l. creditores C. de p'g. & eſt tex. melior quam alibi in certa glo. fi. in c.* I *de deſpon. impu. ubi tex. ultimum verbum: debet*, quod eſt neceſſitativum regulariter. ut nō in juribus proxime allegatis, addit Verbum omnino, &nihilo minus, ſi importaret neceſſitatem, ſequeretur inconveniens ſeu abſurditas vel diſpoſitio contra legem; exponitur ibi illud verbum: *debet*, in debito honeſtatis. ad idem *tex. juncta gloſſ. XI. q. III. in rogo*, ubi exponitur, rogo, id eſt precipio propter materiam ſubjectam que eſt neceſſitativa. ita e contra ad idem *tex. juncta gloſſ. in c. humanum genus* I. *di.* ita punctualiter & fortius dicendum eſt in caſu noſtro, ſi volumus quod illud verbum, teneatur, aliquid operetur. importare enim non poteſt neceſſitatem rationibus in precedenti caſu conſcriptis. Item ſine veritatis prejudicio preſuppoſito quod importaret hoc caſu neceſſitatem, attamen non ſequitur, quod minor pars Concilij poſſit adimplere invita majori

 parte,

parte, quod toti Concilio incumbebat, quia ut ſupra dictum fuit, nunquam poteſtas majoris partis devolvitur ad minorem, niſi in caſibus in jure expreſſis. ut *nō. in dicto c. bone ij. de elec.*

Tertia ratio principalis eſt, quia illa cedula fuit contra omnem honeſtatem & libertatem ſacri Concilij extorta, quaſi ad importunitatem quorundam ſingularium, qui Avinionenſibus amplius non exſpectatis ad alterius loci nominationem procedere *n*) volebant, cum enim ſtatuta Concilij Spiritus ſancti inſtinctu agi preſumantur ut in *c. ſi ille. & c. ſi quis diaconus. Li di. & c. violatores XXV. q. III fa. c. quo jure. VIII. di. & c nemo XVI. q. III.* & ubi ſpiritus Dei, ibi debet eſſe ſumma libertas. ut *in c. due* ſunt inquit leges *XVIIII q. ij.* quomodo potuit obligari Concilium preſertim in factis pertinentibus ad fidem, ut teneatur, quid certum in futurum facere, cum nulla lex humana legi ſpiritus prejudicare poteſt. dicto *c. due ſunt* nam ſpiritus ubi vult & quando vult, ſpirat, & ei reſiſtere conſulte nemo poteſt. ſi enim non valet pactum, per quod tollitur libertas teſtandi ſeu ſupremi judicij, cum ſit contra bonos mores. dicta *l. ſtipulatio hoc modo concepta ff. de Verb. Ob.* & dicta *l. cum duobus §. idem reſpondit ff. pro. ſocio.* etiamſi juramento firmatum

n) valebant.

tum fuerit, ut ſupra dictum extitit, quanto fortius non debet valere, quod ſit contra libertatem Concilij imo Spiritus ſancti. ad hoc *tex. valde nō. in dicto c. due ſunt.* ubi inter cetera ad propoſitum belliſſime dicitur, quod qui a lege privata ducitur, nulla ratione exigit ut a lege publica ducatur ſive conſtringatur, dignior eſt enim lex privata quam publica. Spiritus quidem Dei lex eſt & que ſpiritu Dei aguntur lege Dei ducuntur & ſubjicit ibi tex. hec verba, & quis eſt qui Spiritui ſancto poſſit digne reſiſtere, quisquis ergo hoc ſpiritu ducitur etiam Epiſcopo ſuo contradicente eat liber noſtra auctoritate. juſto enim lex non imponitur, ſed ubi ſpiritus Dei, ibi eſt libertas, & ſi ſpiritu Dei ducimini non eſtis ſub lege *o*) heo ille text, ſatis ac ſatis nō. dignus ad propoſitum, que omnino neceſſitatem illius cedule per adverſarios allegatam confundit. ad quod facit id quod de *Balaam* legitur *Num. XXIIII.* & *XVIII.* nam licet juſſu Regis & cum ſuo propoſito iret ad maledicendum populo Dei, non maledixit ſed potius benedixit; inquiens a Rege interrogatus, quare hoc feciſſet, quod non potuit aliud facere, quam quod tunc Dominus inſpiravit, ſubjiciens, quod ſi Rex daret domum etiam auro & argento plenam, non poſſem aliud face-

O 5

o) omiſſ. ab illis verbis: *hec ille tex.* usque: *ad quod facit &c.*

facere quam quod Deus inſpirat & jubet. & facit quod habetur *ij. q. VII.* §. cum *Balaam.*

Quarta ratio, quia regulariter in obligatione ex partium conventione quis ad factum ipſum preciſe compelli non poteſt, ſed ſuccedit obligatio ad intereſſe: ſecundum *Opin. & nō.* & legitur plene maxime per *Bar. in l. ſtipulationes non. ff. de Verb. Ob. & in l. ſi quis ab alio ff. de re judi.* cum ergo in caſu noſtro vigore illius cedule etiamſi Concilium cum aliquo contraxiſſet, non poterat preciſe compelli ipſum Concilium ad electionem alterius loci, quoniam ad obligationem facti ſuccedebat duntaxat obligatio ad intereſſe, ſi quod erat, ergo non poterat minor pars Concilij cauſari ad ſe eſſe devolutam poteſtatem eligendi ex majoris partis neglectu, cum Concilium ad hoc preciſe non tenetur & fortius hoc dicendum in caſu noſtro, in quo Concilium cum nemine contraxit, ſed per ſe ipſum illud ſtatuit & permaxime hoc dicendum in materia noſtra. indignum eſt enim dicere, quod Concilium Generale univerſalem Eccleſiam repreſentans preciſe cogi poſſit ad faciendum hoc vel illud, cum in ſuis ſtatutis ducatur ſpiritu Dei & que ſpiritu Dei aguntur, non ſunt ſub lege, ſpiritus enim Dei alligari non poteſt nec impediri, propoſitum divinitus inſpiratum. ut *c. licet de regu. dicto, c. due ſunt XIX. q. ij.*

Quinta

Quinta ratio est, quia cum in illa cedula diceretur, quod lapso illo termino unius mensis ad exbursandam pecuniam per Avinionenses prefixo possit & teneretur Concilium alium locum eligere &c. debebat illud verificari in toto Concilio vel in duabus partibus in quibus univertitatis virtus consistit. *juxta nō. per Inno. in c. III. de no. op. nunt.* & per *Bar. in l. nulli & l. plane ff quod cujusque.* cum enim illa verba continerent non quid facti sed juris scilicet de alio loco per Concilium eligendo, non poterat unus vel duo seu plures minorem partem Concilij facientes majori parte contra dicente illud adimplere ut *nō.* ponitur *per Inno. in c. eam te de rescrip.* ubi dicit, quodsi mandantur capitulo ea que sunt juris puta ut aliquem eligat in Canonicum vel prebendam alicui conferat, non potest unus vel duo contradicente capitulo mandatum adimplere, *p*) quia videtur mandatum Capitulo ut Capitulo & non ut singulis, secus si mandantur Capitulo ea que sunt facti, ut puta, ut aliquem provisum per Papam admittant in Canonicum, vel aliquem in possessionem recipiant, tunc enim posset quilibet adimplere etiam contradicente Capitulo vel majori parti, quia videtur mandatum Capitulo ut singulis, & idem videtur sentire ipsemet *Inno. in c dilecto ij. de preben.* ita in proposito nostro punctualiter & fortius est dicendum

p) omiss. quia videtur mandatum capitulo ut capitulo &c.

dum, cum enim fuerit dictum quod Avinionensibus in termino prefixo non satisfacientibus Concilium posset & teneretur alium locum eligere, reservatio fuit facta concilio ut concilio, non ergo contradicente Concilio seu majori parte licuit minori parti alium locum eligere, cum Concilium per duas partes representatum censuit persistendum in priori electione supplendo omnem defectum &c. & de novo decretando solempniter illa loca prius nominata. nec obstat, si dicatur, quod ex quo major pars eligere noluit juxta dispositionem cedule licuit minori parti etiam uni de novo eligere quia ex neglectu majoris partis totum jus in hac parte devolvebatur ad minorem partem. Certe hec ratio nihil valet, quia ut supra dixi, non est iste casus in quo privatur major pars, cum non fiat devolutio nisi in casibus in jure expressis. Item & fortius Concilium universale tanquam universalem Ecclesiam representans & habens supremam potestatem non subjicitur alicui legi humane. ar. in l. princeps. ff. de legibus & presertim ubi per legem humanam apponitur aliqua pena, cum Concilium non possit neque debeat verbis generalibus legis humani comprehendi. factum quod de Cardinalibus *nō. per Doct. in c. unico. de scisma. li. VI.* ubi dicunt Doctores, quod sub verbis generalibus penam continentibus non comprehenditur Cardinales, quia non est verisimile quod Papa voluit Cardinales comprehen-

tendere qui ſunt pars ſui Corporis, niſi ſpecialiter hoc expreſſerit & fortius hoc dicendum eſt, quoad Concilium Generale, precipue cum in pertinentibus ad fidem & reformationem Eccleſie &c. Concilium ſit ſupra Papam; nullibi autem in jure divino vel humano cautum expreſſe reperitur, quod Concilium aut major pars ipſum repreſentans privetur poteſtate diſponendi & quod poteſtas devolvatur ad alios vel minorem partem Concilij & preſertim hoc dicendum, quia facta Conciliaria ſpiritu Dei diriguntur, cum Deus ipſe dicatur in medio conſiſtere juxta illud Iſaie: exulta & lauda habitatio Syon, quia magnus in medio tui ſanctus Iſrael & ubi eſt major pars, ibi preſumitur eſſe eccleſia. *LVI. di. Apoſtolica juncta gloſſ* hinc eſt quod in Concilio Niceno in quo Arius fuit condempnatus de hereſi, licet cum eo ſenſerint q) XVII. epiſcopi in Concilio exiſtentes, attamen plurimorum ſententia ex Spiritu ſancto judicatus extitit. ad hoc *c. ſicut XV. di.* & ipſemet Chriſtus Gubernator navis Eccleſie dixit: & ego vobiſcum ſum usque ad conſummationem ſeculi. & alibi dixit: Spiritus ſanctus docebit vos omnem veritatem. & ut ſepius dictum fuit, negatur majorem partem in aliquo fuiſſe neglectu, cum Avinionenſes habuerint nullam cauſam petendi iſtam decretationem, precipue cum per Oratores Con-

q) VIII.

Concilij illa eis fuisset permissa ante exbursationem pecunie pro eorum quadam cautione, ut dixi in narratione casus.

Sexta ratio, quod alius locus per minorem partem eligi non poterat, est, quia cum illa loci electio sacro Concilio competeret, non proprio jure sed vi compactatorum cum Grecis illa facultas locum unum de certis tunc nominatis eligendi, intelligi debuit de prima electione & non de ulteriori *Ar. in l. boves in §. hoc sermone ff. de V. S. & in l. hec conditio ff. de condi & de verb. prob.* quod si aliquid relinquitur Titio si nuptias contraxerit, intelligitur de primis nuptijs & optime *fa. quod notat Bar. in l. 1. ff. ad l. jul.* si alicui datur facultas libere eundi ad certum locum & redeundi, an intelligatur de primo accessu tantum, an quod possit ire & redire quandocunque voluerit, & determinat, quodsi indeterminate est facta concessio & ex alijs conjecturis non appareat de alia voluntate, intelligi debet de primo accessu. ad idem *fac. quod notat Jo. An. in c. pro illorum de preb. & in c. si cui. eo. tit. li. VI. de vi* & tempore durature illius, ponas talem in possessionem & defendas inductum ut exspiret potestas, si missus in possessionem aliquamdiu possidet, licet postea turbetur. ad idem quod *le & no. in c. non potest. de preben. li. VI. & in l. eum qui calendis qui ff. de Verb. Obl. & quod no. Bar. in l. absenti ff.*

ff. de dona. & c. si tibi absenti. de preben. li. VI. quod est notandum.

Septima ratio, quod ex quo sacrum Concilium Basiliense elegit *Basileam Avinionem* & *Sabcudiam*, cum conditione supra scripta pro futuro oecumenico Concilio & electio fuit isti civitati nuntiata r) & per ipsam acceptata & ad exbursationem aliquarum pecuniarum per ipsam processum, ac ad multa non sine magno interesse se paraverit, non potuit saltem legitime Concilium Basiliense etiam totam electionem illam revocare seu ipsos Avinionenses infra Augustum terminum sine aliqua cautione ad solutionem tantarum pecuniarum constringere, presertim, ut predixi, Oratores Concilij per prius eis promiserant quod decretatio fieret ante exbursationem totalis pecunie numerande; fuit enim eis ex tali electione presertim cum res non esset integra, jus quesitum in intimatione eis facta, ut in simili *nō Bar. in preall. l. absenti ff. de donat.* ubi dicit, quodsi aliqua communitas elegit aliquem in Capitaneum vel potestatem, non potest post intimatam & acceptatam electionem penitere. & fac. quod *le. & nō. in c. 1. de Concess. preben. li. VI. & in l. si pecuniam ff. de condict. ob causam.*

Octava ratio est, quomodo in compactatis cum Grecis actum exstitit ut Galee cum gentibus

r) nec per ipsam.

tibus & pecunijs certo tempore ad Conſtantinopolim mitterentur, quod in tempore compactato factum non extitit, unde & ſi fortaſſis potuiſſent Greci dicere, Concilium etiam poſt tempus remanſiſſe obligatum, quia ad duo videbatur tacite obligatum, admittendum ſcilicet & ad certum tempus mittendum. *ar. in c. cum dilecti. de dc. & contum. & in l. celſus ff. de Arbi.* attamen ex quo Greci ipſi hac allegatione non fuerunt uſi, quin imo voluerunt habere compactata pro diſſolutis, ſcribentes ex Conſtantinopoli ad ſacrum Concilium, quodſi Concilium adimpleſſet omnia promiſſa in tempore, quod & ipſi adimplerent ea, que promiſerunt, ſed ex quo in tempore compactato non fuerunt promiſſa adimpleta, non tebebantur venire, clare patet quod ipſi non poterant amplius ſuper compactatis ſe fundare, cum enim obligans ſe ad certum quid certo tempore faciendum vult recedere ab obligatione, adverſario in tempore non adimplente, legitime poteſt & diſſoluta remanet utriſque obligatio ut in *c. ſicut. de ſpon. tex.* & *gloſſ. in c. pervenit. ij. de jur. jur. & fac. regula: fruſtra, de R. J. li. VI. & l. cum proponas. C. de pac. ff. pro ſocio. l. ſi convenit.* ex quo ergo ſemel illa obligatio fuit extincta; non potuit ſine novo utriusque partis conſenſu reviviſcere ut in *c. quer. de conſ. di IIII. & XXIIII. q. IIII ſi illic & in l. quomodo cum res §. arcam ff. de ſolu.* & per hoc ceſſat objectio, ſi qua forte fie-

ret de alia littera per Imperatorem eorundem Grecorum ad Basiliense Concilium conscripta ex civitate Venetiarum, in qua inter cetera dicebatur, quod ad civitatem Ferrariensem properabant pro executione decreti in sacro Basiliensi Concilio promulgati &c. & sic vigore illius parvi & pravi decreti; hec enim littera ad ambitionem & suggestionem adversariorum conscripta nullius est firmitatis, quia cum per priorem litteram in Constantinopoli scriptam recesserint a compactatis prætendentes causam quia promissa non fuerunt tempore debito adimpleta, non potuerunt postmodum sine novo utriusque partis consensu priori obligationi inniti jam ex eorum facto extincte. ex his infertur quod presupposito & nullo modo concesso, quod illud parvum decretum valuisset pro tunc, attamen ipsi Greci dum adhuc essent in Constantinopoli ab illis compactatis recesserunt, non debuit sacrum Concilium Basiliense ad alium locum se transferre, quia inter cetera in compactatis continebatur, quod Concilium Basiliense medio tempore debebat Basilee remanere, donec Greci applicuissent ad ultimum portum Italie, sed antequam applicuissent dissoluta erat omnis obligatio, ut patet ex supra dictis. ergo vigore decreti parvi, quod erat fundatum super compactatis non potuit nec debuit Concilium Basiliense inde transferri, nil ergo obstat, quo minus Basileæ ad huc consistat Concilium

consideratione illius parvi decreti & hec est verissima consideratio.

Nona ratio, quia in Ferraria erectum fuit illud Conciliabulum non vigore illius decreti, quia longe antequam illius dispositio verificari potuisset, olim *Eugenius* Concilium Basiliense quantum in se fuit, dissolvit & conciliabulum in Ferraria instituit & ex ipsius auctoritate seu ex illa institutione illud Conciliabulum initium habuit, nam ipse quondam Eugenius longe ante Grecorum adventum per sacrum Concilium arctatus ut per se vel alium coram ipsa sancta synodo compareret, ostensurus innocentiam suam, seu excusaturus ea que notorie ei impingebantur, pro obedientia; quam ipse prestare debuisset, litteras bullatas publicavit, quibus dissolvebat sacrum Basiliense Concilium & ad Ferrariam illud transferebat; ex tunc si sacrum Concilium non desisteret a processu contra eum inchoato vel inchoando contra aliquem ex suis; tunc in illo sacro Concilio presidentibus, sacro autem Concilio non desistente, prout nec desistere debuit, ipse idem Eugenius declaravit, Concilium Basiliense fore dissolutum & Ferrariam translatum, prout latius in suis litteris continetur. unde illud conciliabulum Ferrarie inceptum fuit in mense Januarij & Greci applicarunt ad Venetiarum portum donec in mense Februarij, ut supra dixi in casus narratione, & sic vigore illius pre-

pretense dissolutionis & translationis Conciliabulum illud fuit institutum ante Grecorum adventum, unde etiam si voluisset dictus quondam Eugenius illo parvo decreto inniti, non potuisset, quia vim suam eo tempore habere non poterat, quando secundum Compactata cum Grecis debebat ipsum sacrum Concilium remanere Basilee, donec Greci ad portum Italie applicuissent & ex tunc infra mensem debebant Patres sacri Concilij ad alium locum se transferre ut patet in compactatis facit ad hoc quod *le & nō. in simili in c. ex parte Hastenensis de Concess. præb. & in l. si is ad quem & in l. qui in alienam ff. de acquir. hered.* Vigore autem dissolutionis pretense & electionis facte per quondam *Eugenium* dictum Concilium *s)* vires habere non potuit, ut late patebit in secundo membro istius primi dubij in quo ipsam pretensam dissolutionem prosequimur. non obstat predictis si dicatur, quod predictum Ferrariense Concilium *t)* potuit duplici fulciri auctoritate & ipsius quondam *Eugenij* ante tempus & illius parvi decreti auctoritate suo tempore; scilicet post Grecorum adventum, unde esto, quod subsistentiam non habuisset virtute erectionis per ipsum quondam *Eugenium* facte; habere tamen debuit vigore illius parvi decreti post Grecorum Adventum; quia utile per inutile non vitiatur. ut in *reg. utile. de R. J.*

s) Conciliabulum.

t) Conciliabulum.

J. li. VI. & in l. 1. ff. de aq. co. & esti. & si non valet quod ago ut ago, valeat ut valere potest, *de despon. inpub c. un. li. VI* & bene videtur facere *l.* 1 §. 1. *ff. quod fal. tu.* ubi habetur, quod licet verus tutor prestat auctoritate cum falso tutore, tenet nihilominus quod factum est, auctoritate & vigore veri tutoris. sed certe istis non obstantibus contrarium est verum duplici ratione: prima quia ad illud Conciliabulum omnes fere venerunt vigore prioris dissolutionis & erectionis, & sic debet considerari causa motiva actus. ut in dicto *c. ex parte Astenensis & in l. si is ad quem & l. qui alien. preall.* Est & alia ratio fortior, cum enim durante Concilio Basiliensi non posset aliud Concilium erigi quacunque auctoritate, quin imo erigentes aliud illo durante, incidunt in penas scismaticorum tanquam erigentes altare contra altare & scisma in Dei Ecclesia facientes quia sicut Ecclesia universalis est unica ut in *c. loquitur XXIIII. q.* 1. *& c. scisma ead cāa & VII. q. factus.* ita unicum & non plura possunt esse Concilia Generalia ut representans respondeat suo representato & signum suo signato. *ar. eorum que notantur in Cle. ad nostram de heret.* nec Concilium Basiliense poterat dissolvi sine suo expresso consensu. & predicta habentur in *Decret. VIII. & XI. sessionis.* Dictus ergo quondam Eugenius erigendo Conciliabulum Ferrariense durante sacro Basiliensi Concilio incidit in penas scismaticorum, ut in predicto

cto Decreto *VIII*[e]. *sessionis.* & *fa. c. cum nos. XXIIII. q. v.* &c. Alienus est, prophanus est, hostis est, habere non potest Deum Patrem, qui universalis Ecclesie non tenet unitatem. & post pauca subdit : quomodo autem potest cum aliquo convenire, qui cum Corpore Ecclesie & cum universitate non convenit, quomodo autem possunt duo vel tres in nomine Christi colligi, quos constat a Christo & ejus Evangelio separari. hec ille. que sunt verba valde notanda ad propositum. Cum ergo ipse quondam *Eugenius* ratione predicta in scisma & penas scismaticorum incidit, quomodo potuerunt illi pauci Auctores illius parvi decreti de *Basilea* vel aliunde venientes se conjungere cum dicto quondam *Eugenio* & una cum eo Concilium Generale celebrare ? presertim cum ipsi innitentur dissolutioni & erectioni pretense per eum factis, unde & ipsi facti sunt scismatici & excommunicati sicut & ille cui communicarunt, & in illius penas inciderunt ut est *tex. in c. omnis XXIIII. q.* 1, ubi dicit quod heretici & scismatici sunt vitandi, adeo quod nec Ave est eis dicendum, & qui dicit eis Ave, communicat operibus illius mali. ad *idem c. advocavit & c. quia & c. scisma. e. ca. & q. & optime fa. tex. in c. denique* 1. *q. un. ubi dicitur* quod expresse Deus prohibuit, ne ad scismaticos aliquis declinet per illa verba : in viam gentium ne abieritis & in civitatem Samaritano-

rum ne intraveritis, & hoc ideo quia in Samaria erant certe turbe ſcismatice, unde ſcismatici equiparantur ibi gentibus, unde dicit ibi tex. & latius de hac meteria ibi videndum. Communicando ergo illi, qui incidit in crimen jam dampnatum, in eandem dampnationem inciderat. ut *in c. Achatius XXIIII. q.* 1. *& in c. Anaſtaſius XIX. di.* unde poteſt *u*) attemptari, quod ipſe quondam *Eugenius* erigendo novum altare contra altare & ſeparando ſe a communione *x*) Eccleſie & negando auctoritatem Eccleſie ſupra eum, preſertim ut negare aperte videbatur & hodie apertius negat deſtinando quasdam ſuas litteras bullatas per multa loca ſtatim deſiit eſſe Papa, quia cum omnis ſcismaticus ſit extra Eccleſiam 1. *dicto c. ſcisma & c. omnis cum multis alijs c ejusdem q* non potuit eſſe extra eccleſiam & caput miniſteriale Eccleſie, hoc enim contradictionem implicat. hinc eſt, quod a prelato ſcismatico poſſunt ſubditi propria auctoritate recedere, maxime quando contingit ex facto jam per Eccleſiam dampnato, ſicut contigit in facto ipſius *Eugenij.* nam Concilium magnum Conſtantienſe declaravit preeminentiam & majoritatem Concilij ſupra Papam & Concilium Baſilienſe ante ipſius Eugenij quondam adheſionem ſolemniter factam, illam Conſtantienſis Concilij declarationem approbavit & de novo recen-

u) acceptare.
x) communicatione.

recensuit ac etiam per suum solempne decretum statuit & decrevit, quod durante illo Concilio non possit aliud erigi per quemcunque etiam Papali auctoritate fulgentem y) & contrarium agentes declaravit ipso facto incidere in penas scismaticorum, que quidem Decreta ipse quondam *Eugenius* approbavit, dum in sua adhesione confessus est, Concilium Basiliense fuisse a sui principio legitime institutum & legitime continuatum, & his non obstantibus dictus quondam *Eugenius* omnia ista decreta violavit, unde non potuerunt auctores parvi Decreti se cum illo conjungere tractando illum ut caput & presidentem illius conventiculi & miscendo se cum notorie scismaticis & excommunicatis, hoc precipue attento, quod ipse quondam *Eugenius* jam per sacrum Concilium suspensus ab administratione Papatus existeret, antequam Greci ad ultimum portum Italie applicarent, unde clare colligitur, quod etiamsi illud parvum Decretum valuisset, nihilominus ex quo ille jam erat solempniter suspensus per totum Concilium & inciderat in penam scismaticorum, volentes declinare ad eum & ad illud conventiculum scismaticorum, perdiderunt omne jus & inciderunt in penas illorum, ut supra dixi. Pena autem scismaticorum ultra excommunicationem est depositio, sine spe restitu-

 tionis

y) fulgente.

tionis ut in *c. non Vos. XXIII. q. V. juncto c. licet* & *c. quia diligent de elec.* Ideo notabiliter dixit *glossa in c. cum non deceat de prescrip.* quod a prelato heretico vel scismatico possunt subditi propria auctoritate recedere, quod etiam procedit in Papa ut de eo probatur *in c. Anastasius XIX. di. hinc gloss. no. in c. in nomine Domini XXIIII. di. in ℣. audiam*, quod scismatico omnis audientia denegatur. *alle. prealle. c. cum nos.* & hec de nona ratione.

Decima ratio contra illud parvum Decretum militans est consideratio falsitatis. Confecerunt enim licet numero paucissimi illius verba simpliciter & absolute sub nomine sancte synodi, nulla de decreto contrario majoris partis imo duarum partium & ultra mentione facta *z*) & innitentes jure devoluto ad eos seu apud ipsos duntaxat residente ob aliorum pretensam culpam, sed sic processerunt & scripserunt, ac si totum Concilium unanimiter illud edidisset, quod sine falsitatis vitio fieri minime potuit. *ar. c. quanto de his que fi. a prela.* Predictorum ratio est, quia esto sine veritatis prejudicio, quod aliquam causam rationabilem contra majoris partis conclusionem pretendere potuissent, attamen ante illius pretense cause *a*) discussionem & declarationem non debet minor pars simpliciter & absolute se nominare collegium

z) nec innitentes.
a) causæ distensionem.

legium, Concilium vel Ecclesiam, quia durante contentione inter majorem partem & minorem ibi dicitur consistere Ecclesiam, Concilium, Capitulum sive collegium, ubi major pars & illa major pars nomine Ecclesie seu Concilii procuratorem constituit & bona universitatis ministrantur, ut ex *tex. nō. juncta gloss. in c. cum inter Canonicos de elec.* ad idem *tex. cum gloss. in c. Apostolica LVI di.* hinc gloss. notabilis *in c. 1. de his que fi. a prela.* dicit, quod presumitur pro majori parte universitatis donec causa allegata per minorem partem fuerit coram superiore verificata & probata, non enim ut ibi dicit glossa & Inno. & alij sufficit minori parti aliquid rationabile contra majoris partis dispositionem allegare, nisi illud coram superiore vel arbitris communiter electis probetur. Interea ergo non licuit minori parti sine falsitatis vitio illud eorum pretensum decretum sub nomine sancte synodi simpliciter assumere, cum nondum foret declaratum, sanctam synodum sive ejus potestatem pro tunc apud eos resedisse & juris presumptio est, quod resideat apud majorem, ergo vitium falsitatis comiserunt usurpantes sibi antea declarationem juris eorum pretensi nomen synodi, ut in dicto c. quanto. nam & cum illa nominatione multos deceperunt, qui ex illis verbis arbitrati sunt totam synodum Basiliensem sine aliqua discordia illud decretum edi-

disse. preterea ubicunque ex aliquo jure speciali pretendunt aliquod jus certum seu certam jurisdictionem vel preeminentiam, debent illud jus speciale in eorum dispositione exprimere ut *nō. in l. si quis ex aliena de iudi. & in l. ij. si quis in jus vocatus. & in c. ceterum l. de judi. & in c. ij. de dila. per Inno. & alios Doct.* Isti ergo pretendentes jus majoris partis ad eos fuisse devolutum quo ad illum *b*) actum debebant hanc causam exprimere & non simpliciter se sanctam synodum appellare, quia etiam si verum fuisset, quod jus apud eos remansisset, habuisset locum duntaxat in illo actu & pro illa vice. ut *le. & nō. in c. cum Wintonensis. de elec.* non ergo debebant se simpliciter appellare sanctam synodum Basileensem &c. sed dicere quod ipsi faciebant quoad illum actum ob culpam vel negligentiam majoris partis sanctam synodum, si verum fuisset juxta illud quod *le. & nō. in dicto c. cum Wintonensis & c. dudum ij. & c. congregato. de elect cum si.* inciderunt ergo in vitium falsitatis contrarium agendo & usurpando sibi nomen simpliciter sancte synodi, quomodo ergo falsitatis vitio & arte deceptoria irretiti poterant concilium generale indicere & congregare? ut enim ait Cyprianus in *c. alienus XXIIII. q.* 1. quomodo possunt duo vel tres in nomine Christi colligi, quos constat a Christo & ejus Evangelio separari? que sunt

b) quoad illum pactum.

ſunt verba notanda. Item abuſi ſunt poteſtate ſua etiam ſi illam habuiſſent & per conſequens illam perdiderunt, ut in *c. gratum. de poſt. prel. & in reg. privilegium XI. q. iij. & fa. quod in ſi. le. & nō. in dicto c. cum Wintonenſis.*

Undecima ratio non minorem injuſtitiam contra illud parvum decretum oſtendit ex eo, quod duobus decretis a diverſis editis, parvo ſcilicet a pauciſſimis, reliquo vero fere a toto Concilio & Patribus ſacri Concilij ſuper illorum vel alterius eorum bullatione contendentibus, data fuit omnium communi conſenſu poteſtas tribus videlicet: Reverendiſſimo Domino Cardinali *ſancti Petri*, qui fuerat unus de Conſentientibus dicto parvo decreto & Domino Burgenſi uni ex Oratoribus ſereniſſimi Domini Regis Caſtelle & mihi *Panormitano* Archiepiſcopo bullandi iſtas litteras & deſtinandi, de quibus nobis videtur, & illius poteſtatis ſeu cedule ſuper ea confecte tenor talis eſt: Eligantur per ſacras deputationes Dominus Cardinalis ſancti Petri, Dominus Panormitanus & Dominus Burgenſis, quibus detur plena poteſtas ſuper bullatione litterarum de quibus agitur & earum deſtinatione, ita quod per hoc, quod ipſi facient, nullum prejudicium alicui generetur & per hoc ſit pax & tranquillitas inter Patres de Concilio; ceſſentque omnes agitationes & moleſtationes, & cum bona pace & tranquillitate procedatur ad alia negotia

gotia in hoc ſacro Concilio pertractanda & iſta ultima clauſula ſit ita firma, quod non poſſit violari vel immutari & duret eorum poteſtas per totam diem craſtinam, que erit XV. Martij. Iſte eſt tenor illius cedule in quam poſt varios tractatus juxta ſui formam conſenſerunt omnes ſacre deputationes, conclusione in Generali congregatione ſecuta. nos autem vigore illius commiſſionis attenta juſtitia ſacri Concilij & voluntate Patrum de ſacro Concilio bullavimus ſolum decretum ſacri Concilij una cum quibusdam alijs litteris miſſivis & nonnullis alijs, de quibus ſupra in narratione caſus fit mentio. Illud autem parvum Decretum pretenſum nullo modo bullare voluimus, licet de hoc plurimum ab Adverſarijs requiſiti eſſemus & juxta eandem poteſtatem nobis traditam miſſimus litteras & illud decretum ad Oratores Concilij, qui erant in *Avinione*, ut cum eis irent ad conducendum Grecos, traditis Avinionenſibus litteris, que eis dirigebantur, ut plenius dictum fuit ſupra in narratione caſus. Ex his clariſſime arguitur illius parvi decreti iniquitas; ſi enim vires habuiſſet, non eſt preſumendum, quod tantus vir, prout erat Dominus Cardinalis *ſancti Petri* decretum contrarium bullaſſet, nec Dominus Epiſcopus Burgenſis, qui in illis diſceptationibus fuerat indifferens. Item cum totum poſtea Concilium illam bullationem ſciens approbaverit, nullo modo contradicendo, preſumendum

dum eſt illam bullationem fuiſſe juſtiſſimam. nam ſi illa bullatio fuiſſet injuſta nullo modo potuiſſet preſertim in tanta re, Spiritu ſancto reſiſtente, illam iniquitatem facere, exemplo Balaam, qui pro maledictione, quam gerebat in animo, ſpiritu Dei correctus dedit in ipſo actu benedictionem. *Num. XVIII. & ij. q. VI. C.* Item Balaam. hinc eſt, quod nunquam potuit obtineri poſtmodum. quod illud parvum decretum & iniquum pravitate & iniquitate furti & falſitatis repertum, fuit poſtea bullatum evulſis ſeris de nocte furtive illius capſe, in qua bulla ſacri Concilij recondebatur, ut veritas poſtea comperta clariſſime edocuit, ut ſerioſius ſupra dictum fuit in narratione caſus. ſi enim data fuerat prius poteſtas per omnes patres Concilij, diſcrepante nemine, ſuper bullatione illarum litterarum & earundem deſtinatione, que verba ultima ſunt multum ponderanda, & illi tres Patres ſolum bullaverunt illud decretum ſacri Concilij & illud ad Greciam deſtinarunt pro conductione Grecorum ad Concilium, quo auſu poterunt poſtmodum nomine ſacri Concilij aliud & contrarium decretum bullare, & ad Grecos deſtinare contra eorum primum conſenſum, an Spiritus ſanctus, qui eſt Concilij director diviſus eſt & contrariarum actionum auctor? profecto non; cum Spiritus ſanctus non niſi ſuper congregatos in unum deſcendit, denotans

tans eum ſequi animorum unanimitatem & non diverſitatem. ut habetur *in* §. *ſi autem. juncto c. alienus XXIIII q.* 1. & ſi dicatur per adverſarios, quod in illa cedula eorum jus reſervabatur per illa verba, quod per eorum factum nullum alicui fieret prejudicium &c. reſpondetur, quod illa verba debent ad aliud prejudicium referri, non autem ad prejudicium facti imminentis, ſcilicet quoad validitatem alterutrius decreti, quia illi facto ipſo prejudicatum exſtitit bullatione facta illius decreti editi a duabus partibus Concilij & ultra; preſertim illius decreti deſtinatione *e*) facta ad Grecos; ſi enim totum Concilium conſenſerat, quod ad illorum Patrum arbitrium poſſent littere bullari & deſtinari quomodo poterant amplius alie contrarie bullari & deſtinari contrarietate facti repugnante, que nullo modo poteſt cadere in Concilio ob Spiritus ſancti aſſiſtentiam, & quia contrarietas in eodem facto omnino improbatur ut *in l. ubi repugnantia ff. de R. J & in C. cum M. Ferrariens de conſtit. cum omnes. de Conſti. & c. ſollicitudinem in fi. de app* Item ut ſupra dixi poſt electionem loci per Concilium factam & ſecuta preſertim intimatione & decretatione non licebat ſacro Concilio amplius variari *ut in dict. l. hoc ſermone. §. boves ff. de re judi. & in c. cum omnes & in l. hec conditio ff. de condi. & demon.* ut ſupra plenius dixi. Item non eſt veriſimile quod in continenti

quis

e) deſtinationem factam.

quis sibi contrarietur. ut *in l. non ad ea ff. de condi. & demons: & in c. Ecclesia. ij. de elect.* illa ergo verba, quod non fiat alicui prejudicium, non debet referri ad factum decreti & facit quia illud verbum alicui non poterat verificari in universitate, que est corpus fictum, sed ad singulares personas; ut *in l. III. §. hec autem verba & quod ibi nō. ff. de negō: gest.* Item si diceremus contrarium, inania fuissent illa verba, que sequuntur in dicta cedula, ubi dicitur, quod illa potestas data fuit ut esset pax & tranquillitas inter Patres de Concilio, cessarentque omnes agitationes & cum bona pace & tranquillitate procederetur ad alia negotia in Concilio tractanda, que verba sunt diligentissime notanda; si enim ut dicunt adversarii, per illa verba generalia reservata fuisset facultas prosequendi materiam alterius decreti, quomodo fuisset pax & tranquillitas in sacro Concilio, presertim cum ex destinatione duorum contrariorum Decretorum ne dicam totum Concilium sed & tota Ecclesia latinorum fuisset scandalizata, & ut experientia, pro dolor, docuit, illa destinatio contrarij decreti fuit presentis scismatis potissima & maxima pars. Item ponderantur illa verba in cedula contenta, videlicet, & cum bona pace & tranquillitate procedatur ad alia negotia &c. ergo non fuit reservata facultas procedendi & respondendi ad negotium alterius parvi decreti, maxime cum non potuisset

tuisset fieri illius prosecutio sine magna perturbatione pacis Concilij, cujus contrarium verba cedule innuebant. *ar. c. nonne. de presumpt. & XXII. q. 1. cum renuntiatur.* ut ergo verba omnia illius cedule consequantur effectum & precipue ut pax conservaretur & contrarietas non reperiatur in sacro Concilio super eodem facto, intelligantur illa verba generalia, alicui non inferatur prejudicium &c. de alio & non de isto prejudicio, nam verba generalia restringuntur, ut non habent illum intellectum vagum & generalem quem possent habere ex Generalitate verborum, ut evitetur absurditas, ut in *c. ex eo. de privil. & fa. c. cum in cunctis. de elec. juncto c. si compromissarius §. restringitur ej. tit. li. VI. & quod nõ. Jo. An. in reg. odia. de R. J. li. VI.*

Duodecima ratio est, quia presupposito & nullo modo concesso, quod ex facto majoris partis potestas Conciliorum ad minorem partem devolvi debuisset, attamen devolutio ipsa non poterat fieri, nisi postquam major pars decretum contrarium prius edidisset, sicut dicimus in electione. non enim fit prius devolutio ad minorem partem, antequam major pars ad electionem de indigno processerit, debet enim prius minor pars exspectare, quod prius major pars eligat & postmodum ipsa jure devoluto potest eligere ut nõ. dicit *Jo. An.* quem communiter sequuntur

quuntur Doctores. *in c. congregato de elec.* non obstante, quod major pars in scrutinio nominaverit indignum, quia ex illa nominatione non inducitur privatio, nisi detur tanta perseveratio, quod ex eodem scrutinio sequatur communis electio ut probatur *in c. perpetue. de elec. li. VI.* ita dicendum in proposito, quod licet major pars in deputationibus voluerit persistere in prima electione & nominatione illorum locorum ac disposuerit illa loca debere decretari, una cum decima &c. & fuerit secuta conclusio in congregatione generali, attamen *d)* in decretatione non potest dici potestatem esse devolutam ad minorem partem, quia lex dicitur edi non in deputationibus sed in congregatione generali, cum illa fiat in secreto, & non est aliud, nisi concordia seu dispositio ut lex fiat, sed dicitur edi, cum solempniter in sessione publica promulgatur, nam tunc verba legis concipiuntur & eduntur. Idem dicit tex. quod leges eduntur, cum promulgantur IIII. di. leges, antea enim non est facta publicatio, hinc enim dicit tex. quod lex non incipit ligare nisi post duos menses post tempus publicationis ut in *auct. ut fac. no. Consti. & nõ. gloss. super data VI. li. & idem nõ. in c. ij. de Consti. & c. 1. de postu. prel. & in c. quod dicitis XVI. di.* sed isti facientes minorem partem non exspectaverunt, quod major pars prius

d) actum ante decretationem.

prius suum decretum edidisset, sed simul & semel utrumque decretum legebatur, adeo, quod propter strepitum neutrum intelligebatur & quod prius finem habuit lectura parvi decreti, & post intervallum non modicum finem accepit veri decreti sacri Concilij lectura, ergo illud paruum decretum corruit omnino ex defectu potestatis.

Decima tertia ratio est illa, quia presupposito sine veritatis prejudicio quod locus fuisset *e)* devolutioni, attamen cum hoc non fuerit evidens, cum nullibi expresse in jure caveatur, imo potius probatur contrarium ut patet ex prioribus, non licuit minori parti aliud decretum attemptare, cum tanto Christianitatis discrimine & Ecclesie confusione, antequam primum cassaretur, annullaretur seu cassum & irritum pronuntiaretur ad hoc allego *nō. gloss. cum tex. in c. auditis. de elec. fac tex. sed unam. in c. inter dilectos. de excess. prel. & est gloss fin. & nō. in c. constitutus de appell.* sentit Inno in *c. cum terra. de elec.* in istis enim juribus communiter nō. quod secunda electio post primam non cassatam est nulla, licet prima a majori parte possit probabilibus rationibus ostendi, quod sit nulla, oportet enim ad validitatem secunde, quod prima sit evidenter nulla, & sic evidenter constet, potestatem ad minorem partem fore devolutam, si ergo hoc est ad-

e) devolutus.

admittendum, ut evitetur confusio unius Ecclesie, ne due electiones contrarie videantur, quanto fortius debuisset hoc observari ut evitetur confusio in universali Ecclesia & licet gloss. & Doctores loquuntur in electione, eadem tamen prorsus est ratio in alijs actibus universitatis, ne fiat confusio, si evidenter non constat de devolutione potestatis; Idem ergo jus servandum est ut *in c. translato. de Consti. & in c. cum dilectus. de Confir. uti & in l. cum Pretor. §. dulcissimis ff. de leg. ij.* quod quia factum non exstitit, merito illud parvum decretum a minori parte ita prepropere & scandalose factum debet esse nullum, etiamsi minor pars justam & rationabilem in devolutione potestatis habuisset causam, quod tamen omnino negatur, ut patuit ex precedentibus.

Decima quarta ratio est: quia presupposito, quod sacrum Concilium Basiliense vigore compactatorum cum Grecis seu dicte cedule pretextu ad alium locum eligendum fuisset astrictum, nullibi tamen probatur, quod Concilio non eligente seu aliud faciente potestas ad minorem partem devolvatur, cum, ut supra sepe numero diximus, ista devolutio potestatis de majori ad minorem partem non fiat nisi in casibus a jure expressis ut notanter dicunt *gloss. & Doctores in dicto c. bone ij. de elec.* quia pene non debent excedere propri-

um casum. *de pe. di.* I. *pene.* & in regula: *Odia. cum ibi nō. de R. J. li VI.* maxime, ut predixi, hoc procedit in Concilijs Generalibus; in quibus est tota potestas Ecclesie. *XXIIII. q.* I. *quodcunque. juncto c. sicut XV. di.* & sic subjicitur legi positive, lex autem divina, cui immediate subjicitur, hanc penam non imponit, imo quod fortius est, non reperitur in casum inferioribus imposita.

Quinta decima ratio est, quia etiam presupposito, quod tota synodus concorditer illud parvum decretum edidisset, attamen ex quo Greci declinaverunt ad quondam Eugenium, jam tunc per ipsum sacrum Concilium suspensum ab omni administratione Papatus non poterat nec debebat Concilium Basiliense se transferre ad *Ferrariam* duplici ratione: Prima, quia jam quondam *Eugenius* propter conventiculum scismaticorum prius per se erectum incurrerat in scisma & penas scismaticorum, ut in dicto *decreto VIII. sess.* & etiam de jure primevo recedendo ab Ecclesia *Basilee* representata & novum altare sibi erigendo, quia alienus est & prophanus hostis, qui universalis non tenet Ecclesie unitatem *XXIIII. q.* I. *qui alienus. XXIII q. VI. non vos* & per consequens non poterant Catholici Patres se conjungere olim *Eugenio* & sibi adherentibus *XXIIII. q. III. cum quibus.* ubi bonus tex. secundo, quia quondam Eugenius

genius ſuſpenſus jam erat in adventu Grecorum ab adminiſtratione Papatus ut ſupra dixi, & omnes recurrentes ad eum durante ſuſpenſione pro negotijs ſpectantibus ad exercitium Papatus varias inciderunt penas, ut in decreto edito ſuper ejus ſuſpenſione. ipſe autem quondam Eugenius contempta ejus ſuſpenſione, imo contempta auctoritate ſacri Concilij generalis fuit preſidens in illo Conciliabulo, ergo Concilium erigi ibi non potuit, & accedentes ad illud in varias inciderunt penas; legitime ergo Concilium remanſit Baſilee, cum Greci in ſacro Concilio ſe alienaverunt & contempſerunt ipſi pariter decretum ſuſpenſionis.

Sexta decima ratio eſt, quia eſto, quod nullum de illius parvi decreti invaliditate dubium fuiſſet, attamen poſita dubitatione & negotio in diſcuſſionem deducto, preſertim ſuper intellectu illius cedule, cujus judicio magis ſtare debebat, quam ipſius ſacri Concilij ibi congregati, cum in medio Spiritus ſanctus eſſe preſumitur, ut *in c. ſi ille & c. ſi diaconus. l. di. & XXV. q. III. violatores.* nam de ipſo Concilio generali dictum eſt, ſi quis Eccleſiam contempſerit ſeu non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus, ad hoc *tex. Jeronimi. XXIIII. q. 1. omnibus.* & omne pactum ad eccleſiam id eſt Concilium introduci poteſt juxta vocem Dominicam: dic Eccleſie, quod non ſolum de prelatis ſed etiam de Concilio intelligi poteſt ut *nō. Archidi. in c.*

precipue XI. q. III. nam tota Ecclesia congregari non potest, unde necessario verificari debet de Ecclesia representatitia & presertim in Concilio Generali; nam licet quilibet Prelatus representet Ecclesiam in exercitio jurisdictionis sibi concesse, cum sit membrum Ecclesie & sit ut radius solaris procedens ex ipso lumine solis, & sicut rivulus ex fonte & ramus ex arbore. ut dicit *Cyprianus XXIIII. q. 1. in c. loquitur* & ita intelligi potest, quod dicitur, quod Ecclesia est in Prelato & Prelatus in Ecclesia &c. *VII. q. 1. c. scire.* hinc est quod illa auctoritas si peccaverit &c. allegatur cum denuntiatio fuit facta soli Pape ut *in c. novit. de judi.* Attamen magis proprie illa auctoritas verificatur in Concilio Generali, quia ipsum Concilium Generale representat totam Ecclesiam videlicet quoad totalem sui potestatem, quia tota potestas Ecclesiastica est in Ecclesia tanquam in fundamento, ut voluit Augustinus in multis locis. & vide *tex. ejusdem in c. quodcunque XXIIII. q. 1. & hieron. in c. omnibus ead. caa. & q.* Dicam de hoc plenius in secundo dubio. Ideo recte inter alias expositiones dixit: die Ecclesie id est Concilio Generali, ut ipse signanter notat in dicto c. precipue. synodus autem ipsa Basiliensis intellecta ista difficultate inter singulos decrevit alium locum minime tunc eligendum sed priora loca jam electa debere decretari & ita postmodum decretavit, & ubi major pars, ibi presumitur Ecclesia,

clesia, ut in dicto *c. apostolica. LVI. di. & in dicto c. cum inter Canonicos. de elec.* quin imo non solum major pars ymo plures quam due partes hanc conclusionem elegit, ideo in eis presumitur melior Zelus ut *in c. si quando de elec. li. VI.* A judicio autem Concilij per majorem partem representati non potest ad aliquem reclamari, quia ex sententia dominica illud est ultimum & supremum judicium, cum dictum sit, qui non audierit Ecclesiam, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus, nam si aliud judicium exspectaretur, non haberetur pro Ethnico & Publicano, nisi post finem alterius judicij, si quod aliud esset supremum, veritas autem mentiri non potest, ipse enim Christus illa verba inquiens est via & veritas, contempnentes ergo judicium illud sacri Concilij super decretatione locorum primo nominatorum habendi sunt sicut Ethnici & Publicani. & hec de XVI. ratione.

He autem XVI. rationes preallegate preservant clarissime sacrum Concilium adversus illam pretensam translationem vigore illius parvi decreti ut dicunt adversarij factam. Nunc X. rationes subjiciam ad defensionem ipsius sacri Concilij contra aliam pretensam dissoltionem, seu translationem per dictum quondam *Eugenium* de plenitudine sue potestatis, ut dicebat, factam, de qua satis supra dictum fuit in casus narratione, & pro intellectu dicendorum recenseo in

presentiarum quod dixi in narratione facti, quod quondam *Eugenius* per sacrum Concilium Basiliense longe ante Grecorum adventum citatus ut venire per se vel alium ad excusandum & defendendum se super multis in citatione expressis, que notorie sibi impingebantur, pro Obedientia quam prestare debebat, ipse per suas litteras dissolvit Concilium Basiliense transferendo illud ad *Ferrariam*, ex tunc si sacrum Concilium procederet ad ulteriora contra eum vel aliquem ex suis presidentibus & Concilio non desistente, ut desistere non debuit, ipse quondam *Eugenius* declaravit, purificatam esse illam conditionem, & sic Concilium Basiliense fore translatum ad *Ferrariam* & sic vigore sue pretense translationis ante Grecorum adventum fecit ibidem suum pretensum Concilium inchoari, & hec est illa translatio seu dissolutio, de qua nunc agimus, quod autem ista non valuerit, probabo ex efficacissimis rationibus, & postmodum respondebo ad IX motiva adversariorum, ad reliqua autem eorum motiva fuit supra responsum in primo membro hujus dubij.

Et sit *Prima* Ratio hec: Inferior nedum judicare non potest superiorem, imo nec benedicere, non quod benedictio in se mala sit etiam in ore inferioris, sed hoc statutum *f*) est adinventum, quando censure freno infe-

f) statutum est ad innuendum quantæ censuræ &c.

inferiores a ſuis Prepoſitis coherendi ſunt & judicandi cum ſe videant, nec etiam benedicendi jus ullum penitus obtinere ut dicit *tex. in c. inferior. juncto c. denique. XXI. di.* & *fa. c. cum inferior. de Maj. & Obed.* ſed in caſu noſtro quondam Eugenius tenebat locum inferioris quoad ſacrum Concilium, preſertim cum ipſum Concilium eum apprehendiſſet per citationem ſuam ergo non potuit ipſe quondam *Eugenius* Concilium ipſum ſuum judicem diſſolvere vel aliter pro ſuo voto transferre. nam diſſolvendo Concilium nil aliud eſt quam extinguere ipſum Concilium. ſed nonne ridiculoſum eſt dicere, quod inferior citatus per ſuperiorem, ut veniat ad ſe defendendum vel excuſandum ſuper objectis, poſſit ſuum ſuperiorem citantem extinguere vel annihilare aut pro ſuo voto ad pedes ſuos revocare. Qualis enim eſſet ſacri Concilij auctoritas ſupra Papam, ſi citando legitime Papam; valeret Papa diſſolvere Concilium vel pro ſuo libito ad ſe transferre nedum civilis ratio ſed etiam naturalis penitus contradicit. Quod autem Concilium habuerit poteſtatem procedendi contra Papam, dicam ſatis in ſecundo dubio & quod legitime proceſſit contra dictum *Eugenium* plene ſubjiciam in tertio dubio, unde contra quondam *Eugenium* tunc diſſolventem Concilium illa auctoritas Prophete g) congruat, de qua

Q 5 men-

g) Prophetæ degenerat.

mentionem facit *tex. in dicto c. cum inferior.* videlicet: nunquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea aut exaltabitur serra contra eum qui contrahit eam. quasi dicat, quod non; unde Concilium se habebat contra ipsum quondam Eugenium ut securis ad radicem vel serra ad lignum, unde non valuit superbire contra sacrum Concilium trahens serram seu ducens securim, instituendo scilicet processum contra eundem procedendo ad sui extirpationem si crimina impincta hoc mererentur, preterea ad judicem spectat erigere tribunal, non ad citatum & presertim cum judex sedet in loco solito. *ad hoc l. plt. ff. de jus. & jur.* quo casu ergo potuit quondam Eugenius dissolvere Concilium & se transferre non apparet, nec poterat totam synodum tanquam suspectam recusare. ut *nō. Communiter Doctores in. c.* I. *de judi.*

Secunda ratio: Pape injuste mandanti non est obediendum. unde dicit *Inno. in c. inquisitioni. de sent. ex. III. in additione*, quod si Papa aliquid precipit injustum, ita quod mandatum suum contineat heresim vel presumitur vehementer statum Ecclesie perturbare vel alia mala futura, quod tunc peccaret quis obediendo, cum debeat futura mala precavere non juvare & *in c. quanto. de Consue.* dixit: quod non est Papa sustinendus, si sine rationabili causa & alijs nota vult

vult venire contra ſtatum univerſalis Eccleſie. ſi ergo ſubditi non debent Pape injuſte precipienti obtemperare, quanto fortius Concilium quod erat ſuperior & citationem inchoavit, non debebat parere ſue pretenſe diſſolutioni ſeu translationi, ex qua quidem translatione nedum multa ſcandala futura veriſimiliter timebantur, quia inde evacuabatur auctoritas ſacrorum Conciliorum & delicta Pape per illam viam diſſolutionis remanebant impunita & ſic poſſet Eccleſia per peſſimum Paſtorem quaſi ad nihilum deduci, nihil enim ſic officit gregi, quam quod Paſtor commutatur in lupum. ſed quod pejus b) erat, illa pretenſa diſſolutio ſeu translatio ex eo capite facta, quia Concilium procedebat contra eum, ſapiebat hereſim, quoniam ipſo facto negabat auctoritatem univerſalis Eccleſie ſupra ſummum Pontificem, ſi enim valeat translatio ſeu diſſolutio ex eo capite, quia Concilium preſumit procedere contra Papam, nil aliud poteſt inferri niſi quod Concilium non habeat auctoritatem ſupra Papam & negare Chriſtum & auctoritatem Eccleſie facto, quod deterius eſt, quam negare verbis, quia facta ſunt potentiora verbis. *fa. c. exiſtimat quidem XI. q. III. & c. dilecti, de app.* ubi dicitur, quod plus eſt ad ſedemApoſtolicam facto quam verbo appellare. Item ex illa ſua diſſolutione ſeu translatio-

b) ſed quod prius erat.

latione quasi evacuabatur auctoritas seu effectus Constitutionis magni Concilij Constantiensis, que incipit, *frequens*, ubi disponitur: de Concilijs tenendis de decennio in decennium in perpetuum. nam si Papa posset pro libito suo Concilium congregatum dissolvere vel transferre, esset annihilata illa constitutio. Item dissolutio est expresse contra decretum Concilij Basiliensis in XI. sess. factum, ubi expresse cavetur, quod per quemcunque etiam Papam non possit Concilium dissolvi sine suo expresso consensu, nec poterat Papa uti in illa dissolutione plenitudine potestatis, nam unica est Ecclesie potestas & non plures, data per Christum ipsi Ecclesie tanquam in fundamento *XXIIII. q.* 1. *loquitur & c. omnibus. & c. quicunque.* cum ergo in Concilio representante Ecclesiam universalem sit plenitudo potestatis, non potuit ipse quondam *Eugenius*, licet sit Principalis minister in Ecclesia & de corpore Ecclesie uti plenitudine potestatis contra totam Ecclesiam in qua est fundamentum plenitudinis potestatis, quia videretur, quod essent due potestates in Ecclesia, quod saperet heresim. nam ut supra dixi, post Cyprianum Ecclesia equiparatur, soli arbori & fonti. alij vero ministri quotquot & quales sint equiparantur radiis solaribus & ramis arboris & rivulis fontis, unde si prescinditur rivulus a fonte, arescit, nec gloriabitur ramus con-

tra

tra arborem, nec radius solaris contra lumen solis, nec rivulus contra fontem. *XXIIII. q.* 1. loquitur. hinc dixit Jeronimus intelligendo de auctoritate *i)* Ecclesie, quod orbis est major urbe. *in c. legimus XCIII. di.* Nec oportet ire per mendicata suffragia, cum ipse Christus Capitaneus noster aperto ore dixit, nemine excepto, qui non obedierit Ecclesie, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus; innuens apertissime plenitudinem potestatis ecclesiastice consistere in Ecclesia tanquam in fundamento. de quo plenius dicam in secundo dubio.

Tertia ratio fundatur ex quadam similitudine. querit enim *gloss. in c. si Papa XL. di.* nunquam Papa possit statuere, quod non possit de heresi accusari ipse vel aliquis Papa. & respondet, quod non. quia ex hoc periclitaretur Ecclesia, ita punctualiter dicendum in proposito. nam si Papa citatus per Concilium posset ex sue potestatis plenitudine Concilium ex hoc extinguere vel pro suo libito transferre, quid aliud esset quam dicere, quod Papa *k)* etiam hereticus non possit de heresi accusari, vel privari. quia accusatus de heresi & citatus, recurreret illico ad flebile dissolutionis refugium & ita citatus pro alijs criminibus notorijs. nam crimina notoria scan-

i) auctoritate Concilij.

k) Papa & hæreticus.

ſcandalizantia Eccleſiam & de quibus Papa eſt incorrigibilis, inducunt vehementem preſumptionem hereſis. nam ut dicit Clemens, qui rebelliter vivit aut dicere ſeu agere bona recuſat, potius diaboli quam Chriſti membrum convincitur eſſe & potius infidelis quam fidelis eſſe demonſtratur ut *in c. nullus Epiſcopus. XXXVIII. di. & nō. gloſſ. in dicto c. ſi Papa XL. di.* & quod Directe fieri non poteſt, nec indirecte admitti debet. quia ſecundum juris regulam, cum quid prohibetur una via, alia via admitti non debet. ut in reg. cum quid. de *R. J. li. VI. & c. tue. de procur.* Papa autem directe non poteſt impedire ſuam accuſationem, precipue de hereſi, ergo nec indirecte, quod fieret ſi citatus per Concilium poſſet illud diſſolvere vel ad locum ſibi libitum, ubi eſſet ſibi tutiſſimum refugium, transferre.

Quarta ratio eſt: ipſe quondam Eugenius per ſuam adheſionem approbavit decretum editum in XI. ſeſſ. tanquam precedens ſuam adheſionem, & in illo decreto expreſſe cavetur, quod ex nulla cauſa poteſt ſacrum Concilium ſine ſuo expreſſo conſenſu per aliquem etiam per Papam transferri vel diſſolvi. Item decretum illud concernit generalem ſtatum Eccleſie & pertinentia ad generalem reformationem ejusdem, quia per diſſolutionem Concilij poſſet impediri generalis

lis reformatio, ſicut fuit eliſa per diſſolutionem *l*) Concilij generalis Senenſis. Item poſſent impediri Generalia Concilia que neceſſaria ſepe ſunt in Eccleſia Dei exemplo Apoſtolorum *Act. XV. & XV. di C.* 1. unde per diſſolutionem voluntariam violaretur ſtatus univerſalis Eccleſie. unde dicit *tex. nõ. in c. & ſi illa.* 1. *q. VII.* quod magno opere illa precavenda ſunt, que recipi ſine magna decoloratione non poſſunt *m*) hinc eſt quod non poteſt Papa immutare univerſalem ſtatum Eccleſie. ut *nõ. Inno. in c. quanto. de Conſue. & c. cum ad monaſterium. de ſta. regul. & archi. in c. ſicut. XV. di. gloſſ. in c. litteras. de. reſti. ſpo.* & communiter tenetur per Doctores & probatur in c. que ad perpetuam *XXV. q.* 1. ubi dicit tex. que ad perpetuam ordinata ſunt generaliter utilitatem, nulla commutatione varientur nec ad privatum trahatur commodum, que ad bonum commune ſunt prefixa. ex quo tex. gloſſ. ibi colligit, quod Papa non poteſt contra generalem Ecclesie ſtatum diſpenſare, nec contra articulos fidei, nam & ſi omnes aſſentiant ei, non valeret ſtatutum, ſed omnes heretici eſſent. *XL. di. ſicut. ſed gloſſ.* ibidem & in his caſibus poteſt verificari *tex. in c. contra XXV. q* 1. ubi dicitur contra ſtatutum patrum condere aliquid vel mutare, nec hujus

l) per diſſolutionem in Concilio Viennenſi.

m) omiſſ. a verbis : *hinc eſt quod* usque *& ſi dicatur.*

jus quidem ſedis poteſt auctoritas. & ſi dicatur quod Papa hoc fecit ex juſta cauſa, puta, pro Grecorum reductione, certe hoc confunditur, quia ſua diſſolutio ſeu translatio fuit principaliter fundata ex eo; quia Concilium procedebat contra eum. & de hac materia dicam latius in reſponſionibus ad motiva adverſariorum.

Quinta ratio, quod Eccleſie per omnes obediendum eſt, ut in Evangelio & *ij. q.* 1: *ſi peccaverit.* ſed Concilium mandabat quondam Eugenio ut veniret in certo termino tunc ſibi aſſignato ad excuſandum vel defendendum ſe ſuper notorie ſibi impoſitis ergo debuit per ſe vel alium comparere & obedire matri ſue juſte, & honeſte precipienti, non autem ſe erigere in ſuperbiam & pro obedientia dare rebellionem diſſolvendo Concilium, ſi ulterius procederet contra eum; eſtne illa obedientia que preſtari debet eccleſie juxta *n*) ſtatutum ſacri Concilij Conſtantiensis, imo juxta diſpoſitionem divinam, non enim debuit contempnere eccleſiam cum predeceſſor ſuus amplioribus meritis refulgens sicut Petrus remiſſus fuerit ad Eccleſiam dicente ſibi Domino: Si peccaverit in te frater tuus, dic Eccleſie &c.

Sexta ratio: cum legatur quod Eccleſia miſerit

n) omiſſ. *ſtatutum.*

miſerit Petrum pro negotijs ipsius Ecclesie, nec *Petrus* reſtitit juxta illud Act. Apoſtolorum: miſerunt *Petrum* & *Johannem &c.* nec legitur quod ſolus *Petrus* Ecclesiam congregatam pro ſuo libito diſſolvit aut transtulit de loco ad locum ſine ſuo conſenſu, quomodo potuit quondam *Eugenius* reus factus citatione preventus Ecclesiam, preſertim ut correctionem effugeret, diſſolvere aut de loco ad locum transferre?

Septima ratio eſt: quod Papa non poteſt ſine conſenſu Concilij eligere locum pro futuro Concilio juxta illam conſtitutionem: *frequens*, Concilij Conſtantiensis, & ita hactenus obſervatum eſt, quomodo autem *o)* poterit Concilium jam fundatum, inchoatum & proſecutum ſecundum ſuanimet profeſſionem transferre pro libito voluntatis de loco ad locum preſertim ex cauſa turpi, ut evitaret correctionem? minus eſt enim eligere locum pro futuro Concilio jam inchoatum transferre, ſed primum non poteſt ſine conſenſu Concilij, minus ergo ſecundum *Arg. eorum que nō. in c. cum in cunctis. de elec. & in autt. multo magis. C. de Epiſc. & Cle. precipue*, cum ex illa translatione violaret tam *p)* magna decreta, preſertim Decretum Conſtantiensis, quo cavetur, quod imminente legiti-

o) loco *poterit.* petitur.
p) tria magna.

legitima causa translationis Concilij debet ipsum Concilium ad locum viciniorem ejusdem nationis transferri, nisi illa causa urgens concerneret totam nationem illam, sed ipse dissolvit Concilium vigore processus inchoati contra eum, pretendens, quod in Basilea non erat libertas & multas alias causas frivolas allegavit, que profecto veraciter non poterant totam Almaniam concernere. transferendo ergo ad Italiam, violavit illud decretum & ibi expresse in hoc disponitur, quod Papa hoc facere non possit: Secundum decretum fuit sacri Basiliensis Concilij in XI. sessione editum, per eum ut supra dixi approbatum, quod Concilium ex nulla causa potest sine suo consensu transferri vel dissolvi etiam per Papam. Violavit tertio concordatum cum Grecis, quod etiam ipsemet prius approbaverat, ut dictum fuit in narratione casus; nam ibidem cavebatur, quod Concilium debebat firmiter stare in *Basilea*, nec inde se transferre, 'donec Greci se applicarent ad ultimum portum Italie, & si interea immineret rationabilis causa illud transferendi, quod fieret translatio juxta formam. c. frequens. Ipse autem quondam Eugenius dissolvit seu transtulit ante adventum Grecorum, nulla subsistente causa rationabili & esto quod fuisset, debebat servare formam illius c. *frequens*.

Octavi

Octava ratio: quia cum error Grecorum in triplici Concilio Generali dampnatus fuisset, ut in Ephesino, de quo est *tex. cum gloss. in c. plt. di. VI.* & in Concilio Generali, de quo in c. firmiter credimus. *de summ. Trin.* & in Concilio Lugdunensi ut habetur in *c.* I. *de summ. Trin. li. VI.* & Greci peterent nunc Concilium non correcti sed ut de fide disputarent & ibidem videretur, quid esset tenendum, unde in eorum salvo conductu postularunt, quod libere possent in Concilio oecumenico proponere, respondere & contradicere; & facta unione eorum sive non, *q*) libere possent ad proprios labores redire, ut patet in salvo conductu per eos postulato & per sacrum Concilium concesso, non debebant ergo de mero jure audiri, sed fuit eis facta magna gratia, quia ut dicit tex. *valde nō. in c. majoris. XXIIII. q. V.* quod majores nostri divina inspiratione tenentes necessaria precaverunt, ut quod contra unamquamque heresin coacta semel synodus pro fidei communione, veritate Catholica & approbata promulgasset, non sineret posthoc novis retractationibus mutilari; ne gravis occasio preberetur, que medicinaliter fuerant statuta, pulsandi & subdit in fi. synodus semel gesta condempnans ulterius ad nova Concilia venire non sinit *r*) & est tex. multum *nō.* quem gloss. ibi intelligit, quod

 non

q) omiss. a verbis; *libere possent.* usque *magna gratia*
r) nec est.

non patitur iterum venire in synodum ut de fide iterum disputetur, sed si correcti venire vellent, tunc admitterentur. & idem *nō. gloss. in c. nos ad fidem. XVIII. di. non licuit* ergo quondam *Eugenio* sine expresso consensu Concilij de hujusmodi oecumenico Concilio tractare aut de loco, *s*) ubi fieret illud oecumenicum Concilium disponere, est enim iste casus in quo Papa tenetur congregare Concilium, cum non possit aliquid attemptare, quod possit tendere in prejudicium eorum, que diffinita sunt per Concilium in causa heresis. ut est tex. *nō. cum gloss. in c. Anastasius XIX. di.* sed aliquis dicere posset, Concilium Basiliense jam prius disposuerat ipsos Grecos sic audiendos, ergo Papa nullam novitatem fecit sub simili modo eos audire volendo; ipse enim quondam *Eugenius* expresse ad hoc congregavit Concilium Basiliense imo expresse transtulit illud in *Ferrariam.* Respondetur quod Concilium Basiliense fecit cum Grecis certa compactata, que Greci servare noluerunt, quia electa Sabaudia dixerunt, se non intellexisse, nisi de *Sabaudia* que est in Italia. Item Concilium nunquam dedit eis optionem eligendi locum in certa natione, sed ex certis locis nominatis per Grecos Concilium habebat eligere unum locum, sed quondam *Eugenius* recedendo ab illis compactatis reducebat

s) de loco, nisi fieret.

cebat Concilium ad Italiam. Item cum Concilium Generale ſit ſupra Papam, cum *t*) agitur de extirpatione hereſum & de pertinentibus ad illam ut in decreto Concilij Conſtantienſis, ad Concilium, ex quo erat, congregatum & non ad Papam pertinebat diſponere, an ipſi Greci eſſent *u*) audiendi aut non & qualiter & in quo loco & preſertim non licebat hoc quondam Eugenio attemptare, cum diſſolutionem Concilij Baſilienſis ſine expreſſo ſuo conſenſu uſurpabat enim ſibi ex hoc auctoritatem ſupra ſacrum Concilium Generale in duobus: primo quia voluit diſponere per ſe de loco Concilij Generalis ſedentis, cum tamen Concilium Generale ſit majus eo, quantum ad hoc ut ſupra dictum eſt. ſecundo uſurpabat ſibi auctoritatem in diſſolutione Concilij Generalis ut fieret diſputatio cum Grecis & in hoc violando multa decreta eccleſie latine, ut ſupra dictum eſt; Item ut nullus locus cavillationi relictus ſit, aliquid advertendum, quod ipſe quondam *Eugenius* per ſuas litteras diſſolvit Concilium in duobus; caſibus primo ſub conditione & ex tunc ſi Concilium procederet ad ulteriora contra eum. ſecundo ſimpliciter in adventu Grecorum ſecundum diſpoſitionem parvi decreti & tandem quia Concilium non deſtitit procedere contra eum, pronuntiavit il-

 lam

t) cum igitur.

u) eſſent auditi.

lam conditionem purificatam, & ſic Concilium translatum fore ad *Ferrariam* ex virtute primi capitis *x*) & illo pretextu Conciliabulum inchoatum fuit in Ferraria de menſe Januarij ante adventum Grecorum, quia non propter eos, ſed ut ipſe evitaret correctionem, Concilium diſſolvit.

Nona Ratio, quia cum ex citatione in eum per Concilium factam ipſe quondam *Eugenius* eſſet factus reus & ſuſpectus de hereſi preſertim ex non receptione decretorum ſacri Concilij, que edita fuerant pro reformatione Eccleſie, debebat prius venire & purgare innocentiam ſuam juxta vires citationis, antequam procederet ad correctionem aliorum. unde non immerito poterat ſibi dici illud Evangelij: ejice primum trabem de oculo tuo. *III. q. VII.* porro. Grecorum autem reductionem, ut par erat, debebat dimittere, in facultate Concilij, ad quod negotium illud ſpectabat principaliter, & non mittere Galeas, ut ſupra dictum fuit in narratione caſus. Item ſi diceremus contrarium, eſſet res peſſimi exempli, quia Papa citatus ſuper ſuis criminibus per Concilium, fingeret reductionem alicujus populi ut haberet materiam diſſolvendi Concilium & evitandi correctionem. Item, quia ut predixi, ipſe non fecit illam diſſolutionem ſeu trans-

x) omiſſ. a verbis: *& illo pretextu.* usque *graecorum, quia.*

translationem intuitu Grecorum, ſed ut fugeret vindictam ultionis, & ſic ad utilitatem privatam.

Decima & ultima ratio eſt, quia cum tempore adventus Grecorum ipſe quondam *Eugenius* eſſet jam per ſacrum Concilium tunc ſuſpenſus, non poterat cum eo teneri Concilium tunc Generale, Greci autem ſine eo non volebant facere Concilium oecumenicum, ergo Patres de Concilio habuerunt legitimam cauſam non eundi ad illud conciliabulum; & ſi dicatur, quod ante ſuſpenſionem ipſe quondam *Eugenius* diſſolverat Concilium Baſilienſe, Reſpondetur dupliciter, primo, quod non poterat diſſolvere propter rationes predictas. ſecundo quia diſſolvit tunc non conſideratione Grecorum, ſed ut impediret proceſſum Concillj contra eum inchoatum, ut ſupra dictum fuit. Ex his omnibus facillime poteſt reſponderi ad novem objecta adverſariorum unica conſideratione; nam omnia eorum objecta tendunt ad firmandum illam pretenſam diſſolutionem ſeu translationem Concilij per dictum quondam *Eugenium* factam in favorem reductionis Grecorum, quia tanquam Paſtor Eccleſie & judex fidei & habens poteſtatem ad edificationem & quia Greci nolebant alibi quam in Italia audiri, tenebatur hoc facere, ut enim predixi, diſſolutio illa ſeu translatio

non fuit facta favore Grecorum sed ob processum inchoatum contra eum per Concilium, nam ut predixi in duobus casibus transferebat Concilium, primo sub conditione si Concilium procederet contra eum. secundo simpliciter in adventu Grecorum, at ipse longo tempore ante adventum Grecorum pronuntiavit Concilium esse translatum, quia Concilium processerat contra ipsum & illo pretextu fecit Conciliabulum illud inchoari in mense y) Januarij in *Ferraria* in adventu Grecorum & sic incidit in penas scismaticorum erigendo Concilium contra Concilium & scandalizando Ecclesiam cum geminata dissolutione Concilij, ac processu temporis incidit in suspensionem, quia non revocavit primam pretensam dissolutionem infra IIII menses juxta decreti tenorem editi in XI sessione; nullo modo ergo poterat in adventu Grecorum presidere illi Conciliabulo, quia etsi causa fidei maxima sit, tamen contempnendo Ecclesiam & ejus auctoritatem ipse incidit in majorem errorem. sed ne adversariorum motiva transeant sine speciali solutione, ad eorum majorem confusionem & veritatis dilucidationem remaneat indiscussa, specialiter respondebo & primo:

Ad primum, in eo quod dicunt, quod Greci venerunt ad Papam petentes audiri & uniri in fide cum Ecclesia, & nolebant hoc fa-

y) mense Junij ante Græcorum adventum.

facere nisi in Concilio oecumenico. ergo Papa ad hoc tenebatur convocare Concilium oecumenicum. Cum ergo Papa non posset hoc facere nisi transferret Concilium Basiliense ad locum Grecis aptum, ergo Papa potuit & debuit illud transferre. nam hereticum esset dicere, quod Papa hoc non posset per illud *Luce XX°*. Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua & aliquando conversus confirma fratres tuos. scilicet in eadem fide & *Joann. ult.* pasce oves meas quod intelligitur de pastura fidei. & presertim quia Greci protestati fuerunt quod nullo modo volebant venire ad Basileam aut Sabaudiam sed Concilium nullo modo voluit consentire petitioni Grecorum ergo sine Concilij consensu tenebatur Papa illud transferre. Ad hoc Respondetur primo generaliter quod Papa tunc *Eugenius* non dissolvit Concilium propter Grecos ut supra dixi, sed hoc fecerat principaliter ut fugeret correctionem Concilij. nam licet ipse quondam *Eugenius* de Grecis fecisset mentionem in secundo casu dissolutionis, tamen Grecis non exspectatis transtulit illud Concilium Basiliense, quia Concilium non desistebat procedere contra eum. Ex hac autem causa Concilium dissolvi non poterat, ut supra plene dixi. Preterea posito sine veritatis prejudicio, quod hoc fecisset propter Grecorum unionem, veritate caret, quod Greci z) pe-

z) Græci poterant.

terent audiri & uniri, imo ut supra dixi, petierunt, quod possent libere proponere & unione facta vel non, libere redire ad eorum patriam, ut in eorum salvo conductu patet. Preterea cum ipsorum error expresse *a*) reprobatus est in tribus Concilijs, ut supra dictum fuit, Concilium habet disponere, & non Papa, qualiter & in quo loco debeant audiri, neque erat curandum de protestatione Grecorum quia ad illam satis respondi supra; presertim cum venirent contra compactata cum sacro Concilio, nam adversarij silent de *Sabaudia* que erat pariter electa cum *Basilea* & Avinione, unde poterat male sperari de reductione Grecorum, cum ipsi in limine contractus violarent compactata. preterea nec ipsi Greci hanc rationem allegarunt scribentes ex Constantinopoli sed duntaxat, quod promissa non fuerant in tempore adimpleta, unde licet Papa teneatur pascere oves Christi, tamen cum modis & temporibus; nam & Concilium non minus tenetur pascere, quia *b*) & omnibus Apostolis dictum fuit: ite in universum mundum & predicate Evangelium omni creature & sicut me misit pater & ego mitto vos &c. nec Greci volebant pasci, nisi forte corporaliter, quia si petiissent pasturam fidei, servassent compactata & non petiissent disputationem. Concilium autem erat in hoc facto

Pape

a) expresse.

b) quia & omnibus apostolis dictum fuit.

Pape preferendum, quia Concilium non poterat in fide errare sed Papa. sicut *nō. in c. a recta. XXIIII. q. 1.* sed pro dolor ex causa fidei fuerunt sumpta arma *c*) perfidie, quia sub colore Grecorum dissolvebatur Concilium ut evitaretur correctio & reformatio. *d*) Preterea ipse quondam *Eugenius* transtulit Concilium in adventum Grecorum innitens illi parvo decreto, quod viribus non subsistebat, ut supra probatum fuit, & non ex suo officio. Item si fecisset ex suo officio, cur de loco prius non conveniebat cum Concilio adhuc sedente juxta diffinitionem *c. frequens.* Cur etiam non elegit unum locum de nominatis consistentem in natione Germanica ? juxta *c. frequens.* cum ergo omnia contempsit & ex suo sensu voluit Concilium transferre, merito nihil egit validitatis & firmitatis, sed incidit in penas contentas in XI sessione.

Ad secundum *e*) & Tertium eorum motivum, quo dicitur, quod *f*) in Decreto per Basiliense Concilium concluso habetur, ut venientibus Grecis ad ultimum portum latinum ipsi Patres Concilij infra mensem ad locum oecumenici Concilij se transferrent, ergo cum

c) arma pro fide.

d) omiss. *praterea ipse &c.* usque *contentas in XI. sessione.*

e) omiss. & tertium.

f) indirecte... conclusio &c.

cum Greci advenerunt, debebant se transferre ad locum oecumenici Concilij & non manere in Basilea fixi. Respondetur, quod hoc argumentum nullo modo concludit, quia Decretum Basiliensis Concilij expresse habebat, quod Patres de Concilio debebant se transferre ad locum per sacrum Concilium nominandum, ac Greci non venerunt ad illum locum, quia neque ad *Basileam*, *Avinionem* neque ad *Sabaudiam*; & mirandum est de tali argumentione vana nam si Greci potuissent sacrum Concilium ducere ad quem locum voluissent, quid oportebat facere cum eis compactata de loco? & precipue cum ipsemet quondam *Eugenius* illa compactata approbaverat? Et per hoc solvitur eorum tertium motivum, dicunt enim in eo, quod in decreto sacri Concilij dicebatur, quod propter nullum locum tam magnum atque sanctissimum opus deberet postponi & quod hoc fuit juramento firmatum ergo propter locum non debebat sacrum Concilium Basiliense dimittere tantum bonum. Ad hoc enim respondetur, quod caret veritate, ut supra in precedentibus dictum est, nam veritas fuit, quod illa verba fuerant dicta propter Basileam, quia Patres de Concilio cupiebant quod Concilium oecumenicum fieret in *Basilea*, sed oratoribus Grecorum nolentibus consentire, dixerunt deputati Concilij, quod propter locum non debebat tantum

tum bonum dimitti, & convenerunt ut certa loca nominarentur per Grecos & ex illis sacrum Concilium eligeret unum & illud decretum sic limitatum fuit juratum, unde Concilium non tenebatur ire ad locum per Concilium non electum & si diceretur, Concilium non debebat curare de loco ut tantum bonum sequeretur, Respondetur quod Concilium non erat certum de reductione Grecorum, ut supra dictum est, sed bonum erat certum si Concilium trahebatur ad Italiam, prout quondam *Eugenius* volebat, elusa erat penitus reformatio Ecclesie latine & decreta contempta que prius recipere noluit & Conciliorum auctoritas penitus conculcata & sepulta fuisset; hoc enim in illa translatione agebatur propter potentiam & amicitiam, quam ipse quondam *Eugenius* in g) locis illis habebat. Item sacrum Concilium verisimiliter sperabat, h) quod Greci juxta compactata venirent ad locum electum per ipsum Concilium, quod verisimiliter ex eo potest conjecturari, quia miserunt Galeas cum pecunijs & balistarijs cum Capitaneo & tantarum expensarum onere. Ista enim verisimiliter non fecissent frustra, nam parvipendebant istam protestationem oratorum Imperatoris Grecorum per rationes supra per me dictas sed heu postquam declinaverunt Greci ad quondam Eugenium injuste di-

g) *locis* omiss.

h) spectabat.

lationem fecit principaliter non propter pasturam Grecorum sed ex causa damnata, videlicet: si sacrum Concilium procederet contra eum & vigore illius translationis fuit conciliabulum illud in *Ferrariam* translatum. Item pastura illa & predicare verbum Dei Grecis bene poterant fieri absque dissolutione Concilij Basiliensis. nec obstat quod Greci volebant habere Concilium oecumenicum; quia ad petitionem Grecorum, qui erant precise scismatici & heretici, non debebat dissolvi Concilium Generale absque suo expresso consensu. nam Ecclesia universalis, que errare non potest, melius poterat discernere tempus & modum istius pasture, quam solus Papa presertim ut dixi. quia non veniebant Greci emendati & correcti sed ad disputandum; unde pro eo quod sepe condempnatum fuit in Concilijs, non debebat Concilium Generale Latinorum invitum dissolvi. utinam jam diu post creationem suam ipse quondam *Eugenius* voluisset fuisse executor illius verbi: Pasce oves meas; jam diu potuisset ivisse ad Grecos & diu potuisset illos ad se vocare sine scandalo Ecclesie, sed dedit tunc operam accuratam, quando opus erat sibi sub illo colore dissolvere Concilium, ut sic evitaret processum & ut fugeret reformationem Generalem & presertim curie Romane.

Ad

Ad Quintum motivum ex eo fundatum, quia Papa poteſt quidquid ſpectat ad edificationem Eccleſie, non obſtantibus quibuscunque decretis in contrarium ; ſed illa translatio ſpectabat ad edificationem ipſorum Grecorum &c. Etiam hoc argumentum concidit cum precedentibus & ex his que ibi dicta ſunt, patet Reſponſio : Non enim fecit illam translationem ad edificationem, ſed ut fugeret proceſſum, nec eo pretextu, quod vult ire ad predicandum infidelibus, debet *i*) Concilium congregatum diſſolvere, ut ſic illa occaſione eluderet Ecclesie latine reformationem. nam ſi ipſe impedimentum non preſtitiſſet, ſcit mundus, quod Greci ſervaſſent omnia compactata & veniſſent ad Concilium & manſiſſet Eccleſia in ſua integritate. ſed bene patet ex iſtis allegationibus adverſariorum, querere mendicata ſuffragia; nam nunquam faciunt verbum de diſſolutione facta in primo capite occasione proceſſus inchoati contra eum, ſed ſemper fundant *k*) ſe ſuper illa translatione facta in ſecundo capite, que effectum non habuit, quia illa ſecunda translatio per eum facta habebat vim in adventum Grecorum, ſed ipſe longe ante adventum Grecorum inchoari fecit illud Conciliabulum Ferrarienſe vigore translationis facte, quia in Concilio fuit accuſata ejus contumacia.

Ad

i) ſed Concilium.

k) fundunt.

Ad sextum motivum quod videtur sine aliquo juris fundamento formatum; dicunt enim, quod negare Concilium Basiliense esse translatum in *Ferrariam* legitime, est negare reductionem Grecorum esse factam, consequens probatur ex bulla aurea Grecorum. antecedens probatur quia Greci nolebant in Concilio oecumenico uniri. profecto faciliter & multipliciter potest responderi. nam licet dicerent, quod nollent reduci nisi in Concilio oecumenico, non per hoc probatur validitas parvi decreti, nec per hoc probatur quod dissolutio seu translatio facta per quondam Eugenium, ut evitaret suam correctionem, debeat valere; nunc enim non agimus, an Greci sint vere reducti, sed utinam essent vere reducti! sed solum agitur: an valeat prima translatio facta per quondam *Eugenium* illa precipue quam fecit in eventum, si Concilium non desisteret procedere contra eum, super illa enim fuit fundatum Concilium Ferrariense ac etiam si pretenderetur, quod propter adventum Grecorum quod tamen non est verum, satis supra responsum fuit.

Septimum motivum eorum est, quod Papa est judex fidei, unde tanquam judex potest determinare & solvere omnes questiones fidem tangentes *XXIIII. q.* 1. *hec est fides*, & per hoc dictum Evangelicum: ergo pro te rogavi *Petre &c.* ad hoc motivum Respondetur, ut supra. primo quia ipse non dissol-

vit ut diffiniret queſtionem fidei, ſed ut inficeret factum fidei & auctoritatem Eccleſie & impediret proceſſum legitime inchoatum contra eum. Item quia Papa non eſt judex fidei in eo articulo, qui jam eſt declaratus per totam Eccleſiam & per multos ſummos Pontifices. nam ut ſupra dixi, Error Grecorum in triplici Concilio Generali fuerat condempnatus, unde ſi Papa vellet verbo aut facto expreſſe aut tacite, directe vel indirecte attemptare contrarium in continenti incideret in hereſin dampnatam & absque alia ſententia poſſet tanquam hereticus puniri. *tex. alleg. in c. Anaſtaſius. XIX. di. & tex. cum gloſſ. in c. Achatius. XXIIII. q. 1.*

Octavum motivum eſt, quod Papa non poterat ſine peccato mortali Grecos non audire & ſic illam reductionem non facere, quam facere non poterat, niſi in Concilio oecumenico, quod Greci poſtularunt nam hoc pretermittendo veniebat contra preceptum divinum, paſce ſcilicet oves meas &c. ad hoc argumentum eſt pluries ſupra reſponſum. Ideo non oportet aliter reſpondere.

Ad Nonum & ultimum motivum, quod ex eo fundatum eſt, qu a ante adventum Grecorum Concilium Baſilienſe informaverat Papam turpiſſime per quoddam monitorium in magnum Eccleſie latine ſcandalum

&

& contra omnem *l*) Caritatis ordinem ad Greciam misit ostendens ibidem Papam esse magnis criminibus irretitum, ideo oportebat, quod Papa se purgaret presentibus Grecis, apud quos fuerat diffamatus, sed cum Greci nollent venire *Basileam* vel *Avinionem* sed ad Italiam, oportuit Concilium transferri ad Italiam, & ad hoc adducunt adversarij nonnulla ut dicunt summorum Pontificum exempla. qui pro eorum purgatione facienda vocaverunt ad se Concilia. Certe hoc Argumentum potuisset taceri pro eorum honore. primo, quia si Concilium misisset extractum monitorij ad Grecos, non fecit hoc animo infamandi quondam *Eugenium*, sed potius intentione avisandi Grecos, ne irent cum Galeis quondam *Eugenij* dimissis Galeis sacri Concilij, quia ex quo quondam Eugenius erat multipliciter denuntiatus sacro Concilio tanquam notorius criminosus & jam citatio apprehendisset eum, non debebant pro illa causa fidei ad eum declinare sed potius ad sacrum Concilium, ubi ex sua natura illa causa debebat agitari.

Item esto, quod ipse quondam Eugenius ex transmissione illa monitorij fuisset infamatus apud Grecos, non tamen sequitur, quod propter hoc debebat Concilium convocari in presentia Grecorum. ex hoc enim sequeretur, quod judex deberet facere ex debito

 pro-

l) communitatis.

processum coram illis ipsis, apud quos reus est infamatus, quod tamen est falsissimum. nam Papa tanquam Principalis Minister Ecclesie de facili non infamatur apud unam gentem, sed apud multas nationes & quandoque apud totam Christianitatem, oporteret ergo secundum illud Argumentum Adversariorum, quod omnes de Christianitate deberent vocari ut videant purgationem, quod tamen falsum est, satis enim est, quod reus se expurget coram judice & si potest se expurgare, ejus purgatio mitti potest ad omnia loca, in quibus infamatus est, & sic potest tolli infamia. Ita punctaliter *m*) fecit tur Papa alias de quodam Episcopo ut probain *c. habet hoc proprium. ij. q. V.* quin imo est unus textus satis notabilis ad propositum in *c. statuimus. de offic. deleg. li. VI.* ubi dicitur, quod si judex deputatus in certo loco super aliqua inqusitione facienda contra reum pretensum non potest ibi commode suum exercere officium propter potentiam rei, quod potest immutare locum judicij sine consensu novo Principis delegantis ne quo modo possit inquisitio impediri & reus de sua malitia reportet commodum & per illius tex. rationem dico, quod nedum Concilium Basiliense ex hoc facto non debebat ad *Ferrariam* transferri, sed etiam si fuisset *Ferraria*, cum Papa tunc habebat ibi magnam potentiam & maxime propter vicinos ibidem existentes legiti-

m) præsentialiter.

gitime Concilium poterat ſe inde transferre & venire ad Alamaniam, ubi tutius potuiſſet contra eum procedere. quis enim tam levis capitis eſt, ut poſſit iſtud in mentem adducere, quod Patres ſacri Concilij Baſilienſis potuiſſent ſecure iviſſe ad Italiam ad faciendum proceſſum contra Italicum ita potentem in terrarum & amicorum potentia. preterea illa ratio concludet quoad omnes partes, in quibus Papa fuit infamatus, unde oportet quod Concilium prius transferetur in Hiſpaniam & ibi facta purgatione transferretur ad Alamanniam, ut purgaretur apud Alamannos & deinde in ſingulis provincijs, quod ridiculum eſt dicere aut cogitare. Ad exempla autem ſummorum Pontificum dico, quod verum eſt, quod ſummi Pontifices infamia reſperſi congregaverunt Concilia ſponte ut purgarent ſe in illis, & quia actus ille erat ſpontaneus merito poterant ad ſe vocare Concilia, ſed quod Concilium jam ſedens & inchoans *n*) proceſſum contra Papam teneatur, velit nolit, ſe transferre pro voto Pape, ut ſe expurget, hoc nullibi probatur, imo ratio refugit, quod reus poſſet ad ſe vocare judicem; Rei enim eſt obedire; judicis vero, precipere ut *in c. 1. de judic. cum multis. ſt.* nam ſi Concilium vel alter judex tenetur ſe transferre pro voto rei, nunquam ſequeretur debitus inquiſitionis effectus. ut in

n) inchoatus.

c. ſtatuimus. quin imo legimus Concilium evocaſſe Papam, ut ſe defenderet in Concilio 11. q. VII. C. It. cum Balaam. Item Symacbus. Et temporibus noſtris vidimus Piſis Generale Concilium congregatum evocaſſe & citaſſe quondam Benedictum & Gregorium. Idem vidimus Conſtantie. ridiculoſum fuiſſet, quod Benedictus citatus transtuliſſet Concilium in Paniſcolam locum ſue reſidentie ut purgaret ſe in Kathalonia ubi erat infamatus per citatorium Concilij. & idem poſſumus dicere de Papa Johanne XXIII. cujus infamia plurimum degenerabat apud Italiam & tamen proceſſus fuit factus in Conſtantia. & idem de ſimilibus.

Et per hoc remanet firma concluſio luce clarius declarata, quod Concilium Generale univerſalem Eccleſiam repreſentans fuit & hodie eſt in Civitate Baſilienſi, illo parvo decreto paucorum & injuſta & iniqua ac pretenſa diſſolutione ſeu translatione facta non obſtante. & hoc de primo dubio.

Ad Secundum Principale Dubium.

An ſcilicet Concilium Baſilienſe poteſtatem legitimam ipſum quondam *Eugenium* citandi & proceſſum reliquum contra eum faciendi uſque ad depoſitionem incluſive habuerit? & idem queri poteſt de quolibet Concilio Generali reſpectu cujusque ſummi Pontifi-

cis,

cis, multa & multa dici possent. Nam olim ante determinationem seu declarationem per illam magnam sinodum Constantien em factam multi circa hunc articulum tractatus & libelli a diversis editi fuere, varia sentientes circa potestatem Ecclesie hinc etiam Glo. juris canonici plurimum variarunt in hac materia trepidantes ut patet *ex nō. IIII. di. in istis XV. di. sicut XL. di. si Papa XCIII. di. legimus XCIX. di. ecce. IX. q. III. nemo XIIII. q. 1. quodcunque & C. a recta. & in Cle. ne Romani de Elec. & in Cle. ad nostrum. de heretic. in c. significasti. de elec. & c. licet. ej. tit. & c. proposuit de Concess. prebend. in c. ad honorem. de usu pall. & in c. quanto de translat. Prela.* & idem per Doctores juris Canonici & in multis alijs locis. sed cum hodie Concilium illud magnum, famosum & Generale Constantiense illam difficultatem declaravit, interpretationes varie Magistrorum cessare debent. nam dicta Doctorum non sunt necessaria id est non necessitant ad tenendum hoc vel illud, licet sint probabilia ut *nō in c. 1. de postu. prela. & in l. 1. C. de legibus.* sed auctoritas Ecclesie bene necessitat, imo hereticus est censendus, qui tenet sententiam ab auctoritate Ecclesie deviantem ut *in c. heresis. & c. hereticus & in c. inter heresin XXIIII. q. 3. ad hoc. tex. juncta gloss. nō. in Cle. 1. de usu & fa. c. abolende. de heret. & notanter dicit glossa in dicta Cle. 1. in verbo hereticum*, quod non solum est hereticus male sentiens de articulis fidei vel sacramentis Ec-

S 4 clesie.

clesie, ut in alleg. c. abolende, o) sed etiam qui perversum habet dogma vel falsas vel malas opiniones gignit aut sequitur contra doctrinam Ecclesie. ut in juribus proxime allegatis & in dicta cle. ubi hereticus judicatur qui pertinaciter affirmare presumit, usuram non esse peccatum. hoc enim est contra doctrinam Ecclesie, *de usur. c. ij & in c. ij. & in c. cum tu. in fi. ad idem est glo. no. in §. quia vero XXIII. q. iij. que ponit*, octo modis quibus quis dicitur hereticus & inter alios ponit illum cum quis male interpretatur scripturam ut in dicto cap. heresis. Declaratio autem Constantiensis Concilij hanc questionem omnino diffinit loquens per hec verba formaliter: hec sancta synodus Constantiensis Generale Concilium faciens & universalem Ecclesiam representans declarat, quod ipsam potestatem habet immediate a Christo, cui quilibet cujuscunque status, conditionis vel dignitatis existat, etiamsi Papalis, obedire tenetur in his, que pertinent ad fidem, extirpationem scismatis & reformationem Ecclesie in capite & in membris. Item declarat, quod quicunque cujuscunque status & conditionis existat vel dignitatis etiamsi Papalis, qui mandatis, statutis & ordinationibus seu preceptis hujus sacre synodi aut cujuscunque alterius Concilij Generalis legitime congregati super premissis seu ad ea pertinentibus factis vel

o) omiss. a verbis *sed etiam* usque *ut in dicto cap. heresis.*

vel fiendis obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condigne penitentie ſubjiciatur & debite puniatur etiam ad alia juris ſuffragia, ſi opus fuerit , recurrendo. Hec verba formalia declarationis facte per illam magnam ſynodum , que quidem declaratio cum apertiſſima ſit quoad caſum noſtrum, de quo queritur , cuilibet hodie de Ecçleſia ſemoto quocunque ſcrupulo ſufficere debet. nam ut dicit Jeronymus in diſputationibus ſuis contra Luciferanum , Poteram hoc unico ſole omnes tuarum argumentationum rivulos exſiccare & appellabat ſolem, auctoritatem univerſalis Eccleſie. & Auguſtinus in multis locis dixit, quod non crederet Evangelio, niſi eum auctoritas Eccleſie commoveret. Ita hodie poteſt dici cuilibet volenti in dubium vertere poteſtatem Eccleſie ſupra Papam ; Cum autem ſacrum Concilium proceſſerit contra quondam Eugenium, non poteſt revocari in dubium de ejus poteſtate , quidquid nonnulli adverſariorum non valentes aliter ſubterfugere auctoritatem Eccleſie dicant quod Conſtantienſe Concilium illam declarationem fecit poſt fugam Joannis a Concilio Conſtantienſi & obediente aliorum , qui ſe gerebant pro ſummis PP. *Gregorij* ſcilicet & *Benedicti* unirentur illi Concilio Conſtantienſi, quaſi velint dicere quod illud Concilium Conſtantienſe tempore declarationis edite non erat *p)* univerſale,

S 5 ſed

p) erat utile.

ſed repreſentabat obedientiam duntaxat Johannis. ſed profecto iſte objectiones dignitatem ſeu auctoritatem illius conſtitutionis ſeu declarationis non enervant, quia preſuppoſito quod ita ſit, quod poſt fugam Johannis & ante unionem aliarum obedientiarum fuerit facta, attamen tota Eccleſia univerſalis poſtmodum ibi unita tacite multifarie approbavit. primo approbando depoſitionem Johannis, qui fuit depoſitus ob multa delicta notoria ſcandalizantia Eccleſiam; non autem potuiſſet deponi per Concilium, niſi ipſum Concilium habuiſſet in eum poteſtatem, quia inferior non habet jurisdictionem in ſuperiorem, nec par in parem *ut in c. inferior. c. denique XXI. di. & in c. Innotuit de elec. & in L. ille a quo §. tempeſtivum. ff. ad Trebell.* & ſi diceremus contrarium, ſequeretur, quod Papa *Martinus* non fuit legitime electus, quia non vacabat Eccleſia ex defectu q) Pontificatus; & idem diceremus quoad ipſum quondam *Eugenium*, qui etiam ex illa origine ſortitus eſt Apoſtolatum. Item ſi diceremus illud Concilium erraſſe in poteſtate univerſalis Eccleſie declarando in prejudicium prelationis Eccleſie Romane omnes illi Patres & eos ſequentes incidiſſent in hereſim *ut in c. 1. XXII. di* & ſic dampnaremus totam obedientiam Johannis, que maxima erat, nam ei obediebat tota Germania, Italia & multe alie natio-

nes

q) defectu poteſtatis.

nes. Item si incidisset in heresin, quomodo alie obedientie *Gregorij* scilicet & *Benedicti* univissent se & incorporassent illi Concilio contra *c. cum quibus XXIIII. q. iij.* Item illa constitutio erat ibidem plus quam notoria & nunquam post unionem factam contra illam reclamatum fuit, imo fuit per totam Ecclesiam recepta tacito consensu, quia id, r) cui non resistitur, approbatur, ut *in c. error. LXXX. di.* Item hoc probo efficaciori ratione: Concilium Basiliense fuit legitime institutum per Ecclesiam universalem & indubitatam & nihilominus illud idem decretum Constantiense recensuit & approbavit & confirmavit, & quod plus est, ipsemet quondam Eugenius in adhesione s) sua videtur illud approbasse cum dixit & professus fuit Concilium Basiliense fuisse legitime institutum & legitime continuatum ac congregatum extitisse pro extirpatione heresum, pace populi Christiani ac generali reformatione Ecclesie in Capite & in membris & pertinentibus ad ea, quod ultimum est bene notandum & hec jam approbatio & confirmatio illius constitutionis Constantiensis precesserat illam adhesionem, ergo multipliciter illa constitutio fuit approbata per Ecclesiam universalem, quin imo & si ipse quondam

r) id cui non resistitur.

s) omiss. videtur illud approbasse cum dixit & professus fuit Concilium Basiliense fuisse &c. usque: *& hec jam approbatio.*

dam *Eugenius t*) noluisset consentire, attamen in his que concernunt fidem & reformationem Ecclesie & in pertinentibus ad illa judicium Concilij prefertur sententie Pape. *ut nō. in dicto. c. Anastasius. XIX. di. & probatur in c. sicut XV. di.* Nec fuga Johannis habuit impedire effectum illius declarationis, quia ut declaratum fuit in illo Concilio per illius fugam non desijt esse Concilium nec auctoritatem Concilij fuit aliquatenus impedita; facit enim *u*) Papa se alienum recedendo ab universali Ecclesia ut *in c. alienus XXIIII q.* 1. & ipsa Ecclesia in qua est jurisdictionis fundamentum, potest omnem potestatem Ecclesie exercere sicut potest mortuo Papa. ut enim dicit notanter *Archid. in c. porro LXXVI. di.* potest Ecclesia mortuo Papa mutare formam sacramentorum, preter formam consecrationis panis & vini & baptismi, quia illa forma fuit instituta a Christo & sic Ecclesia potest mortuo Papa etiam arduissima exercere *x*) & reformare, que facta fuerunt etiam tempore Apostolorum. quod est bene notandum. si enim jurisdictio Ecclesiastica non esset in Ecclesia tanquam in fundamento, non posset hoc attemptare mortuo Papa; Papa autem fugiens a Concilio habetur pro mortuo seu alieno. *ar. c. cum dilecti. de elec. & XVI. q.* 1. *ecce. & in dicto c. alienus.* Et ut

t) voluisset.
u) omiss. *Papa.*
x) omiss. *& reformare.*

ut illa declaratio Concilij Constantiensis & approbatio subsequens Concilij Basiliensis non videatur edita sine fundamento, corroborabo & justificabo illam omni fere jure divino scilicet, dictis nonnullornm sanctorum corroborato, Apostolico, Pontificio, ex gestis Conciliorum & sic consuetudine universalis Ecclesie Item ratione juris naturalis & civilis.

Jure autem divino favetur multifarie multisque modis & primo tanquam pro fundamento totius edificij inducitur illa auctoritas Evangelica *Math. XVIII* si peccaverit in te frater tuus &c. dic Ecclesie, quodsi Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus, neminem Christus excipit a judicio Ecclesie, sed illud constituit universale & supremum, universale, neminem excipiendo, supremum, cum nullum aliud judicium ultra illud preservaverit, sed absolute dixit, contempnentem illud judicium habendum pro Ethnico & Publicano, & quod includatur Papa, patet primo, quia loquebatur ipsi *Petro* & sic eundem voluit remittere judicio Ecclesie vel ad judicium Ecclesie. secundo, quia quilibet christianus appellatur frater etiam Papa *XI. q. iij.* adversarij. imo ipsi *Petro* dixit, si peccaverit in te frater Tuus & sic appellabat quemlibet fratrem

y) omiss. a verbis: *& ipsemet Petrus* usque ad illa: *& ut tolleret Christus &c.*

trem *Petri.* Item Chriſtus in Evangelio: Vos omnes fratres eſtis y) & ipſemet Petrus in Concilio dixit: Viri fratres &c. *ut Act. X. & hoc voluit gloſſ. in c. nemo. IX. q. III.* que dicit, quod cum Papa delinquit ſeu peccat, poteſt peccatum illius Eccleſie denuntiari ſecundum admonitionem Evangelicam: ſi peccaverit &c. dicit tamen hoc determinaſſe *in c. ſi Papa LX. di. & in illo c. ſi Papa.* firmat hoc idem cum determinatione, videlicet, quod de illo crimine Papa denuntiari poteſt, de quo poteſt accuſari & non de alio, quia tunc inutilis eſſet talis denuntiatio que verba diligenter ſunt notanda; Papa autem accuſari poteſt de hereſi & quolibet crimine notorio ex quo ſcandalizatur Eccleſia & de eo eſt incorrigibilis ut *nō. gloſſ. in dicto c. ſi papa.* & cum hoc temperamento debet intelligi & limitari. *Hoſti. in c. propoſuit. de Conceſſ. preb. & Hugo in c. ſi Papa LX. di.* qui aliter in hoc ſenſiſſe videtur.

Et ut tolleret Chriſtus dubietatem, ne forte appellatione Eccleſie veniret ſolus Papa, immediate poſt illa verba ſubjunxit: Amen dico vobis, quecunque alligaveritis ſuper terram, alligata erunt & in celo, & ſic aperte oſtendit, quod nomine Eccleſie intelligebat de omnibus apoſtolis, qui repreſentabant tunc Eccleſiam. Cum ergo Chriſtus neminem excepit a judicio Eccleſie, vana eſt gloſſa, que exceptionem vult

face-

facere de Papa sine expressa auctoritate Christi. nam qui totum dicit, nihil excludit & sicut indiffinite locutus est Christus, ita indiffinite ietelligere debemus *XIX. di. si Romanorum. & in c. solite. de major. & obe.* & sileant hodie vane glosse in contrarium, cum hec opinio seu ille intellectus generalis ad illam auctoritatem fuerit approbatus in magna synodo Constantiensi, ubi erat tanta Magistrorum & Doctorum juris Divini & humani copia, ut tanta auctoritas virorum tam preclarorum in unum congregatorum deberet sufficere etiamsi illud z) non fuisset universale concilium. Item *a*) concurrit auctoritas Concilij Basiliensis, in qua omnes fere viri eminentes de christianitate per se vel procuratores fuerunt incorporati, unde dicere contrarium hil aliud est, quam asserere omnes fuisse hereticos & Concilium illud errasse in fide, quod non est admittendum propter opiniones Magistrorum, qui varie locuti fuerunt.

Secundo hoc idem probatur illa auctoritate Dominica ad omnes Apostolos prolata: vos estis sal terre, quod si sal evanuerit, ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras & conculcetur ab hominibus &c. ex qua auctoritate Apostolorum neminem Christus exclusit, quin imo Jeronimus Vir Clarissimus

z) omiss. *non*
a) loco: Item. *ita occurrit &c.*

in qua Chriſtus loquens de ſe dixit Apoſtolis omnibus, nemine excluſo: Ego ſum vitis vera, vos palmites, ſi quis in me non manſerit, mittetur foras ſicut palmes & areſcet, & colligent eum & in ignem mittent &c. quicunque ergo, ſit ille, Papa vel alius, qui *d*) recedit a Chriſto, ut puta, in hereſin confingendo, debet deponi ſeu ejici de facto ab Eccleſia, & ſi non vult corrigere, debet tradi curie ſeculari, ut igne pereat. *de hereti. & c. plt. & fa. quod nõ. glo. in c. abolende. ej. tit.* reſpectu electionis Pape congregabitur Concilium ut proxime dixi. ſi enim Concilium non haberet auctoritatem ſupra Papam, fruſtrate eſſent iſte auctoritates, quoad Papam. nec obicit, ſi dicatur, quod fundamentum jurisdictionis Eccleſie eſt in Eccleſia univerſali & non Concilio, quia de ipſo Chriſtus non fecit mentionem, dico enim, quod licet fundamentum jurisdictionis ſit in Eccleſia univerſali, quia tamen impoſſibile eſt congregare Eccleſiam univerſalem, cum conſiſtat in univerſitate fidelium. *de conſe. di. 1. Eccleſia* quin imo unica eſt Eccleſia militans & triumphans *ut pl. nõ per Jo. An. poſt jo. mo. in c. fundamento. de elec. li. VI.* attamen Eccleſia ipſa univerſalis exercet jurisdictionem ſuam per Concilium ipſam repreſentans. hoc probatur *Act. XV.* ubi in illo Concilio Apoſtolorum in diffinitione dictum

d) qui recidit.

ctum fuit: Placuit Apostolis & senioribus & toti Ecclesie ad innuendum, quod Concilium dicitur Ecclesia representatione, sicut in simili dicit *glo. no. sunt. ru. C. que sit long. consuet.* que dicit, quod Concilium civitatis representat totum populum. ad Idem *XV. q.* 1. *c.* 1. hoc clarius innuit Christus, qui cum Petro dixisset: dic Ecclesie; statim dirigendo verba sua ad Apostolos dixit: Amen dico vobis, quecunque alligaveritis super terram &c. innuens ipsos facere ecclesiam quod ad exercitium & per hoc *c. firmiter de summ. Trin in fi.* ubi dicitur: quod deus tradidit claves Ecclesie Apostolis & successoribus. *ad idem c. nova. de pen. & rem.*

Quarto corroborantur predicta per idem quod habetur *Jo. XX°.* nam post resurrectionem suam Christus volens confirmare potestatem datam Ecclesie in personis Apostolorum, dixit: sicut me misit Pater & ego mitto vos, Accipite Spiritum sanctum. unde non dixit: Mitto te *Petrum*, sed mitto vos, scilicet, in eadem potestate, qua me pater misit, unde suam potestatem omnimode necessariam ad regimen Ecclesie Christus transmisit in Ecclesiam & pro hoc dictum facit Doctissimi Viri *Cypriani in c. loquitur. XXIIII. q.* 1. ubi inter cetera dicit hec verba: Quamvis omnibus Apostolis post resurrectionem suam parem tribuat potestatem & dicat, sicut pater me misit & ego mitto vos,

vos, accipite Spiritum sanctum, tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno scilicet Petro incipiente sua auctoritate disposuit; & subjicit hoc, erant utique ceteri Apostoli, quo *Petrus* fuit, pari consortio prediti & honoris & potestatis, sed exordium ab unitate proficiscitur ut Ecclesia Christi una monstretur, quam unam Ecclesiam in Canticis Canticorum ex persona Christi designat & dicit: una est columba mea &c. & post pauca subjicit, quam unitatem vendicare debemus maxime nos Episcopi, qui in Ecclesia Dei presidemus, ut Episcopatum quoque ipsum unum atque indivisum probemus, nemo fraternitatem fallat, nemo fidei e) unitatem perfida prevaricatione corrumpat, Episcopatus unus est, cujus cum singulis in solidum pars tenetur. & advertendum, quod licet gloss. ibi dicit, quod omnes Apostoli fuerunt pares in ordine, *f*) secus in Administrationis plenitudine. & idem *nõ. in c. novo. XXI di.* ubi dicit clarius, quod in Administratione *Petrus* fuit major alijs. & notanda est glossa illa, qua non dicit, quod Petrus solus habuit administrationem, sed quod fuit major in administratione. Alij ergo Apostoli in administratione Ecclesie habuerunt administrationem; nam Petrus prelatus fuit in exercitio ce-

T 2

e) fidei veritatem.
f) loco *secus* scilicet.

ceteris Ecclesijs & membris omnibus de Ecclesia ut *in c. quamvis. XXI. di.* & hoc modo intelligitur *c. in novo. prealleg.* dum dicitur, quod Petro Pontificatus Ecclesie datus est, tamen fundamentum jurisdictionis Ecclesie totius est in Ecclesia universali per *hoc c. ita dominus. XIX. di.* ubi dicit, quod hujus muneris sacramentum ita dominus voluit ad omninm Apostolorum officium pertinere, ut in Beatissimo *Petro* Apostolorum omnium summo principaliter collocaret. & sunt verba Beati *Leonis*, est & ponderandum illud verbum principale, non enim dixit, quod voluit ad solum *Petrum* pertinere, sed ad omnes Apostolos sed ad *Petrum* tanquam ad caput *g)* ministeriale seu politicum Ecclesie *h)* hic notanter dicit *Hugo in c. porro LXVI. di.* quod omnes Apostoli fuerunt Episcopi & Principes constituti super universam terram & promiscue indifferenter omnes ubicunque ministrabant, & notanda sunt hec verba presertim ultima. & idem notanter scripsit Augustinus super illo Prophete: Pro Patribus tuis nati sunt tibi filij constitues eos Principes super omnem terram. ut habetur transsumptione *in c. quorum vices. LXVIII. di.* Ubi Urbanus querens quorum vices ipsi in Ecclesia habebant, inducit pro solutione Augustini auctoritatem, qui

g) caput principale.

h) omissa multa sc. a verbis *hic notanter dicit Hugo &c.* usque ad illa *nec obstat si dicatur &c.*

qui exponendo illa verba Prophete sic dicit: Patres missi sunt Apostoli, pro Apostolis namque filij nati sunt; hodie enim Episcopi, qui sunt per totum mundum, unde nati sunt; ipsa Ecclesia Patres illos appellat, ipsa illos genuit, & ipsa illos constituit in sedibus Patrum. Et loquendo Ecclesie universali ad quam locutus fuerat propheta in verbis predictis dicit idem *Augustinus* sic: non te putes desertam, quia non vides *Paulum*, non vides *Petrum*, quia non vides per quos nata de prole tua crevit tibi paternitas, pro patribus tuis nati sunt tibi filij, constitues eos Principes super omnem terram, filios genuit Ecclesia & constituit eos Principes pro patribus suis super omnem terram. hec *Augustinus*. ex quibus verbis patet plurimum Excellentia Ecclesie. Item infertur, quod cum Papa vel alius instituit Episcopum, hoc facit tanquam minister Ecclesie, & Ecclesia per ipsum hoc dicitur facere; unde Ecclesia eos generat baptizando. & alia sacramenta exhibendo. secundo eos eligit & instituit in Episcopos, & sic duplici capite Episcopi dicuntur filii Ecclesie. Possunt etiam dici patres Ecclesie, quia eorum predicatione & ministerio homines convertuntur ad fidem ut ibi legitur & notatur. nec obstat si dicatur quod Christus claves Ecclesiastice potestatis & discretionis dederit soli *Petro*, ut habetur *Math. XVI.* & tibi dabo claves regni celorum &c. ut ibi. & hoc idem confirmatur in dicto c.

in novo & *in c. loquitur. & in c. aliorum IX. q. iij.* cum multis. & ſuper illa auctoritate fundabant ſe communiter *i*) Aſſertores Pape, quia ſi ipſe habuit poteſtatem ſuper omnes, ergo a nemine judicari poteſt, quia inferior non ligat ſuperiorem ut *in dicto c. inferior. & c. denique XXI. di.* imo nec par in parem ut in dicto c. innotuit. Ad hoc enim dicendum, ut patet ex premiſſis, quod ſoli *Petro* non fuit data poteſtas quin imo, nec per illa verba: tibi dabo claves, fuit data aliqua poteſtas ſed promiſſa, cum ſint verba futuri temporis, & illa promiſſio de datione clavium fuit facta *Petro* gerenti tunc typum ſeu figuram Eccleſie univerſalis, & hoc voluit *Auguſtinus* in plerisque locis, habetur enim per eundem in lib. primo de doctrina Chriſtiana *C. XIIII.* ubi ſic dicit: Eſt Eccleſia corpus, ſic Apoſtolica doctrina commendat que conjunx etiam dicitur, & paucis interpoſitis dicit, ſic has igitur claves dedit Eccleſie ſue ut quecunque ſolverit in terra, ſoluta eſſent & in celo. & clarius idem *Auguſtinus* ſuper jo: ſermone CXXV. loquens de Eccleſia ſic dicit. hujus Eccleſie apoſtolus *Petrus* propter Apoſtolatus ſui primatum gerebat figurata generalitate perſonarum, quod enim ad ipſum proprie pertinet nam unus homo erat, *k*) unus Chriſtianus abundantiori gratia, unusque idem

i) aſſentatores Papæ.
k) omiſſ. *unus Chriſtianus* usque *Apoſtolus.*

idem primus Apoſtolus, ſed quando ei dictum eſt: Tibi dabo claves regni celorum & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in celis & quodcunque ſolveris ſuper terram erit ſolutum & in celis, univerſalem ſignificavit Ecclesiam, que in hoc ſeculo diversis *l*) temptationibus velut imbribus, fulminibus & tempeſtatibus quatitur & non cadit, quoniam fundata eſt ſupra firmam petram, unde *Petrus* nomen accepit; non enim a *Petro* petra, ſed potius a Petra *Petrus*, ſicut non Chriſtus a Chriſtiano, ſed Chriſtianus a Chriſto vocatur. Ideo quippe ait dominus, ſuper hanc Petram edificabo Eccleſiam meam, quia dixerat *Petrus*: Tu es Chriſtus filius Dei vivi; ſuper ergo hanc petram quam confeſſus es, edificabo Ecclesiam meam, petra enim erat Chriſtus, *m*) ſuper hoc quippe fundamento nemo aliud poteſt ponere, preter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Jeſus. Ecclesia ergo que fundatu in Chriſto, Claves ab eo regni celorum acr cepit, in petro, id eſt ligandi ſolvendique peccata. hec Beatus *Auguſtinus* ubi ſupra. pro hoc dicto Auguſtini vide *gloſſ. in c. Ita Dominus XIX. di.* ubi idem ſentit quod *Auguſtinus*, quoad expoſitionem illorum verborum: & ſuper hanc petram &c. & idem in effectu ſentit *Archi.* poſt alios dicens, ſic ex-

 po-

l) diverſis tempeſtationibus.

m) propter hoc quippe fundamentum &c.

ponendo · ſuper hanc petram, quam confeſſus es, ſcilicet me, petra autem erat Chriſtus. *de Conſe. di. ij.* revera ſupra quod fundamentum fundatus erat Petrus & hoc eſt ipſa veritas, quia Ecclesia fundata eſt ſupra Chriſtum juxta illud Prophete: & perfice eam quam plantavit dextera tua ſuper filium hominis quem confirmaſti tibi. ad idem *Auguſtinus in libro de fide* ad *Petrum c. ij.* ubi dicit: nunquam precanti indicta eſſet deprecatio pro peccato, ſi deprecanti non eſſet remiſſio concedenda, ſed poenitentia primo tunc peccatori prodeſt, ſi eam in ecclesia Katholica gerat, cui Deus in perſona *Petri* ligandi, ſolvendique tribuit poteſtatem, dicens: quecunque ligaveris ſuper terram erunt ligata & in celis Ad idem idem *Auguſtinus* in libro de Agone Chriſtiano dicens, *n*) omnino enim ſine cauſa inter omnes Apoſtolos hujus Ecclesie Catholice perſonam ſuſtinuit *Petrus*, huic enim ecclesie claves regni celorum date ſunt cum Petro, & quod ei dicitur, ad omnes dicitur: amas me, paſce oves meas. & notanda ſunt verba hec ultima permaxime illa, ſi amas me, paſce oves meas, ad omnes apoſtolos, videntur dicta; hinc ut arbitror Ecclesia in prefatione illa Apoſtolorum dicit belliſſime & notabiliter in materia noſtra: qui gregem tuum paſtor eterne non deſeras, ſed per beatos Apoſtolos continua protectione

n) dicens; non enim ſive inter omnes &c.

ctione custodias, ut eisdem rectoribus gubernetur, quos operis tui vicarios eidem contulisti preesse pastores. ex quibus verbis clare colligitur, quod omnes erant pastores, & sic pastura fidei ad omnes pertinebat. Item ponderanda sunt illa verba, quos operis tui vicarios contulisti &c. ergo omnes apostoli fuerunt vicarij operis Christi & per consequens omnes Episcopi qui successerunt in locum Apostolorum *LVIII. di. quorum vices. & in c. in novo XXI. di.* & quod quilibet Episcopus sit vicarius Christi, est *text. Ambros. in cap. muliere. XXX q. V.* sed fatendum est, quod *Petrus* in hac pastura fuit major, quia non solum fuit pastor ut ceteri sed etiam pastor pastorum, quia ipse habuit generalem Pontificatum per illa verba: pasce oves meas. ut *in c. significasti. de elec.* unde ad omnes referuntur illa verba, sed ad Petrum tanquam ad primum & ob hoc quia primus erat inter Apostolos, dignum fuit, ut gereret personam Ecclesie in promissione vel datione clavium, tamen fundamentum jurisdictionis est in ipsa ecclesia, unde *Petrus* recepit tanquam principalis minister Ecclesie, licet a Deo immediate, quia recepit pro se & Ecclesia & sic pro omnibus de Ecclesia, ut satis sentit *Augustinus* in locis preallegatis, & sic potest salvari dictum *Gratiani in c. si autem post. c. audivimus* XXIIII. *q.* I. ubi dicit, quod cum omnibus discipulis parem ligandi atque solvendi potestatem daret *Petro* pre omnibus

& pro omnibus claves regni celorum, ut exponamus illa verba, ut receperit pro omnibus, id eſt, in perſona omnium & pro omnibus, quia magis recepit ipſe quam alij ſinguli ſingulariter, quia *Petrus* prefuit & prelatus eſt omnibus membris Eccleſie ut *in c. quamvis XXI. di.* ubi dicit tex. quod quamvis univerſe per orbem Catholice Eccleſie conſtitute unus thalamus Chriſti fuit, tamen ſancta Romana Eccleſia Catholica & Apoſtolica nullis ſinodicis conſtitutis ceteris Eccleſijs prelata eſt, ſed Evangelica voce Domini & ſalvatoris noſtri primatum obtinuit, tu es, inquit Dominus, *Petrus.* & ſic ponderandus tex. cum dicit, quod ceteris Eccleſijs prelata eſt Eccleſia Romana. Item ad hoc fa. glo. ord. ſuper illud *Math. XVI. c.* Tibi dabo claves regni celorum &c. que ſic inquit ſpecialiter eam poteſtatem Petro conceſſit, ut ad unitatem nos invitaret; ideo enim Principem Apoſtolorum conſtituit ut Eccleſia unum Principalem Jeſu Chriſti haberet vicarium, ad quem diverſa membra Eccleſie recurrent, ſi forte inter ſe diſſentirent, quod ſi diverſa capita eſſent Eccleſia, unitatis vinculum rumperetur, que ſunt verba notanda, & preſertim ibi ad quem diverſa membra Eccleſie concurrerent &c. quaſi primatus Petri fuit principaliter propter diverſa membra & particulares de Eccleſia, non autem quod ipſe ſolus poteſtatem recepiſſet, ſed pro omnibus illam recepit, ſed ipſe

ipse ut principalis minister, ut predixi, & sic possunt salvari infinite auctoritates sanctorum, ex quibus extolluntur adversarij in eo, quod videntur innuere quod solus Petrus habuit Primatum super omnes Ecclesias & ipse solus fuit Vicarius & fuit cuncte Ecclesie Prelatus. pro quibus *fa. c. ij. XXII. di. & L. di. c. considerandum & c. fidelior*, cum multis similibus, debet enim intelligi modo predicto, quod ipse recepit claves pro omnibus & pro se, sed ipse fuit principalis minister, cum nullus Apostolorum preter o) eum fuit prelatus ceteris membris Ecclesie, sed ipsa ecclesia in qua est jurisdictio tanquam in fundamento habet plenitudinem potestatis. pro hoc. fa. ad idem dictum Rabani, qui fuit Doctor excellentissimus in loco preallegato, ubi inter cetera sic dicit: hec auten ligandi atque solvendi potestas quamvis soli *Petro* data videatur a Domino tamen & ceteris Apostolis datur, nec non etiam nunc & Episcopis & presbyteris omnibus Ecclesie &c. & pro principali consideratione, quod potestas Ecclesie omnimoda sit in Ecclesia tanquam in fundamento, est etiam dictum *Jeronymi XXIIII. q.* 1. ubi sic dicit: omnibus consideratis puto me non temere dicere alios ita esse in domo Dei, ut ipsi etiam sint eadem Domus Dei, que dicitur edificium super firmam petram, que unica co-

o) propter eum.

columba vocatur ſeu appellatur, que ſponſa pulchra ſine macula & ruga & hortus concluſus & fons ſignatus & puteus aque vive & paradiſus, cum fructu pomorum, que domus etiam claves acceperit ac poteſtatem ligandi & ſolvendi hanc domum, ſi quis corrigentem corripientemque contempſerit, ſit tibi, inquit, tanquam Ethnicus & Publicanus. de hac domo dicitur: Domine dilexi decorem domus tue & locum habitationis glorie tue & qui habitare facit unanimes in domo &c. que omnia verba diligentiſſime notanda ſunt, nam clariſſime innuunt, quod Eccleſia vera veriſſime recepit claves & non ſolum Petrus, quod ipſa Eccleſia habet exercitium clavium, quando illis vult uti, ut patet ex illis verbis: hanc domum corrigentem contempſerit &c. ſit tibi tanquam Ethnicus & publicanus &c. Item tex. Jeronymi plurimum confundit motivum quorundam, qui non valentes ſubterfugere, quod Petrus recepit claves pro Eccleſia principaliter dicebant verum eſſe, quod jurisdictio Eccleſiaſtica eſt in Eccleſia tanquam theſaurus in arca, ſed Petrus fuit ille, qui recepit claves ut aperiret arcam, quando ſibi videtur, quaſi innuant, quod exercitium poteſtatis fuit conceſſum ſoli Petro, licet poteſtas in habitu fuit data Eccleſie. ſed per hunc textum Jeronymi aperte confunditur illorum opinio. ad idem tex. Chriſti in Evangelio, dum dixit;

xit : dic Ecclesie, & volens denotare, que esset illa Ecclesia, immediate subjunxit ad omnes Apostolos: amen dico vobis, quecunque ligaveritis super terram. ergo etiam exercitium fuit ceteris Apostolis collatum representantibus Ecclesiam, quam potestatem exercet ecclesia per ministros suos, unde ecclesia exercet, cum Episcopus excommunicat, vel presbyter absolvit in foro anime. ad hoc facit optime dictum Chrysostomi super illud *Math. XVIII.* quod si te non audierit, dic Ecclesie, exponit sic: Ecclesie, id est his qui president Ecclesie, vel dic toti Ecclesie ut majorem erubescentiam patiatur, & post hec omnia sequatur excommunicatio, que fieri debet per os Ecclesie, id est, per sacerdotem excommunicantem, quo excommunicante tota Ecclesia cum eo operatur, & hec verba ultima sunt plurimum notanda; hinc dicit canon, quod Episcopus est in Ecclesia & Ecclesia in Episcopo, unde appellatione Ecclesie venit Episcopus *VII. q. I. fa. c. requisisti. de testam.* potest etiam dici : dic Ecclesie, id est, Concilio Generali, quod representat totam Ecclesiam ut aperte patet *Act. XV.* & inter ceteros expositiones hanc etiam ponit *Archi. in cap. precipue XI. q. iij. supra alleg.* quod etiam patet, quia Concilium nomine Ecclesie exercet jurisdictionem omnimodam tam excommunicando quam aliter diffiniendo & statuendo ut *in c. certum, XI. q. iij. & |c. si quis Episcopus.| de hæret. & c. 1. de*

judic.

judic. fa c. 1. de spon. & plenius hunc articulum attingam cum pervenero ad gesta Conciliorum & ex istis confunditur aperte opinio illorum qui dicebant, quod solus *Petrus* accepit potestatem jurisdictionalem, alij autem Apostoli receperunt potestatem parem in ordine, hoc enim falsum est, ut patet ex predictis. nam reclamatio, que fit in Ecclesia juxta salvatoris vocem, dic Ecclesie, aperte sapit jurisdictionem contentiosam, & idem patet per diffinitiones & sententias etiam excommunicationum latas per Concilium Generale, ut dicam infra in gestis Conciliorum, hinc est quod *Paulus* Apostolus post Concilium Apostolorum, de quo *Act. XV.* perambulans Syriam & Galiciam mandabat custodiri mandata Apostolorum & seniorum: unde notanda sunt illa verba: precepta Apostolorum, que sapiunt jurisdictionem contentiosam. Item ponderandum est illud verbum: & seniorum, non enim solum mandabat servari precepta Apostolorum, sed & seniorum, id est, aliorum presbyterorum, ut colligitur ex verbis consultationis, que habentur *Act. XV.* in eo quod fuit missum ad Apostolos & presbyteros & facit ad factum Concilij Basiliensis, ex quo in Concilio incorporati fuerunt non solum Episcopi sed etiam inferiores, quod omnes simul tanquam facientes Concilium & representantes Ecclesiam universalem habent potestatem Ecclesie & possunt facere statuta & precepta & ju-

ris-

risdictionem exercere. unde ibidem dicitur: visum fuit Apostolis & senioribus & toti Ecclesie &c. quasi illi representarent Ecclesiam existentes in Concilio, quod est bene notandum. Item fa. quod habetur *Act. XVI.* cum enim *Paulus* & *Timotheus* transibant per civitates, tradebant eis custodire dogmata, que erant decreta per Apostolos & seniores qui erant in Jerusalem, & ponderandum est illud verbum, decreta, quod sapit jurisdictionem contentiosam juxta *nō. in c. fi. de temp. ordi. & in c. ij. de judi. & iij. di. hec & si legibus. fa. glo. in di. iij.* ad idem facit quod habetur in Evangelio Math. dum dixit Jesus discipulis suis: amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, sedebitis super sedes judicantes XII. tribus Jsrael &c. judicabit ergo Jesus in fine seculi cum Apostolis omnibus totum orbem; sic & fortius dicendum est in hac Ecclesia militante, ut ipsi apostoli & Episcopi eorum successores habeant jurisdictionem cum Papa, licet Papa sit principalior. *ar. in c. ad hec. LXXXIX. di.* que omnia faciunt ad innuendum, quod claves non fuerunt date seu promisse soli Petro, nam hoc est falsum, ut supra probatum est, & idem latius infra dicetur, ergo Petrus gerebat personam Ecclesie, hoc Argumentum videtur facere *Augustinus* super Jo. cujus verba ponuntur in *c. quodcunque XXIIII. q.* 1. ubi sic dicitur: quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum

&

& in celis; dicit enim *Augustinus*, si hoc *Petro* dictum est, non hoc facit Ecclesia, si autem in Ecclesia fit utique que & in terra ligantur & in celo ligantur & que solvuntur in terra, soluta sunt in celo, quia cum excommunicat ecclesia in terra, in celo ligatur excommunicatus, cum reconciliat ecclesia, in celo solvitur reconciliatus. & subjicitur, si ergo hoc in Ecclesia fit, *Petrus* quando claves recepit, Ecclesiam sanctam significat &c. que verba sapiunt idem cum verbis Jeronymi preallegatis ut etiam exercitium clavium competat Ecclesie. ad idem est dictum *Leonis* Pape in sermone de beatis Apostolis, ubi dicit, quod jus *p*) hujus potestatis & decreti constitutio ad omnes Principes Ecclesie commeavit, sed non frustra uni conceditur, quod omnibus intimatur, Ecclesie ergo date sunt claves principaliter. ad idem est *Rabanus*; qui sic dicit: quamvis soli Petro hec potestas videatur data; ceteris tamen Apostolis dabatur teste Christo qui in eos sufflavit dicens: accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata &c & glo. ord. super illud ad *Ephes. IIII.* quosdam quidem dedit Apostolos, dicit glo. vice Christi predicantes, ac omnium ordinationes & judices. pro quibus facit illud; quod canit Ecclesia in hymno Apostolorum: Vos seculi justi judices & vera mundi lumina. & in alio hymno: Ecclesiarum Principes, belli triumpha-

lei

p) vis hujus.

les duces, celestis aule milites & vera mundi lumina. derisio enim est dicere, quod solus Petrus receperit potestatem. ad idem c. *firmiter de summ Trin.* qoud fuit editum in Concilio Generali, ubi dicitur, quod Christus dedit claves apostolis & eorum successoribus Apostolorum videnda. est *glo. in c. videntes. XII. q.* 1. facit etiam ad predicta c. *novo. de penit. & remiss.* ubi dicitur, quod licet beata virgo fuerit excellentior omnibus Apostolis, non illi sed istis Christus tradidit claves regni celorum, multeque alie auctoritates ad idem possent allegari, quas brevitatis causa obmitto, quia in idem coincidunt; tamen non obmittam, quod est opinio multorum Magistrorum universitatis satis eminentis, quod licet Christus promiserat se daturum claves Petro per illa verba: Tibi dabo &c. quia gerebat tunc Petrus vices Ecclesie, non legitur, quod postmodum dederit sibi realiter illas claves promissas in personam Ecclesie contulit postea toti Ecclesie in personis discipulorum nam *Math. XVI.* dixit Petro illa verba: Tibi dabo &c. & successive *Math. XVIII.* dedit Ecclesie, dum dixit, dic Ecclesie. & subjunxit referendo se ad omnes Apostolos tunc Ecclesiam representantes: Amen dico vobis, quecunque alligaveritis super terram &c. unde ponderandum, quod inter discipulos Christi sepe fuit facta contentio, quis eorum videretur esse major, & Christus tunc aperte non respondit, sed ad-

ducebat eos ad humilitatem dicendo: Reges terre dominantur eorum &c. vos autem non ſic, ſed qui voluerit eſſe major, fiat ſicut minor &c. ſed poſtmodum ſucceſſive contulit ſe ad Eccleſiam principaliter dicens Petro: ſi peccaverit in te frater tuus dic Eccleſie. & hec Magiſtrorum iſtorum opinio ſatis poſſet eſſe probabilis, intelligendo tamen ut ſupra dixi, poteſt etiam teneri quod Petrus habuit ſed nomine Eccleſie & quod ipſe *Petrus* accepit pro ſe & pro omnibus de Eccleſia declarando ut ſupra tetigi, hanc ſententiam in effectu tenuit Magiſter & Dominus meus Dominus *Franciſcus de Zabarebellis* olim Cardinalis Florentinus, qui in ſuo tractatu de ſciſmatibus inter cetera dixit, quod licet Petrus fuit princeps Apoſtolorum; tamen plenitudo poteſtatis non fuit in eo ſolo ut patet *Act. XV.* nam in illo concilio Apoſtolorum *Petrus* tanquam unus de congregatione harengavit & poſt ipſum Jacobus & ſicut ambo conſulerunt, ita congregatio cenſuit; nec reſponſio data fuit ſub perſona *Petri* ſed congregationis, unde epiſtola reſponſionis, de qua ibi agebatur, incipit ſic: Apoſtoli & ſeniores Patres his qui ſunt Antiochie & infra: viſum eſt Spiritui ſancto & nobis &c. & hinc mos antiquus habuit, quod omnia difficilia terminabantur per Concilium, per quod crebro fiebat poſtea, non quod ſummi Pontifices, qui magis ad modum terrenorum principum quam Apoſtolorum ec-

clesiam

clesiam rexerunt non curarunt facere Concilia, ex qua obmissione prodiderunt multa mala & ex his urget aperte quod illud quod Papa habet plenitudinem potestatis debet intelligi, non solus, sed tanquam caput universitatis, ita quod ipsa potestas est in ipsa universitate tanquam in fundamento, sed in Papa est tanquam in Principali ministro per quem hec potestas explicatur, ita tamen, quod precedat clavis discretionis ut eleganter, dicit Innoc. in c. quanto de jur. jur. & facit quod nō per eundem *in c. quod super his. de voto. & est gw. in c. ad apostolice de re judi. li. VI. q) & bene fa. tex. in* §. 1. *XX. di.* qui dicit, quod per alteram clavium declaratur scientia discernendi inter lepram & lepram, in altera vero potestas rejiciendi aliquos ab Ecclesia vel recipiendi, que sunt verba notanda & hoc in presentiarum sufficiat dixisse quoad primum, sive de jure divino nonnullorum dictis Doctorum roboratis, per que defenditur illa declaratio Concilij Constantiensis super potestate Ecclesie super qua defensione principaliter nunc nostra versatur intentio.

Nunc ad secundum, videlicet, ad jus Apostolicum condescendens adduco principaliter auctoritatem illius qui fuit vas electionis & Capitaneus in doctrina Ecclesiastica, videlicet

q) omiss. *& bene fa. tex.* usque *& hoc in presentiarum &c.*

cet Pauli Apoſtoli, qui ad *Rom. XIII.* inſpiratione quadam Spiritus ſancti dixit: omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita &c. a qua univerſitate nec Pape anima excipitur. ſi enim Papa non ſubeſſet Concilio, tunc falſum eſſet dictum Apoſtoli: omnis anima &c. qui quia totum dicit, nihil excludit *ut c. ſolite. de Maj. & obe. XIX di. ſi Romanorum.* nam ſi Papa ſit ſubjectus Concilio, nulla anima relinquitur in hoc ſeculo que non ſit ſubdita ſublimiori poteſtati & quod ita generaliter debeat intelligi dictum Apoſtoli. *fa illud Jeronymi XCIII. di. legimus.* ubi loquitur de auctoritate & non de terrarum ſpatijs, dixit, ſi auctoritas queritur, orbis eſt major urbe, quaſi dicat, quod tunc poteſtas Eccleſiaſtica ſit in Eccleſia tanquam in fundamento & in corpore Chriſti & Eccleſia Romana ſit de corpore Eccleſie univerſalis ut dicit *glo. nō. juncto tex. Gregorij in c. Eccleſie. XCIX. di.* ſequitur. quod ſi Papa errat ſeu aliter ſuis pravis actibus ſcandalizat eccleſiam providere debet circa hoc eccleſia univerſalis tanquam major & comprehendens in ſe omnem poteſtatem eccleſiaſticam & pro hoc faciunt ſcilicet que dixi in precedenti membro. ſuadent etiam hunc Generalem intellectum varia & mirifica & ſublimia nomina que in varijs ſcripture locis Eccleſie attribuuntur. nam quandoque ipſa Eccleſia appellatur mater *Eccli. XXIIII.* Ego mater pulchre dilectionis &c. & tex. appellat Eccleſiam matrem

etiam

etiam Pape & omnium membrorum Ecclesie *XII. q. ij. qui abstulerit.* ubi *Anacletus* Papa & Martir sic inter cetera dicit, Pater noster est sine dubio Deus, qui nos creavit, mater nostra Ecclesia est, que nos in baptismo regeneravit. ad idem c. recurrat *XXXII. q. IIII. & c. quorum vices LXVIII. di.* ubi *Augustinus* super illo verbo psalmiste: Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram, bellissime dicit, quod per illa verba apparet, quorum vices in Ecclesia *r*) ipsi gerant & quis eis hanc dignitatem dare debeat, nam Patres fuerunt Apostoli, pro Apostolis namque filij nati sunt & constituti sunt Episcopi; hodie enim Episcopi qui sunt per totum mundum, unde nati sunt, ecclesia enim illos genuit & ipsa Ecclesia illos constituit in sedibus Patrum & subjungit loquendo ecclesie universali, non te ergo putes desertam; quia non vides *Paulum*, non vides *Petrum*, quia non vides illos per quos nata es de prole tua crevit tibi paternitas, pro patribus tuis nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram, filios genuit Ecclesia & constituit eos pro patribus suis principes super omnem terram, si ergo universalis Ecclesia genuit per baptismatis sacramentum & Papam & omnes Episcopos & eos constituit in sedibus Patrum in locum Petri scilicet & aliorum Apostolo-

 rum

r) Ecclesia Episcopi.

rum manifeste patet preeminentia Ecclesie universalis ad Papam & ad omnes episcopos & Reverentiam, quam debet Papa & omnes Episcopi ad Ecclesiam universalem, s) sunt enim Papa & alij Episcopi filij Ecclesie ex duplici capite, primo, quia ipsos per baptismum & alia sacramenta regeneravit, secundo, quia ipsos elegit & instituit in eorum dignitatibus ut in dicto *c. quorum vices. & ibi nō. hinc* idem *Augustinus in libro de symbo. tractatu quarto*: si quis ab Ecclesia separatus inventus erit, alienus erit a numero filiorum Dei, nec habebit Deum Patrem, qui Ecclesiam suam noluit habere in matrem. & ideo dicit *tex. in dicto c. qui abstulerit.* Pater noster sine dubio est Deus, qui nos creavit, mater nostra est Ecclesia que nos in baptismo regeneravit, & hanc Ecclesiam representat Concilium Generale ut sepe numero supra dixi. Item dicitur Regina tanquam sponsa illius qui dicitur Rex Regum & Dominus Dominantium t) *Apoc. I. & XXI.* vidi civitatem magnam Jerusalem novam descendentem de celo tanquam ornatam viro suo & advertendum, qualiter Propheta describit Ecclesiam, dicit enim sic in *ps. XLIIII.* astitit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate, dicitur enim assistere a dextris Christi, ad denotandum ejus potestatem, sicut

s) omiss. *sunt enim Papa* usque, *hinc idem Augustinus.*
t) cap. potest XXI. dist. vidi &c.

cut de filio dicitur quod sedet ad dexteram patris. dicitur vestita vestitu deaurato propter ejus pre alijs excellentiam. describitur circumdata varietate propter diversitatem prelatorum & aliorum membrorum Ecclesie, sicut varij & diversi ordines inferiores & superiores ut in *c. ad hoc LXXXIX. di. & omnes sunt ad decorem Ecclesie.* unde *Augustinus* tractans illud *prov.* ult. sc. mulierem fortem quis inveniet, procul & de ultimis finibus pretium ejus &c. dicit per mulierem fortem debere intelligi Ecclesiam & inter ceteras laudes dicit, quod ipsa Ecclesia pretiosior omnibus suis lapidibus pretiosis vocat *u*) lapides pretiosos filios & sanctos ejus, unde dicit, quod quantumcunque sit, vilis ipse tamen si lapis pretiosus, pretiosius est ornamentum, cujus est, quia omnis lapis pretiosus est ornamentum ejus & ipsa est pretiosior omnibus lapidibus pretiosis. si autem Papa non esset sub Ecclesia & de corpore ejus non esset Ecclesia pretiosior omnibus lapidibus pretiosis, non esset ornamentum Ecclesie. Item advertendum, quod Ecclesia appellatur Regina, ut supra. Item Domina & Princeps ut in Deploratione Jeremie: Domina Gentium facta es sub tributo & habetur transumptive *in c. non minus. de Immun. Eccles. non ideo. ne cle. vel mon.* ibi Princeps Provinciarum facta est sub tributo &c. Papa autem & ceteri Prelati dicuntur dispensatores & non Domi-

 ni.

u) **vocatque pretiosas sanctis ejus**, unde dicit &c

ni. unde Apoſtolus: ſic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti & dispenſatores x) miniſterium Dei, hic jam queritur y) inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur &c. z) hinc notanter dicit *Inno. c. cum ſuper. de cauſ. poſſ. & propr.* quod bona Eccleſiarum dicuntur Pape & Prelatorum quoad adminiſtrationes ſed ad Eccleſiam univerſalem pertinent quoad Dominium & poſſeſſionem, que Eccleſia nunquam moritur, nec poteſt eſſe nulla, quod eſt notandum. ſi ergo Eccleſia eſt Domina, eſt Regina, eſt ſponſa & uxor Chriſti, ergo ubi opus eſt, a) poteſt exercere jurisdictionem ſupra Papam; valet enim argumentum ab Ethymologia vocabuli *XII. q. 1. duo ſunt genera cum multis* & ex his poteſt inferri, quod etiam jure prophetico illa conſtitutio ſeu declaratio Concilij Conſtantienſis comprobatur, cum Prophete previderunt Eccleſiam eſſe futuram Dominam, Reginam & ſponſam & conjugem. Item facit illud, quod de Eccleſia dicitur: Terribilis ut caſtrorum acies ordinata *Canticorum VI.* b) que ſic propter nimiam potentiam nuncupatur.

Secun-

x) miniſtrorum.

y) quæritur diſpenſator, ut &c.

z) omiſſ. a verbis *hinc notantur* usque *ſi ergo Eccleſia.*

a) *poteſt* omiſſ.

b) omiſſ. *que ſic* usque *ſecundo.*

Secundo principaliter juvatur illa auctoritas & superioritas Ecclesie ex gestis omnium Apostolorum. Reperitur enim apostolos fecisse quatuor Concilia & inibi totam congregationem disposuisse & determinasse ardua nomine congregationis & non nomine solius *Petri*, quod utique Apostoli, cum Spiritum sanctum *c*) visibiliter accepissent, minime *d*) attemptassent, nisi scivissent jurisdictionem illam competere *e*) Ecclesie. Ar. IX. q. ij. Lugdun: non enim valet sententia, quando verus *f*) judex assumit sibi alium tanquam conjudicicem & ambo ferunt sententiam, unde habet locum illud: quod noluit potuit & quod voluit adimplere nequivit: ut *in c. cum super. de Offi. dele.* in primo ipsorum Apostolorum Concilio, de quo *Act. primo*, ubi tractatum fuit de surrogatione *Mathie* in locum *Jude*, licet *Petrus* tanquam ceteris honorabilior factum proposuisset & persuasisset, sic faciendum, unde ibi dicitur &c. surgens *Petrus* in medio fratrum &c. actus tamen & dispositio, que videntur jurisdictionem & potestatem denotare cum fuerint omnibus communes. dicitur enim ibi de omnibus, quod statuerunt duos & dederunt eis sortes, & cecidit sors

 super

c) verisimiliter.

d) minime acceptassent.

e) omiss. Ecclesiæ.

f) reus judex.

ſuper Mathiam. non enim ibi dicitur, quod ſolus *Petrus* illos duos elegerit & ſortem poſuerit ſuper eos. & *fa. nõ. illud CXIII.* ad probandum quod totum Concilium poteſt providere de Epiſcopatu; nam de Epiſcopatu Jude tunc agebatur; unde Petrus tunc allegavit illud Pſalmiſte: & epiſcopatum ejus accipiet alter. In ſecundo vero Concilio, de quo Act. VI. hec auctoritas non minus clare ſcribitur; nam ibi dicitur quod XII. apoſtoli convocantes multitudinem diſcipulorum dixerunt: non eſt bonum nos relinquere verbum Dei & miniſtrare menſe, conſiderate ergo ex vobis ſeptem viros boni teſtimonij plenos Spiritu ſancto, quos conſtituamus ſuper hoc opus & ita ibidem dicitur, quod electis impoſuerunt manus; conſtat autem, quod hec manus impoſitio denotat auctoritatem. & ex his poſſunt inferri duo notanda: primo, quod etiam inferiora miniſteria poſſunt conferri per concilium Generale, & quod Concilium Generale poteſt diſponere de alio Concilio futuro & facit hoc ad firmandam Coſtitutionem in *c. frequens* editam in Concilio Conſtantienſi. In tertio vero Concilio, de quo *Act. XV.* magis patet & relucet auctoritas Conciliorum; nam cum dubitaretur: an converſi ad fidem debeant circumcidi & eſſet magna contentio inter quoſdam de Eccleſia, queſtio decidenda fuit delata ad Apoſtolos & ſeniores qui erant in Jeru-

Jerusalem, & in tractatu illius *Petrus* proposuit questionem & dixit, quid sibi videbatur, sicut fecisset quilibet de Ecclesia, neque solus judicavit. Jacobus autem secundo proposuit & usus est verbo judico. unde nonnulli voluerunt dicere, quod Jacobus tulit sententiam, quam approbavit tota Ecclesia. sed quidquid sit, sive verbum judico exponitur id est sentio, vel judicium meum existimo, secundum quod ipsi duo proposuerunt & concluserunt totum Concilium judicavit, unde diffinitio non fuit facta sub nomine Petri vel sub nomine Jacobi, sed totius congregationis, ut visum est Apostolis & senioribus & toti Ecclesie &c. ut plenius habetur in *illo XC. C.* non enim poterat tunc questio esse difficilior, cum tangeret fidem & esset magnus rumor in Ecclesia & tamen questio fuit delata ad totum Concilium & non ad solum g) *Petrum.* si enim potestas Ecclesiastica non esset in Ecclesia tanquam in fundamento, nullo modo isti viri sancti hanc rem attemptassent, nec Spiritus sanctus dimisisset eos errare. In quarto etiam Concilio de quo *Act. XXI.* idem potest colligi; fuit enim injunctum *Paulo* a tota congregatione seniorum, ut deberet se conformare in Cerimonijs legis Mosayce propter scandalum tunc imminens, de quo dicendum, ut ibi plenius habetur, unde ibi dicitur: Fac *Paule* quod tibi dicimus, & ita Pau-

g) **solum Papam.**

Paulus fecit & ſic tota congregatio uſa eſt illa poteſtate & auctoritate , facit etiam quod habetur *Act. VIII.* ubi *Petrus* ipſe acquievit ordinationi Apoſtolorum, ubi dicitur, Apoſtoli miſerunt eum & *Johannem* ad civitatem *Jeruſalem*, ut patet ibi , miſerunt ad eos *Petrum* & *Johannem* ; ex quibus omnibus patet propoſitum noſtrum quod etiam juri Apoſtolico & etiam Prophetico poteſt illa auctoritas Eccleſie approbari & ſic defendi illa declaratio Concilij Conſtantienſis.

Dixi tertio , quod poteſt approbari illa declaratio Concilij Conſtantienſis magis ſpecifice in omnibus ſuis tribus partibus jure Pontificio. & primo quod Concilium ſit ſupra Papam in caſu hereſis. probatur *in c. ſi Papa XL. di. ad idem tex. juncta gloſſ. in c. nunc. XXI. di. & in c. Anaſtaſius XIX. di. & eſt tex. juncta gloſſ. in c. ſi duo contra fas. LXXIX. di. & per intellectum illius c. ſi duo, eſt ſingulariter notanda gloſſa in c. ſi forte. LXIII. di. in ℣. ut nullus.* que allegando illud *c. ſi duo.* videtur ſingulariter ſentire , quod occaſione ſcandali vitandi, ſi reperiuntur due electiones facte de diverſis perſonis pro ſummo Pontifice, poteſt Concilium utramque caſſare, & debet intelligi quod altera tenebat, alias nihil operaretur conſideratio ſcandali, quod apertius ſentit *Hug. in c. ſi duo contra faſc. LXXIX. di.* facit quod in ſimili *nō. in c. niſi cum pridem. de Renunt.*

Renunt. ex quibus apparet, quanta ſit auctoritas Eccleſie.

Quoad tertium caſum contentum in dicta conſtitutione Conſtantienſi, ſcilicet de ſuperioritate in concernentibus reformationem Eccleſie in capite & in membris, facit optime dictum Gregorij in *c. ſicut XV. di.* nam *Gregorius* licet Papa & vir ſanctiſſimus dixit & confeſſus eſt, ſe ſuſcipere illa quatuor Concilia principaliora ſicut ſancti Evangelij quatuor libros, dicens ſe illa amplecti tota devotione & integerrima approbatione cuſtodire ſubjiciens rationem; quia in his velut in quadrato lapide ſancte fidei ſtructura conſurgit & cujuslibet vite & actionis norma conſiſtit & diligenter ponderanda ſunt hec verba pro ratione poſita, quia non ſolum comprehendunt venerationem Conciliorum in cauſa fidei per Papam habendam, ſed etiam in omnibus concernentibus ſalutem animarum & colligitur hoc ultimum ex illis verbis: & cujuslibet vite atque actionis norma conſiſtit. unde *Archidi. notabiliſſime in dicto c. ſicut per ipſum text.* dicit, quod in his que ad fidem pertinent & ſalutem & Generalem ſtatum Ecclesie non poteſt Papa contra ſtatuta Conciliorum venire, ſecus dicit in alijs ut puta in his, que in animadverſione criminum ſunt ſtatuta, & hoc dictum debet colligi ex ipſa littera diligenter inſpecta, ubi dicit, fidei

fidei ſtructura & cujuslibet vite atque actionis norma exiſtit. unde exponit: actionis id eſt: *b*) reformationis & pro hoc *ſa. c. Nicena XXXI. di. ubi tex. loquens* de Concilio Niceno quod fuit unum ex illis quatuor, dixit, quod Nicena ſynodus volens corrigere hominum vitam in Eccleſia commorantium poſuit leges, quas Canones vocamus &c. & ſic Nicena ſynodus multos canones edidit circa correctionem vite. ad *idem XVI. di. habeo librum. in fi.* ubi dicitur, quod ſynodus Conſtantinopolitana, que fuit etiam una de iſtis quatuor, promulgavit ad correctionem Eccleſie canones numero CC. & duos. & ſic de alijs Concilijs, & tamen Gregorius illa Concilia recepit ſub ea veneratione, ſicut quatuor libros Evangeliorum, & per conſequens infertur, quod Concilia in reformatione Eccleſie poſſunt edere Canones, quos tenetur Papa cuſtodire & obſervare. unde pro veneratione illorum dixit beatus Gregorius in dicto *c. ſicut.* hec verba: cunctas vero quas prefata veneranda Concilia perſonas reſpuunt, reſpuo & quas venerantur, amplector, quia dum ſunt univerſali conſenſu conſtituta, ſe & non illa deſtruit quisquis preſumit abſolvere quos ligant, aut ligare quos abſolvunt. ex quibus verbis patet auctoritas Eccleſie ſupra Papam & ponderanda ſunt illa verba, dum univerſali conſenſu ſunt con-

b) informationis.

constituta quasi velit dicere, quod constitutio Ecclesie universalis in fide & reformatione morum est preferenda cuilibet constitutioni etiam Pape. & fa. pro illo dicto *Jeronymi*, quod orbis est major urbe. *XIII. di. legimus*. ad idem faciet optime *tex. in c. contra. XXV. q. V.* ubi dicitur quod contra statuta patrum aliquid condere vel mutare nec hujus quidem sedis potest auctoritas. qui tex. debet intelligi in illlis casibus, in quibus loquitur dictum *c. sicut.* ut supra dixi post *Arcbidi.* ad predicta etiam *fa. tex. nō. Leonis. in c. requiritis. 1. q. VII.* ibi, quod jam multis est dampnatum Concilijs, nnlla possumus penitentia subvenire & tot spiritualibus Patribus obviare, sed in illorum Patrum sententia convenire &c *ad idem XXV. q. ij.* ibi hujus sancte sedis Pontificibus necesse est perseveverantem exhibere famulatum & loquitur de gestis Conciliorum. multique alij Canones summorum Pontificum possunt adduci & hoc de jure Pontificio.

Sed contra dicta in hoc membro fortiter obstare videntur *c. aliorum & c. nemo. IX. q. iij. & XL. di. si Papa. & c. fi. LXXIII. di. & c. significasti. de Elect. & c. licet ej. tit. nam in c. aliorum* dicitur, quod Deus aliorum hominum causas voluit per homines terminari, sed sedis istius presulem suo sine questione servavit arbitrio & sic aperte innuit, quod solus Deus potest de Papa judicare & pro hoc *fa.*

gloss.

gloss. in c. quanto, de transl. Prelat. que dicit, quod nemo poteſt dicere Pape, cur ita facis, *alleg. c. quamvis de pe. di. iij. In c. vero nemo.* dicit, quod nemo judicabit primam ſedem. & ſtatim ſubditur : neque enim ab Auguſto nec ab omni clero, neque a Regibus, neque *i*) a populo judex judicabitur, & ſic videtur quod a nemine poteſt Papa judicari etiam a Concilio, quod importare videntur hec verba : nec ab omni clero &c. *in c. ſi Papa.* habetur, quod licet Papa ſue & fraterne ſalutis ſit negligens & deprehendatur inutilis & remiſſus in operibus ſuis & inſuper a bono taciturnus, quod magis officit ſibi & omnibus nihilominus innumerabiles populos catervatim ſecum ducit primo mancipio gehenne, cum ipſo plagis multis vapulaturus, cujus culpas iſtic redarguere preſumit mortalium nullus, quia cunctos ipſe judicaturus eſt, a nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur a fide devius &c. & ſic exeipit ſolum unum caſum ſcilicet in caſu hereſis, firmat ergo verba in contrarium in *c. ſi. LXXIX. di. k*) dicitur, quod ejectiones ſummorum Pontificum ſibi Dominus reſervavit, licet electiones eorum alijs conceſſit. *in c. ſignificaſti.* habetur, quod Concilia non poſſunt prefigere Romano Pontifici legem, cum omnia Concilia ejus auctoritate ſunt & robur acceperunt & in eorum ſtatu-

i) neque apoſtolis.

k) diſt. pro correctione ſummorum Pontificum.

ſtatutis patenter excipitur eorum auctoritas. *in c. licet, in fi.* dicitur, quod ſpeciale inducitur in electione ſummi Pontificis, ut due partes Cardinalium debeant ad minus eſſe concordes, quia non poteſt in difficultatibus, ſi qui poſſunt oriri, ex minori concordia ad ſuperiorem haberi recurſus & ſic tacite innuit, quod in facto tangente Papam non eſt in terris dare ſuperiorem. Poſſent & alia plura jura allegari, que tamen non ita ſtringunt ſicut predicta, ideo ſufficiat in preſentiarum dare reſponſum ad illa ſcilicet, nam ipſorum intellectu dilucidato facillime patebit ad alia jura, ſi qua ſunt, reſponſio.

Et primo ad *c. aliorum.* reſpondetur, quod non excludit ſacrum Concilium, patet, quia tex. dicit, quod cauſas aliorum Deus voluit per homines terminari &c. excludit ergo judicium duntaxat hominum, quaſi innuens, quod nullus *l)* unicus id eſt, perſona ſingularis poteſt de Papa judicare & quod hoc ſit verum, probat tex. in dicto *c. ſi Papa*, ubi dicit quod mortalium nullus judicare poteſt &c. ſed Patrum Generale Concilium univerſalem Eccleſiam repreſentans non dicitur mortale, neque venit appellatione hominum ut *in l. iij. § hæc autem verba. ff. de nego. geſt. & ja. c. liberti. XII. q. ij.* & quod non poſſit intelligi de Concilio probabo alia reſponſione;

l) nullus vivens.

ne ; nam ad excludendum jurisdictionem aliorum supra Papam allegat ille textus duas rationes, prima propter Primatum quem recepit per illa verba : Tu es Petrus & super hanc petram &c. & quecunque solveris super terram &c. secunda ratio, quia voce sanctorum Pontificum illius sedis dignitas facta est venerabilis, dum illi, quidquid fidelium est, ubique subjicitur, dum totius corporis caput esse signatur &c. nam prima ratio non vendicat sibi locum supra Concilium, quia ut supra satis probatum fuit, illa verba: tu es Petrus &c. sunt dicta ipsi Petro tanquam gerenti personam Ecclesie universalis, cum ergo ut supra dictum fuit, jurisdictio sit fundata in Ecclesia tanquam in fundamento & illa est major, quam illa, que est in Papa tanquam in Principali ministro ut in *dicto c. legimus. XCIII. di.* quia orbis est major urbe, ibi ergo non potest dictum referri ad Concilium, cum ratio contradicat, nam ratio conducit verba legis ut *in l. cum pater* §. *dulcissimus ff. de le. ii & in c. fi. de Re. jur. li. VI.* secunda ratio etiam non obstat, quia ut videbitur statim in sequenti membro, ubi tractabitur de gestis sacrorum Conciliorum, sancti Patres non dixerunt Papam nullo casu subjici Concilio, sicut loquitur ille tex. *c. aliorum.* & pro hoc facit, quod statim dicam *ad c. nemo.* secunda solutio ad istum tex. est, quod non habet locum in casu heresis ut in prealleg. *c. si Papa*, ubi tex. aperte dicit contrarium & sic necessario

ſario oportet limitare & reſtringere iſtum tex. nam in caſu hereſis nemo negat quod Concilium ſit ſupra Papam, ut in c. in fidei favorem. *de hereti. li. VI.* & *tex. juncta gloſſ. in c. nunc. XXI. di.* Item tex. iſte non loquitur in cirimine notorio ſcandalizante Eccleſiam, de quo Papa ſit incorrigibilis, nam tunc Papa poteſt judicari per concilium, ut eſt gloſſa ſingularis in dicto *c. ſi Papa.* ubi poſt diſputationem gloſſ. ibi ponit iſta notabiliſſima verba, videlicet: certe credo, quod ſi notorium eſt crimen ejus quodcunque & inde ſcandalizatur Eccleſia & incorrigibilis ſit, quod inde poſſit accuſari. nam contumacia dicitur hereſis ut *LXXX. di. ſi qui presbyteri*, & contumax dicitur infidelis ut *XXXVIII. di. nullus.* ſed hic ſcilicet in c. ſi Papa. fit mentio de hereſi, quia etſi illa occulta ſit, poteſt de illa accuſari, ſed de alio occulto crimine non poſſit &c. hec ſunt verba gloſſe, que Doctores non reprobant, imo cum gloſſa tranſeunt & expreſſe eam approbant & ſimiliter Dominus *Franciſcus de Zabarellis* olim Cardinalis Florentinus *in predicto tractatu de ſcisma. in ℣. Vtus modus in fi.* ubi dicit, quod de quolibet notorio crimine Papa, etiam qui eſt unicus, ſi eſt incorrigibilis & ſcandalizator Eccleſiæ, poteſt accuſari; quia cenſetur pro heretico & alleg. gloſſ. prealleg. dicens, quod hec incorrigibilitas concernit cauſam fidei, ut in eadem gloſſa habetur &

pro hoc idem *nō. de pe. c. fi. & de hereti. cum contumacia. li. VI.* & hanc opinionem ego semper fui secutus etiam antequam presens scandalum oriretur in Ecclesia, ut videri potest in Lectura mea super c. significasti. de elec. & in quadam disputatione, quam alias in studio Senensi feci super ista potestate Ecclesiastica & incipit : Episcopus &c. & quod istud c. non loquitur in tali crimine, sed in facto indigente discussione, patet per illa verba illius tex. ibi voluit beati *Petri* Apostoli successores tantum debere celo innocentiam & subtilissimi discussoris indagini inviolatam habere conscientiam, unde ponderanda illa verba, discussoris indagini &c. Idem innuunt verba ibi sequentia, ut patet ibi, nolite existimare eas animas inquisitoris non habere formidinem; Item cum postea subditur, quod ibi judicabitur Papa ab eo, qui erit testis & judex, nec apud illum habebit de allegationis nitore subsidium &c. que verba omnia *m*) non includunt crimen notorium, ex quo scandalizatur Ecclesia, & ad illud, quod dicitur in illo tex. de capite. dicam infra, cum adducam rationem juris naturalis; nam quando crimen Pape non est notorium, non debet *n*) prejudicium adduci

m) omnia concludunt.

n) non debet per Concilium in judicium adduci &c. cum non presumatur de facto alieno non apparente.

duci cum ſcandalo totius Eccleſie, cum preſumatur ſanctus alio non apparente. ut in *c. 1. XL. di.* ſed data notoreitate modo predicto ſuccedit notabile dictum *Clementis* Pape, qui ait, quod qui rebelliter vivit & diſcere aut agere bona recuſat, potius diaboli quam Chriſti membrum convincitur eſſe & potius infidelis quam fidelis eſſe monſtratur, ut habetur in *c. fi. XXXVIII di.* unde cum talis licet videatur in dignitate Pontificiali conſtitutus minor tamen eſt quolibet catholico ut dicit *gloſſ. nō. in c. Acbatius XXIIII. q.* 1.

Ad *c. nemo.* idem per omnia reſponderi poteſt, nec obſtat illud verbum, ab omni clero, ibi poſitum, quod videtur excludere Concilium, nam tex. non loquitur de clero faciente Concilium, nam ſi totus clerus erit in uno loco congregatus, non propter hoc dicetur ibi congregatum eſſe Concilium, niſi eſſent ibi congregati legitime ad faciendum Concilium, ſicut dicimus de populo civitatis, quod ſi totus populus concurreret ad aliquod maleficium perpetrandum, non diceretur civitas perpetraſſe, niſi fuiſſent cives legitime congregati & fuiſſet in univerſitate illud deliberatum, ut *nō. per gloſſ. & Doct. in l. ſicut ff. quod cujusque. & plēnius per Bar. in l. aut factum ff. de pe. nō. in c. felicis de pe. li. VI. nam ſi tex. in dicto c. nemo.* voluiſſet intelligere de Concilio, bene ſciviſſet exprimere, hinc eſt, quod gloſſa ibi dubitans, an

 debe-

deberet intelligi de Concilio, processit colligendo Argumentum dicens, quod Concilium non potest Papam judicare ut extr. de elec. significasti. sed statim post aliqua verba collegit argumentum in contrarium dicens, quia orbis est major urbe. *ut XCIII. di.* legimus & gloss. cum isto ultimo contrario transivit, & sic videtur potius sensisse contrarium, quod non loquitur de Concilio. Item non loquitur in casu heresis nec in notorio crimine scandalizante Ecclesiam. Item tex. fundat se in fi. quia ipse est judex aliorum, sed Papa non est judex Concilij & per consequens tex. ille non habet locum in Concilio. nam ut dicit *Franciscus de Zabarellis* in loco preallegato, Concilium habet judicare, an Papa bene aut male administret, & quod non potuit transferre potestatem in Papam in tantum quod desineret esse penes ipsum, quia hoc esset contra jus divinum & exempla Apostolorum, nam illorum tempore omnia difficilia, que emergebant in Ecclesia deducebantur in congregatione, ut supra dictum fuit in jure Apostolico, & valet ista ratio ad secundam rationem, quam allegat tex. in prealleg. *c. aliorum*, dum fundat se, quod antiqui Patres *o*) extulerunt illam sedem &c. ad *gloss. prealleg. & c. quanto*, quod dicit, quod nemo potest dicere Pape, cur ita facis & allegat illud *c. quamvis*, respondetur, quod illud c. quamvis quod allegat, loquitur de Deo

o) abstulerunt.

Deo & non de Papa, ſed forte gloſſa voluit applicare ad Papam, quia ipſe gerit vicem Dei in terris ut dicit tex. dicto c. quanto. nam Pape nedum tota Eccleſia, imo quilibet de Eccleſia dum male agit, poteſt dicere: cur ita facis. ſic fecit Paulus Petro, nam reſtitit ſibi in faciem & reprehendit eum, quia reprehenſibilis erat, cur tu cum judex ſis &c. ut habetur plene ad *Gal. ij. c. & ij. q. VII. c. Paulus Petrum* reprehendit. ad idem quod *nō. Innocentius in c. quanto. de conſue.* ubi plus dicit, videlicet, quod Papa non eſt ſuſtinendus, ſi vult venire contra ſtatum Eccleſie univerſalis ſine cauſa magna & rationabili & alijs nota. & fa. quod de triplici reprehenſione notat *gloſſ. In c. nolite. XXI. di. Item gloſſ. ibi.* nec obſtat quod gerat vices Dei in terris, quia illud verum, cum bene miniſtrat, ſed cum male facit, non eſt Papa, id eſt, non habet poteſtatem tanquam Papa malefaciendi. *tex. in c.* I. *XL. di. & fa. c. manet. XXIIII. q.* I. oportet enim quod clavis non erret, ut ſupra dictum fuit, hinc eſt quod Petrum errantem Chriſtus vocavit Sathanam, dum ei dixit, dum diceret: faciamus hic tria tabernacula, &c. vado retro ſathanas, ſcandalum enim es, non ſapis ea que Dei ſunt ut habetur in Evangelio Jo. dicit lex quod reatus omnem excludit honorem ut *in l. ij. C. ubi ſenatores vel. cla. It* ſententia Concilij non eſt humana ſed potius divina, quia Deus

judicat in medio Concilij inspirando corda Patrum *XXI. q. 1. violatores.* & *L. di. si ille &* *c. si quis Diaconus.* & pro hoc allegato *tex. nō.* in Papa, cum bene judicat, ut *in c. inter Corporalia. de translat. prelat.* ubi illud, quod non potest dissolvi per homines, dissolvitur per Papam, quia tunc Deus videtur dissolvere, ita in proposito non homo judicat Papam, cum Concilium ipsum judicat, sed ipse Deus. & ultra predicta fa. illud Psalmiste: Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deus dijudicat. ut *in c. sacerdotibus XI. q. 1.*

Ad *c. si Papa.* patet etiam responsio ex supra dictis, non enim loquitur, excludendo sacrum Concilium, sed personas particulares, ut ibi tex. mortalium nullus &c. que verba non possunt adaptari ad Concilium sacrum, tum quia Ecclesia universalis nunquam moritur, nec est vera persona sed ficta & representata. Item quia judicium sacri Concilij est potius divinum quam humanum. preterea tex. excipit casum heresis & sic clare presupponit, quod potest tunc judicari saltem a Concilio, quia ut supra dixi, ubicunque reperitur Papam *p)* posse accusari vel judicari, intelligitur quod per Concilium vel coram Concilio, ut in gloss. *nō. in c. sicut. in q. VII. preall.* ad idem, quod *nō.*

p) non posse.

nō. Doct. in c. in fidei. de hereti. li. VI. & nō. etiam gloss. in casu heresis in c. nunc. XXI. di. Item ut dicit gloss. *in c. si Papa*, q) non habet locum ille tex. cum crimen Pape est notorium & ex eo scandalizatur Ecclesia & est incorrigibilis, quia tunc potest dici hereticus. Item saltem non potest negari, quando ex eo Papa reddatur suspectus de heresi, quia videtur ex illa perseverantia male sentire de fide ad hoc quod *nō. Doct. in c. si. de penit. & tex. optimus XXXVIII. di. nullus.* sed Papa etiam suspectus de heresi potest accusari ut *nō. archi. in c. satagendum XXV. q. 1.* & pro illo dicto *Archidi fac. tex. in dicto c. si Papa.* juncta gloss. que intelligit illum tex. etiam in heresi occulta, r) ad idem quod habetur *ij q. VII. §. Item cum Balaam.* Item Symmachus Papa fuit accusatus de heresi coram Concilio & occasione heresis fuit ejectus de facto a Papatu, Concilium vero mandavit ante omnia eum restituendum & postea veniret ad causam, sed quia compertum fuit postmodum accusationem illam fuisse calumpniosam, fuit per Concilium absolu-

X 5 solu-

q) si Papa. habet locum ille tex.

r) omiss in MS. & pro hoc optime facit gloss. in cap. ad Apostolicæ de re judic lib. VI. in verbo hæresi. quæ dicit quod propter crimen hæresis non solum Imperator sed etiam Papa potest deponi. & quod suspectus de hæresi debet se purgare, alias punitur, ut habetur in cap. excommunicamus §. 1 & §. si qui autem de hæret. *ad idem &c.*

ſolutus, ut dicit gloſſa prealleg. ergo infertur, quod ex ſola ſuſpicione de hereſi fuit accuſatus & fa. quod qualitercunque ipſe accuſatur de hereſi, Concilium ſemper eſt judex & idem ut predixi, quando ex ſuis actibus eſt ſuſpectus de hereſi, quia jacet in notorio crimine & non vult ſe corrigere. nec obſtat quod ſi dicatur, quod gloſſa in dicto *c. ſi Papa* videtur *contra tex. quia in tex.* dicitur quod etiamſi catervatim innumerabiles populos ſecum ducit ad dampnationem, non poteſt redargui ſeu accuſari, quia dico, quod ille tex. loquitur de Papa negligente & remiſſo & taciturno a bono, ita quod ex ejus taciturnitate & exemplo ſue male opinionis populus ruit in peccatum; non enim loquitur; cum Papa perſeverans in peccato actuali notorio & ſcandalizante Eccleſiam; nam aliud eſt perpetrare delictum notorium & aliud negligere que incumbunt officio ſuo, quia illa negligentia poteſt contingere aut ex puſillanimitate animi aut ex timore aut ex ignorantia aut ex ſimili cauſa occulta, ſed delictum actuale notorium, ex quo ſcandalizatur Eccleſia & ipſe eſt incorrigibilis, non poteſt provenire ex predictis cauſis ſed quia videtur non firmus in fide, nam hoc caſu rebelliter vivit & ſic convincitur eſſe diaboli membrum & potius infidelis quam fidelis ut dicit tex. *Beati Clem. in c. fi. XXXVIII. di.* ſed ſecus in caſu prealleg. in quo loquitur ille *tex. ad c. fi. LXXVII. di.* ubi quod eje-

ctio-

ctionem summorum Pontificum Deus suo iudicio servavit, quod non loquitur, quando subest causa ejectionis, puta, heresis vel notorietas delicti modo predicto, nam tunc Christus mandavit quemlibet ejiciendum, ut supra dixi in primo membro adducendo jus divinum & patet in dicto *c. si Papa in tex. & gloss.* ad idem *nō. gloss. ij. in* ✠. *Item quare isti non deposuerunt Papam &c. XXI. di. & in c. Acbatius. XXIIII. q. 1. & in c. Anastasius XIX. di.*

Ad *c. significasti. de elec.* de quo multi parum intelligentes faciunt magnum festum, dico quod nihil probat in materia nostra; illud c. solum dicit, quod concilia non possunt prefigere legem Romane Ecclesie & sic loquitur non de Papa male vivente aut de Cardinalibus injuste agentibus, sed de ipsa Ecclesia Romana que constituitur ex Papa & Cardinalibus. ut *nō. Doct. in c. Ego. ij. de jur. jur. & in c. antiqua. de privileg. & in c. felicis de pe. li. VI.* & Ecclesia Romana non presumitur errare ut *nō. gloss. in c. quicunque XXIIII. q. 1.* unde Ecclesie Romane bene administranti non datur lex per Concilium, quia esset sibi tollere privilegium sibi a Deo tributum, quod non licet ut in *c. 1. XXII. di.* sed sermo noster est de Papa heretico vel suspecto de heresi, ut quia notorie jacet in crimine scandalizante Ecclesiam & non vult se corrigere, nam tunc Concilium procedendo contra

tra eum non imponit legem Romane Ecclesie, sed corripit personam auctoritate divina, prout dixi supra in primo membro, inducendo jus divinum. nam tunc Papa videtur minor quolibet Catholico, ut *nõ. gloss. in dicto c. Acbatius.* nam hoc casu solus Paulus restitit Petro in faciem & reprehendit eum, quia reprehensibilis erat, ut supra dictum fuit. & ultra predicta videndus est *textus in §. Ecce ostensum ṽ. Item Paulus Petrum reprehendit ij. q. VII.* fortius ergo tota Ecclesia potest contra Papam taliter *s*) irretitum procedere & quod ita iste tex. debeat restringi, probatur in dicto c. si Papa. maxime juncta gloss. & aperte tenuit *Franciscus de Zabarellis* in dicto tractatu. & quatenus tex. in dicto *c. significasti.* dicit, quod omnia Concilia auctoritate Romane Ecclesie facta sunt & robur acceperunt, debet intelligi de auctoritate in congregando, quia auctoritas congregandi Concilium Generale spectat ad Romanam Ecclesiam. *XVII. di. per totum.* & videtur, quod illud speciale fuit inductum in preeminentiam sedis Apostolice ab Apostolis & successoribus. ut est *tex. nõ. in c. dudum iij. q VI.* sed Concilium generale legitime congregatum habet auctoritatem non a Romana *t*) Ecclesia sed a Deo, per illud, quod habetur *Math. XVIII.* si peccaverit in te frater tuus, dic Ecclesie &c. nam si Concilia

s) taliter hæreticum.

t) non a Romana curia.

cilia haberent potestatem a Papa, non possent judicare Papam etiam hereticum, quia inferior non utitur jurisdictione contra superiorem, quod est falsum ut patet ex predictis. nec obstat si dicatur, quod cum Papa hereticus desinit esse Papa, quia tunc judicatur a Concilio & multos decipit, hec consideratio, que profecto non est bona consideratio, neque vera; nam videmus, quod Concilium judicat de Papa in casu heresis etiamsi illa sit occulta, vel calumpniose instituta accusatio, ex quo de calumpnia non constat; vel quando est suspectus de heresi, in quibus casibus Papa non desinit esse Papa, quia potest esse, quod judicia sint falsa & accusatio calumpniosa. Item, quod Papa aliquid fecerit contra fidem ex timore vel per errorem & paratus est se corrigere, quibus casibus non desinit esse Papa, ad hoc *tex. juncta gloss. in prealleg. c. nunc. XXI. di. & facit XXIIII q. iij. dixit Apostolus & fa. gloss. in dicto c. si papa* dum dicit, quod de occulta heresi Papa potest accusari & nihilominus in istis casibus Concilium exercet jurisdictionem in Papam contempnando vel absolvendo eum, ergo non ab eo sed a Deo potestatem accepit, ut eleganter declaravit illa constitutio Constantiensis & Concilium Basiliense idem recensuit, ut supra dixi.

Ad *c. licet. in fi. de elect.* respondetur, quod dum ibi dicitur, quod non potest haberi in electio-

electione Pape recursus ad superiorem, intelligitur scilicet de presenti, quia Concilium non semper sedet, & ideo verum est dicere, quod non potest haberi recursus ad superiorem, quia non est actu, nec de facili potest congregari, ex quo Ecclesia vacat vel est in scismate, sed negari non potest, quando Concilium possit in facto electionis congregari & de electione vel electionibus judicare, ut est tex. apertus & maxime juncta gloss. *in c. si duo contra fas. LXXXIX. di. & idem ibi Doct.* scribentes & maxime *Hug.* qui dicit quod Cardinales poterunt convocare Concilium factis duabus electionibus in discordia, si aliter scandalum sedari non potest. & hoc de jure Pontificio.

Descendendo nunc ad illud membrum scilicet ad gesta Conciliorum, ex quibus clare probatur, quod jurisdictio Ecclesiastica plenimoda est in Ecclesia universali tanquam in fundamento, & per consequens quod habeat jurisdictionem in Papam errantem, nihil est enim ita arduum in Ecclesia Dei seu contingere potest, quod per sacra generalia Concilia explicari non possit, seu explicatum non sit, quod non esset, si potestatis plenitudinem a Deo non haberet, quia Deus non fuisset passus ecclesiam suam a tempore Apostolorum ita errasse, cum promisit assistentiam suam in Dei Ecclesia usque ad

ad consummationem seculi, juxta illud: & ero vobiscum usque ad consummationem seculi. & alibi: Spiritus Paraclitus qui procedit a Patre, docebit vos omnem veritatem &c. Legimus enim & nostris temporibus vidimus summos Pontifices in causa heresis, scismatis & alterius criminis ad generalia concilia evocari & ibi aliquando se purgasse, nonnunquam absolutos fuisse & aliquando a Papatu dejectos exstitisse. patet *in c. si Papa. prealleg.* ubi expresse habetur, quod in casu heresis potest judicari. ad idem *tex. in c. nunc autem XXI. di. cum gloss. sua.* nam licet textus videatur ibi facere prima fronte in oppositum, tamen debet restringi, sed glo. quod fuit judicatus Papa per Concilium in casu heresis. quia Marcellinus fuit confessus se thurificasse idolis & correxit se. Item quia a Paganis coactus illud fecit, alias ut ibi dicit glossa, fuisset depositus per Concilium. ad idem *XVII. di. §. hinc etiam*, ubi congregatum fuit sacrum Concilium contra *Simacbum* & tandem ibi dicitur, quod Imperator *Theodericus* inspirante Deo respondit: synodalis esse arbitrij in tanto negotio sequenda *u*) prescribere, committens potestati Pontificum ut si depositum vellent audire negotium sive non, quod magis putarent utile, deliberarent, ut dicitur ibi *in gloss.* Ille Symachus fuit per Concilium primo restitutus hoc adjecto, quod postea responderet suis accusatori-

u) sequendæ. paulo post varia omissa.

toribus & demum absolutus. ad quod *alleg. tex. ij. q. VII. Item cum Balaam. ✝. Item Simachus. ad idem textus Gregorij II. q. VII. si quis nos*, ubi ipse se obtulit coram Concilio accusatoribus respondere. ad idem quod habetur de *Leone II q. V.* auditum & *x*) de *Sixto in c. mandastis e. causa. & quest. & Jeronymus* refert in libro virorum Illustrium, quod *Damasus* Papa a subditis de adulterio accusatus cum XLII. Episcopis se purgavit, ut refert *Gratianus in dicto* §. *Item cum Balaam in* ✝ *Item Jeronymus refert*. Item *fa c. si duo contra fas. LXXXIX. di.* ubi concilium congregatur in causa scismatis potest etiam propter scandalum evitandum utramque electionem cassare, ut supra dixi. Item per sacra Concilia quandoque fuit subtracta obedientia ipsis Romanis Pontificibus ut *Marcellino*, *Anastasio*, *Liberio*, *Joanni XIII. Benedicto XIII. & Joanni XXIII.* ut legitur in libro Conciliorum. & de *Anastasio* facit, quod habetur in dicto *c. Anastasius*. Item *Joannes XII.* fuit depositus propter sua scelera presertim quia plurimum excedebat cum mulieribus & notorie: Item temporibus nostris vidimus obedientiam subtrahi *Gregorio* quondam & *Benedicto* in Concilio Pisano & tandem in eodem Concilio eis depositis creatus fuit *Alexander*. In Concilio vero magno Constantiensi fuit subtracta obedientia *Johanni* & tandem ipse Johannes ob sua scelera fuit depositus

x) & dic existo.

ſitus per Concilium & *Gregorius* male ſibi conſcius ceſſit in eodem Concilio & *B..nedictus* fuit poſtea depoſitus per totam ſynodum univerſalem, & *Martinus* Papa Vtus promotus tunc exſtitit, qui nullo modo eligi potuiſſet, ſi non valuiſſet privatio per ſacrum Concilium facta. inſuper legimus Cardinales fuiſſe depoſitos in Concilio, ut eſt *tex. in c. ex geſtis. de cler. non reſid.* imo voluit ibi *Hoſti.* quod Cardinalis non poſſit deponi niſi in Concilio. contrarium tamen videtur probari *in c. unico, de ſcismat. li. VI.* ubi ſolus Papa privavit duos Cardinales, ſed non eſt hec intentio noſtra, ſatis enim eſt, quod Concilium poteſt ex cauſa deponere Cardinalem. Item Concilium depoſuit Patriarcham Alexandrinum, quia preſumpſit excommunicare ſanctiſſimum Papam *Leonem* & eum depoſuerunt Patres de Concilio, ut ibi habetur. Epiſcopos vero multos legimus & dampnatos & reſtitutos per ſacrum Concilium. ut in *c. Joannes Chryſoſtomus L. di. ad idem XI. q. iij. ſi quis Epiſcopus & V. q. iiij. nullus Epiſcopus.* Item ſynodus excommunicat & ſic exercet cenſuram Eccleſiaſticam. *XI. q. iij.* certum & *c. ſi quis epiſcopus in c. ſicut. de heret.* Hinc *Gregorius* vir ſanctiſſimus dixit ſe & non Concilia deſtruit, quisquis preſumpſerit abſolvere, quos Concilia ligant & ligare, quos abſolvunt. ut *in c. ſicut XV. di.* Apoſtoli quoque ſimul primum Epiſcopum poſt Domini Reſurrectionem elegerunt, videlicet *Mathiam* in locum

Jude, ut patet *Act.* 1. & *in c. clericos. XXI. di.* quod autem Mathias fuerat in Episcopum ordinatus, patet per illa verba Prophete adducta per *Petrum* : & Episcopatum ejus accipiet alter, de Episcopatu Jude loquens, ut interpretetur scripturam in actis Apostolorum. Demum successive in singulis civitatibus Episcopos & presbyteros Apostoli tunc representantes Ecclesiam ordinarunt, Levitas etiam per eosdem Apostolos ordinatos legimus, quorum maximus fuit beatus *Stephanus. Act. VI. & XXI. di. §. in fi.* ubi etiam dicitur, quod subdiaconos & Acolytos Ecclesia precedente tempore sibi constituit. ad Idem *tex. nō. in c. urbes. LXXX di.* ubi dicitur, quod post adventum Christi Apostoli & eorum successores in certis urbibus Patriarchas & Primates posuerunt. ad idem *c. nulli XCIX. di.* & alibi dicit *tex. nō.* quod dispositione Apostolorum ordinante Domino primitus Episcopi sunt constituti, ut habetur *in c. uno. VIII. q. V.* Item Papa presidens in Concilio promulgavit decretum inter cetera in hec verba: si quis contra hoc nostrum decretum sinodali sententia promulgatum &c. designant enim illa verba magnam auctoritatem Concilij, etiam ubi Papa est presens in Concilio. tex. est in c. in nomine Domini ℣. *si quis XL. di. & c. si quis. XXIII. di. ad idem tex. in c. si alicujus Zelus ij. q.* 1. ubi Papa in depositione duorum Episcoporum usus est his verbis: Ergo discernente nobiscum sancta syno-

ſynodo in preſentia depoſiti & ab officio ſacerdotali & excommunicati atque a regimine Epiſcopatus alienati indubitanter exiſtant. que ſunt verba notanda. ad idem tex. optimus in c. nimis. de jur. jur. ubi Papa utitur his verbis: ſacri auctoritate Concilij prohibemus &c. & neſcio alibi ita pulchrum textum in materia, quod Papa non indigne ferre debet, quod aliquid prohibeat ſeu ſtatuat auctoritate Concilij. videndus eſt etiam *tex. in c. ex multis* 1. *q. iij.* ubi dicitur, quod Chalcedonenſis ſynodus una de principalioribus fecit ſtatutum ſuper ſimonia eliminanda ab Eccleſia Dei. *ad idem c. virgines. XX. q. iiij.* ubi ſynodus ſtatuit, quod moniales poſſunt ad aliud monaſterium ſe transferre propter diſtrictiorem vitam. & eſt alius *tex. valde nō. in c. placuit* huic magne ſancte ſynodo, ubi Gelaſius Papa exiſtens in Concilio enuntiavit conſtitutionem in perſonā ſacri Concilij. & eſt tex. in hac materia valde notabilis, quod etiam ubi Papa eſt preſens, poteſt conſtitutio edi nomine ſacri Concilij, nec Papa indigne ferre debet; & ſi aliquando reperiatur quod Papa concipiat ſtatutum nomine proprio cum Concilio vel conſenſu Concilij, dico enim pro diverſitate illa concordanda prout in *c.* 1. *de ſpon.* ſoleo dicere, quod ubi materia habuit originem & concluſionem a Concilio debet fieri nomine Concilij, quia Concilium eſt *y*) illud quod ſtatuit & non

Y 2 Papa,

y) eſt aliud.

Papa, qui non fuit auctor illius materie; sed ubi materia originatur a Papa & tunc potest quandoque dicere cum consilio Concilij vel consensu, prout habuit consensum vel consilium Concilij. & an constitutio debeat attribui Concilio vel Pape, quando Papa loquens dicit: nos cum consilio Concilij vel cum consensu Concilij &c. videndum est, quod in simili *nŏt. Archidi. XVII. di.* Item Concilium decidit causas etiam matrimoniales & imponit penam transgressoribus in *c. 1. de spons.* & statuit super electionibus ut in *c. Osius. de Elect.* Item synodus z) Constantinopolitana divinitus inspirata ad correctionem Ecclesie promulgavit *canones num CCII ad idem fa. c. Nicena XXIIII. di ubi dicitur*, quod Nicena synodus volens corrigere vitam hominum, multos canones edidit. ad idem potest multipliciter adduci *c. bene quidem XCVI. di.* ubi Papa in Concilio loquens & ad Concilium sua verba dirigens dixit hec verba: potest *a)* vestrum judicare concilium &c. & ibi sancta synodus &c. ubi congregatio prelatorum appellatur etiam synodus sine Papa & potest judicare, dummodo legitime sit congregata. Item Concilium statuit tunc psallendi modum in Ecclesia *ut in c. de his XII. di. & c. placuit. XIII. di ad idem XVI q. ij. visis*, ubi Papa appellat Concilia sancta ibi a sanctis Concilijs post principium, multaque alia jura & pe-

ne

z) Constantiensis.
a) potest verbum vestrum.

ne infinita possent adduci, ex quibus clarissime potest concludi ex gestis conciliorum, & sic ex consuetudine universalis Ecclesie preeminentia magna sacrorum Conciliorum. nam ut predixi, si non habuissent hanc potestatem a Deo, minime potuissent hanc jurisdictionis plenitudinem in Ecclesia exercere, quin imo ipsa Concilia videntur potestatem dedisse in multis ipsis Romanis Pontificibus, & non sic legitur e contra, primo enim est *tex. in §. hinc etiam XVII. di.* ibi, scientes, quia ejus sedi primum Petri Apostoli meritum, deinde conciliorum veneranda auctoritas singularem in Ecclesijs tradidit potestatem. ad *idem iij. q. VI. in c. dudum* ubi dicitur, quod dudum a sanctis Apostolis successoribusque in antiquis est decretum statutis, quod hactenus sancta & universalis Apostolica tenet Ecclesia, non oportere *b)* preter conscientiam Romani Pontificis universalia Concilia celebrari vel Episcoporum dampnari, & subjicitur ibi quomodo *c)* sanctam Romanam Ecclesiam primatum omnium Ecclesiarum esse voluerint &c. ex quibus verbis gloss. ibi colligit, quod Concilia dederint primatum Ecclesie Romane, quod dicit ibi glossa verum esse secundario sed ipse Christus principaliter ut *L. di. quamvis.* & ita intelligitur cum hac di-

b) non oporteret.

c) loco *quomodo* quoniam.

distinctione *c. aliorum IX. q. iij.* ubi idem videtur probari, quod Concilia dederint Pape singularem potestatem in Ecclesia & hanc distinctionem quod primario Papa habuit a Deo & secundario a Concilijs. *gloss. in dicto §. hinc etiam.* si ergo Concilia non haberent hanc potestatem supremam a Deo, quomodo potuissent aliquam potestatem supremam a Deo, quomodo potuissent aliquam potestatem dare *d)* primario aut secundario, & cum nemo det quod non habet ut 1. *q. VII. Daibertum & in c. quod autem de jure patr.* sed ego soleo dare aliam & arbitror elegantiorem solutionem ad illa jura, videlicet, quod Concilia dederint singularem potestatem Pape in Ecclesia Dei non accumulative sed privative quoad alios quia multa subtraxerunt ab Episcopis & ministris ecclesie & voluerunt pertinere ad solum Papam, a multisque abstinet Concilium voluntarie volens illa per solum Papam explicari. Exemplum in dicto *c. dudum. & in c. quamvis iij. q. VI.* nam Concilium provinciale poterat olim ex causa deponere episcopum *XV. q. VII. si quis & c. si autem cum si.* sed statutum postmodum fuit per Concilia, quod licet apud Provinciales posset ventilari causa Episcoporum diffiniri tamen absque Romani Pontifici potestate non debet, ut dicit tex. allegans hanc rationem, videlicet: sicut ab Apostolis eorumque successo-

d) dare Papæ principaliter aut &c.

cessoribus multorumque consensu Episcoporum jam diffinitum est &c. Idem dicitur *in c. dudum. fa.* etiam, quod hodie statutum est quoad Indulgentias dandas, nam restricta est potestas Episcoporum ut *in c. cum ex eo. de pen. & rem.* & idem dicendum in multis. nam Apostoli olim ad omnia fere apponebant manus, que hodie reservata sunt soli summo Pontifici. & *fa. optime tex. in c. sacrosancta. XXII. di.* ibi & post pauca inter beatos Apostolos *e*) quondam fuit discretio, & licet omnes essent Apostoli, *Petro* tamen concessum est a Deo & ipsi inter se *f*) voluerunt id ipsum, ut reliquis preesset Apostolis & Cephas id est, caput & principium ac primatum tenet *g*) apostolatus, qui & eandem formam suis successoribus & reliquis Episcopis tenendam tradiderunt. que verba sunt etiam valde notanda; *h*) ex quibus etiam infertur, quod Papa non habuit omnimodam potestatem solus sed primus in Apostolatu & sic jurisdictio, ut predixi, est in

 toto

e) quædam fuit.

f) inter se noluerunt.

g) teneret.

h) omiss. in MS. & præsertim ibi & ipsi inter se noluerunt id ipsum, quasi de novo Apostoli elegerunt Petrum in caput & ut Principium teneret Apostolatus. quæ verba etiam sunt notanda. ex quibus &c.

toto corpore ecclesie *i*) olim representato per apostolos & in Petro est tanquam in Principali ministro & ideo si errat, potest tota ecclesia id est, Concilium illam representans contra eum modis predictis animadvertere, quia orbis est major urbe. ut sepe dictum est. & *fa. optime tex. Gregorij juncta gloss. XCIX di.* Ecce simile est videre in regione Venetiarum. nam Dux eorum est primus & in Concilijs & inter membra civium, si tamen errat, sibi resistitur per civitatem & si opus est, deponitur, quia fundamentum jurisdictionis est in corpore civitatis & in Duce tanquam in principali ministro & quanquam possit hec similitudo morderi ex eo quia Dux jurisdictionem recepit a populo, jam non mirum, si ex causa a populo deponi potest, sicut olim Imperatores qui recipiebant potestatem a populo Romano ex causa deponebatur ab ipso populo ut probatur *l. iii. ff. de ori. jur. & fa. quod nō Bar. in l. fi. C. de legi.* sed Papa habet principaliter potestatem a Deo ut in dicto *c. quamvis XXI. di. & in dicto c. sacrosancta XXI. di. in novo.* ad hoc enim respondetur, quo licet Papa recepit potestatem a Deo, tamen Ecclesia universalis etiam recepit a Deo & majorem, quia tota potestas Ecclesiastica est in corpore Ecclesie tanquam in fundamento, *Petrus* autem

i) olim repræsentatæ per Apostolus in Petro & tanquam Principali. & ideo si &c.

autem recepit tanquam principalis minister, ut supra dixi, post *Augustinum* & alios, cum ergo Papa sit de corpore Ecclesie & non Ecclesia universalis, ut *nō. gloss. in dicto c. Ecce.* potest tota potestas & ipsum corpus Ecclesie sibi resistere & in eum tanquam in deviantem a voluntate Divina animadvertere, sicut supra probatum est. & ut finem membro huic faciam, submitto quondam notabilissimam auctoritatem *Augustini* pro hac excellentia Concilij; ipse enim *Augustinus* in quadam sua epistola ad Gloriam *k*) & Phesynum &c. inter cetera contra Donatistas qui fuerant reprobati & quidam *Cecilianus* Episcopus Carthaginensis absolutus, sententia *l*) Martialis tunc Romane urbis Episcopi & quorundam aliorum *m*) Collegarum ex parte Imperatoris deputatorum, quos ad preces Donatistarum miserat Imperator, sic inquit, quod si dicent malos & perversos esse judices, que vox est omnium male litigatorum, cum fuerint etiam manifestissima veritate superati, quasi non eis ad hoc dici posset & justissime dici, ecce putemus *n*) illos Episcopos qui Rome judicarunt, non bonos judices fuisse, restabat adhuc plenarium Ecclesie universale Concilium, ubi

 etiam

k) & ylesinum.

l) sententia Melchidis.

m) aliorum collega.

n) putemus alios.

etiam cum eisdem judicibus causa possit agitari, & si male judicasse convicti essent, eorum sententia solventur. Ex quibus verbis notanter infertur, quod ex sententia Romani Pontificis, quam etiam tulisset cum o) nonnullis Pontificibus potest haberi recursus ad Concilium & per ipsum Concilium sententia Pape reprobari potest, si convincitur injusta & hoc probat tex. ex auctoritate *Augustini* in casu fidei, pro quo facit quod legitur & notatur *XIX. di. Anastasius. & XXIIII. q. III. cum quibus.* nec obstat, si dicatur quod in predicto casu Papa cognovit, ad instantiam imperatoris quasi ex delegatione sua, unde fuit postea appellatum ad Imperatorem, quia dico, quod ex quo Imperator scripsit Pape in pertinentibus ad jurisdictionem suam, potius suam jurisdictionem videtur excitare quam potestatem delegare ut *in c. licet. de offi. ordi. hinc. Augustinus in dicta Epistola in ij. Columpna* appellat illud judicium Ecclesiasticum, nec obstat illud quod fuit appellatum ad Imperatorem, quia de facto hoc processit, nec Augustinus hoc ibi approbat, & hanc opinionem, quod in casu heresis, puta cum precipit Papa, aliquid contra fidem vel sententiat; quod possit ad Concilium appellari, tenui olim in illa disputatione, que incipit: Episcopus motus. quia in casu heresis Concilium est supra Papam, & licite in hoc casu sub-

o) cum non nunc Pontificibus.

ſubditi ab eo recedunt. *XXIIII. q. ij. Achatius. XIX. di. Anaſtaſius. & in gloſſ. & in dicto §. Item cum Balaam ℣. Simacbus.* in eo enim quod Papa eſt hereticus eſt minor quolibet Catholico ut dicit gloſſ. in dicto c. Achatius, nec eſt caput Eccleſie, ſed extra eccleſiam, hoc autem cognoſcere habet Eccleſia, cujus fides deficere non poteſt. *XXIIII. q. 1. a. recta. & in gloſſ. & c. quandocunque eſt ead. cauſa & q.* & ſi diceremus contrarium Eccleſia poſſet periclitari ut in ſimili *nō. gloſſ. in c. ſi Papa. XL. di.* & in hoc caſu non facio dubitationem, ſed aliquos alios caſus in quibus poteſt appellari a Papa ad Concilium, proſequor in dicta diſputatione. & hoc de geſtis Conciliorum.

Ex quibus ut ſupra dixi, reſultat generalis conſuetudo Eccleſie, que magnam habet auctoritatem in Eccleſia, nam ut dicit *Auguſtinus* de fide Chriſtiana habetur *in c. Catholica XI. di.* Catholica Eccleſia per orbem diffuſa tribus modis probatur exiſtere; quidquid in ea tenetur, aut auctoritas eſt ſcripturarum aut traditio univerſalis, aut certe propria & particularis inſtructio &c. qui textus eſt notandus. *ad idem c. omnia XII. di.* ubi etiam bonus textus Auguſtini in principio.

Ad quintum membrum ſcilicet ratione juris naturalis poteſt adduci hec conſideratio: Licet caput in corpore regat corpus & influat in

in ipsum, tamen si caput incidit in gravem egritudinem, membra ut subveniant toti corpori, ligant caput & stringunt; Ita debent facere omnia membra Ecclesie & presertim totum corpus ipsius Ecclesie congregatum, ut si Papa deviat a vero & scandalizat Ecclesiam, debet occurrere saluti totius corporis presertim cum Papa non sit verum caput Ecclesie, sed p) ministeriale & politicum, nam verum caput est Christus ut *in c. unico de sacr. & nō. glo. in cle. ne Romani. de elec.* nam cum Ecclesia sit corpus. ut apostolus in plerisque locis dicit & *tex. in c. scisma. in fi. XXIIII. q. 1. & in c. advocabit. ead. causa & q.* sequitur necessario, quod ipse Christus sit caput Ecclesie, ad quod facit, quia deficiente superiore licitum est cuique sibi dicere jus. ut *nō. glo. in c. jus gentium. I. di. & Inno. in c. olim. 1. de resti. spo. fa. tex. juncta glo. in l. nullus. C. de jude. & tex. nō in ti. de mili. vasal. q. contu. est in uno. in fi. in li.* seu ubi permittitur vasallo in defectum justitie sibi consulere & Dominum depredari, quia in defectu magistratus q) revertimur ad jus pristinum ante constitutos Magistratus, quo tempore licebat unicuique jus sibi dicere. Presupposito ergo & non concesso, quod Papa non hic haberet superiorem, attamen cum suis pravis operibus adducit Ecclesiam quasi in perditionem, nec potest aliter induci ut se

p) sed administrale seu politicum.

q) omiss. verba: revertimur ad jus pristinum.

ſe corrigat, licitum eſt uti jure naturali ſcilicet expellere eum ab illo regimine, quia non dicitur Pontifex ex quo tali modo abutitur Pontificatu. malus enim Prelatus & incorrigibilis non videtur ex voluntate Dei conſtitutus. r) pro hoc *nō. dictum jeronymi in c. audacter VIII. q.* 1. ubi concludit, quod non ſemper princeps populi & judex Eccleſie per Dei arbitrium datur. Adducit exemplum de Saule contra quem dixit Dominus, poſtquam populus s) lapſus eſt, fecerunt ſibi Regem & non per me principem & non per conſilium meum & tamen *Saulem* elegerat Dominus, ſed quoniam non ſecundum Dei voluntatem ſed ſecundum Peccatoris populi meritum fuerat electus, negat eum cum ſua voluntate vel conſilio conſtitutum. Item licet Papatus in ſe ſit de jure divino, tamen in perſona illius vel iſtius eſt ex facto hominum, quia Cardinales gerentes in hoc vicem Eccleſie univerſalis eum eligunt merito, ſi non eſt ſecundum voluntatem Dei & Eccleſie univerſalis, debet poſſe ejici, quia erraverunt eligendo talem, quia Deus non videtur velle reſiſtere huic ejectioni ſed potius aſſiſtere, cum dixerat ſal infatuatum ad nihilum valet ultra niſi ut mittatur foras & conculcetur t) ab hominibus, ut ſupra in pri-

r) loco: *pro hoc notandum.* per hoc naturale dictum.

s) omiſſ. lapſus eſt.

t) ab omnibus.

primo membro plene dixi. Item non est verisimile, quod Deus non diviserit potestatem in terra, que valeat providere adversus hoc maximum periculum Ecclesie, ubi Ecclesia pro pastore recepit lupum rapacem, & quod non possit adversus illius rapacitatem providere, quasi Deus magis diligit personam unius scelestissimi hominis, quem ipse non elegit, quam salutem totius Ecclesie, pro qua voluit sanguinem proprium effundere, nam sic in simili dixit *Inno. in c. quod super his de voto.* quod non fuisset Christus diligens Pater familias, si non dimisisset in terra aliquem qui vice Christi non posset subvenire omnibus necessitatibus ecclesie; ita dico quod sicut subvenit ecclesie dimittendo vicarium, ita non est verisimile quod non subvenerit ecclesie dimittendo potestatem super vicarium, si couvertitur in lupum; & iste persuasiones sunt ex superabundanti. nam recto jure potest ecclesia providere omnibus suis necessitatibus ex potestate suprema a Christo sibi tradita ut patet ex supradictis.

Ultimo probatur intentio nostra ex ratione juris civilis per *tex. nō. in l. si Cornelius ff. de solu.* ubi habetur. si mandavi Titio, ut rem meam traderet Sempronio, si conditio Sempronij est ita mundata, quod verisimiliter ego non mandassem rem sibi tradi, non debet Titius rem sibi tradere, eo quod ex sola

ſola voluntate mea conjecturata videtur revocatum mandatum; ita in propoſito, ex quo quis eligitur in paſtorem & principaliter eligitur ut paſcat oves. unde Chriſtus volens committere curam Petro ter eum primo interrogavit, an diligeret ipſum? *jo. ult. & in c. ſignificaſti. de elec.* quaſi innuat quod non eſt idoneus paſtor, qui non diligit Deum, ſi ergo videt Eccleſia aliquem non uti officio paſtoris ſed lupi, nec poteſt induci aliter ut ſe corrigat, debet ex tacita voluntate Dei illi ſubtrahere obedientiam. pro quo facit etiam ratio *l. ſi hominem ff. mandati.* ubi patet, quod Procurator ſpecialis impeditur ſuam poteſtatem exercere ſi aliqua ſunt innovata veriſimiliter non cognita per Dominum tempore conſtitutionis & dationis mandati. ad idem quod *le. & nō. in c. ſi quis cum ff. pro emptore*, multo fortius poteſt ſibi providere Eccleſia univerſalis adverſus malum paſtorem ex voluntate divina non electum, ſed forte propter peccata populi ut dicit Jeronymus in dicto c. audacter, que quidem Eccleſia, ut ſupra dictum eſt, eſt Regina & corpus Chriſti & ſponſa & conjux ejusdem & terribilis ut caſtrorum acies ordinata. & hec ſint pro perſuaſionibus ad confirmandum ea, que ſupra veraciter probata ſunt de poteſtate Eccleſie. & hoc de ſecundo dubio Principali.

Tertium

Tertium Dubium Principale.

Reſtat poſtremo tertium & ultimum attingere dubium, an ſcilicet contra dictum quondam *Eugenium* ſacrum Baſilienſe Concilium juſte proceſſit, tam citando quam ſuspendendo ac ſucceſſive a Papatu deponendo. Et quod non ſolum juſte, quin imo manſuetiſſime & cum magna *u*) patientia contra eundem proceſſerit, multifarie illico oſtendam, & quoniam citatio eſt judicij fundamentum ut in c. quoniam. de probat. & in §. fin. Inſtit. de poen. temere litigantium. ad ejus juſtificationem primo condeſcendam, pro qua premitto, quod ſacrum Concilium ob tria precipue & ſanctiſſima quedam opera conſummanda congregatum extitit, primo pro extirpatione hereſum 2do pro pace in populo Chriſtiano procuranda 3tio pro Eccleſie Dei reformatione tam in capite quam in membris fienda. Quantum profecto & quanto tempore illa ſacra Baſilienſis ſynodus circa primum laboravit, ſumptibus & laboribus non parcendo, ipſum inclytum Bohemie regnum atteſtari poteſt, nam quod diu magni armorum exercitus gentium gladijs materialibus efficere non valuerunt, ipſa ſacra ſynodus doctrine ſermone, variisque legatorum miſſionibus ac mutuis diſputationibus Deo primum favente peregit, ita ut illud

u) magna potentia.

lud regnum jam per omnia pacatum crederetur, & profecto, si hoc presens dissidium Ecclesie allatum non extitisset, nulla erroris scintilla in dicto regno remansisset, & nisi Concilium illud x) manum & ingenium apposuisset, non modo in regno illo incendium accensum devastationem attulisset, sed multas finitimas regiones infecisset & penitus consumpsisset, ut in multis locis experientia rerum magistra edocuit. Quantum vero erga Grecorum reductionem & unionem profecerit, nemo est qui nesciat, nam ut supra prelibatum est, suis crebris legationibus ad hanc unionem excitati sunt Greci suis adhortationibus & pecuniarum largitionibus in civitate Constantinopolitana Grecorum y) prelati ad hanc rem tractandam adunati sunt, & demum cum eorum Oratoribus ad instantiam ejusdem sancte synodi z) ad eandem missis negotia reductionis & unionis concordata fuere & tandem non sine maximo & fere intolerabili sumptu ipsa synodus pro eisdem Grecis ad Concilium oecumenicum vehendis suis pecunijs & sumptibus Galeas plures destinavit, venissentque juxta votum sacri Concilij, nisi quondam Eugenius suas Galeas destinasset, fuissentque per alios viros potentes & communitates plurimum, ut ad eum

x) magnum ingenium.
y) græcorum prælibati.
z) synodi in eadem.

eum Eugenium declinarent, solicitati, & si quid boni cum ipsis Grecis actum est, sacrum Concilium causa exstitit, ipsum enim fuit causa cause & per consequens causa efficiens. Adducti enim fuerunt ad *Ferrariam*, ne venirent ad Concilium & si ad sacrum Concilium venissent, nulla profecto erroris scintilla remansisset. sed hoc diximus, ut videant cuncti, quod non frustra sacrum Concilium tanto tempore *a*) resedit; non enim operam suam ab eo, quod erat prius operandum, manum vere retraxit. Ad pacem autem reformandam inter varios principes & diversos populos non pigre operam apposuit; attestari hec possunt tota Gallia, Italia & multe provincie Germanie & multorum Legatorum tam Cardinalium quam aliorum Patrum varie missiones, cura enim mandabatur dispensatoribus per Christum & non curatio, quia illa non est in homine, ait enim ipse in parabola, curam illius habe, unde cura remuneratur & labor. unde Apostolus ait, se plus ceteris laborasse, non enim dixit plus ceteris profuisse, ideo inquit scriptura, reddet Deus mercedem laboris. Erga Ecclesie reformationem saluberrima plurima edidit decreta, omnium fere curie Romane inveteratorum abusuum & simoniace pravitatis extirpativa reducendo ecclesie statum proh dolor collapsum ad priscorum patrum ordinationem saluberrimam, utpote decretatio de Annatis

a) addit. *Basilea*.

natis non ſolvendis, pro quarum ſolutione ex Chriſtianitatis provincijs omnibus aurum deteſtabili inventione ad ipſam Romanam curiam ducebantur; Ecclesiaſtice dignitates ob intolerabiles ſolutiones ita comprimebantur, quod aut perpetuo feneratoribus ipsis remanerent obligate, aut ex illorum redditibus nil ſuper erat, quod ad aliquem pium uſum converti potuiſſet, promovebantur plurimum quasi per quandam *b*) negotiationem, qui majores & uberiores pecunie ſacculos deferebant, ſcientia *c*) & bonitate omnino contemptis & teſte *Auguſtino* potius fures aut mercenarij Ecclesijs preficiebantur quam paſtores. ut *in c. tres perſonas XXIII. q. IIII.* & ut canon veriſſime atteſtatur, nihil eſt, quod Ecclesie Dei magis officiat, quam quod indigni aſſumantur ad regimen animarum. ut *in c. ne pro defectu. de elec.* unde adimpleta videbatur ipſa prophetia: obſcurentur oculi eorum, ne videant, & dorſum eorum ſemper incurva. Extinxit gratiarum exſpectativarum abuſum, que indifferenter pecunie obtentu absque perſonarum delectu concedebantur. Providit ſuper beneficiorum collatione ſeu ſuper reſervationibus auferendis, Ordinariis locorum conſulendo, qui per geſta & abuſus curie Romane ita compreſſi erant & in ſuis jurisdictionibus exhauſti, ut

Z 2 ſolus

b) per quandam rogationem.
c) diſciplina & autoritate contemptis.

ſolus Papa omnibus incumberet, omnia ſolus occuparet, ac ſi ſuper eo duntaxat Chriſti eccleſia fundata eſſe videretur, oblitusque foret Geſtorum Petri & aliorum *d)* ſucceſſorum non ſic egit Gregorius ſanctitate & ſcientia mirificus, qui ad Patriarcham *e)* Alexandrinum, qui eum in prefatione Epiſtole univerſalem Papam appellaverat, reſcripſit, ut tale verbum ita ſuperbum ultra non ſcriberet, dicens quod alijs detrahitur, cum alteri plusquam ratio exigit prebetur, ſubmittens, honorem meum non eſſe deputo, in quo fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco, honor meus namque eſt honor univerſalis Eccleſie, meus honor eſt fratrum meorum ſolidus vigor; tunc ego honoratus ſum, cum ſingulis quibusque honor debitus non negetur. ut latius habetur *XCIX. di. ecce.* & alibi idem *Gregorius* ſic inquit: ſi ſua unicuique Epiſcoporum jurisdictio non ſervatur, quid agitur aliud, niſi per vos, per quos Eccleſiaſticus cuſtodiri illeſus ordo debuit, confundatur. ut *in c. pervenit. XI. q.* 1. Edidit inſuper ſancta Baſilienſis ſynodus decretum de cauſis, imitando illam ſanctam ſynodum Nicenam, que ſtatuit negotia tractari debere in provincijs, in quibus orta ſunt. ut plenius in Conciliorum libris narratur. *iij. q. VI. neminem.* Edidit inſuper decretum

d) ſanctorum ſucceſſor.

e) Alexandrum.

tum de Concilijs provincialibus & synodalibus celebrandis, dans formam, ut jugiter ibi de morum reformatione tractetur. Item de Concubinarijs, de judeis, de assumptione ad Apostolicam sedem & f) Cardinalatum, de pacificis possessionibus & multis alijs quidem honestissimis ad reformationem Ecclesie in capite & in membris pertinentibus & precipue inter alia preclarissima opera edidit illud decretum ut Ecclesijs Collegiatis & precipue Cathedralibus per electionem Ecclesiarum & non per ambitionem vel secundum carnem & pecuniarum largitionem provideretur; sed pro dolor ipse quondam Eugenius, qui primus & precipuus in hoc sanctissimo opere esse debuit, cui tanquam in persona Petri a Christo dictum fuit, si diligis me Pasce oves meas. Joann. ult. non solum hec omnia decreta respuit, sed etiam illa que in sua solemni adhesione approbavit profitendo illud sacrum Basiliense Concilium legitime fuisse initiatum, legitimeque continuatum prosecutionemque habere debere ad illa sanctissima opera ob que extitit congregatum, faciens specialiter mentionem de reformatione fienda tam in capite quam in membris. Quantum enim magna animadversione hec transgressio digna sit, ut saluberrima decreta per generale Concilium legitime congregatum super reformatione Ecclesie edita, per Papam contempnantur, facile ex infra

 dicen-

f) & cardinalium.

dicendis quisque comprehendere poterit ex hoc enim contemptu blasphemia in Spiritum Sanctum oritur, ut est tex. not. Damasi Pape sic inquientis violatores canonum voluntarie graviter a sanctis Patribus judicantur & a sancto Spiritu instinctu cujus & dono g) dictati sunt dampnantur, quoniam blasphemare Spiritum Sanctum non incongrue videntur qui contra eosdem sacros Canones non necessitate compulsi sed libenter ut premissum est, aliquid aut proterve agunt aut loqui presumunt aut facere volentibus sponte consentiunt talis enim presumptio manifestum genus est blasphemantium Spiritum Sanctum, quoniam ut jam prelibatum est, contra eum agit, cujus jussu & gratia sancti canones editi sunt, hec notabilissime *Damasus* Papa *in c. violatores XXV. q.* 1. cui *h)* quidem *Damaso* concordare videtur ille magnus *Leo* Papa inquiens inter cetera, magna voce pronuntiare non timeo, quod qui illa, que diximus sanctorum Patrum *i)* statuta, que apud nos Canonum nomine pretitulantur. sive sit ille Episcopus sive clericus non indifferenter convincitur *k)* recipere neque Catholicam neque Apostolicam fidem nec sancta vera quatuor Christi Evangelia utiliter

g) ditati.

h) cui quondam.

i) Patrum sancta.

k) convertitur recipere.

ter & efficaciter ad effectum suum retinere vel credere probatur. ut est *tex. not ipsius Leonis in c. de libellis Pape. fi. XX. di.* unde glossa ibi colligit, quod non recipiens canones sanctorum Patrum ex contemptu est hereticus & satis hoc probat ipse tex. nam videtur negare potestatem condentium, *l*) quo casu absque hesitationis scrupulo talis in heresis crimen incidit ut *leg. & not. in c. nulli fas XIX. di.* nam hereticus est non solum qui errat in articulis fidei sed etiam qui habet diversum dogma vel novas gignit opiniones diversas a judicio Ecclesie. ut est *tex. cum gloss. in Clem. I. de usur. ad idem XXIIII. q. III. in c. heresis & in c. abolende. de heret.* & ad propositum nostrum contra ipsum quondam *Eugenium. tex. in c. hereticus XXIIII. q. III. ubi tex. beati Augustini* sic bellissime ad propositum dicit, hereticus est, qui alicujus temporalis commodi vel maxime vane glorie, principatusque sui gratia falsas ac novas opiniones vel gignit vel sequitur &c. hinc dixit *gloss. singularis in c. sacerdotes* & reliqui Ecclesie ministri *ij q. VII* quod si prelati non servant canones, potest ab eis recedi propria auctoritate sicut ab hereticis & excommunicatis, etiam ante sententiam. & *fac. c. alieni. ead. caus. & q.* & intelligo illam glossam quando Prelati indifferenter seu ex contemptu nolunt se submittere canonibus, sicut de decretis Concilij faciebat ipse dictus *Gabriel*, unde

l) concedentium.

unde ex predictis potuisset sacrum Concilium subtrahere obedientiam, cum ipsa notoria existerent, nam sacrum Concilium sepe numero ipsum quondam *Eugenium* monuit per suos oratores & litteras ut decreta sacri Concilij vellet, ut tenebatur, recipere, sed in vanum semper elaboravit, sed cum monitionibus non proficeret, debuitne pati ut Conciliorum auctoritas collaberetur *m*) & eum in Papatu tolerare, quem male sentire de auctoritate Ecclesie videbat, imo ipsam *n*) conterere videbatur. nam error, cui non resistitur, approbatur ut *LXXXIII. di error.* quin imo non solum predicto contemptu respersus erat, sed tanquam notorius scandalizator ecclesie & incorrigibilis Concilio ipse delatus fuit utpote de Simonia, perjurio, dilapidatione bonorum Ecclesie, de transgressione Concilij Basiliensis statutorum, de homicidiis & alijs quam plurimis in citatorio contra ipsum expressis notorie irretitus, quibus attentis quis negare audebit sacrum Concilium citare non valuisse aut non debuisse ipsum quondam *Eugenium*, nam ut patuit in precedenti dubio, sacrum Concilium precedere potest contra Papam in causa heresis manifesta vel occulta etiam si suspectus tantum dicatur de heresi, quo casu non solum sacrum Concilium imo Imperator potest exigere a Papa ut fidem

m) ad eum.

n) ipsam contemnere.

dem ſuam ponat in ſcriptis ut eſt *tex. not. in c. ſatagendum XXV. q.* 1. Item ubi aliquod crimen quodcunque ſit illud & notorium & ex eo ſcandalizatur Eccleſia, ac in caſu noſtro concurrebant omnia predicta, que niſi fuiſſent debito modo per ipſum excuſata heresim apertam inferebant & ſcandalum totius Eccleſie, potuit ergo & debuit ſancta ſynodus ipſum quondam Eugenium admonere & citare ut compareret per ſe vel alium in Concilio ad excuſandum vel defendendum, nec poterat oculis conniventibus ſine offenſa illam citationem preterire, quia ſicut dicit Gregorius, ſicut laudabile diſcretumque eſt, reverentiam & honorem exhibere prioribus, ita rectitudinis & Dei timoris eſt, ſiqua in eis ſunt, que indigent correctione nulla diſſimulatione poſtponere, ne totum quod abſit corpus morbus invadat, ſi languor non fuerit curatus in capite, ut latius habetur *ij. q. VII. in c. ſicut* inquit, precavereque debuit ipſa ſancta ſynodus illud jeronymi ſuper jeremiam, qui dixit otioſe non eſſe transcurrendum, quod uno peccante ira ſuper omnem populum venit, ſicut accidit Achor peccanti, qui furatus fuerat regulam auream ut *ibi dicit gloſſ.* hoc enim ſecundum eum frequenter accidit, quando ſacerdotes qui preſunt, erga delinquentes benevoli videri volunt & verentes peccantium linguas ſacerdotalis ſeveritatis immemores

 nolunt

complere quod ſcriptum eſt, peccantem coram omnibus argue ut ceteri metum habeant. & iterum : auſſerte malum de vobismet ipſis. & poſt pauca : dum uni parcunt univerſe Ecclesie moliuntur interitum , que iſta bonitas, que iſta miſericordia eſt uni parcere & omnes in discrimen adducere , polluitur enim ex uno peccatore populus , ſicut ex una ove morbida univerſus grex inficitur. que verba notanda ſunt in propoſito & habentur latius *XLV. di.* ſed quid multis immoror, debuitne tandem illud preceptum Dominicum ſancta ſynodus preterire quod contempnentem & non audientem Eccleſiam mandat ut Ethnicum & Publicanum habendum. ſed fortaſſis dicent Adverſarij hoc & alia in citatorio expreſſa, minime veritatem continebant ; profecto hec allegatio non excuſat ipſum quondam Eugenium , quoniam ad juſtificationem citationis ſatis eſt , quod illa exprimatur in illa citatione , que ſi vera eſſent , fundarent jurisdictionem citantis. ut *not. Bar. in l. ij. ff ſi quis in jus vo. & Inno. in c. verum & c. cum ſit. de foro compe. & Guido Suza in authent. qua in provincia. C. ubi de crim. agi oport. fac. lex cum quedam puella ff. de jurisd. omn. jud.* dixi plene in *lect. mea in c. ſi clericus laicum. de for. compet.* ſi enim ipſe quondam Eugenius pretendebat illa falſa vel habebat aliquam excuſationem ad illa, cur non comparuit per ſe vel alium & illa inficiatus fuiſſet oſten-

ostendissetque suam innocentiam & dedisset pacem Ecclesie, cur non imitatus est *Gregorium*, *Sixtum*, *Leonem*, *Simmachum*, *Marcellinum* & multos alios summos Pontifices, qui sponte in Concilijs Generalibus suam infamiam purgare voluerunt ut in juribus supra allegatis ac in casu nostro non solum infamia dicebatur contra eum degenerare, sed delictorum notorietas cum scandalo ecclesie universalis & cum incorrigibilitate; unde quanto res erat periculosior, tanto animosior, si sibi conscius erat ad suam innocentiam ostendendam, venire aut mittere ad se excusandum seu defendendum juxta citationis edictum debuisset; At ipse pro obedientia, quam Ecclesie matri sue exhibuisse debuerat, non solum contumaciam sed etiam rebellionem exhibuit, falso asserens libertatem non adesse in civitate Basiliensi & multa alia adjecit per que *o)* tacite Ecclesie auctoritatem erga eum negare videbatur, ut postea per alias litteras per diversas mundi partes per eum destinatas sole *p)* clarius patuit, ac Concilium illud Basiliense se dissolvere & tunc dixit, si Concilium ad ulteriora procederet contra eum seu aliquem alium ex presidentibus suis *Basilee* tunc commorantibus, & quia ejus contumacia in Concilio Basiliensi accusata exstitit & ad ulteriora cum mansuetudine processum fuit, ipse declaravit Con-

o) per quæ tantæ.

p) scholas clarius.

Concilium Basiliense fore dissolutum & *Ferrarie* translatum. unde si notoria ea que sibi impingebantur, videbantur per ejus tamen contumaciam lucidiora facta sunt, nam contumacia presertim in causa heresis presumptionem vehementem adjecit, ut *in c. cum contumacia de her. li. VI.* & quod *leg. & not. in c. nullus. de presumpt.* unde potuisset, ut supra dixi, sacrum Concilium alio non exspectato ad ejus depositionem procedere, precipue ex contemptu decretorum sacri Concilij, que notorie nunquam recipere voluit & sic considerratis his que dicta fuere in precedenti dubio & predictis in hoc dubio, quia notorie constabat de ipsius delicto hoeresin sapiente & ex eo scandalizabatur Ecclesia *q*) nec voluit se corrigere, alio processu opus non erat, & precipue quia contempnendo citationem sacri Concilij legitime factam in alia non minus gravia delicta incidit; nam ex non paritione & contemptu poterat tanquam Ethnicus & Publicanus haberi ait enim Dominus in Evangelio, siquis Ecclesiam contempserit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus; quod etiam in congregatione Concilij spreta verificari potest juxta illud *Jeronymi in c. omnibus consideratis XXIIII. q.* 1. *r*) Et quod delictum contumacie ex contemptu sapit heresim, aperte voluit *Gregorium in Morali-*

q) omiss. *nec voluit* usque *nam ex non paritione &c.*

r) a verbis: *& aquod delictum.* deest in impresso integer quaternio. usque d Signum ⊙

ralibus & *VIII. q.* 1. sciendum habetur transsumptione, ubi inter cetera sic dicitur: si enim quasi peccatum Ariolandi est repugnare, & quasi Zelus idololatrie; nolle acquiescere, sola est obedientia que fidei meritum possidet, sine qua quisquis infidelis convincitur etiam si fidelis esse videatur. hec Gregorius & idem *Gregorius in quadam epistola ut habetur LXXXI. di si qui* sic inter cetera inquit, erui vero huic saluberrimo precepto obedientie noluit, idololatrie peccatum incurret, Samuele testante, peccatum est ariolandi non obedire & quasi scelus idololatrie non acquiescere. peccatum igitur paganitatis incurrit &c hinc *gloss. in c. si papa*: dicit, quod contumacia est heresis & contumax dicitur infidelis. pro qua bene facit *tex. XXXVIII. di. nullus.* sed sacrum Concilium volens uti mansuetudine solita & experiri, si tandem vellet ad cor redire, manum pro tunc non misit ad fortia, presertim consideratione supplicationis facte per inclyte memorie Sigismundum quondam Imperatorem & Illustrium virorum Dominorum Electorum sacri Imperij, sed duntaxat declaravit nullitatem illius dissolutionis ac etiam insinuavit & decrevit, quod alias statutum fuerat in decreto XI. sessionis, quod ipsemet quondam *Eugenius* in sua adhesione approbaverat, in quo cavetur, quodsi Papa in futurum presumeret Concilium quoque modo mutare, impe-

impedire, prorogare vel diſſolvere & infra quatuor menſes cum reali ſatisfactione non reſipiſceret, ex tunc a papali adminiſtratione ipſo jure foret ſuſpenſus, & ſi penam predictam per duos menſes poſt dictos quatuor animo ſuſtineret indurato usque ad privationem incluſive contra eundem per Concilium Generale procederetur. At ipſe quondam *Eugenius* nedum infra quatuor menſes poſt ſequentes non reſipuit, nec infra duos alios menſes ſequentes, ſed ad acriora contra Patres in Concilio exiſtentes proceſſit exponendo eos & eorum bona prede & capture & erigendo Conciliabulum Ferrarienſe contempta ſuſpenſione ſibi intimata & decreta quam incurrit non ſe corrigendo infra quatuor menſes, nec ab iſta ſacrum Concilium licet potuiſſet, voluit repente ad depoſitionem procedere ſed ad majorem probabilitatem & ſui excuſationem proceſſum continuavit inchoatum, teſtes plurimos ſuper notoreitate criminum recipiendo & citando jugiter ipſum quondam Eugenium licet citare amplius non oportuiſſet, cum citatio prima fuiſſet facta ad totam cauſam, juxta *nos. per Inno. in c. auditis. de procur.* & pleniſſime *in Lect. mea in c. fi. de dila.* & tandem poſt XXIII. menſes a tempore citationis ſue prime non valens eum amplius tolerare, cum apertiſſime ſuam incorrigibilitatem cum ſcandalo eccleſie oſtenderet & manifeſte in crimen hereſis

resis incideret, negando auctoritatem Ecclesie & contempnendo ejus precepta & altare contra altare erigendo, ad ejus depositionem processit, quia sal infatuatum juxta dominicam sententiam ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras per depositionem & conculcetur ab hominibus, presertim cum fere omnia crimina in citatorio illo expressa per testes notorie probata forent, unde omnibus consideratis ex septem capitibus potuit depositio defendi, potuitque ipse quondam dam Eugenius deponi, quorum quodlibet erat satis ad depositionem suam.

Primo quia contempsit decreta sacri Concilij super reformatione edita, ex quo contemptu resultabant crimina supra enuntiata.

Secundo, quia contempsit citationem Ecclesie, ex quo contemptu ut predixi, resultat paganitatis delictum.

Tertio quia negavit potestatem sacrorum Conciliorum facto & verbo & presertim per litteras quas ad diversas mundi partes transmisit, ex quarum tenore diversimode de heresi convinci potest tanquam male sentiens de auctoritate Ecclesie.

Quarto quia dissolvit seu dissolvere nisus est Concilium Basiliense contra decretum XI. sessionis, imo contra decretum Dei, quia

per

per Ecclesiam monitus ut se defenderet, Ecclesiam ipsam ut divinam effugeret sententiam nisus est dissolvere. ex decreto autem presertim autem novo mendato Concilij intercedente incidit in suspensionem, & quia animo indurato illam per duos menses sustinuit, potuit sacrum Concilium ad ejus depositionem procedere, que causa sola sufficiebat ut in dicto decreto XI. sessionis & presertim illud decretum servandum erat contra eundem quondam Eugenium, qui non solum illam dissolutionem attemptavit, sed etiam illam presens presumpsit, & demum recognovit ante secundam dissolutionem, illam facere non potuisse, eamque ut decuit, renovavit Ecclesiam non parum scandalizando, unde ex geminato actu acrius puniri debuisset, quasi in consuetudinem illud delictum adduxisset. *XXV. q. ij. ita nos.* unde alibi dicit tex. quod non est in eum humanitatis liberalitas conferenda, qui impunitatem admissi sceleris potius consuetudini quam emendationi deputavit. ut *in l. ij. C. de Epis. au.* per quam quidem dissolutionem seu translationem tria ut supra dixi, violavit decreta, primo Constantiense, secundum quod etiam translationis causa legitima subsistente debebat Concilium transferri ad locum ejusdem nationis ut in *c. frequens.* ipse autem de Germania transtulit in *Ferrariam* nationis Italice. secundo Decretum sacri Concilij Basiliensis violavit, quo cavetur, quod Concilium

cilium actu congregatum dissolvi aut de loco in locum mutari sine illius Concilij expresso consensu per Romanum Pontificem nullatenus possit, quod quidem decretum tanquam in sua adhesione approbatum precipue violare minime debuisset & presertim cum hoc fecit ex causa apertissime injusta & a divino & humano jure dampnata, videlicet si Concilium procederet contra eum, nam si talis dissolutio valeret, nunquam posset Romanus Pontifex etiam hereticus condempnari, quia citatus per Concilium confugeret ad hoc flebile dissolutionis remedium. Tertio violavit solempne decretum in facto Grecorum editum, quod ipsemet quondam Eugenius jam approbaverat specifice in quo inter cetera ad propositum cavetur, quod Concilium Basiliense deberet stare firme in *Basilea* donec Imperator Grecorum cum suis ad ultimum portum latinum se conferret, & si interea accideret causa legitima translationis Concilij, deberet Concilium transferri juxta dispositionem dicti c. frequens intra eandem nationem. sed ipse ante Grecorum adventum & nulla existente legitima causa Concilium Basiliense dissolvit & in *Ferrariam* transtulit. nec quenquam moveat quod Papa suspendi non possit, nam & Concilium Constantiense in c. frequens. in certis casibus Papam suspendit & obedientiam sibi subtrahit. preterea qui potest majora, potest & minora in *c. per venerabilem q. fi. sunt*

legi. sed Concilium potest ex causa Papam deponere, multo fortius potest suspendere, cum suspensio sit quedam depositio ad tempus. *fa. quod leg. & not. in c. & si clerici. de judi.*

Quinto potuit principaliter deponi ex eo, quod erexit conventiculum Ferrariense durante Concilio Basiliensi contra decretum VIII. sessionis, quod ipsemet approbaverat in sua adhesione, ex quo facto incidit in penas scismaticorum vigore illius decreti, imo vigore juris divini & antiquorum canonum, quia cum Ecclesia unica sit & indivisibilis, non potest esse nisi unicum generale concilium illam representans, ut signum respondeat signato, nam sicut alibi dicit *gloss VII. q. 1. in c. non autem*, quia prima regula seu ille articulus & unam sanctam Ecclesiam Catholicam &c. in symbolo positus offenderetur, si essent duo Apostolici in Ecclesia, quia sicut unica est Catholica Ecclesia, ita & unum caput esse debet, ut *in c. loquitur. XXIIII. q.* 1. ita & hereticum est dicere, quod una duntaxat sit ecclesia & quod duo possint esse universalia Concilia illam in solidum representantia, unde dicit *tex. in c non nos. XXIII. q. VI.* quod erigens altare contra altare & ecclesiam contra ecclesiam incidit in scisma & debet ab omni ministerio Ecclesiastico sine spe restitutionis deponi. ad idem *c. scisma. XXIIII. q* 1. & per consequens incidit ex hoc in excommunicationem ut

ut in c. licet de elec. & privavit se communione Ecclesie, dicto *c. scisma* & *c. omninnos*, & subditi ab eo recedere sine alia sententia poterant, *ut not. gloss. in c. cum non lio ceat. de prescript. fa. tex. in c. quia diligentia. de elec.* hinc dicit *gloss. preålleg. in c. in nomine Domini. XXIII. ai.* quod scismatico omnis denegatur audientia, quin imo ut dixi, potest dici, quod statim incidendo in notorium scisma, desinit esse Papa, quia impossibile est, quod sit extra ecclesiam & quod sit caput Ecclesie. *ar. XXXII. q.* I. *cum renuntiatur.* Idem dixit *Cyprianus*: alienus est prophanus est, hostis est, Deum patrem habere non potest, qui universalis Ecclesie non tenet unitatem.

Sexto deponi potuit propter crimen simonie notorie contra eum degenerans & multipliciter in processu contrà eum facto probatum; contra quod delictum mirum in modum invehitur *tex. in c. patet* I. *q. VII.* ubi dicitur, patet simoniacos veluti primos & precipuos hereticos ab omnibus fidelibus esse respuendos, & si commoniti non resipuerint, ab exteris etiam potestatibus comprimendos, omnia enim crimina ad comparationem simoniace heresis quasi pro nihilo reputantur. ad idem *tex. valde not. in c. eos.* I. *q.* I. ubi inter cetera dicitur, quod tolerabilior est *Macedonij* & eorum qui circa ipsum sunt sancti Spiritus

tus impugnatorum impia herefis, illi enim creaturam & fervum Dei Patris & Filij Spiritum Sanctum delirando fatentur, isti vero simoniaci eundem Spiritum Sanctum efficiunt suum servum; omnis enim dominus, quod habet. si vult, vendit, id est servum suum vel aliquod eorum que possidet similiter & emit; Dominus enim volens esse quod emeret per pretium pecunie illud acquirit; & post pauca subditur, atque ut verius dicamus Jude comparantur proditori, qui Judeis Dei occisoribus Christum vendidit; hoc enim delictum nedum per Christum in figura, quando ejecit ementes & vendentes de templo, prohibitum fuit ut habetur *not. in c. ex multis ij. q.* I., sed etiam expresse postea fuit prohibitum tanquam gravissimum scelus in Concilio Niceno & Constantinopolitano, que fuerunt duo ex quatuor principalioribus Concilijs, que Ecclesia universalis recepit sicut quatuor Christi Evangelia ut *in c. sicut XV. di.* & de his Concilijs seu ipsorum prohibitione habetur *1. q. 1. sicut Episcopus & ead. caus. q. iij. ex multis. & q. VII. si quis omnem.* pulchre per *Gregorium 1. q.* I. *& c. fertur*, nec Papa excusatur in his que prohibita sunt quia simoniaca, ut *not. in c. ex parte. de offi. dele. & nō. in c. cum pridem. de pac* nec in hoc dubitandum est, cum Papa subjaceat legi divine ut *in c sunt quidem XXV. q.* 1. & etiam Concilijs Generalibus, in his que concernunt salu-

ſalutem animarum, ut in dicto *c. ſicut.* ut ſupra latius dixi & optime etiam *fac. c. ſalvator* 1. *q. iij.* nec obſtat quod ſi dicatur Papa de ſimonia accuſari non poteſt quia ſtricte non eſt hereſis, de qua Papa accuſari poſſit, ut *not. gloſſ. in c. ſi quis pecuniam XXIX. di. nam gloſſ.* debet intelligi, quando ſimonia eſſet occulta, quia de delicto Papa non accuſatur cum preſumatur pro ejus ſanctimonia. ut *in c.* 1. *XL. di.* ſecus autem ſi eſt notoria & ſcandalizat Eccleſiam & illam adduxit quaſi in conſuetudinem & ſic eſt incorrigibilis, per id quod *not. gloſſ. in dicto c. ſi Papa XL. di.* que dicit, quod ſi notorium eſt crimen Pape, quodcunque ſit illud, ſi ex eo ſcandalizatur Eccleſia, poteſt accuſari & ſic vult quod non ſolum de ſimonia que eſt graviſſimum delictum, ſed quodcunque ſit illud ex quo ſcandalizatur Eccleſia, poteſt Papa de illo accuſari & ſic una gloſſ. debet limitari per alium; obmitto etiam alia quam plurima delicta, que probata ſunt in proceſſu, ut: perjurium, dilapidatio, translationes facte de invitis Epiſcopis contra decretum Concilij Conſtantienſis & multa alia de quibus in proceſſu, que ne videar in maledicta proſilire & infamare potius quam juſtitiam ſacri Concilij defendere, obmitto, cum predicta & quodlibet predictorum ſatis atque ſatis ad ſuſpenſionem & depoſitionem defendendas per ſe ſufficiat, unde ſi bene predicta ponderentur etiam omni proceſſu ceſſante ſufficienter ad

ejus depoſitionem manutenendam & juſtificandam. nec obſtat ſi dicatur, quod ſuperius expreſſa non fuerunt in citatione expreſſa, ut puta, contemptus citationis, negatio auctoritatis Eccleſie, diſſolutio geminata Concilij, erectio conciliabuli Ferrarienſis; quoniam de his que contingunt poſt judicium inchoatum, que aliquo modo contingunt proceſſum inchoatum ſeu ejus cauſa deſcendunt, poteſt judex in animadverſione ſive pùnitione vel ſententia diffinitiva habere reſpectum, ut not. *in c. veritatis de do. & contu.* & *ibi gloſſ.* & hoc clarius ibi tetigi *in Lect. mea* nam Papa ibi in depoſitione cujusdam Epiſcopi ſententiam fundavit & nedum ſuper criminibus in proceſſu expreſſe deductis ſed etiam ſuper irregularitate quam contraxit, celebrando divina poſt ſuſpenſionem ſeu excommunicationem contra illa decreta vigore ſue contumacie, ſic in caſu noſtro omnia illa delicta provenerunt occaſione ſue contumacie ſuique contemptus & rebellionis, quam fecit contra Eccleſiam, merito de omnibus potuit ſacrum Concilium habere in ſua ſententia reſpectum, quin imo potuiſſet ſacrum Concilium tanquam ſupremam obtinens poteſtatem etiam delicta ſupervenientia, ſeparata omnino a proceſſu, ex quo erant ultione digna, punire etiam ſuper illo proceſſu, quia princeps non aſtringitur illo ritu judiciorum, ſed quomodocunque crimina claruerint, ferire illa poteſt ſenten-

tentia sua per hoc quod not. *Jo. And. in c. mandatum de rescript. fac. tex. in c. ad petitionem de accu. & XXIIII. q. in c. ecce.*

Septimo & ultimo dignus erat depositione, cum sepe numero in multis negavit Concilium Constantiense ex quo ipse primatus sui originem traxit, nunc asserendo, quod in principio non fuerit Concilium Generale nunc negando validitatem aliquarum Constitutionum ejusdem, nunc negando ejus potestatem & multa alia asserendo, ut clarissime colligi potest ex suis litteris presertim novissime ad aliquos Dominos temporales & universitates studiorum transmissis. Debuit ergo Concilium tanta & tam gravissima tolerare; non enim patientia, sed pestifera potius negligentia nuncupanda foret ut inquit ille magnus *Leo XXIIII. q. iij. illud* ubi inter cetera sic inquit, his quibus non poterit prodesse correctio non parcat abscissio; oportet enim Evangelicis meminisse mandatis, ut si vos oculus aut pes aut dextra scandalizaverit, manus a compage corporis auferatur; & post pauca subdit, nam superflue extra ecclesiam positis resistimus, si ab his, qui intus sunt, vulnerantur, abjicienda prorsus pestifera hec a sacerdotali vigore patientia est, que sibi met ipsis peccatis aliorum parcendo non parcit. hec ille. & presertim defendendum erat & est illud magnum

num & preclarum Concilium Constantiense, ex quo Ecclesia Dei abjecto inveterato scismate unitatem pristinam reassumpsit & multa alia preclara opera edidit, que omnia non sine magno Christianitatis scandalo vacillarent, illius auctoritate Concilii lesa & presertim contra pestiferam heresin nonnullorum Bohemorum, qui in illo Concilio dampnati fuerunt, nam possent illum errorem sequentes negare auctoritatem illius Concilij ad exemplum quondam Eugenij & revolvere multa & maxima scandala, que per illud concilium sedata fuere. nam ut dicit Augustinus in epistola ad Jeronymum & habetur *in c. si ad scripturas IX. di.* si ad scripturas sanctas admissa fuerint vel officiosa mendacia, quid in eis remanebit auctoritatis, que tandem de scripturis illis sententia proferetur, cujus pondere contentiose falsitatis conteretur improbitas. hec ille. nam si Concilium erravit in uno facillime dicetur quod erravit in alijs, ut ibi, defendenda est ergo auctoritas illius concilij usque ad sanguinem & animam. oportuit ergo ad salutem totius corporis ecclesie intendere, ne sicut dicit Prosper: sicut caro morbida & mortua si abcissa non fuerit salutem relique carnis putredinis sue contagione corrumpit, ita isti, qui emendari despiciunt & in suo morbo persistunt, ne si moribus dampnatis in bonorum societate permanserint, eos sue predicationis exemplo inter-

interficiant *ut XXIIII. q. iij ecce.* ⊙ Opponere contra predicta adversarii solent de aliquibus protestationibus nomine aliquorum Principum & Prelatorum aliquorum in dicto Basiliensi Concilio, ut illa depositio non fieret factis; ad quas si bene adverterent, defensionis clypeum nequaquam ex eis assumerent; nam ante factum, antequam lex edatur, licitum est contradicere, exceptiones verisimiles *s)* opponere, protestari & similia facere, sed postquam lex edita est per universitatem seu Concilium vel majorem partem ejusdem, legi & judicio universitatis standum est. ut in *c. in istis iiij. di.* ubi dicit tex. quod in istis temporalibus legibus, quanquam de his homines judicent, cum eas instituunt, tamen cum fuerint institute & firmate, non licebit de istis judicare, sed secundum ipsas. unde gloss. ibi colligit, quod cum Papa vult condere canones, Episcopi possunt contradicere & allegare, quod non conveniunt consuetudini regionis vel quid simile. Protestatio enim est declarativa consensus de presenti, quod protestans non consentit. non tamen sequitur quod contradictio aliquorum per protestationem expressam habeat impedire, quod per totum Concilium vel majorem partem licite fit, judicatur enim in Concilijs a majori parte ut *in c. sane LXV. di.* ibi. obtineat plurimorum sen-

s) exprimere.

tentia ſacerdotum &c. nam idem eſt reperire in omni univerſitate ut *in l. quod major. ff. ad municip. & in leg. nomination. C. de decur. li. X. & in l. aliud. §. refertur. ff. de R. I. & c.* 1. *de his que fiunt a præfatis. cum ſimil.* unde eſto quod Principes, quorum nomine proteſtationes dicuntur facte habuiſſent vocem deciſivam in depoſitione Pape, attamen ex quo major pars Concilij imo due partes & ultra in depoſitione legitime conſenſerunt, paucorum proteſtatio Principum vel prelatorum non debet obſiſtere. ar. *in c. ſi quando. de elec. li. VI.* licet poſſet cum veritate dici, quod principes ſeculares non habent vocem, cum agitur de correctione Pape vel aliorum prelatorum ſeu clericorum, ut Imperator Theodericus Deo inſpirante in Concilio congregato contra Simachum Papam profeſſus eſt, inquiens, nihil ad ſe preter reverentiam de Eccleſiaſticis negotijs pertinere, committens tunc poteſtati Pontificum ſive vellent audire negotium contra Papam, ſive nollent. Idem & apertius voluit *Jo. And. in c. fi. de his que fi. a prel.* ubi concludit, quod in Eccleſiaſticis negotijs & clericorum correctionibus laici ſunt a Concilio excludendi. *ar. in c. Maſſana. de elec.* & expreſſius *in extrav. Bonifac. de offi. or.* debent. & cum hoc dicto *Jo. Andr.* tranſeunt communiter ibi Doct. nec video aliquem in hoc heſitaſſe. nam reſpectu Imperatoris ſolum fuit dubietat

tas facta, an in casu fidei scilicet, cum tractatur de novo Articulo fidem tangente Imperator debeat interesse in Concilio. unde *tex. in c. ubi nam XCVI. di.* Ita Imperatorem alloquitur, ubi nam legistis Imperatores antecessores vestros synodalibus conventibus interfuisse, nisi forte in quibusdam, ubi de fide tractatum est, que omnium communis est, que non solum ad clericos, verum ad laicos & ad omnes omnino pertinet Christianos. hec ille. tex. not. qui solum reservare videtur causam fidei. Idem videtur sensisse Martianus Imperator, qui in prima Act. Chalcedonensis Concilij inter cetera dixit: nos ad fidem confirmandam, non ad potentiam ostendendam exemplo religiosissimi Principis Constantini sinodo interesse voluimus ut veritate inventa non ultra pravis *t*) doctrinis a vera discordet &c. & notanda sunt illa verba: ad fidem confirmandam, non ad potentiam ostendendam, quod etiam in casu fidei princeps interest non ad potentiam ostendendam. Ex quibus verbis puto inferendum, quod Principes & alij laici intererunt ad tractandum cum alijs sed non ad *u*) decidendum, nam tractatus divisus & separatus est a decisione ut *in c. tua. & c. fi. de his que fi. a prel.* nam laicis non licet sibi vendi-

 care

t) ipsis doctrinis.

u) ad dicendum.

care illa ſpiritualia ut *in c. lene quidem XCVI. di.* habebunt ergo laici in cauſa fidei vocem conſultivam & non deciſivam niſi quatenus eis permittatur per Concilium, quin imo dixit Jo. An. quod etiam in cauſa fidei non eſt neceſſe laicos vocari ad Concilium cum ibidem diffinienda eis poterunt poſtea in predicationibus publicari. dicit tamen notabile verbum, quod laici poterunt ad Concilium venire pro juſtitia petenda vel defendenda. *alleg. c. novit. de judi.* Ego allego tex. optimum *in c.* 1. *de ſponſ.* aliter tamen in cauſa fidei ſenſit *gloſſ. in dicto c. fi. & gloſſ. in c. Adrianus LXIII. di.* ſed quidquid ſit in alijs laicis puto quod Principes jure ſuo debent admitti, ubi tractatur de fide non ad potentiam oſtendendam ſeu ad diffiniendum, ſed ad fidem confirmandum, cum de pace Eccleſie & de ejus integritate teneantur Deo reddere rationem ut *in c. principes in fi. XXIIII. q. V.* eodem modo non curandum de proteſtationibus quorumdam prelatorum, nam non eſt novum neque reprehenſibile, quod in univerſitate ſeu Concilio vota varia ſint *LXIII. di. ſi forte & c. nec novum. VIII. q.* 1. & ex diverſis conſiderationibus conſentientes & diſſentientes poſſunt ante factum juſte moveri, ſed per diſſenſum aliquorum, ex quo major pars remanet firma & legitime procedit, non debet officere minoris partis contradictio, nam jus fingit omnes conſentire, quando major pars conſentit. ut *in l. aliud. §. refer-*

tur

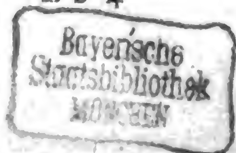
tur. prealleg. & est *tex. juncta gloss. in c. non potest. de re judi.* nam difficillimum & prope impossibile propter animorum diversitatem que resultat ex personarum varietate, quod omnes in Concilio possint in unam sententiam convenire, nemine discrepante. nam in illo sancto Niceno Concilio, ubi interfuerunt CCCXVIII. episcopi in causa heresis contra *Arium*, fuerunt XVII. episcopi & quidem non de inferioribus qui discrepantes ab aliorum judicio senserant cum ipso *Ario* heretico, sed tamen prevaluit judicium majoris partis & illud tanquam a tota sinodo emanasset, receptum ab Ecclesia universali fuit ut *in c. sicut. & c. canones XV. di.* nec quisquam moveri debet quod in hoc Concilio Basiliensi non fuit tantus numerus Episcoporum, quoniam ex quo Concilium fuit ibi legitime institutum ut supra dictum fuit, non venientes vel inde ante tempus recedentes fecerunt se alienos & potestas tota resedit penes remanentes ut patet ex *not. per gloss. in Cle. quo circa. de elec. fa. tex. in c. cum dilecti. de elec. & Jo. An.* apertissime voluit *in c. in causis de elec.* ubi tenuit validum & firmum esse quod factum fuit per XXX homines in universitate de qua erant homines centum & ultra, dicens, quod ex quo universitas fuit vocata per habentem potestatem, totum jus resedit penes venientes, licet sint pauci nec attingant majorem partem vel prope. ad idem quod not. *Inno. in c. 1. de maj. & ob. & in c. ij. de*

 nov.

nov. op. nunt. nam in Concilio illo Niceno famosissimo convenerunt solum CCCXVIII. Episcopi & tamen non dubium quin longe plures numero remanserint in eorum Ecclesijs. Item synodus Constantinopolitana acta fuit ex CL. Patribus, synodus Ephesina ex CC. & tamen valuerunt eorum diffinitiones, quanquam major pars Prelatorum Christianitatis non interfuerit, quin imo est *tex. in c. sexta synodus. XVI. di.* ubi narratur, quam plurimas synodos generales ex paucissimis Patribus congregatas fuisse & canones edidisse; & nimirum, nam ut dicit Cyprianus, magis ad unitatem quam ad *x)* pluralitatem Christus advertit cum dixit: ubi duo vel tres in nomine meo congregati fuerint, sum ego in medio eorum. ut habetur *in c. alienus XXIIII. q. 1.* obmitto quod multitudo numerosa inferiorum tam prelatorum quam magistrorum interfuerit in dicta depositione; nam & tempore Apostolorum vocabantur etiam seniores de Ecclesia ultra Apostolos & etiam in arduis fiebant diffinitiones nomine Apostolorum & seniorum ut *Act. XV.* Item reperio quod *Leo* Papa synodum congregavit Rome cum cuncto clero & populo Romano ut *in c. synodo LXIII. di.* ubi inter cetera in diffinitione ponuntur hec verba: Ego quoque *Leo* servus servorum Dei Episcopus cum cuncto Clero & populo Romano

x) quam ad qualitatem.

mano conſtituimus confirmamus & corroboramus &c. ad idem *c. ad ſedem XXXV. q. V.* ubi Papa convocavit ad Concilium Epiſcopos & clericos ac judices diverſarum Provinciarum. ad idem *c. in nomine Domini. XXIII. di.* ubi legitur Epiſcopos, Abbates, presbyteros & Diaconos interfuiſſe & conſediſſe in concilio ut *in c. convenientibus* 1. *q. VII.* probatur. Idem de monachis vel ſaltem de Abbatibus, exponendo monachos pro Abbatibus, ut exponit ibi *gloſſ. & in c. Anaſtaſius XIX. di.* expreſſa fit mentio de Epiſcopis & presbyteris & cunctis clericis eccleſie Catholice. & *in c.* 1. *XVI. di.* fit mentio ſpecifice; in genere de presbyteris. Item in Conſtantienſi, Senenſi & Piſano Concilijs temporibus noſtris fuerunt admiſſi etiam inferiores, & idem vidimus ac videmus in Concilio Baſilienſi. unde ex quo admiſſi fuerunt ſive de jure ſive de gratia, vocem habere debuerunt nec potuerunt excludi nec fuerunt excluſi, quin imo videntur in poſſeſſione vocis dande, illud autem certiſſimum eſt ut ex juribus ſuperioribus patet, quod nedum clerici inferiores ſed etiam laici poſſunt ad Concilia convocari & eis poteſt vox communicari ut *in c. Adrianus ij. & in c. in ſynodo. LXIII. di. & in juribus alijs ſupra allegatis.* ex predictis autem clare patet legitime fuiſſe ad ſuſpenſionem & depoſitionem ejusdem quondam *Eugenij* per ſanctam ſynodum Baſilienſem pro-

processum & per consequens sede vacante potuit & debuit ad electionem novi Pontificis procedi. & hoc de Tertio dubio.

Ex quibus cognita nunc gestorum veritate non multitudini sed veritati adherendum est. Et presertim hoc efficere debet serenissimus Romanorum Rex, qui ut primus est inter orbis Principes & specialis protector & advocatus Ecclesie, ita debet esse primus in agnitione veritatis; non enim est hesitandum, quod eum alij facillime sequentur, cum in hac re assidue sine aliqua y) passione se ostendit. Vidimus enim fidem Christianam apud paucissimos in principio constitisse, sed quia veritate & justitia referta z) erat, dilatavit fimbrias a mari usque ad mare; & tempore Ariani paucissimi episcopi in vera fide Christiana remanserunt, tandem quia Christus Ecclesiam suam non deserit, conculcato errore prevaluit veritas, que omnia superat; non aliter in hoc negotio presentis dissidij futurum speramus, quod ut cito fiat, Christus concedat. Amen.

Finis Tractatus Panormitani de Concilio Basileensi.

Premissa in effectu fuerunt proposita in *Francfordia* Maguntinensis Diocesis per Reveren-

y) aliqua pactione.

z) recepta.

rendiſſimum in Chriſto Patrem & Dominum Dominum *Nicolaum* divina miſeratione ſacro ſancte Romane Eccleſie tit. Baſilice XII. Apoſtolorum presbyterum Cardinalem , *Panormitanum* vulgariter nuncupatum, ſacri Baſilienſis Concilij legatum, in preſentia oratorum ſereniſſimi Principis Domini *Friderici* de Domo Auſtrie Romanorum Regis & Dominorum ſacri Romani Imperij Electorum videlicet Dominorum Epiſcopi Auguſtenſis , Epiſcopi Chimenſis, Marchionis de Rotelen, & ceterorum per dictos Regem & Electores &c. deputatorum de Menſe Junij Anno Domini MCCCCXLII°.

